

СТОАРХ ЕООД

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН
на община Смядово
ПРОЕКТ

Ноември, 2017 г.

СТОАРХ ЕООД

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: ОБЩИНА СМЯДОВО

ИЗПЪЛНИТЕЛ: СТОАРХ ЕООД

**ОБЕКТ: ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА
СМЯДОВО**

Ръководител проект:

/арх. Стоян Цветков/

Управител:

/арх. Николай Цветков/

Ноември, 2017 г.

ПРОЕКТАНТСКИ КОЛЕКТИВ:

1.	арх. Стоян Цветков	– Ръководител
2.	арх. Борислав Георгиев	– архитект, урбанист
3.	арх. Милена Каменова	– КИН
4.	арх. Николай Цветков	– Урбанизъм, ГИС
5.	икон. Юлия Спиридонова	– Икономист
6.	геогр. Пенка Кирова	– Демограф
7.	инж. Цветко Цветков	– Пътна и ж.п. комуникация
8.	инж. Петър Добрев	– Електроснабдяване
9.	инж. Евгения Гунева	– ВиК
10.	инж. Валентин Георгиев	– Геология
11.	ланд.арх. Александър Калев	–Ландшафт и озеленяване
12.	инж. Радослава Цветкова	– ГИС
13.	екол. Пенка Атанасова	– Екология
14.	екол. Мариела Гъркова	– Екология
15.	екол. Диана Георгиева	– Екология

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНАТА.....	10
1.1. Цели и задачи на плана.....	10
1.2. Основни изисквания към проектното решение.....	12
2. ИНФОРМАЦИОННА ОСНОВА НА ПЛАНА	14
2.1. Изходни данни за изработване на проект за ОУПО Смядово	14
2.2. Актуализация и доразвитие на проучвателната основа на ОУПО Смядово ...	14
3. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ. РЕГИОНАЛНИ УСЛОВИЯ И ВРЪЗКИ.....	15
4. ПРИРОДЕН КОМПЛЕКС	22
4.1. Релеф	22
4.2. Климатични и метеорологични условия.....	24
4.3. Води и водни ресурси	27
4.3.1. Повърхностни води	29
4.3.2. Подземни води	31
4.4. Инженерно геоложки и хидрогеоложки условия.....	32
4.5. Почви и земни недра.....	35
4.6. Биологично разнообразие – фауна и флора	39
4.7. Ландшафт. Зелена система.....	46
4.7.1. Ландшафт	46
4.7.2. Зелена система	47
4.8. Риск и защита от предвидими природни бедствия, производствени аварии и др.	48
4.8.1. Риск и защита от земетресения	49
4.8.2. Риск и защита от наводнения	50
4.8.3. Риск и защита от пожари	51
4.8.4. Риск и защита от свлачища	54
4.8.5. Други рискове от бедствия и аварии	57
4.8.6. Организационни мерки за предотвратяване или намаляване на риска от бедствия	58

4.8.7. Устройствени мерки в ОУПО на община Смядово за превантивна защита от бедствия	59
5. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ.....	61
5.1 Демография.....	61
5.1.1. Обща демографска характеристика.....	61
5.1.2 Брой и динамика на населението.....	61
5.1.3. Основни демографски структури.....	69
5.2 Икономически активности.....	80
5.2.1 Икономически активно население.....	80
5.2.2 Структура на заетостта.....	81
5.2.3. Безработица	83
5.2.4. Основни изводи и тенденции на развитие на пазара на труда	85
5.3. Обща характеристика и тенденции в икономическото развитие на община Смядово.....	86
5.3.1 Основни тенденции в икономиката на общината	86
5.3.2. Инвестиционна активност и атрактивност	91
5.3.3. Анализ на развитието по сектори.....	92
5.3.3.1 Селско, горско и рибно стопанство	92
5.3.3.2 Промисленост.....	98
5.3.3.3. Отдых и туризъм	99
5.4. Обитаване и жилищен фонд.....	102
5.4.1. Обща характеристика и структура.....	102
5.4.2. Жилищни сгради по години на построяване.....	104
5.4.3. Жилищни сгради по брой на етажите	105
5.4.5. Структура на жилищните сгради според конструкцията	107
5.4.6. Жилища по брой на стаите	108
5.4.7. Благоустроеност на жилищата	108
5.4.8. Домакинства и семейства	110
5.5. Социална инфраструктура и услуги	111

5.5.1. Образование.....	111
5.5.2. Здравеопазване	114
5.5.3. Социални услуги.....	115
5.5.4. Култура и културни дейности.....	118
5.5.5. Спорт.....	120
5.5.6. Други услуги.....	122
6. ПРОГНОЗИ ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СМЯДОВО	122
6.1. Демографска прогноза на общината.....	122
6.1.1. Прогноза за броя на населението в община Смядово.....	124
6.1.2. Прогноза на населението по възрастови групи	127
6.1.3. Прогноза за населението по населени места.....	129
6.1.4. Прогноза за икономически активното население	130
6.2. Прогнози за икономическо развитие	131
6.2.1. Мотивация на целевата концепция за икономическото развитие на общината в дългосрочна перспектива	131
6.2.2. Сценарии/хипотези за развитие на икономиката и система “Труд”	133
6.2.3. Прогноза за структурата на икономиката на община Смядово	134
6.2.4. Прогнозиране на заетостта.....	135
6.2.5. Прогнози за икономическото развитие по сектори.....	136
6.3. Прогнози за развитие на социалната инфраструктура	140
6.3.1. Образование.....	141
6.3.2. Здравеопазване	142
6.3.3. Социални дейности	143
6.3.4. Култура	144
6.3.5. Спорт.....	144
7. ОБЩА СТРУКТУРА И БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СМЯДОВО.....	145
8. ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И УСТРОЙСТВО НА ИЗВЪНСЕЛИЩНИТЕ ТЕРИТОРИИ.....	147

8.1. Земеползване и устройство на териториите със земеделски земи	147
8.2. Земеползване и устройство на горските територии.....	149
9. СЕЛИЩНА МРЕЖА И НАСЕЛЕНИ МЕСТА	154
9.1. Структура на селищната мрежа	154
9.2. Градоустройствени характеристики на населените места, изграденост, благоустроеност	155
9.4.1. Град Смядово	163
9.4.2. Село Александрово.....	166
9.4.3. Село Бял бряг.....	166
9.4.4. Село Веселиново	167
9.4.5. Село Желъд.....	168
9.4.6. Село Кълново	168
9.4.7. Село Ново Янково	168
9.4.8. Село Риш	169
9.4.9. Село Черни връх	169
9.4.10. Село Янково	170
9.5. Развитие и устройство на извънселищните урбанизирани територии.....	171
9.5.1. ЗемлищеСмядово	171
9.5.2. Землище Александрово.....	173
9.5.3. Землище Бял бряг.....	174
9.5.4. Землище Веселиново	174
9.5.5. Землище Желъд.....	175
9.5.6. Землище Кълново	175
9.5.7. ЗемлищеНово Янково	175
9.5.8. ЗемлищеРиш	175
9.5.9. ЗемлищеЧерни връх	176
9.5.10. ЗемлищеЯнково	176
10. КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО.ОБЕКТИ И ТЕРИТОРИИ С РЕЖИМ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКА ЗАЩИТА ПО ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО	177

10.1. Кратка историческа справка	177
10.2. Типология на недвижимите културни ценности.....	178
10.3. Ценностна характеристика	189
10.4. Пространствено разположение	190
10.5. Състояние.....	190
10.6. Места и зони на въздействия от природни и антропогенни фактори, които представляват риск за увреждането на НКЦ и на експозиционната им среда.....	191
10.7. Връзка със средата и останалите функционални системи в общината.....	191
10.8. Взаимовръзка с движимото и нематериалното културно наследство	192
10.9. Анализ на предходното устройствено и инвестиционно проектиране и реализации с оглед диагностициране на произтеклите от тези намеси (или липсата на намеси) проблеми за недвижимото културно наследство.....	195
10.10. Проблеми:.....	196
10.11. Насоки за опазване, експониране и социализиране	197
10.12. Необходимост от създаване на устройствени предпоставки за опазване на цялостни културни ландшафти по смисъла на чл. 47, т. 6 от Закона за културното наследство (ЗКН).	198
10.13. Необходимост от разработване на ПОУ по чл. 78 и чл.81от ЗКН за определени обекти и територии.....	198
10.14. Критерии за изменение на ОУПО по отношение на последващото проектиране във връзка с опазването, защитата, експонирането и социализацията на обектите на НКН.....	199
10.15. Критерии за изменение на ОУПО във връзка със защитата, опазването, експонирането и социализацията на НКН на територията на Община Смядово. 199	
11. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА	200
11.1. Пътна инфраструктура.....	200
11.1.1. Съществуващо положение	200
11.1.2. Нови проектни решения.....	204
11.2. Железопътна инфраструктура	205
12. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА.....	206
12.1.Водоснабдяване и канализация	206
12.1.1. Водоснабдяване	206

12.1.2. Канализация	208
12.2. Енергийна система. Електроразпределение	209
12.2.1. Изграждане и развитие на системата.	209
12.2.2. Преносна и разпределителна мрежа	210
12.2.3. Изводи и препоръки	212
13. ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА СМЯДОВО	213
ПРИЛОЖЕНИЯ:	237
1. Списък на НКЦ за община Смядово, предоставен от НИНКН	237
2. Справка за Община Смядово от АИС АКБ, предоставени от РИМ Шумен ..	237
3. Таблица на обектите, вписани в АИС АКБ	237
4. Снимков материал за състоянието на част от НКЦ в общината.....	237
БИБЛИОГРАФСКА СПРАВКА:	238

ВЪВЕДЕНИЕ

Проектът за Общ устройствен план на община Смядово (ОУПО) е разработен в изпълнение на Решение на Общински съвет Смядово за изработване на Общ устройствен план на общината и проведена процедура по възлагане на ОУПО.

Проектът е изработен въз основа на:

- Планово задание за изработване на Общ устройствен план на Община Смядово и становищата на компетентните органи, а именно: Становище изх. № 4860/28.09.2013 г. на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – гр. Шумен, Становище на Националния институт за недвижимо културно наследство с изх.№ 33-44-923/25.09.2015 г.
- Техническо предложение за участие в открита процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет „Изработване на проект за общ устройствен план на община Смядово”, разработено в съответствие с изискванията на документацията за възлагане на обществената поръчка и включващо описание на методическия подход на Изпълнителя и необходимите допълнителни проучвания.

Прогнозен период

В съответствие с разпоредбата на чл.17, ал. 3 от Наредба № 8/2001 г. на МРРБ за обема и съдържанието на устройствените планове (по-нататък – Наредба № 8), прогнозният период на действие на плана е до 2035 г.

Общинска администрация Смядово съдействаше и предоставяше на проектантския колектив своевременно цялата необходима информация от общинско, регионално и национално ниво. Това е пример за изключителна заинтересованост и сътрудничество на общинска власт.

1. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНАТА

1.1. Цели и задачи на плана

Главна цел на общия устройствен план на общината е да създаде териториална планова основа за нейното дългосрочно и устойчиво устройствено развитие в съответствие с приетите стратегически документи за регионално развитие и със специфичните за община Смядово географски, природни, исторически, ландшафтни и други ресурси.

Цели

Изхождайки от принципите на устойчивото развитие за баланс между екологично равновесие, икономически растеж и социален просперитет, при рационално използване на природните ресурси, постигането на главната цел се предполага от изпълнението на следните цели:

- Регулиране в устройствено отношение процесите на по-нататъшната урбанизация на територията на общината в граници, които да не накърняват целостта и стабилността на природната ѝ среда;
- Създаване на необходимите устройствени условия за реализиране на стратегическите документи по ЗРР - регионален план за развитие на района за планиране, които образуват ниво 2, не представляват административно-териториални единици и са с териториален обхват, областната стратегия и Общинския план за развитие 2014-2020, както и на други общински, регионални и национални програми, планове и проекти. Извеждане на устройствени проблеми, произтичащи от ОУПО, които да бъдат включени в ежегодните програми за прилагане на Общинския план за развитие (ОПР);
- Прилагане на устройствени принципи на по-нататъшно изграждане и техническо съоръжаване на жизнената среда в населените места и останалите обитавани територии в съответствие със съвременните европейски критерии и стандарти, при търсене на максимален ефект при инвестирането и запазване на характерни качества и уникалност на териториите;
- Планиране на територията на общината да става по начин, осигуряващ съхраняване и едновременно с това пълноценно включване в жизнен оборот на природното и културно наследство на общината, с оглед устойчивост и взаимно стимулиране при развитието на всички системи.

Задачи на плана

Основните задачи на плана могат да бъдат определени, както следва:

- Определяне на общата структура на територията и преобладаващото предназначение на съставните и структурните ѝ части;
- Регламентиране на общия режим на устройство на всяка от териториите по предходната точка, при съблюдаване на режимите, установени със специални закони;
- Усъвършенстване на мрежата на социалната инфраструктура;
- Обосноваване развитието на комуникационно-транспортната инфраструктура на общината и определяне съответстващото му усъвършенстване на транспортните мрежи.
- Обосноваване развитието на техническата инфраструктура и определяне разположението на мрежите и съоръженията им на територията на общината, както и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от регионално и национално значение;

- Идентифициране на териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и регламентиране на необходимите превантивни мерки и начини на устройство и защита;
- Регулиране на взаимодействието между устройството на територията на общината и природната ѝ среда, с оглед нейното опазване. Регламентиране на допустимото натоварване на естествените рекреационни и други ресурси, с оглед опазването им;
- Осигуряване на условия за опазване и социализация на обектите на културно-историческото наследство и природните забележителности;
- Извеждане на приоритетните устройствени мероприятия и определяне на последователност на реализирането им във времето.

1.2. Основни изисквания към проектното решение

Общият устройствен план на общината е изработен при съблюдаване на следните общи изисквания:

- Да послужи като основа за цялостното устройство на общинската територия, като определи общата структура на територията, преобладаващото предназначение на съставните и структурните части и общия режим на устройството им, съгласно разпоредбите на ЗУТ. Неговите предвиждания са задължителни при изготвянето на подробните устройствени планове, с които се конкретизира устройството и застрояването на териториите на ниво поземлен имот;
- Да доразвие положителните идеи и тенденции, заложи в предходни устройствени проекти и планове и други проучвания за територията на общината;
- Да отчете външните връзки на общината като стимулатор за развитие. Решаване на инфраструктурни и теренни проблеми в съответствие с целесъобразността им не само на общинско, но и на междуобщинско ниво. Съобразяване предвижданията на разработки на територията на съседни общини или предвиждане (иницииране) на такива, отнасящи се за общи устройствени проблеми, като борба с рисковите фактори в енергийния комплекс, развитие на транспортната и др. техническа инфраструктура и пр.;
- Да формира комплекс от устройствени мерки, целящи създаване на условия за преодоляване на установени съществени диспропорции между отделни части на общинската територия;
- Да сведе до минимум отнемането на ценни земеделски земи за нуждите на урбанизацията и друго строително усвояване;

- Да създаде устройствени възможности за използване на природния и културно-историческия ресурси за развитие на отдиха и туризма, при съблюдаване режимите за опазването им;
- Да създаде условия за развитието на социалната и техническата инфраструктури;
- Да осигури възможности за етапност в реализацията на устройствени мероприятия - общинско задължение;
- По отношение на икономическото развитие на общината, да приложи постановките на стратегическите документи по ЗРР, отнасящи се за общинската територия. За стимулиране на публично-частното партньорство в дейностите, осигуряващи социално-икономическото развитие, в плана да се проучат възможностите и предложат решения за целесъобразна реализация на поземления фонд – общинска собственост, при спазване на общите и специфични изисквания и ограничения по отношение земеползването;
- Предвид несъвместимостта на оценките за потребността от урбанизация, произтичаща от естествените демографски процеси, и реалното инвестиционно търсене на терени за обитаване и за стопански дейности, да се разработи и приложи адекватен подход при планиране на земеползването, респ. оразмеряване на системите, като се съблюдават и изискванията за устойчивост на системите.
- Във връзка с горните изисквания, за населените места, за съществуващите и за други части от общинската територия с ОУПО може да се определят устройствени зони и самостоятелни терени с устройствен режим, вкл. при необходимост:
 - територии (земеделски и горски) без право на промяна на предназначението им;
 - територии за превантивна устройствена защита (по чл. 10, ал. 3 на ЗУТ);
 - рискови територии – зони със свлачища и абразия и потенциално наводняеми територии;
 - територии за прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия.
- Разпределението на територията на общината по видове общо (преобладаващо) предназначение и видове устройствени зони да се извърши с номенклатурата и възможностите на Наредба № 7/2003 г. на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (по-нататък-Наредба № 7/2003 на МРРБ), при съобразяване с режимите, установени по реда на други закони и на фактическото ползване. За територията на общинския център да се

съблюдават предвижданията на действащия цялостен устройствен план. Ако във връзка с настъпили промени във фактическата обстановка и/или предвижданията на ОУПО налагат изменение на този план в отделни негови части, то местата и видът на необходимото изменение следва да се посочат изрично в Правилата за прилагане на ОУПО.

2. ИНФОРМАЦИОННА ОСНОВА НА ПЛАНА

2.1. Изходни данни за изработване на проект за ОУПО Смядово

Основната информация при изработването на ОУПО е ползвана от два основни документа, които са одобрени от Общинския съвет на Смядово:

- Задание за изработване на ОУП на общ. Смядово;
- Общински план за развитие на община Смядово.

За отбелязване е, че и двата документа са разработени професионално, за целия спектър на изискваната проблематика и предоставят добра изходна информация за проектантския колектив.

2.2. Актуализация и доразвитие на проучвателната основа на ОУПО Смядово

За събирането на допълнителна информация, проектантите предоставиха на община Смядово анкетни форми, адресирани до общински, областни, регионални и национални служби и институции. Получени бяха съответните данни и информация от:

- Национален археологически институт с музей (НАИМ) при БАН;
- Национален институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) – БАН;
- „Булгартрансгаз“ ЕАД;
- „Водоснабдяване и канализация“ ООД – Шумен;
- ДП „Национална компания железопътна инфраструктура (НКЖИ)“;
- Държавно горско стопанство – гр. Смядово;
- Областна дирекция земеделие (ОДЗ)– гр.Шумен;
- РИОСВ Шумен;
- РЗИ Шумен;
- Регионална дирекция ПБЗН – Шумен, Районна служба ПБЗН – В.Преслав;
- Териториално статистическо бюро (ТСБ) – гр. Шумен;
- Областно пътно управление (ОУПО)– гр.Шумен;
- Общинска администрация – гр.Смядово;
- Анкетни форми от кметовете и кметските наместници на селата

И др.

На място беше събирана допълнителна информация от техническата служба на общината и при среща с кметовете и наместниците на населените места.

Особено полезна беше непрекъснатата информация, която служебните лица подаваха в работен порядък.

За отбелязване е, че Заданието за ОУПО беше съпроводено с опорен план на общината, предостави добра териториална информация. Въпреки това проектантският колектив реши да изработи нов, който да послужи като основа за изработване на ОУПО с възможности за ГИС – формат.

За изработването на опорния план на колектива бяха предоставени от общината актуални карти на възстановената собственост за землищата на селата и кадастрална карта за землището на гр. Смядово.

Опорният план беше изработен съгл.изискванията на нормативните документи, вкл. Наредба №8 от ЗУТ и допълнен с изискванията от НИНКН – гр.София.

3. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ. РЕГИОНАЛНИ УСЛОВИЯ И ВРЪЗКИ

Община Смядово е разположена в южната част на област Шумен, Североизточен район. Територията ѝ е с площ от 353762.329дка., което е 10.47% от Област Шумен. Разположена в полите на северните склонове на Източна Стара планина, общината попада в две физико-географски области: тази на Дунавската равнина, (източна Лудогорско-Добруджанска подобласт; Шуменско-Провадийски район) и Старопланинската физико-географска област - подобласт на Предбалкана.

Тя е девета по големина (от общо 10 общини) според брой на населението и на трето място според площта на територията в рамките на областта. Община Смядово граничи с общините Шумен, Велики Преслав, Върбица (от област Шумен), Дългопол, Провадия (от област Варна), Сунгурларе, Руен (от област Бургас).

Според категоризацията на общините, община Смядово е от 4-та категория, центърът на общината гр. Смядово също е от 4-та категория.

<i>ЕКАТТЕ</i>	<i>Населени места</i>	<i>Категория</i>	<i>Надморска височина</i>
SHU25	Общ. Смядово	4	4
67708	Гр. Смядово	4	2
00330	с.Александрово	8	4
07729	с. Бял бряг	7	2
10762	с.Веселиново	6	3
29177	с.Желъд	8	2
40840	с.Кълново	7	2
52310	с.Ново Янково	7	2
62732	с.Риш	6	4
80950	с.Черни връх	7	4

87429	с.Янково	6	2
-------	----------	---	---

Източник: НСИ, Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици.

Надморска височина (метри): 1 – до 49 вкл.; 2 – 50-99 вкл.; 3 – 100-199 вкл.; 4 – 200-299 вкл.; 5 – 300-499 вкл.; 6 – 500-699 вкл.; 7 – 700-799 вкл.; 8 – 1000 и повече.

От 6-та категория са с. Янково, с. Риш и с. Веселиново. От 7-ма категория са с. Бял бряг, с. Ново Янково и с. Черни връх, а от 8-ма – с. Александрово и с. Желъд.

Таблица 1

Община Смядово и Област Шумен - Основни характеристики

Показател	Община Смядово	Област Шумен	% на община Смядово от областта
Територия (дка)	353767	3389684	10.44%
Брой населени места	10	151	6.62%
Население (бр.), 2016 г.	6186	174476	3.55%
Гъстота на населението (души/кв.км)	17.5	51.5	
Коефициент на урбанизация, 2016 г.	58.2%	61.8%	
Коефициент на възрастова зависимост, 2016 г.	65.8%	53.1%	
Отн. дял на населението в подтрудостопособна възраст (%)	14.4%	15.2%	
Отн. дял на населението в трудостопособна възраст (%)	55.6%	60.7%	
Отн. дял на населението в надтрудостопособна възраст (%)	30.0%	24.1%	
Обработваема земя на човек (дка/човек), 2016 г.	21.9	8.2	
Наети лица, 2014 г. (бр.)	596	41797	1.43%
Равнище на безработица, 2016 г. (%)	11.41%	14.60%	
Коефициент на икономическа активност, 2016 г.	45.8%	50.9%	
Нетни приходи от продажби (хил.лв.), 2014 г.	20071	3081719	
Нетни приходи от продажби на човек от населението (хил.лв.)	3.17	17.62	

Източници: НСИ, Агенция по заетостта

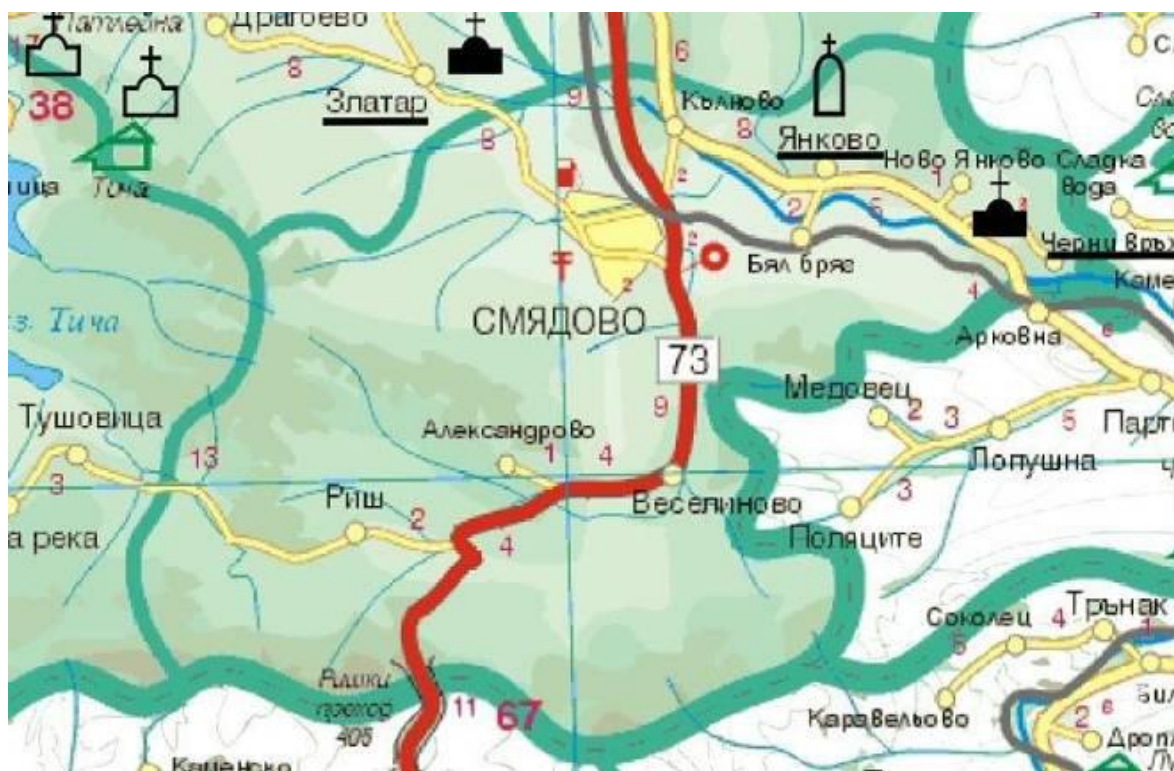
Общината включва общо 10 населени места – гр. Смядово с население 3601 д. през 2016 г. (по данни на НСИ) и 9 села. Населението на селата наброява общо 2585 д. (41.8% от общото население на общината).

Степента на урбанизация на община Смядово (процентът на градско население) е 58.2%, при средното за областта – 61.9%.

Местните органи на изпълнителната власт са: кмет на общината, кметове / кметски наместници на населени места, общинска администрация. Общинският съвет е орган на местното самоуправление.

Административен център е гр. Смядово, който се намира на 22 км от гр. Шумен, на 25 км от гр. Велики Преслав, на 45 км от гр. Върбица. През общината преминава пътят за Ришкия проход, който свързва област Силистра с област Шумен и област Бургас. През гр.Смядово преминава ж.п. линия и път II клас: Шумен-Карнобат, които свързват Северна и Южна България. На 25 км от гр. Смядово преминава магистрала София – Варна.

Разположението на общината се оценява като благоприятно от гледна точка на възможностите за нейното развитие.

Регионалните условия на общината се определят и зависят от няколко групи фактори, а именно:

- икономически фактори – потенциалите за развитие на населените места от общината създават възможност за развитието на промишлеността, горското

и селското стопанство и малки и средни предприятия за преработка на местни ресурси;

- социални фактори – предоставяните услуги са сравнително близо до населението;
- технически фактори – регионалните връзки се определят и от схемата на инженерната инфраструктура и преди всичко в областта на водоснабдяването, електроснабдяването и транспорта;
- демографски потенциал – общината попада в категорията на малките общини, разположени в селските и планински райони на страната.

Област Шумен, в обхвата на която е община Смядово, се характеризира с:

- Геостратегическо положение и природни ресурси
 - ◆ Област Шумен е разположена в североизточната част на страната и попада в Североизточния район, който има благоприятен потенциал за развитие. Областта на север граничи с област Силистра, на североизток с област Добрич, на изток с област Варна, на юг с област Бургас, на югозапад с област Сливен, а на запад - с областите Търговище и Разград. Област Шумен е на 16^{-то} място по площ сред 28^{-те} общини в страната. Областта обхваща 10 общини със 151 населени места;
 - ◆ Благоприятно ситуиране на областта по отношение на важните транспортни оси в страната, с възможност за интегриране в международните транспортни потоци, респ. икономически връзки;
 - ◆ Близост до Черно море, с възможност за активна роля на подхранващ ареал
 - ◆ Областта се отличава с благоприятно географско положение, което е предопределило преминаването през нейната територия на важни транспортни връзки. Област Шумен се обслужва от няколко първокласни пътя: Е-70 Русе-Шумен-Варна (осъществяващ връзката между ОЕТК № 7, ОЕТК № 9 и ОЕТК № 8, като в участъка Шумен-Варна е изградена АМ „Хемус“); Е-772 София/Ябланица-В. Търново-Търговище-Шумен (свързващ областта със столицата); *път 1-7* Силистра-Шумен-Ямбол-Елхово-Лесово/Турция (провеждащ международните потоци Румъния-България-Турция и обратно). Обслужването на областта се допълва от второкласните пътища: Шумен-Смядово-Карнобат (осигуряващ връзка с Южна България); В. Преслав-Търговище; Нови Пазар-Владимирово-Добрич-Балчик (по-пряк път за товарите на Добруджа, когато тяхна дестинация са Пловдив и София, Гърция, Сърбия, Албания). Развита е и третокласната пътна мрежа.
 - ◆ Област Шумен има добре развита жп инфраструктура: II главна жп линия София-Мездра-Горна Оряховица-Шумен-Каспичан-Варна (категоризирана в Европейската ж.п. мрежа за комбинирани превози и мрежата от

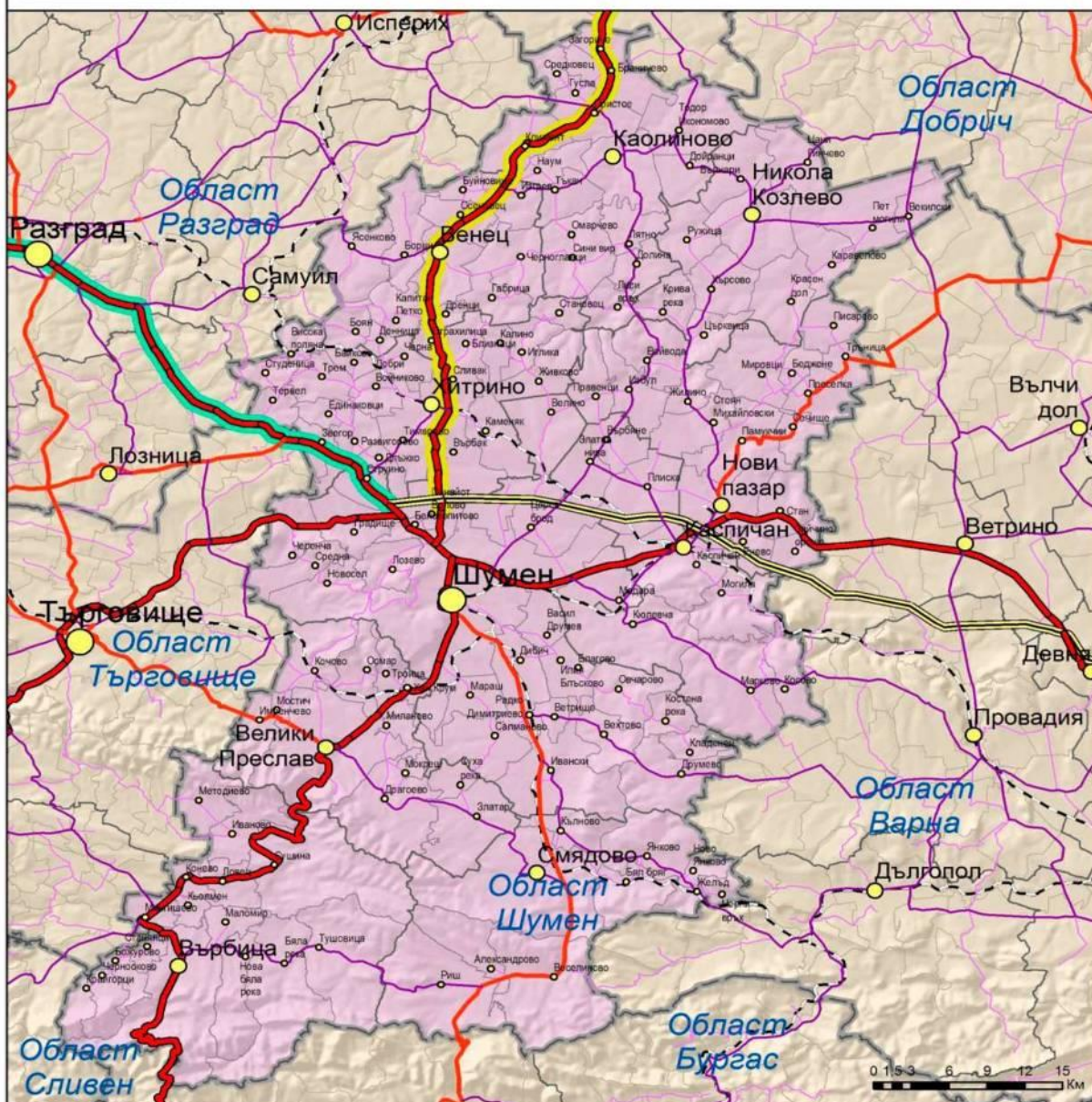
международни магистрални линии); IX главна жп линия Русе-Каспичан-Варна (осъществяваща връзката между пристанищата Русе и Варна); жп линията Шумен-Смядово-Комунари (Карнобат-Варна) с регионално значение като връзка между II главна жп линия и жп линиите от Южна България.

Фиг. 1

ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ШУМЕН 2014 - 2020 г.

ПЪТНА И ЖП ИНФРАСТРУКТУРА

ЛЕГЕНДА

Автомагистрала	Общинска пътна мрежа	Областна граница
Първокласен път	ЖП линия	Областен център
Второкласен път	Пътни проекти	Общински център
Третокласен път	модернизация	Населено място
	скоростен път	

Източник: АПИ, МРРБ, НЦТР, 2013 г.

Национален център за териториално развитие, 2013 г.

Източник: Областна стратегия за развитие на област Шумен 2014-2020 г.

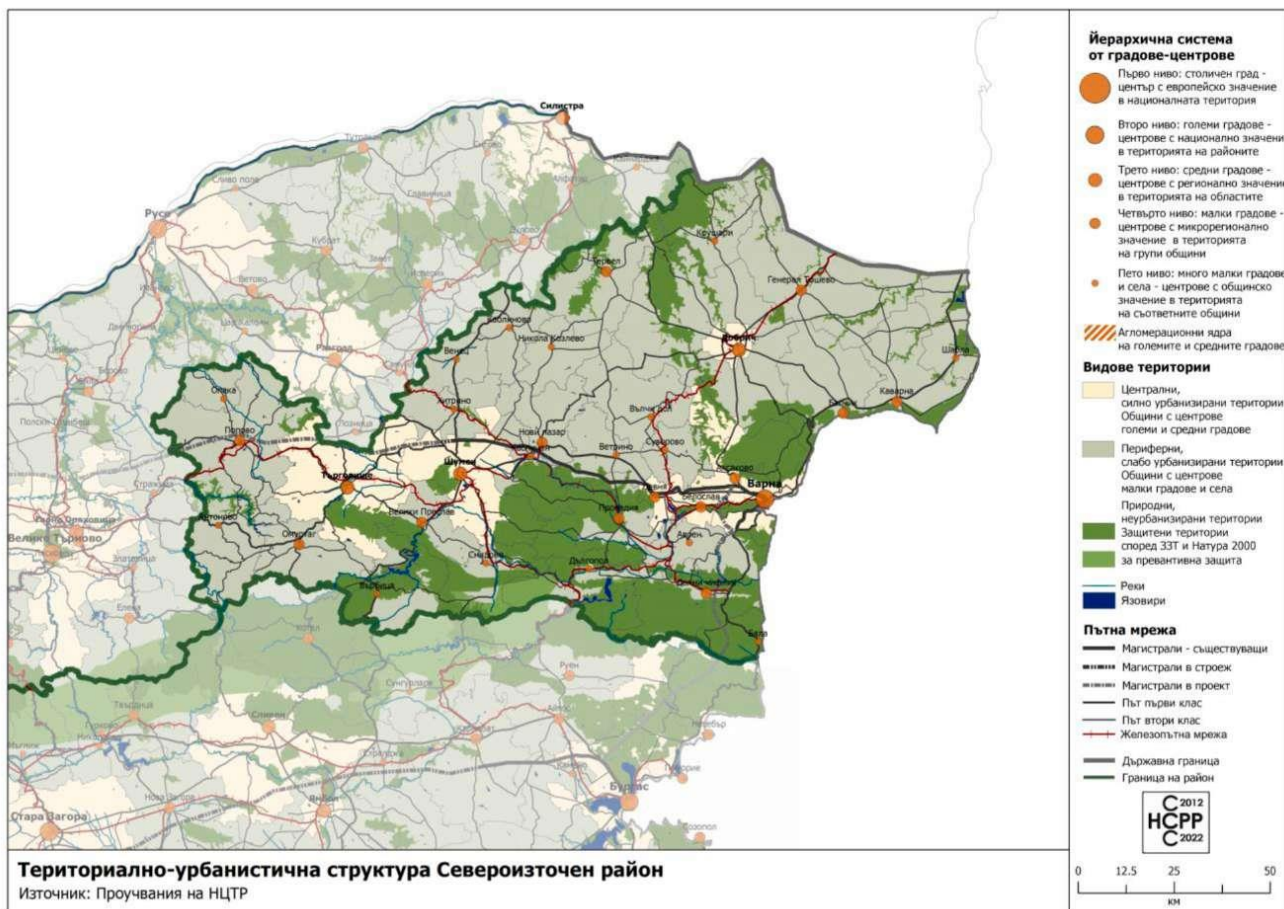
- Икономика
 - ◆ Икономическа среда е относително диверсифицирана, както за селскостопанския, така и за промишления сектор и услуги, представени от фирми, предприятия и стопанства в различни отрасли и с различаващи се организационни мащаби;
 - ◆ Индустиалният сектор в областта се доближава до средното ниво за България;
 - ◆ Възможности за развитие на биологично земеделие и екологично чиста продукция.
- Човешки ресурси
 - ◆ Наличие на сравнително добре развита образователна мрежа; относително високо образователно равнище на населението в областния център и в общинските центрове;
 - ◆ Показателите за общото демографско развитие на област Шумен я поставят в сравнително благоприятни позиции в СИР и страната.
 - ◆ Област Шумен е сред областите с над средната за страната безработица – по последни данни през 2017 г. (януари-юни) в областта средното равнище на безработица е 13.16% (10022 регистрирани безработни) при средно за страната за този период – 7.66%;
 - ◆ Налице е по-висока безработица сред най-слабите социални слоеве и сред ромското население; детерминираност на безработицата от фактори със сезонен и временен характер.

При определяне значението на населените места като центрове на развитие в Североизточен район (СИР) е възприета йерархичната структура на градовете-центрове в Националната концепция за пространствено развитие (2013-2025). Смядово попада към 5-то ниво – много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини, които в Североизточния район са 20 бр., а в област Шумен – 7 бр. (Смядово, Венец, Върбица, Каолиново, Каспичан, Никола Козлево, Хитрино).

Община Смядово попада към селските и планинските райони, допустими за подпомагане (съгласно Програмата за развитие на селските райони в страната). Средносрочните специфични цели на развитието на тези райони са: диверсификация на структурата на местната икономика; създаване на алтернативни източници на доходи и заетост; съхраняване на природното и културно наследство; подобряване на демографската структура и среда за обитаване.

Фиг. 2

Териториално-урбанистична структура на Североизточен район

Източник: Национална стратегия за регионално развитие на Р България, 2012-2022 г.

4. ПРИРОДЕН КОМПЛЕКС

4.1. Релеф

Релефът, с който се характеризира община Смядово, е типичен за предпланините на Източна Стара планина – той е равнинно-хълмист и нископланински. Средната надморска височина на територията на общината е 251 м. Най-високата точка е връх “Ракойна” със 725 м. надморска височина, а най-ниската се намира на десния бряг на р.Брестова и е с около 90 м. надморска височина.

На север е разположена широката долина на р. Голяма Камчия (Тича), която е главна отводнителна артерия в общината. Релефът тук е равнинен, с наклони на терена от 0 до 5-8 °. Североизточно от долината на р.Голяма Камчия се издигат склоновете на Роякското плато, което заедно с тази част от долината на Голяма Камчия се включва в пределите на Източната Дунавска равнина. Средните наклони на склоновете на платото са от 8 до 15 °, но на места по стръмните дерета наклоните на терена се увеличават до 20-25 °.

На юг от долината на р. Голяма Камчия се издига Драгоевска планина (вр. Отъна, 609 м), която е част от Предбалкана. Главното било на планината представлява широко отворена на североизток дъга, а склоновете ѝ имат наклони от 8 до 23 °.

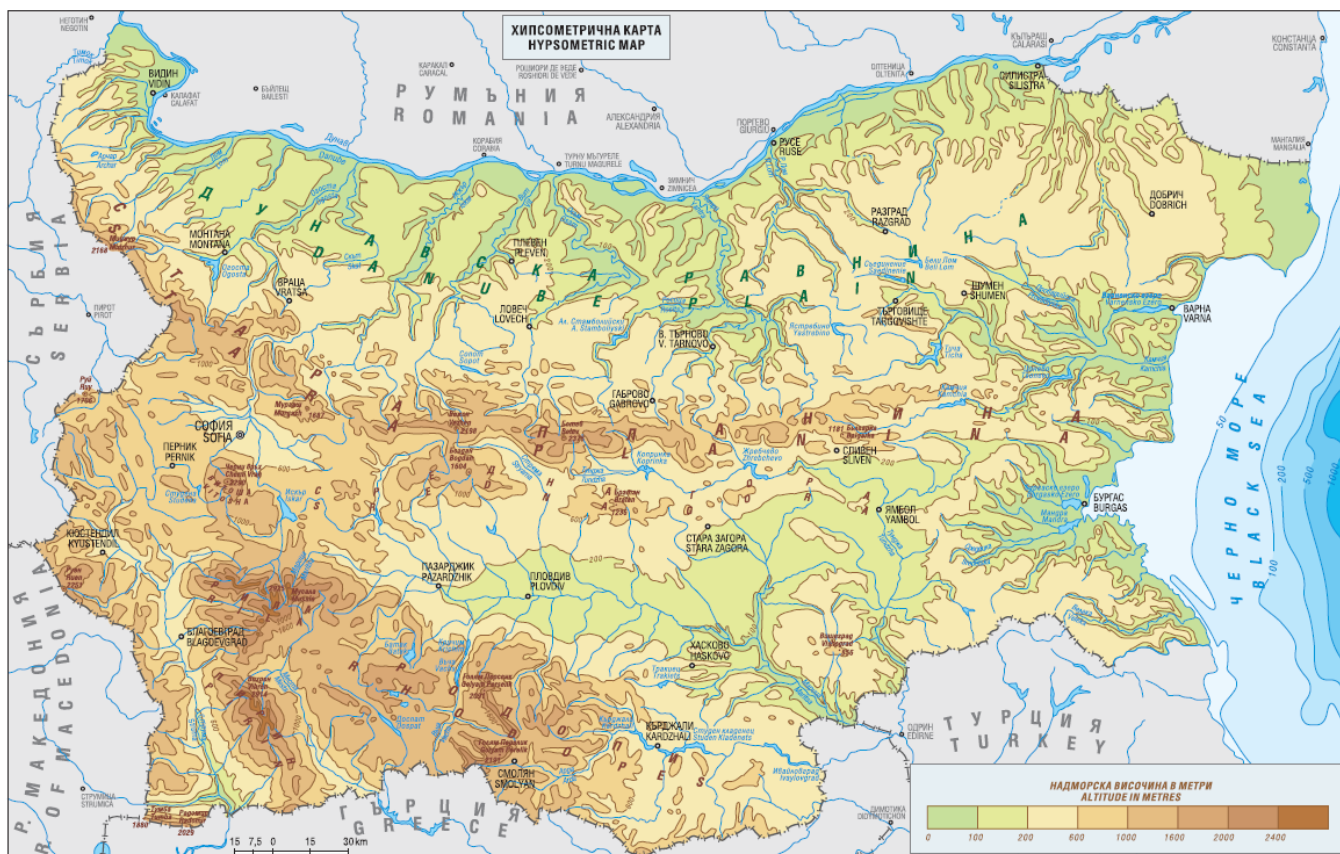
В източна посока долината на р. Голяма Камчия постепенно се стеснява и формира Аркотинския пролом между Роякското плато и Лопушненските възвишения. Тук, на източната граница с община Дългопол, се намира най-ниската точка в релефа на територията на общината (70 м). През пролома е прекарана ж.п. линията от Шумен към Комунари.

Между с. Веселиново и гр. Смядово Драгоевска планина е проломена от р. Брестова, която тук протича в посока от юг на север. По пролома на реката преминава второкласният път от Шумен през Ришкия проход (405 м) към Южна България. Южно от пролома, в горното си течение, р. Брестова протича в посока от запад на изток. Тук реката и нейните притоци отводняват Ришката котловина. Дъното на котловината има относително заравнен релеф със средни наклони от 0 до 3 °, но в периферията му наклоните постепенно се увеличават до 5-8 °.

Южно от Ришката котловина се простира Върбишкият дял на Източна Стара планина. Най-голяма площ Върбишка планина заема в югоизточната част на общината (в посока към община Руен), където наклоните на терена достигат 25°. Билото на планината е с направление запад-изток и се издига средно на 600-700 м н.в., като разделя водосбора на р. Голяма Камчия от този на р. Луда Камчия. По Върбишка планина минава и границата на общината с общините Сунгурларе и Руен.

Хълмистият характер определя разпределението на площта: половината от нея е разположена на наклонени терени, около една трета на стръмни и много стръмни склонове и почти една пета – на равни и полегати терени.

Разнообразният релеф на територията на общината оказва влияние не само върху останалите природни компоненти (климат, води, почви, растителност и животински свят), но и върху пространственото развитие на селищната мрежа и на транспортните връзки. Особеностите на релефа предопределят конфигурацията на транспортната мрежа в общината и относителната ѝ транспортна изолация по отношение на транспортните ѝ връзки с Южна България. Населените места в общината също са пространствено групирани в зависимост от релефа – в северната равнинна част са разположени гр.Смядово и с.Кълново, в източната част по долината на Голяма Камчия – селата Бял Бряг, Янково, Ново Янково, Желъд и Черни връх, а в Ришката котловина – селата Веселиново, Александрово и Риш. Вертикалното разчленение на релефа и значителните наклони на терените (особено южно от долината на Голяма Камчия) активизират протичането ерозионни процеси в обезлесените територии. Спецификата на релефа определя до голяма степен и раздробеността на обработваемите земи в южните части на общината, където те са представени предимно във вид на многобройни маломерни парцели. Това от една страна възпрепятства развитието на интензивно земеделие, а от друга – изисква прилагането на специална агротехника, съобразена с условията на планинското земеделие.

4.2. Климатични и метеорологични условия

Според възприетата климатична класификация, територията на Община Смядово се намира в умерено-континенталната подобласт на Европейската континентална климатична област. Източната част на общината попада в средния климатичен район на Дунавската хълмиста равнина. В източния климатичен район на Дунавската хълмиста равнина е разположена южната част на общината, а останалата част се намира в Предбалканския (припланински) и нископланински климатичен район. Под въздействието на планинските масиви острият характер на климата е значително смекчен и голямо влияние за това оказва Черно море.

Средна температура на въздуха

Климатичен район пояс м.н.в.	Температура на въздуха за месеци С°				Ср. годишна t°	Ср.год. абсол. ютен мин t°	Ср.год. абсол. ютен макс t°	Средна продължителност на трайно задържане на температурата на въздуха	
	I	IV	VII	X				Над 5°	Над 10°
	Среден на Дунав. Хълм. Равнина	- 2.5	9	19.5	10	9	- 21	34	От 15-23III
	- 1.5	11	22	12	10.5	-	37	До 17-21XI	20-26X

(150-450 м.н.в.)						17			
Източен на Дунав. Хълм. Равнина (50-400 м.н.в.)	- 1.5	9.5	20.5	11	10	- 18	34	От 10-20III	10-20IV
	- 0.5	11	23	13	11.5	- 16	36	До 20-30XI	29IX-2XI
Предбалкански (предпланин.) и нископланински (300-1000 м.н.в.)	- 3	7	16.5	8.5	7	- 20	31	От 20III-10V	15IV-8V
	- 1	10	19.5	11	10	- 17	35	До 3-17XI	8-22X

Температурните разлики не се променят съществено в различните климатични райони. Зимата е сравнително мека, пролетта и есента са топли, а лятото без големи горещини, въпреки, че максималните температурни стойности могат да бъдат и много високи.

Средната годишна относителна влажност на въздуха в непланинските части е между 70 и 75 %. В по-високите части достига до 80 %. Най-голямата относителна влажност е през месеците декември и януари. Минималните стойности на относителната влажност на въздуха са през летните месеци юли и август.

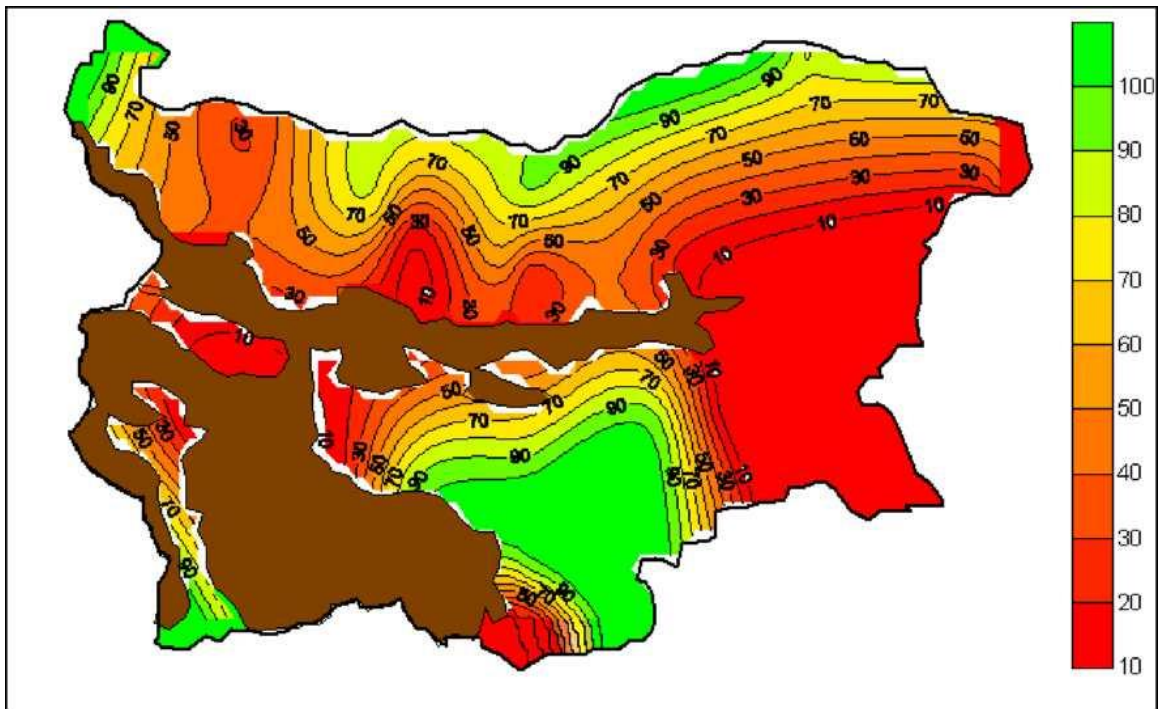
Преобладаващите ветрове са от северозапад и североизток, особено през есента и зимата.

Често явление е фьонът, който се проявява най-често в южните части на общината.

Разпределение на средните сезонни и годишни суми на валежите

Климатичен район пояс м.н.в.	Валежни суми - мм				Средно годишно мм	Месец с макс сума валежи	Месец с мин сума валежи
	зима	пролет	лято	есен			
Среден на Дунав. Хълм. Равнина (150-450 м.н.в.)	85-140	135-175	180-220	115-150	550-680	VI	II
Източен на Дунав. Хълм. Равнина (50-400 м.н.в.)	110-150	130-140	170-200	140-160	550-650	VI	VIII
Предбалкански (предпланин.) и нископланински (300-1000 м.н.в.)	150-190	180-250	200-250	150-200	680-850	V,VI	VIII,IX

Неблагоприятни фактори са падащите мокри снегове, късните пролетни и ранните есенни замръзвания.

Източник: Пространствено разпределение и вероятност за натрупване на сума от активни температури 3800 °С през реалния вегетационен период (1971-2000) Източник: НИМХ-БАН

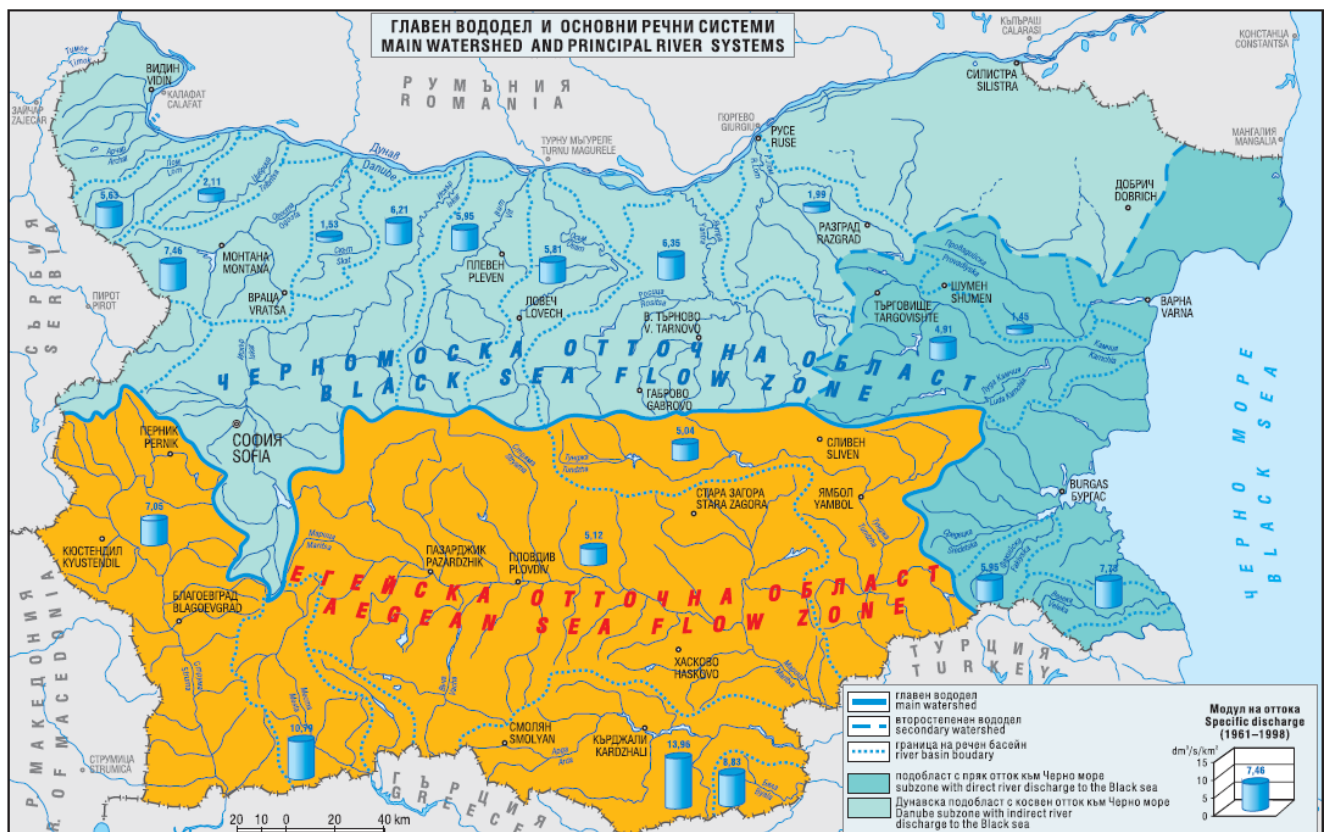

Източник: www.solargis.info

4.3. Води и водни ресурси

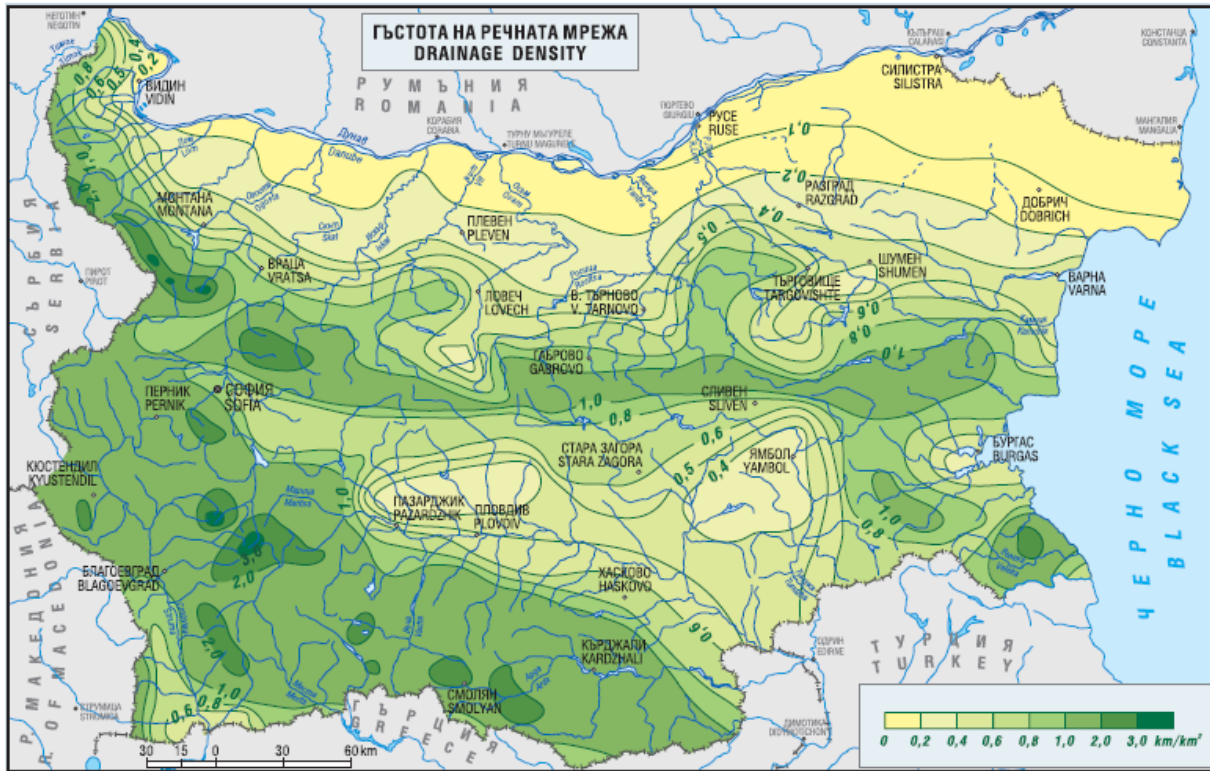
Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са: земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Замърсителите, предимно от органичен произход, се разграждат под въздействието на естествени самопречистващи процеси до определена степен, но някои вещества изобщо не могат да бъдат разградени от естествените процеси, което налага тяхното отстраняване или намаляване до допустими за околната среда граници.

Състоянието на повърхностните и подземни води на община Смядово е в зависимост от състоянието на нивото на развитие на инфраструктурата и технологиите на пречистване, заустването в естествените водоизточници без пречистване, туризма, развитите отрасли на промишлеността, селското стопанство. Наличните водни количества на територията на Община Смядово са формирани от повърхностни и подземни води.

Водните течения и водните площи са 3833.786дка. което е 1,08% от общата площ на общината. Речната мрежа в общината принадлежи към Черноморската водосборна област, а интегрираното управление на водните ресурси се администрира от Басейновата дирекция във Варна и РИОСВ-Шумен. С изключение на реките Голяма Камчия и Брестова, повечето реки и открити водни течения в общината са къси и със

силно непостоянен отток, като по-голямата част от тях пресъхват през летните месеци. Отточният модул на повърхностните води е 3.20 л/сек. на 1 км², а годишният обем на водните ресурси – 1.090 млрд.м³. В североизточната част на общината протича р.Камчия (II кат.), в нея се вливат къси водни течения, разположени северно и южно от реката, тя е с най-голямо стопанско и климатично значение за общината и водосборен басейн от 5358 кв.м.

Водните течения на територията на Община Смядово са къси и със силно непостоянен воден отток през течение на годината, като по-голямата част от тях пресъхват през летните месеци.

С най-голям водосборен басейн, който не пресъхва през цялата година, е р. Брестова. Тя води началото си от склоновете южно от с. Риш и се влива в р. Камчия. Водният отток е сравнително постоянен.

По-главни притоци са реките Александровска, Алашка, Крещеница, Малка река, доловете Бялата вода, Стражки дол и дол Петловица.

Река Александровска е ляв приток на р. Брестова и води началото си от местностите "Изгоряла барака" и "Циганското кладенче". В нея се вливат водните течения Дрянов дол, Лесков дол, Горунов дол, Пожарски дол, Дяков дол, Тръбешки дол.

Река Алажка води началото си от местността "Алашка локва" и събира водите на доловете, извиращи от местността "Церовска локва" и "Балабановска локва".

Река Кръщеница се образува от доловете “Пещерата” и “Пладнището”. Влива се в р. Брестова при с. Веселиново.

Сравнително по-голямо водно течение е р. Ракошница, която извира в местността “Киселеца”, и прибира водите на Копанков дол и Въглищарски дол.

В североизточната част на общината протича р. Камчия и в нея се вливат къси водни течения, разположени северно и южно от реката.

За разлика от страната, където повърхностните води са основния ресурс и осигуряват средно 76% от сумарното водоземане, Община Смядово разчита изцяло на подземни водоизточници. Водоснабдяването за питейно-битови и промишлени нужди в общината се осъществява посредством 11 бр. каптажи, 9 бр. шахтови кладенци и 3 бр. тръбни кладенци.

4.3.1. Повърхностни води

Община Смядово попада в района на Басейнова дирекция за управление на водите в Черноморски район, създадена със Заповед № РД-27/17.01.2002г. на министъра на околната среда и водите в съответствие с изискване на Директива 2000/60/ЕС на Европейския съюз и националното законодателство по водите.

Според хидроложкото райониране Община Смядово принадлежи към района на източната част на Дунавската равнина с Предбалкана, която е с площ 10806.2 км и обхваща басейните на реките Русенски Лом, Провадийска и Голяма Камчия. Засилено е хидроложкото влияние на карстовите процеси, което води до най-голямата в подобластта естествена регулираност на оттока. Отточния модул е 3.20 л/сек. на 1 км , а годишния обем на водните ресурси - 1.090 млрд.м .

Територията се отводнява към Черноморския басейн чрез р. Камчия (II кат.), която преминава през или покрай с. Кълново, с.Янково, с.Бял бряг и с.Жълъд и се влива в Черно море в района на местността Пода. Водосборния ѝ басейн е 5358 км . Дължината на р. Камчия е 244,5 км, при среден наклон на реката - 2,9%. Средната гъстотата на речната мрежа е 0,7 км/км². Сравнително малката ѝ гъстота се обуславя от относително ограничените валежи. За поречието на реката са характерни два максимума на водните количества - първичен през май и вторичен - през януари. Минимумът е между август и октомври. Средномногогодишното водно количество на реката към устието ѝ е 19,0 м /с. Притоци на р. Камчия са р. Брестова и Кремен дере. В реката се вливат множество водни течения от горските комплекси, разположени северно и южно от нея.

Река Камчия е водоприемник втора категория. Съгласно оценката на актуалното състояние на водите в Черноморски басейнов район за 2011г. екологичното състояние на басейна на река Камчия е лошо. Екологичния потенциал на речния участък, пресичащ територията на общината по физико-химични и хидроморфологични показатели е влошен. Оценката на риска на този участък е в риск от органични вещества, азот и фосфор.

Състоянието на водните тела по основни физико-химични показатели на база средна годишна стойност през 2011г. в пунктовете за мониторинг по поречието на река

Камчия с най-близко нахождение спрямо Община Смядово е отразено в таблицата по-долу.

Основни физико-химични показатели

Пунктове за мониторинг на повърхностни води - реки и езера										
Черноморски басейнов район, река Камчия										
Основни физико-химични показатели - ср. год. стойност, 2011 г.										
Код на ВТ	Пункт	Код на пункт	Показател (mg/dm ³)							
			O ₂	БПК ₅	NH ₄ -N	NO ₂ -N	NO ₃ -N	N общ	P-PO ₄	P-P общ
BG2KA600R018	р. Брестова - устие	BG2KA61MS035	10,9	2,8	0,29	0,053	4,07	6,64	0,12	0,31
BG2KA578R003	р. Г. Камчия - с. Кълново	BG2KA00071MS041	9,92	3,65	0,83	0,16	2,2	5,33	0,26	0,49
BG2KA578R003	р. Камчия - при ХМП Арковна	BG2KA05199MS009	6,95	5,85	1,39	0,15	2,7	4,36	0,34	0,45
BG2KA578R003	р. Г. Камчия - след гр. Дългопол	BG2KA00513MS006	7,55	4,32	0,74	0,11	2,77	3,59	0,27	0,33
BG2KA578R003	р. Поройна - с. Дибич	BG2KA863MS039	6,6	32,6	6,82	0,060,1	0,37	9,69	0,95	1,38
BG2KA578R003	р. Поройна - с. Р. Димитриево	BG2KA863MS040	7,07	26,15	10,09	0,13	0,82	21,75	1,23	1,72

Легенда

Състояние	
[Color swatch]	Много добро
[Color swatch]	добро
[Color swatch]	умерено
[Color swatch]	лошо
[Color swatch]	Много лошо

Мерките за намаляване замърсяването на водите с органични вещества и биогени, както и мерки за недопускане на замърсяване с приоритетни и специфични замърсители са: прилагане на добри земеделски практики, контрол върху прилагането на торове и препарати за растителна защита, изграждане на канализации и ПСОВ за населените места над 2000 е.ж. и контрол на разрешителните за заустване и преразглеждане на условията им, при необходимост.

Втората по-големина река на територията на Община Смядово е река Брестова (II кат.) Тя води началото си от склоновете южно от село Риш. В горното си течение,

тече в източна посока, преминава през селата Риш и Веселиново. Водосборния басейн на реката в по-голямата си част е залесен, поради което през цялата година водния отток е сравнително постоянен. Бреговете на реката са полегати, а леглото и е широко в частта, която протича през земеделските земи.

Най - големия приток на р. Брестова е река Смядовска с дължина - 9.5 км (водосборен басейн 30 кв.км.), която преминава през гр. Смядово (в ГИС р. Смядовска е отразена като Селска река). Тя се образува при вливане на реките Илан дере и Кривенски дол. В централната част на града речното корито е коригирано чрез проект „Корекция на река Смядовска с укрепване на бреговете - I-ви етап от км. 3+923 до км. 4+038.35 и II етап от км. 4+038.35 до км. 4+170.44”, финансиран от Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Общо коригираната част по р. Смядовска е 282,44м.

На територията на общината са разположени 4 броя хидротехнически съоръжения: микроязовир “Качица”- 1978г. с вместимост 1836 хил.м , микроязовир с.Александрово1965г. с вместимост 1000 хил.м , микроязовир с.Янково - 1961г. с вместимост 995 хил.м , микроязовир с.Кълново - 1960г. с вместимост 850 хил.м . Последните два язовира са изградени за задоволяване на селскостопански нужди. Язовирите са със земнонасипни стени, според обема са микроязовири и без напорни изпускатели.

4.3.2. Подземни води

Геоструктурната обстановка в община Смядово създава условия за формиране на подземни води в следните литостратиграфски колектори:

- Подземни води в долнокредния седиментогенен комплекс. Водовместваща среда са мергелно-варовиково-пясъчниковите отложения. Водите са пукнатинно-пластови, слабо напорни. Подхранването им е основно от инфилтрацията на метеорните води.
- Подземни води в кватернерните отложения. Привързани са към алувиалните отложения на реките в общината и делувиалните наслаги по полегатите склонове и в подножията им. Това са води от инфилтрационен тип, безнапорни или със слаб напор, пресни.

В пункт „Шахови кладенци - ПС - ПБВ гр.Смядово” пробонабиране се извършва два пъти годишно през месеците Февруари и Август.

В табличен вид са представени концентрациите на анализирани показатели по месеци за шахтови кладенци с код на пункта 6770802.

Концентрации на показателите за питейна вода

Код на пункта	месец	Мирис и цвят	Темп. на водата	Активна реакция	Алкалност	калий	натрий	окисляемост	Разтворен кислород	Наситеност на кислород	Разтв. вещества	Неразтв. веществ т-ва	Хлорни йони	Сулфатни йони	карбонати
6770802	II	не	12.4	7.24	6.8	2.41	20.2	1.3	4.7	49.0	499	2	24.7	72.9	0.0
6770802	VIII	не	13.0	7.39	6.8	2.4	21.2	0.8	6.1	59.0	504	15	24.5	87.1	0.0

Резултатите са сравнявани с препоръчителните показатели за опазване на подземните води от замърсяване - екологичен праг (ЕП) и праг на замърсяване (ПЗ) - от Приложение 3 към Наредба 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води (ДВ бр.58/07.07.2000 г.). По температура подземните води са студени. По стойност на активната реакция са алкални, по твърдост - умерено твърди до твърди и по минерализация са пресни. По вкус, мирис и цвят водите са приемливи за потребителите без значими колебания спрямо обичайното за показателите. По химичен състав са хидрокарбонатно-калциеви, хидрокарбонатно-магнезиеви и хидрокарбонатно - калциево - магнезиеви. През последните години не са констатирани превишения на прага на замърсяването.

4.4. Инженерно геоложки и хидрогеоложки условия

Територията на община Смядово представлява област с планински и полупланински характер.

Тук попадат части от невысоката Преславско- Драгоевска планина, която пък от своя страна е една от предпланините на Източна Стара планина.

В геоложкия строеж на района участват седиментни материали на долна креда, горна креда и кватернер.

Долната креда е представена от хотрив, барем и апт, горната креда от сенон, а кватернерът от делувий.

Хотрив – това е най - широко застъпената формация в района. Развита е в типично мергелен и мергелно варовит фазиес. Представя се от три хоризонта:

- Основен - сиво гълъбови мергели
- Среден хоризонт – алтернация на пясъчници и мергели. Пясъчниците най- често са ръждиво оцветени със съдържание на слюдени люспи и характерно сферично изветряне.

Тия пясъчници в литературата са известни с техните локални наименования „Смядовски пясъчници”, „Боазки”, „ Веселиновски” и „Александровски” пясъчници.

- Горен хоризонт – мергелни пясъчници, богати на мусковитови люспи.

Общата мощност на тези три хоризонта по тия места е от порядъка на около 1500м.

Барем-апт - предвид на това, че барема и апта фациално си приличат твърде много и се различават помежду си само по намерените в тях характерни фосили, ще бъдат разгледани общо.

Тези долно кредни материали се установяват около селата Риш, Александрово, Веселиново и като една ивица източно от с. Ивански към с.Ново Янково и с.Черни връх.

Седиментите на Барема по тия места са развити в два фациеса – долен мергелен и горен –ургонски, представен от дебелослойни еолитни сиво сини до ръждиво жълти варовици и по същия начин оцветени дребно до среднозърнести пясъчници. Над горе описаните материали без видимо прекъсване на седиментацията е развита мощна серия пластове от 80 -100 и повече метра дебелина, състояща се от дебелослойни, груби сиво –сини, здрави пясъчници, които при изветряване стават ръждиво кафяви и ронливи. В основата си тези пясъчници са по- едрозърнести и конгломерувани с много зърна от млечно бял кварц. Тия материали се отнасят към апта. Те изграждат северните скатове на високото планинско било над с. Риш и Веселиново.

Сенон - има съвсем ограничено разпространение. Установява се като едно петно югоизточно от с. Веселиново и като една ивица североизточно от с.Кълново и с. Янково, където сенонските варовици изграждат бедрата на т.н. „Красимирска антиклинала”.

Представя се от сиви, слабо жълтеникави или най-често бели варовици, които са много плътни и здрави. Честа съставка на сенонските варовици са тъмно оцветените кремъчни /флинтони/ ядки, които се явяват под формата на прослойки или като единични конкреции.

Кватернер - представен от алувий и делувий. Алувия изгражда заливните тераси на р.Голяма Камчия и нейният десен приток р.Брестова, а делувия се установява в скатовете на долините и във високите тераси: **18** метрова – Монастирска, **8** метрова – Ницка и **4** метрова – Балканска, части от които се установяват около селата Ивански, Янково, Бял бряг и гр. Смядово

Делувий – представя се обикновено от прахово - пясъчливи глини, силно заглинен пясък и разпокъсани заглинени чакъли. Мощността на делувия най – често е незначителна, затова не е отделен на картата като отделна формация.

Алувий – представя се предимно от дребно до среднозърнести кварцови пясъци, от разнокъсови, разнородни чакъли и от силно пясъчливи глини. Мощността на тия материали е от 6 - 7 до 10- 12м.

ТЕКТОНИКА

В тектонично отношение тази част от Предбалкана е нагъната в нормални или слабо полегнали на север гънки.

По-важни структури, които попадат в територията на община Смядово са:

- ПРЕСЛАВСКА АНТИКЛИНАДА - изгражда Преславско – Драгоевската планина. Изградена е от валанж в ядката и хотрив в бедрата.
- ПРЕДЖАНСКА АНТИКЛИНАЛА - започва западно от с. Драгоево и се оформя добре при Смядово. Изградена е от хотрив в ядката и горна креда в бедрата.
- КРАСИМИРСКА АНТИКЛИНАЛА - започва югоизточно от с. Ивански и се оформя добре около с. Янково и с. Ново Янково с мастрихски варовик в бедрата и долна креда в ядката.
- РАЗСЕДИ - около с. Ново Янково има два разседа с доста голяма амплитуда на пропадане.
- НОВО ЯНКОВСКА СИНКЛИНАЛА - заключена е между Преджанската и Красимирската антиклинала. Тя се проявява в синклинално огъване на мастрихските варовици.

Южно от паралела на с.Веселиново скалните комплекси са представени от терциерен източно-балкански флиш, представляващ алтернация от пясъчници, мергели и варовици. Северно от тази зона скалите са с долнокредна и горнокредна възраст (сенон). Долнокредните седименти са представени от аптски, баремски и валанжки варовици и пясъчници и хотривски мергели. При интензивни валежи хотривските мергели играят ролята на водоупорни пластове, което при по-големи наклони дестабилизира лежащите върху тях скални комплекси и предизвиква образуването на свлачища и срутища. Горнокредните сенонски седименти са представени предимно от варовици и варовити пясъчници. В северната част на общината кредните седименти са покрити с кватернерни речни наноси на р.Голяма Камчия и нейните притоци. Също с кватернерна възраст са делувиалните и пролувиалните материали, припокриващи по-старите скални формации. По отношение на сеизмичната опасност територията на община Смядово попада между двете главни земетръсни огнища в Северна България – Стражица и Шабла. Според сеизмичното райониране на страната от 1997 г. северната част на общината се включва в сеизмоопасната зона от 7^{-а} степен, а южната част (на юг от Драгоевска планина) – в сеизмоопасната зона от 6^{-а} степен. Това трябва да се има предвид при проектирането и строителството на различни сгради и съоръжения в общината.

В хидрогеоложко отношение в обсега на община Смядово могат да се различат две водоносни зони, независимо, че в общи линии тия места са сравнително бедни по отношение на подпочвени води.

- Водоносна зона над местния ерозионен базис
- Водоносна зона под местния ерозионен базис

Водите от първата зона се отличават с бърз водообмен. Те са грунтови, инфилтрационни и се подхранват предимно от падналите валежи. Поради силната насеченост на релефа от добре развитата оградна система, водите от първата

зона не оформят цялостен водоносен хоризонт, а се срещат локални грунтови в по-мощните склонове - делувиални отложения, отличаващи се с по-добри филтрационни свойства. Общо взето делувиалните грундови води се движат по посока на наклона на терена и се дренират като разпръснати малки извори по склоновете и овразите.

Подпочвени води, които заслужават внимание и представляват стопански интерес са тия, акумулирани в терасите на р. Камчия и р. Брестова, където има изградени доста кладенци - тръбни и шахтови, водите от които се използват за напояване и за водоснабдяване на някои села.

В района има и няколко доста големи карстови извори, привързани към сенонските варовици. Например изворът южно от с. Веселиново в местност „Скока” и двата извора североизточно от с. Янково.

Водите от водоносната зона под местния ерозионен базис са предимно напорни, имат висока минерализация и са установени само в дълбоките сондажи, правени във връзка със нефтопроучванията в района. Към тая водоносна зона следва да отнесем сероводородния извор в околностите на град Смядово.

Водата на този извор, която излиза от неокомския материал и има дебит 4-5л/мин. след подробни хидрогеоложки проучвания би могла да представлява интерес в балнеологично отношение.

4.5. Почви и земни недра

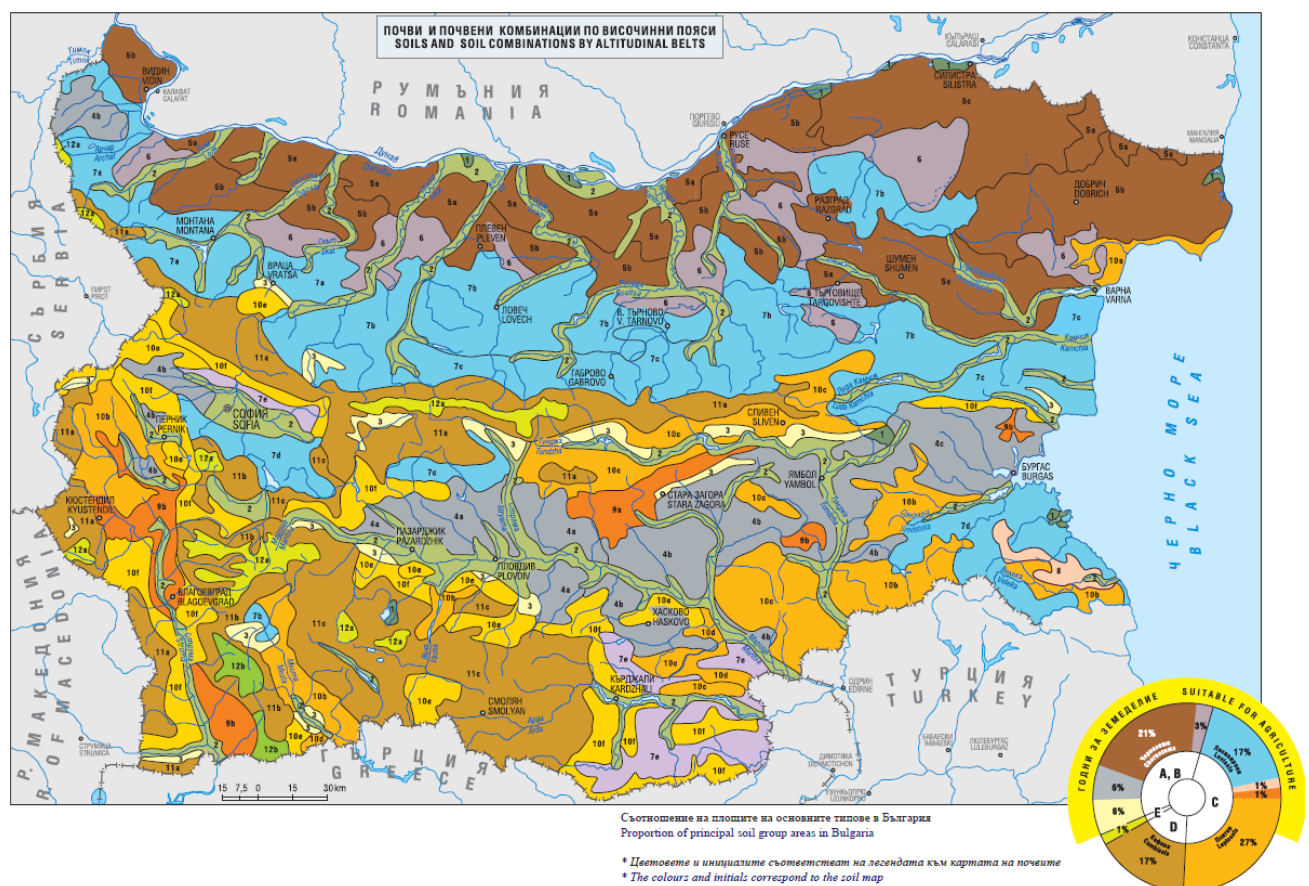
Основните фактори за почвеното разнообразие на територията на общината са вида на почвообразуващите материали, надморската височина, разчленението на релефа, хидроклиматичните условия, типа и разпространението на растителната покривка, а също така и антропогенната дейност. В почвено-географско отношение почвите в община Смядово спадат към Северобългарската лесостепна област. От зоналните почвени типове преобладават тъмносивите, сивите и светлосивите горски почви и в по-малка степен черноземите, а от а зоналните почви – алувиалните и делувиалните почви и рендзините (хумусно-карбонатните почви). В обезлесените терени с по-големи наклони, поради интензивните ерозионни процеси почвената покривка е представена във вид на фрагментарни почвени ареали с плитки каменисти (скелетни) почви, като на места тя напълно отсъства и на повърхността се разкриват почвообразуващите материали и голи скали.

В зависимост от генезиса и географското разпространение на почвите, територията на община Смядово условно може да се поделит на два района – Северен и Южен.

Северният район включва равнинно-платовидните територии, разположени северно от Драгоевска планина. По заравнените терени в поречието на Голяма Камчия и нейните притоци са разпространени алувиално-ливадни почви в комплекс с ливадни черноземи с пясъкливо-глинест механичен състав. В по-високите хълмисти и добре дренирани участъци са развити тъмносиви горски, средно и тежко-пясъкливо глинести почви и ерозирани сиви горски почви. Южно от гр. Смядово и по

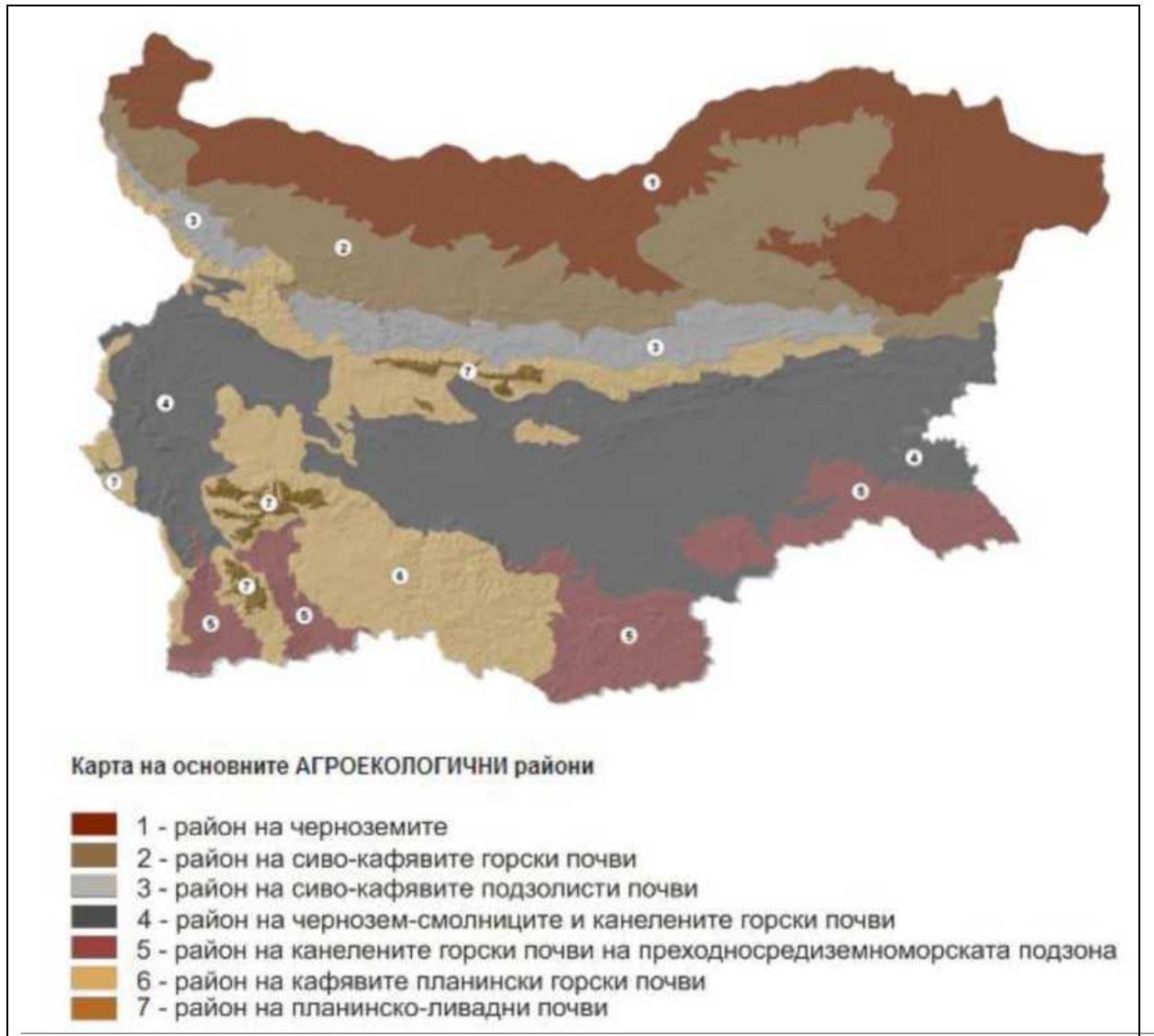
югозападните склонове на Роякското плато във вид на малки петна са разпространени тежко-песъкливо-глинести излужени черноземи. Почвите в Северния район имат предимно неутрална почвена реакция и високо естествено плодородие.

Южният район включва Драгоевска планина и териториите, разположени южно от нея. В Драгоевска планина са разпространени плитки светлосиви горски почви в комплексрендзини. Поради преобладаващите карбонатни почвообразуващи материали, почвите в обхвата на Драгоевска планина имат предимно алкална и слабо-алкална реакция. От двете страни на Веселиновския пролом на р.Брестова и южно от него са развити алувиално-ливадни и делувиални почви, които са най-плодородните почви в тази част на общината. В по-високите места са разпространени плитки светлосиви горски почви и светлосиви повърхностно оглеени, лекопесъкливо-глинести почви, които имат средно-кисела и кисела почвена реакция и ниско естествено плодородие.

Водно-физичните свойства на алувиално-ливадните, черноземните и тъмносивите горски почви в общината като цяло са благоприятни за развитие на ефективно земеделско производство, но преди всичко в поливни условия и с прилагане на съвременна агротехника. При нормални години (с валежи около нормата) зимните валежи осигуряват пролетен воден запас в почвения профил, който почти достига пределната полска влагоемкост. Продуктивната влага от този пролетен воден запас (усвоимата от растенията почвена влага) в неерозираните черноземни и тъмносиви горски почви с добре развит почвен профил възлиза средно на 1600 m³/ha, а в алувиално-ливадните почви – 1700 m³/ha . За посочените почвени типове, които в

най-голяма степен се използват за земеделско производство в общината, тази продуктивна влага от пролетния воден запас създава условия за отглеждане на житните култури без напояване. Въпреки това, земеделското производство при неполивни условия като цяло е неефективно. За повечето култури напояването, дори в години с валежи около нормата, гарантира значително увеличение на добивите.

Независимо от относително благоприятните агроклиматични условия, като цяло територията на община Смядово се характеризира с невисок агроекологичен потенциал на почвените ресурси. Според агроекологичното райониране на страната³ в териториалния обхват на общината се включват части от три агроекологични района – Еленско-Смядовски (южните части на общината), Великотърновско-Преславски (северните части на общината) и Провадийски (най-източните части на общината).

Преобладават земите от IV и V категория с обща площ малко над 80 хил.дка, което е около половината от селскостопанския фонд на общината. По степен на плодородие тези агротехнически групи почви са на границата между „ средни” и „

лоши” земи или земи със средно бонитетно число 40 бала (по 100-балната скала). Само малки участъци с обща площ около 200 дка в землището на с. Ново Янково са от II категория, които са и най-продуктивните земи в общината. Останалата част от селскостопанския фонд на общината е от VII до X категория и включва предимно необработваеми земи с ниска продуктивност. Ограничените площи на високопродуктивните земи ограничава възможностите за развитие на интензивно земеделие. Сравнително високи са бонитетните оценки по култури за територията на общината най-вече за зърнопроизводство, за поливно зеленчукопроизводство, за лозарство, за тютюнопроизводство, за ливадни фуражни култури, за пасища и някои трайни насаждения (освен лозата). В Северния почвен район, където агроекологичният потенциал на територията на общината е най-добре усвоен, бонитетните оценки са благоприятни за отглеждане на царевица, слънчоглед, житни, захарно цвекло, люцерна и някои други култури. Тревожен е фактът, че значителна част от обработваемите земи и земите с трайни насаждения в общината не се използва пълноценно, което се дължи предимно на раздробяването на земеделските земи на многобройни разпръснати маломерни парцели, на негодността им за механизирана обработка, на лошото състояние на напоителните системи и на недостатъчната финансова подкрепа за земеделските производители за осигуряване на съвременна агротехника, мелиорации, торене и растителна защита.

Наличният агроекологичен потенциал на територията на община Смядово може да се оцени като благоприятен за специализация в производството на зърнени култури (пшеница, ечемик, царевица), технически култури (слънчоглед, етерично-маслени култури), за развитие на тютюнопроизводство, овощарство, лозарство и за отглеждане на фуражни култури (предимно за млечно животновъдство). Високи добиви от по-голямата част от отглежданите култури обаче са възможни при поливни условия. Опазването и ефективното използване на почвените ресурси на територията на общината е свързано и с необходимостта от провеждането на залесителни и укрепителни мероприятия във водосборите за ограничаване на почвената ерозия и пороищата. Малката площ на подходящите за високоефективно земеделие територии в община Смядово налага стриктно спазване на екологичните изисквания при строителните и добивните дейности, като нарушените в резултат от тези дейности терени трябва задължително да се рекултивират, а амортизираните напоителни системи – да се възстановят и модернизират.

Почти 2/3 от площта на Община Смядово е разположена върху почви с мощност на почвения профил над 30 см.

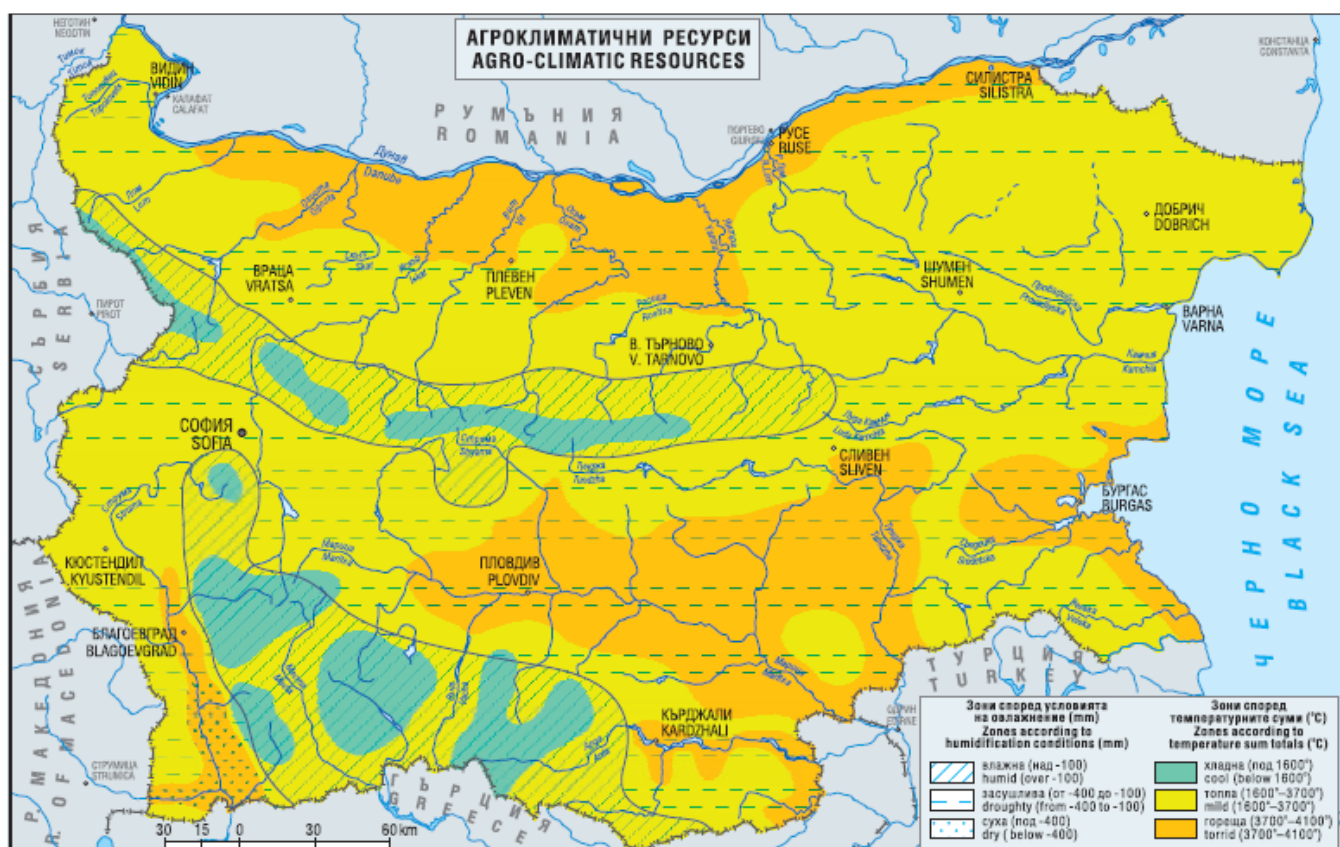
Алувиална, алувиално-ливадна и алувиално-делувиална почви са установени на брегови земи по двата бряга на р. Брестова. Общата им площ е около 400 дка. Почвеният профил е мощен, над 100 см. и въпреки ниския процент на хранителни вещества, потенциалното почвено плодородие е доста високо.

Хумусно-карбонатни почви заемат 6 070 дка площ. Основната скала е варовик. Почвеният профил е маломощен, не повече от 60 см. Поради тази причина и във връзка с тежкия механичен състав, почвеното плодородие е ниско.

Тъмно сивите горски почви са установени на площ от 837 дка. Почвеният профил е с голяма мощност - до 200 см. Това са най-плодородните почви на територията на общината.

Сивите горски почви са установени на площ 158 653 дка. Срещат се повсеместно по цялата територия на общината, на всякакви изложения и теренни форми. Хумусният хоризонт е средномощен, между 15 и 35 см.

Светлосивите горски почви са установени на площ 8 302 дка. Срещат се на припечни, стръмни склонове. Почвеният профил рядко достига 60 см. Хумусният хоризонт е маломощен. Потенциалното почвено плодородие е ниско.

На територията на Община Смядово рудни полезни изкопаеми няма. От нерудните изкопаеми перспективни са сенонските варовици. В района южно от с. Риш и с. Веселиново се намират малки лещи или тънки прослойки от гагатни въглища, които са негодни за експлоатиране. Пясъчниците и варовиците на сенона, барема и апта, както и пясъчниците на хотрива се използват за строителен материал. С добри качества за строителство е добива на пясък и чакъл от терасите на р.Камчия.

4.6. Биологично разнообразие – фауна и флора

ФАУНА

Поради слабото антропогенно въздействие върху природната среда, животинският свят на територията на общината е сравнително добре съхранен и разнообразен.

По важни представители на фауната, които обитават постоянно или временно територията на общината и имат пряко или косвено значение за ловното стопанство са:

Клас Бозайници

- Благороден елен - повсеместно разпространен, с неравномерна гъстота
- Сърна - разпространена повсеместно
- Дива свиня - разпространена повсеместно
- Сив заек - обитава повсеместно, като в горите е с незначителна гъстота
Разред Гризачи
- Обикновена катерица - обитава горският комплекс
- Лалугер - обитава откритите пространства
- Обикновен сънливец(съсел) - обитава широколистните гори

Разред Хищници

- Чакал - разпространен с незначителна гъстота
- Лисица - разпространена повсеместно с малка гъстота
- Дива котка - Разпространена повсеместно с незначителна гъстота
- Златка - Обитават горските комплекси с незначителна гъстота, защитен вид
- Белка - Обитават предимно скалистите горски местообитания и край населени места
- Черен пор - Разпространен с неравномерна гъстота
- Пъстър пор - среща се рядко, защитен вид
- Язовец - Разпространена повсеместно с незначителна гъстота
- Видра - разпространена единично около реки, блата, язовири, защитен вид
- Скитащи кучета и котки - със значителна гъстота около населените места

Клас Птици

- Обикновен фазан - обитава поречието на р.Брестува и крайречни раьони.
- Полска яребица - обитава обширните обработваеми земеделски земи
- Пъдпъдък - обитава района по време на гнездене.
- Гривяк - разпространен повсеместно в горските комплекси
- Скален гълъб -обитава района с незначителна гъстота

- Гугутка - обитава около населените места
- по време на прелет из воните площи се задържат зеленоглавка, бърнета, белочели гъски, сива гъска и други предимно защитени видове
- Малък креслив орел - единични екземпляри
- Обикновен мишелов - обитава района на лесничейството
- Голям ястреб - единични екземпляри
- Малък ястреб - единични екземпляри
- Белошипа ветрушка - единични екземпляри по време на прелет
- Черношипа ветрушка - единични екземпляри по време на прелет
- Сокол орко - единични екземпляри по време на прелет
- Бухал - среща се единично
- Горска улулица -обитава района
- Горска ушата сова - обитава района
- Забулена сова - единични екземпляри
- Кукумявка - обитава района

В района на общината се срещат представители от разредите пойни, кълвачови, синявицови, дългокраки, кукувици и други, предимно защитени видове

Клас Влечуги

- обитават шипобедрената и шипоопашата костенурки.Защитени видове В2)Разред Люспести
- обитават различни видове гущери, обикновена водна змия, жълтоуха водна змия, смок, мишкар, синорник, пепелянка и други, повечето от които са защитени видове
- Обикновен тритон, дъждовник и други

Клас Риби

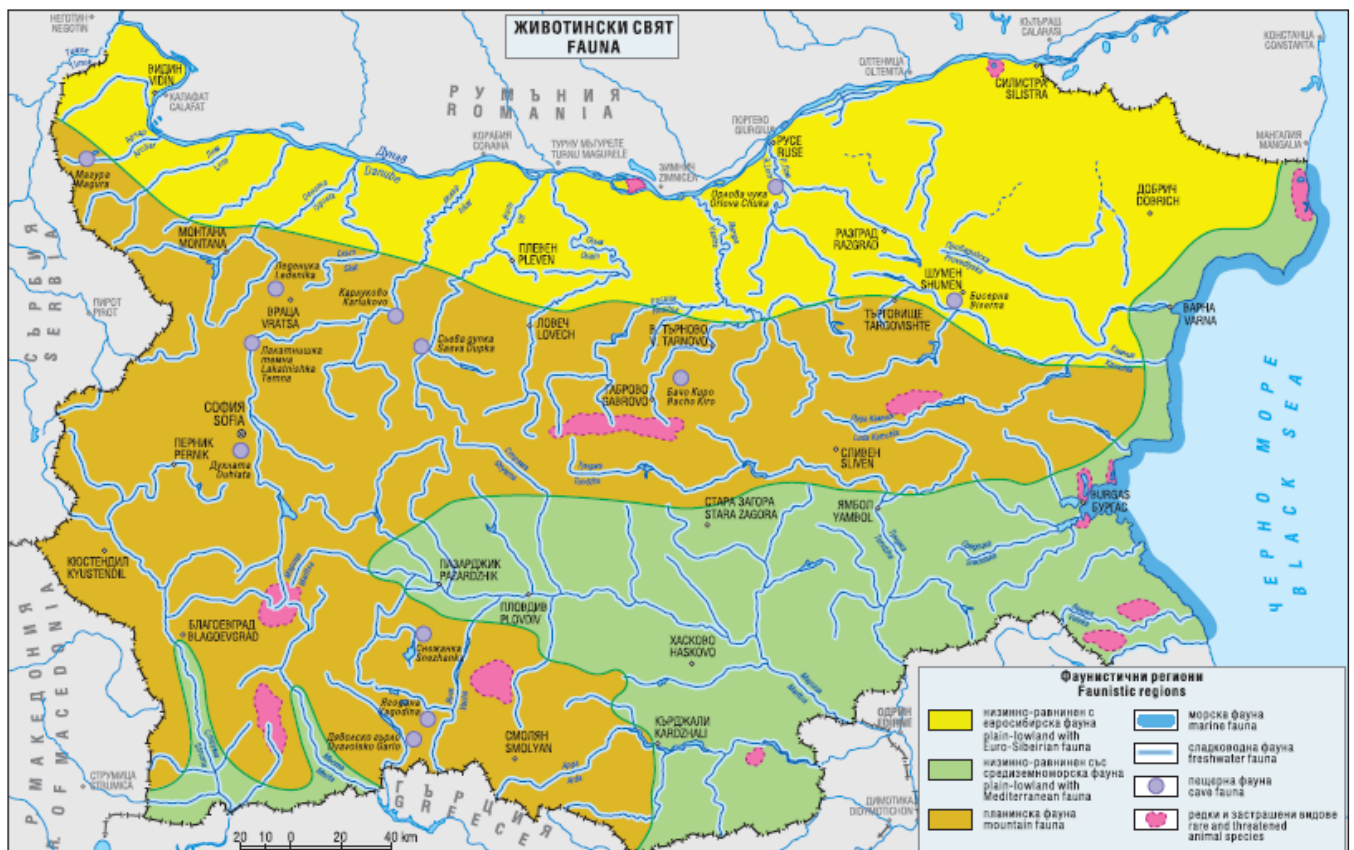
- в реките на Голяма камчия и Брестова обитават черна мряна, речен кефал, уклея, каракуда, шаран и други.

При проучване в периода септември 2010 - март 2011 година, във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на Държавно горско стопанство (ДГС) Смядово и в изпълнение на принцип 9 от стандарта за сертификация управлението на гори по схемата на FSC е извършена инвентаризацията в горските територии в Община Смядово и са установени следните защитени или редки животински видове, обитаващи района и включени в Приложение

1 на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност, изготвено от WWF DCP:

- Видра (*Lutra lutra*) Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2.
- Черен щъркел (*Ciconia nigra* L.). Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2,
- Горски бекас (*Scolopax rusticola* L.) много рядък гнезdech вид, разпространен главно в Рила, Пирин, Родопите и Стара планина, по-рядко -и в Странджа. През последните 50 години е драстично намалял у нас както като гнезdech, така и като мигриращ вид. Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2.
- Гълъб хралупар (*Columba oenas* L.) Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 121”. У нас е пред прага на изчезване като гнезdech, с катастрофално намаляваща численост.
- Скален орел (*Aquila chrysaetos*) Много рядък вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България /застрашен/.
- Малък креслив орел (*Aquila pomarina*) Малочислен гнезdech вид у нас, най-разпространен из равнинните и нископланински широколистни гори в Източна България. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците.
- Орел змияр (*Circaetus gallicus*) - Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България.
- Малък орел (*Hieraetus pennatus*) Малоброен и застрашен от изчезване вид у нас и в Европа. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.
- Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*) Много рядък вид врабчоподобна птица у нас. Включена в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България.
- Смок мишкар (*Elaphe longissima longissima Laurenti*) Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 39
- Сив кълвач (*Picus canus*) Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, включен и в новата Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*) Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Червена книга на България (под
- Черен кълвач (*Dryocopus martius*) Рядък вид, включен в „Червена книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.

- Осояд (*Pernis arivorus*) Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2 и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.ю
- Голям ястреб (*Accipiter gentilis*) Рядък вид, включен в Червената книга на България.
- Малък ястреб (*Accipiter nisus*) Включен в Червената книга на България. Бухал (*Bubo bubo* L.) Застрашен вид, включен в „Червена книга на България/ново издание/ и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС
- Горска улулица (*Strix aluco*) Защитен вид. Включен е в приложение III на ЗБР.
- Горска ушата сова (*Asio otus*) Защитен вид, Включен е в приложение III на ЗБР.
- Козодой (*Caprimulgus europaeus*) Козодоят е застрашен вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците.
- Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*) - Много рядък вид пойна птица, гнезди у нас основно в Източна България. Световно застрашен вид. Защитен у нас. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България.

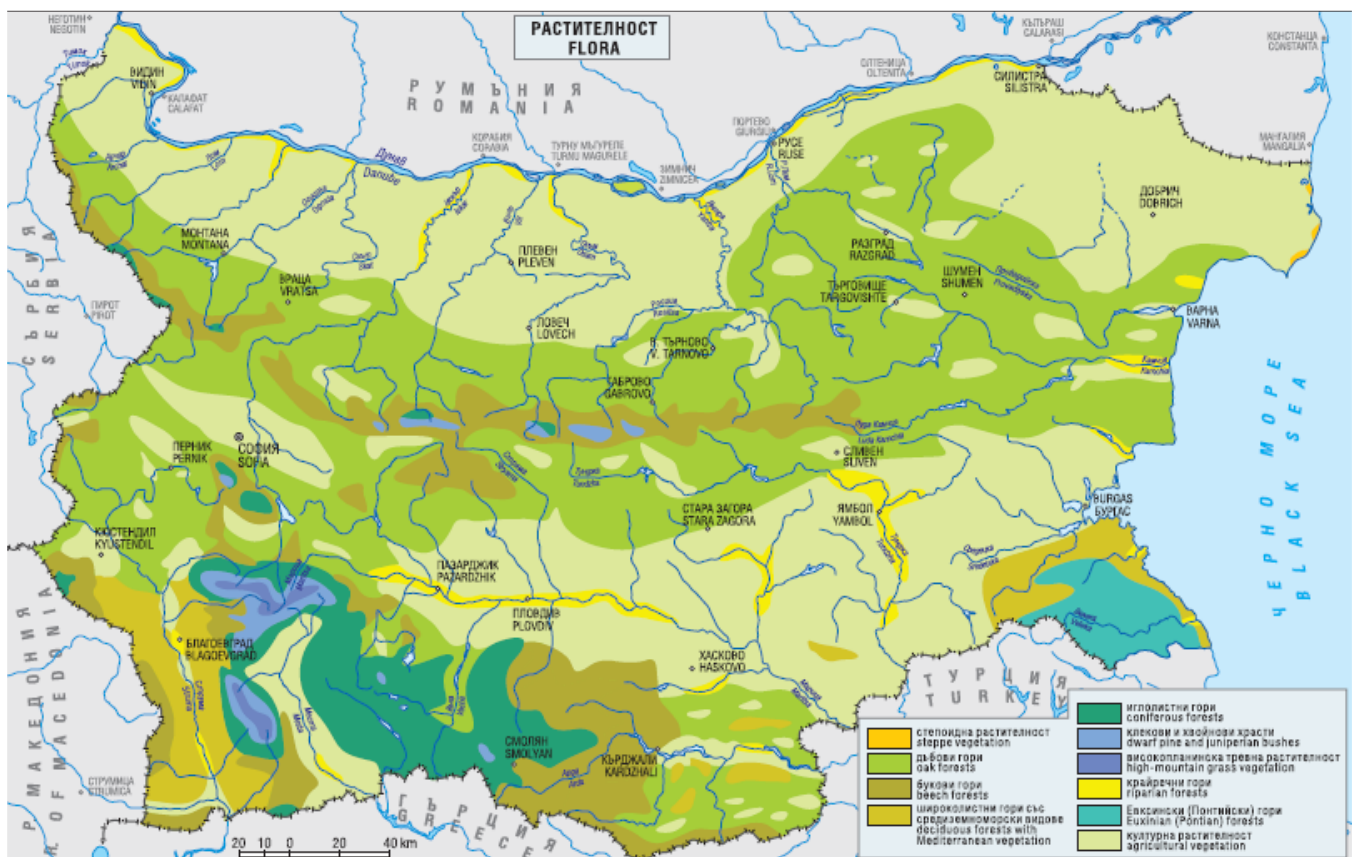
ФЛОРА

Според комплексното физикогеографско райониране община Смядово попада в Източна Дунавска равнина. Общината се характеризира със сравнително добре запазена растителност. Характерна е ксерофитна и мезоксерофитна, микротермна и

мезотермна растителност в ксеротермния дъбов пояс и в хълмистите равнини. От тревната растителност преобладава луковидна ливадина, пасищен райграс, трескот, на места и белизма и по-рядко садина, главно по селските мери. Представителите на дървесните видове са представени в таблицата.

От представителите на лечебните растения: коприва, лапад, лайка, лавандула, мащерка, мента, босилек, риган, бял равнец, жълт и червен кантарион, горска ягода, глухарче, бръшлян, девесил, овча опашка, мъжка папрат, сладка папрат, живовлек, липа, люляк, бодлив залист и др. както и находища на червен божур в местността Божурица с. Риш.

За опазване на лечебните растения в общината се осъществява периодичен контрол на дейността на билкоизкупвателните пунктове, регистрирани на територията на общината и се информира населението за забрана на бране, продажба и изкупуване на диворастящи, застрашени и защитени растения и видове под ограничителен режим на ползване. Средногодишно за ползване на лечебни растения от общинския поземлен фонд през годината се издават около 10 бр. позволителни за събиране на лечебни растения. Напоследък зачестяват случаите за ползване на лечебни растения без позволително, но установяването на нарушителите е трудно.

На територията на Община Смядово има обявени 5 бр. вековни дървета, които се намират на територията на държавен горски фонд и са описани в таблицата по-долу.

Списък на вековни дървета на територията на ДГС Смядово

Вековни дървета	Заповед за обявяване	Землище/ Местност	Години	Височина (м)	Обиколка (м)
Бряст	Заповед №	гр.Смядово	250	20	5,02
Бук	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	200	23	2,8
Бук	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	290	23	3,1
Дъб (цер) – 1 бр.	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	250	20	2,5
Дъб (цер) – 1 бр.	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	250	21	3,0

При теренните проучвания на територията на ДГС Смядово са открити находища на видове, включени в Червения списък на IUCN (1997) с използвани категории “критично застрашен” и “уязвим”, Червената книга на НРБ, том I и II, Атлас на ендемичните растения в България. Това са:

- Черноморска ведрица (понтиска ведрица) (*Fritillaria pontica* Wahl.) Видът е защитен и е включен в ЗБР, в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък”. Български субендемит.
- Червен (красив) божур (*Paeonia peregrina* Mill.) - видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък”.
- Лудо биле (*Atropa bella—donna* L.) - Видът е в Червена книга на Н.Р. България с категория „рядък” (Велчев и др. 1984).;
- Горска съсънка (*Anemone sylvestris* L.) - Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „застрашен”.
- Многоцветна момкова сълза (*Polygonatum multiflorum* (L.) All.)
- Бодлив залист (*Ruscus aculeatus* L.)

ИЗВОДИ:

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са много ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

За опазване на биологичното разнообразие в общината е необходимо да се инвентаризират и картират на други потенциални находища на застрашени и

защитени вида. На установените находища на защитени видове е необходима ежегодна проверка на състоянието на находищата относно брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

4.7. Ландшафт. Зелена система

4.7.1. Ландшафт

Характеристиките на **ландшафтите** с техните физически, културни и естетико-емоционални измерения участват в характеристиката на ресурсния потенциал на територията, доколкото допринасят за качеството на жизнената среда и за инвестиционната привлекателност. Взаимодействието в течение на времето на територията на общината между природогеографските условия и дадености - климат, релеф, вода, почви, растителност в тяхното естествено развитие и човешката дейност е формирало части от територията със специфичен ландшафтен облик, с различни по големина пространствени измерения. Човешката намеса е изменила облика на природната среда в слаба степен на територията. По предварителна преценка комбинацията от естествени и създадени условия на територията на общината позволява идентифицирането на следните видове и разновидности ландшафти:

Селищни ландшафти. Селищната мрежа е добре развита, обусловена от вековни традиции. Населените места основно са разположени на равнинен терен или затворени долини. Те са с парцелна структура, с голям по площ стопански двор, повечето с изграден център в редки случаи с характерен архитектурно-градоустройствен образ. Въпреки общо взето еднообразния селищен ландшафт на селата, той е благоприятно повлиян от дворищното озеленяване.

Селскостопански ландшафти. Селскостопанските земи са една от основните части от територията на общината. Като ландшафт са носители на специфика, която ги отличава от всички останали селскостопански територии в страната. Макар и в не голям мащаб поземлените участъци, с наситените си цветове през всички сезони формират неповторим пейзаж, за което в много голяма степен допринасят горските полезащитни пояси. В процеса на възстановяване на поземлената собственост и свързаното с него „прекрояване” на поземлената структура, характерният пейзаж на селскостопанските земи прояви изключително висока устойчивост.

Горски ландшафти. Със своите разновидности горските ландшафти са тясно свързани с предназначението на горите, които са иглолистни в по-голямата си част. Разнообразието им по хабитуси, колорити и възрастови различия е добра предпоставка за формиране на ландшафт, но се нуждаят от сериозно поддържане и дообогатяване. Дърводобивните гори са с относително най-голям дял от горските територии на общинската територия, но изискват по-сериозни грижи за възстановяването им.

Транспортен ландшафт. В общината транспортните ландшафти, които са свързани в мрежа и „прорязват” останалите ландшафти, се формират от републиканските, общинските и останалите местни пътища. Те имат две измерения –

„вписване” в ландшафтите, през които преминават, и собствени технически, функционални характеристики. По отношение на първото измерение трябва да се отбележи, че транспортната инфраструктура е проведена съобразно природните дадености и нарушаването на ландшафтната цялост на територията е незначително. По отношение на второто картината е различна в различните части на територията и различните пътища. От гледна точка на техническо състояние и поддръжка като правило те се влошават с намаляването на класа на пътищата. Благоприятен фактор е широко приложеното крайпътно озеленяване. По отношение на крайпътното „обзавеждане” обаче има още много да се желае.

Територията на общината предлага завидно ландшафтно разнообразие, като много от представените видове и разновидности се отличават с подчертана индивидуалност. Преобладаващата част от ландшафтите притежават добра устойчивост. Антропогенната намеса не е довела до неблагоприятни последици върху тях. Нарушените ландшафти са ограничено представени при каменните кариери.

ОУП на общината ще изисква устройствените решения да бъдат насочени към формирането на устойчив и хармоничен ландшафт с изява на специфичните елементи:

- да прилага последователно ландшафтноустройствен подход, насочен към опазването и възстановяването на общите ландшафтни характеристики на територията;
- да проучи внимателно възможните варианти за провеждане на бъдещите транспортни и инфраструктурни мрежи и съоръжения и включване в плана на онези от тях, които в най-малка степен нарушават околната среда и ландшафтните ѝ характеристики;
- при реализирането на мерките за рекултивация на нарушените терени.

4.7.2. Зелена система

В този раздел като елементи на зелената система на общината се разглеждат следните, създадени или облагородени от човека, зелени площи в селищата и извън селищни територии:

- обществени паркове и градини;
- специализирани паркове и градини;
- санитарно-защитно озеленяване;
- транспортно озеленяване;
- озеленяване за ограничено ползване.

Горските територии, чиито средообразуващ ефект е от изключително значение за екологичната обстановка, са разгледани в друг раздел.

Обществени паркове и градини съществуват във всички населени места, но точни данни за площите няма, поради липса на застроителни планове. Високата

задоволеност се дължи от една страна на сериозното нарастване на обществените озеленени площи в селата през периода 1965-1994 г, когато са се оформяли центровете на населените места, а от друга на намаляването на числеността на селското население. Специализирани паркове и градини няма, като се изключат гробищните паркове, които ги има във всички населени места.

Транспортно озеленяване има по протежение на част от извън селищните участъци на пътищата. Озеленените площи за ограничено обществено ползване са слабо представени в общината. Озеленяването на спортни обекти и спортни съоръжения е инцидентно и хаотично.

Община Смядово притежава значително и разнородно биоразнообразие – ценна флора и фауна, атрактивни природни феномени. Защитените територии и защитените зони по Натура 2000 покриват голяма част от територията. Селищата притежават като цяло добро обществено озеленяване, но то се отличава с незадоволително ниво на поддържане. Защитените територии са регламентирани по съответния ред, режими на ползване и защита, а защитените зони са само утвърдени, точните граници на местообитанията още не са установени и липсват регламентирани режими за ползване и опазване. Това обстоятелство поражда определени трудности пред устройството на общинската територия.

4.8. Риск и защита от предвидими природни бедствия, производствени аварии и др.

Според получената информация от МВР, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението”, Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” – Шумен, Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението” В. Преслав за периода 2010-2016 г. на територията на община Смядово са възникнали следните природни бедствия, пожари, производствени аварии, свлачища и др.:

- За 2010 г. – 51 бр. произшествия, като от тях : пожари с материални загуби – 7; без материални загуби – 21, отводнявания – 17, АСД – 6;
- За 2011 г. -90 бр. произшествия, като от тях пожари с материални загуби – 13; без материални загуби – 68, отводнявания – 2, катастрофи – 21 техническа помощ -5;
- За 2012 г. -86 бр. произшествия, като от тях пожари с материални загуби – 15; без материални загуби – 70, техническа помощ -4;
- За 2013 г. -28 бр. произшествия, като от тях пожари с материални загуби – 1; без материални загуби – 25, техническа помощ -2;
- За 2014 г. -71 бр. произшествия, като от тях пожари с материални загуби – 15; без материални загуби – 35, техническа помощ -55, химическа авария с разлив на киселина -
- За 2014 г. -71 бр. произшествия, като от тях пожари с материални загуби – 15; без материални загуби – 23, техническа помощ -33;

- За 2015 г. -102 бр. произшествия, като от тях пожари с материални загуби – 8; без материални загуби – 35, техническа помощ -55, химическа авария с разлив на киселина – 1;
- За 2016 г. -65 бр. произшествия, като от тях пожари с материални загуби – 11; без материални загуби – 40, техническа помощ -14.

На територията на областта най-тежка ситуация би се създала след възникване на земетресение, наводнение вследствие скъсване стената на яз.” Тича” и снегонавявания.

4.8.1. Риск и защита от земетресения

На територията на община Смядово съгласно Областния план за бедствия и аварии има нисък риск на опасност от **земетресения**.

Земетресенията са с повтаряемост 40 до 16 години и в следствие на тях може да се получат силни разрушения, затрупване на хора, нарушаване на електро- и водоснабдяване, опасност от наводнения, пожари и др.

Поради невъзможността за тяхното прогнозиране са определени само мерки за предотвратяване или намаляване на последиците от тях. По-важните дейности свързани с това са:

- възстановяване или изграждане на съоръженията, общинска собственост;
- оценка на състоянието на критичните и потенциалните опасни обекти в общината за които е необходимо изготвяне на експертиза;
- системи за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване на органите за управление, системите за реагиране и населението;
- организация на действие на органите за защита при земетресения между общинските, областните и национални структури.

При възникване на разрушително земетресение се провеждат следните действия: временно извеждане на населението от пострадалите райони; временно настаняване на населението; снабдяване на населението с вода, храна и лекарства; разчистване на пътища и осигуряване на проходимост; организация на комуникациите; създаване на законност и ред при бедствие в общината; логистика – информирание, метеорологично осигуряване, разузнаване, противопожарно осигуряване, осигуряване на обществения ред, медицинско осигуряване, инженерно и материално-техническо осигуряване, финансово осигуряване и др.

Следващите дейности са: осигуряване на транспорт и здравеопазване, възстановяване на инфраструктурата и услугите в общината и неотложна помощ на засегнатото население.

4.8.2. Риск и защита от наводнения

На територията на община Смядово съгласно Областния план за защита на населението от бедствия и аварии има висок риск на опасност при голямо **наводнение** вследствие проливни дъждове, интензивно снеготопене и/или скъсване на язовирни стени I и II категория.

Критични места са населени места по поречието на р.Камчия, преминаваща през общини Велики Преслав, Шумен и **Смядово**, както следва: с.Хан Крум, с.Ивански, с.Янково и с.Бял бряг и коригираните участъци по течението.

Потенциално опасни обекти са: язовир” Тича”, р.Камчия.

Основните мерки за намаляване на риска от наводнения, които следва да бъдат изпълнявани, в съответствие с Глава девета от Закона за водите (Защита от вредното въздействие на водите) са следните:

- поддържане проводимостта на речните легла, вкл. в 500-метровата зона след язовирите;
- поддържане и експлоатация на диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения, отводнителни системи и полета, отводнителни помпени станции (ОПС);
- ежегодни пролетни и есенни технически прегледи на хидротехническите съоръжения, приключващи с изготвяне на протоколи, в които се набелязват ремонтните и инвестиционни работи за следващата година;
- изготвяне на анализ на техническото състояние на всяка язовирна стена веднъж на три години;
- изготвяне и проиграване на аварийни планове на язовирни райони и обособяване на аварийни складове, оборудвани с необходимите техника и материали;
- изграждане на съвременни системи за оповестяване ;
- ликвидиране на потенциално опасни язовири, чието техническо състояние не позволява по-нататъшната им експлоатация.
- изграждане и поддържане на дъждовна канализация.

Корекцията на реки, преминаващи през населени места, е важен елемент от борбата с евентуални наводнения. В близките години са извършени не малко дейности в това отношение:

- Коригирани участъци по р. Камчия има в районите на с. Кълново, с. Бял бряг и с. Янково.
- Коригирани участъци на притоците и: р. Брестова - 3 км.; р. Смядовска - 2,2 км.; р.Суха - 0,8 км.; Селяр дере - 0,6 км.; Янковско дере - 0,8 км.; Златарско дере -

1,3 км.; Мачка дере - 0,3 км.; Лопушанско дере - 0,2 км.; Кремък дере - 1,9 км.; Бялбряжко дере - 0,5км.; р. Лесковска - 10,3 км.

- Кориgirани участъци на р. "Брестова" в с. Веселиново - 60м. и р. "Смядовска" в гр. Смядово - 35м.
- През 2012 г. се изпълни проект „Корекция на р.Смядовска с укрепване на бреговете — 1-ви етап от км 3+923 до км 4+038.35 и П-ри етап от км 4+038.35 до км 4+170.44”, финансиран с Договор BG161P0001/4.1-04/2010/020 по Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. С изпълнението на проекта се почистиха, коригираха и изградиха 247,44 м. предпазни съоръжения в централната част на река Смядовска и се подобри проводимостта на реката.

Наложително е да се извършат още корекции:

- На протичащата през гр. Смядово река – в частта с остър завой, разположена североизточно от централната градска част.
- На реката, минаваща през с. Веселиново – в ниските части до жилищните сгради.
- В част от протичащата на север от с. Бял бряг р. Камчия, която вече е заливала половината село при пълноводие.
- Необходима е и корекция на дерето, преминаващо през с. Желъд за предпазване от заливане.

4.8.3. Риск и защита от пожари

Според Областния план за защита на населението от бедствия и аварии има среден риск на опасност за възникване на пожари – малка вероятност за обхващане на две общини – само при масови горски пожари.

Горите са разположени предимно в пресечени местности, до които водят черни, тесни и с големи наклони пътища. Липсва противопожарно водоснабдяване, естествени и изкуствени водоеми или водоизточници, което в голяма степен затруднява пожарогасенето.

На територията на областта критични места от горския фонд, които при възникване на пожар застрашават територията на повече от една община, са показани в / Прил.№ 10/ на Областния план за защита на населението от бедствия и аварии. Средната площ на участъците е около 700-800дка.

Изградена е национална система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствие на територията на Република България (НСРПОБ).

НСРПОБ се състои от система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението.

Обектите, в както има риска от възникване на пожари, са, както следва:

- бензиностанция и газ-станция;
- производствените предприятия по чл.35 от ЗЗБ;
- дървопреработвателните предприятия.
- сгради на земеделски кооперации, в които местодомуват селскостопански машини и се съхраняват горива за МПС и др. леснозапалими вещества;
- публични сгради с обществено предназначение - административни сгради, сгради на образователни /училища, детски градини/, културни /читалища/, социални /дом за стари хора/ и здравни институции, търговски обекти, жилищни и стопански постройки на граждани.

Рискът от възникване на пожари в обществени и жилищни сгради, и в други закрити помещения се увеличава през зимния сезон, следствие от използването на отоплителни уреди.

Най-често източниците за възникване на пожар са: късо съединение, запалване в резултат на претоварване на ел.верига /искри от ел.произход/; топлинно действие на нагревателни ел.уреди; на лампи с нажежаема жичка; искри с механичен произход; горене на твърди вещества и материали; нагряване при триене и тлеещи цигари; топлинно действие от химични реакции на техническо оборудване; samozапалване на вещества и материали, действие на открит пламък от различен произход.

Не само откритият огън може да бъде източник на запалване, а и нагрети предмети над температурата на запалване на дадено вещество и/или материал, които чрез процеса на топлопренасяне могат да предизвикат запалване на място (помещение), което не е в съседство с източника на топлина.

В общината има риск и от възникване на горски и полски пожари през периода от май до септември (октомври). Високите температури, продължително засушаване (липса на валежи) и изсъхване на сухата растителност в съчетание с човешка небрежност при боравене с огън и/или преднамерена дейност - палене на стърнища и суха растителност в пасища, мери и горски фонд създават условия за възникване на горски и полски пожари. Причините за възникване на горските пожари са най-често свързани с неправилно боравене с огън /човешка дейност/, природни фактори /мълнии/ и др.

И при двата вида пожари – горски и полски, съществува риск от разрастване на пожара. При усложняване на метеорологична обстановка - наличие на силен вятър могат да възникнат нови огнища на горене на голямо разстояние от основното огнище на пожара, причинени от падащи искри и въглени. Пожарът може да обхване значителна територия и да се разрасне към населени места, стопански постройки, трайни насаждения (гори), сечища . При разпространение на пожара в населени места може да е необходимо да се предприемат извънредни защитни мерки: извеждане и/или евакуиране на хора към съседни общини, поради заплахата за живота и здравето им (наличието на вредни газове във въздуха, отделяни при горенето).

При възникване на пожар ще се създаде сложна обстановка в резултат, на която ще има риск за населението и екологичното равновесие в общината, ще има имуществени и финансови загуби:

- При пожар в земеделска територия ще бъде унищожена земеделска продукция и ще има голяма загуба на финансови средства.
- При пожар в горския фонд ще бъде унищожена ценна дървесина, флора и фауна. Ще има дълъг период на възстановяване (вкл.и на екологичното равновесие).
- При силен вятър има опасност от разрастване на пожара към населените места, както и опасност за живота и здравето на участниците в пожарогасенето.
- Висок риск от възникване на пожар през отоплителния сезон в публични и частни жилищни сгради - опасност за живота и здравето на възрастни, инвалиди и неподвижни хора, както и за малки деца /заклучени или оставени сами възрастни/; загуба на движимо и недвижимо имущество; обгазяване на хора с вредни газове, отделяни в процеса на горене.
- При пожар в бензиностанции с газ-станции и в промишлени обекти, работещи със съдове под налягане има риск от взрив и нанасяне на значителни щети на сгради, съоръжения.

Има риск от допълнително усложняване на обстановката, поради необходимост от изчакване пристигането на противопожарен автомобил от гр.Шумен.

Специфични мерки и мероприятия за опазване на горите от пожари отделно за всяка от зоните според степента на пожарен риск в рамките на стопанисваните от община Смядово горски територии.

Приемат се следните мерки и мероприятия за опазване на горите от пожари:

- Да се предупредят всички лица, чиято дейност изисква целодневно пребиваване в горските територии или в близост до тях, че нямат право да палят огън извън определените за целта места и на 160 метра от границите на горските територии през пожароопасния сезон, че са длъжни при евентуално възникнал пожар да известят РС „ПБЗН” гр. Шумен и вземат мерки за потушаването му;
- Да се осигурява ежедневно дежурна кола с водач, която да се ползва за бързо проучване на пожари, извозване на формированието за гасене и всички останали организационни мероприятия, свързани с потушаване на горски пожари;
- В периода на засушаване да се издава съответната заповед за забрана на паленето на огън в горите и в близост до тях, да се ограничат туристическите маршрути и лагеруването в горите;

- През пожарния сезон:
 - да се правят периодични съобщения по местните средства за масова информация, на листоносител кметове/ кметски наместници по места;
 - да се поставят обяви за забрана на паленето на огън в горските територии и в близост до тях;
 - да се информира населението за задължителните действия при откриване на пожар от тях;
 - Да се поставят противопожарни табели, обозначаващи горските масиви от първи клас на пожарна опасност;
 - Всички фирми, извършващи дейности по реда на Наредба за условията и реда за възлагане изпълнението на дейности в горски територии – държавна и в общинския горски фонд, да имат изрична клауза в договорите за начина на опазване от горски пожари и действия при възникването им;

Масови полски пожари могат да възникнат през летно-есения сезон в големите полски масиви.

4.8.4. Риск и защита от свлачища

Геозащитната дейност е елемент на държавната политика по устройство на територията и благоустройството, която се провежда от МРРБ чрез Програма 10 „Противодействие на свлачищните, ерозионните и абразионни процеси“. Осъществяването на целите на програмата води до: предотвратяване и ограничаване на риска от възникване на свлачищни процеси в т. ч. контрол на строителството в свлачищни райони; ограничаване на свлачищата, ерозионните и абразионни процеси с оглед предотвратяване на аварии и щети.

В зависимост от площта и дълбочината се, свлачищата се разделят на класове от I до IV.

На територията на община Смядово, по данни от „Геозащита“ ЕООД – Варна, има регистрирани три свлачища, като всичките са локализирани в строителните граници на с. Янково. Едно от тях е I клас, а другите две са клас III. Същите са показани в графичната част на ОУП.

В следващата таблица са показани идентификатори, местоположение, данни и характеристики на тези свлачища според „Национална програма за превенция и ограничаване на свлачищата на територията на Република България, ерозията и абразията по Дунавското и Черноморското крайбрежие 2015 – 2020 г.“

№ По ред	Селище	Регистр.№	Годи-На рег.	Въз-раст	Със-тояние	Местона-хождение	Разпо-ложе-ние	Зас-тра-шава	Проек-тира-не	Укр. Мери-прия-тия	Дължина м.	Ши-рина	Засег-ната площ дка	Клас на свла-чи-щето	Кате-гория на свла-чището
1	с. Янково	SHU25.87429-01	1998	Съвре-менно	Потен-циално	Водоем за питейна вода		Ул. Водоем	Не	Не	300	200	60.00	I	B
2	с.Янково	SHU25.87429-03	2006	Съвре-менно	Потен-циално	Ул."Гео-рги Бенков-ски"	регулация	Жс,ул, ВиК,Ел	Не	Не	70	50	3.50	III	B
3	с.Янково	SHU25.87429-02	1998	Съвре-менно	Потен-циално	Път IV-73005 –км15-700	регулация	Ул,Ел	не	не	50	40	2.00	III	B

Основни причини за проявения свлачищните процеси са: специфичните геоложки и геоморфоложки особености; липсата на мероприятия за регулиране на повърхностния отток; интензивни и продължителни валежи; подсичане на склона.

За дълготрайното укрепване на свлачищата е необходимо реализиране на комплекс от мероприятия, след проектно решение, съобразено с конкретните инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия.

- Извършване на режимни изследвания на застрашени и засегнати територии от свлачища и други неблагоприятни геодинамични процеси на територията;
- Извършване на консултантски услуги и техническа помощ на общински, областни администрации и други ведомства при възникване на неблагоприятни геодинамични процеси и осъществяване на дейности по регистрирането им в Регистъра на свлачищата в България;
- Поддържане на изградени дренажни съоръжения за отводняване на свлачищни райони и изграждане на нови и поддържане на съществуващи контролно-измервателни системи, необходими за оценка на динамичното поведение на свлачищните райони и ефективността на изградените противосвлачищни съоръжения;
- Планиране, възлагане и изработване на проектно-проучвателни разработки, осигуряващи проектна готовност за обекти и дейности, свързани с предотвратяване на риска от бъдещи аварии и щети.

Мерки за превантивна защита в зони с установени свлачищни процеси в жилищна зона са:

- Преди издаване на виза за проектиране, за всеки конкретен обект да се изисква геоложки доклад;
- Сградите да се ситуират с дългите си страни успоредно на хоризонталите;
- При стръмни склонове сградите се разполагат върху терасиран участък от терена, в ниската част на склона, където свлачищният натиск е минимален или където земният масив след сградата е стабилен;
- Сградите в план да имат опростени форми, като отношението на дългата към късата страна да не е по-голямо от 2; при невъзможност сградите в план се разделят на прости геометрични форми с дилатационни фуги, пресичащи и фундаментите на отделните тела; дилатационните фуги се конструират като противоземетръсни;
- По височина сградите се проектират с опростена геометрична форма и с еднаква коравина, като се избягва или се свежда до минимум използването на конзолни елементи- архитектурно-планировъчни, конструктивни и инсталационни изисквания при проектиране на сгради и съоръжения в свлачищни райони- Наредба № 12 от 3.07 2001 г. за проектиране на геозащитни строежи, сгради и съоръжения в свлачищни райони (ДВ бр.68/2001, обн. 2005 г.).

Ерозия

Липсата на стръмни склонове, съчетани с добрата залесеност на терена, не създават условия за развитие на ерозионни процеси. Ерозията се изразява предимно скрито под формата на площно повърхностно измиване на хоризонт А в различна степен. В част от територията на Ришката котловина сивите горски почви са силно ерозирали с разкритие на почвообразуващата скала и обхваната от равнинната ерозия. В низинния пояс ерозията е слабо проявена и има локален характер. В слаба и средна степен се среща по южните склонове на Преславска планина, докато западните склонове на Провадийското плато са средно ерозирали. Линейна ерозия се среща ограничено, като частично дълбочинно изравяне на леглата на водните течения.

Най-изразителни са ерозираните терени по югозападните склонове на Провадийското плато и стръмните и полегати терени на Ришката котловина. Борбата срещу почвената ерозия се води чрез създаване на пълноценни култури и насаждения с добър почвозащитен и антиерозионен ефект.

Локални заблатявания, се оформят предимно през влажния сезон, в ниските участъци, предимно по руслото на р.Камчия. Терените със заблатявания и временно повърхностно преовлажняване са или частни земеделски земи или земи общинска собственост.

В сезона по прибиране на реколтата ежегодно се издава Заповед на кмета на общината за забрана паленето на стърнищата, тъй като е предпоставка за разрастване на пожари и се унищожава хумусния слой на почвата, за образуването на който са нужни години.

В заключение може да се каже, че не е регистрирано замърсяване над ПДК на почвите в общината и са подходящи за развитие на екологично земеделие. Почвите в Община Смядово са подходящи за отглеждане на: зърнено-хлебни, зърнено-фуражни технически култури, зеленчуци, лозови и овощни насаждения. Наличие на терени с ерозирали почви и необходимост от прилагане на мерки за борба с ерозията. Общото състояние на почвите в общината е добро.

Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и други замърсители.

4.8.5. Други рискове от бедствия и аварии

Съгласно Областния план за защита на населението от бедствия и аварии са определени следните степени на опасност от възникване на бедствия и аварии:

- Авария в АЕЦ, трансграничен пренос на радиоактивни частици – среден риск на опасност, в зависимост от посоката на вятъра и големината на аварията;
- Промислени аварии в обекти, работещи с ОВ – нисък риск на опасност, според оценката по „Севезо“;
- Радиоактивно замърсяване, следствие на аварии в АЕЦ или на трансграничен пренос на радиоактивни вещества – нисък риск на опасност,

- Терористични действия – среден риск на опасност - на територията на областта няма инфраструктура и големи промишлени обекти, засягането на които ще се отрази цялостно на нормалния стереотип на живот;
- Снегонавяване и обледеняване – нисък риск на опасност, обхваща частични участъци от Р и Общнски ПМ.

Организационните и устройствени мерки за предотвратяване или намаляване на риска от бедствия са посочени в следващите точки.

4.8.6. Организационни мерки за предотвратяване или намаляване на риска от бедствия

Общи мерки за намаляване на риска от бедствия и защита на населението (превантивни мерки) в общината:

- Непрекъснат процес на анализ, оценка и прогноза за характера и последствията от най-често проявяващите се бедствия – разработване и актуализиране на общинския план за защита при бедствия.
- Установяване на критичната инфраструктура и изготвяне на оценка на риска за всеки обект.
- Поддържане в добро състояние на общинските и местните пътища, общинските сгради, предпазните съоръжения – водосборна дига и отводнителни канали в Смядово, отводнителни съоръжения по улиците.
- Упражняване на строг контрол за спазване на действаща нормативна уредба при териториално-устройственото планиране, инвестиционното проектиране, изграждане и експлоатацията на строежите.
- Осигуряване на запаси от индивидуални средства за защита за работниците и служителите в общината и за населението в общината (за неработещото население, защото собствениците, управителите или изпълнителните членове на търговски дружества и еднолични търговци са задължени да осигурят ИСЗ за работниците и служителите си съгл. Чл.13, ал. 2, т.2 и т.4 от ЗЗБ.). Поддържане на запасите от индивидуални средства за защита в добро състояние (обновяване, обработване, контрол – лабораторно изпитване) и на склада, в който се съхраняват.
- Поддържане в добро състояние на противопожарните хидранти и на достъпа до тях.
- Провеждане на мероприятия за усвояване на планове за защита – организиране на учебен сбор на председателя на общинския щаб за изпълнение на плана за защита при бедствие и ежегодно проиграване на планове за защита; организиране на задължителни обучения за служителите в общината за действие при бедствие и/или извънредна ситуация.
- Поддържане на непрекъснато денонощно дежурство в общината за оповестяване при опасност и при възникване на бедствие, пожар и извънредна обстановка; изпълнение на функциите на пост за радиационно наблюдение и оповестяване (ПРНО).

- Формиране и поддържане на сили и средства за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи на територията на общината – осигуряване на обучение, защитно облекло, застраховка и заплащане на труда на доброволците.
- Създаване на организация за действие и взаимодействие между органите за управление и силите за провеждане на мероприятия по защитата на населението и извършване на НАВР – съгласуване на планове за действие.
- Осигуряване на финансови и материални средства за окомплектоване, обучение и поддръжка в постоянна готовност на органите за управление, общинския щаб за изпълнение на плана за защита при бедствия и силите за реагиране, доброволното формиране.
- Организиране на обучения за информиране на населението за възможните бедствия на територията на общината за правилата за действие и поведение при възникването им. Конкретните мерки за намаляване на риска от бедствия и защита на населението са разписани в специализираните планове – приложение към плана за защита при бедствия.

4.8.7. Устройствени мерки в ОУПО на община Смядово за превантивна защита от бедствия

Липсата на повърхностни води и водоеми, които са разположени на високи коти, предопределят ниския и незастрашаващ живота на хората риск от наводнения.

Съществуващите микроязовири са доказани с добро състояние на сухите и водни откоси на земнонаситните диги и отговарят на техническите изисквания. Скъсването на дигите от непредсказуеми причини – много силни земетресения, терористични актове и др. няма да застрашат населените места. Ще бъдат залети малки площи земеделски земи.

Потенциални заливания могат да се получат при необичайни екстремно големи валежи по коритото на р. Камчия, която преминава през землищата на гр.Смядово и селата Кълново, Бял Бряг, Янково, Желъд и Черни връх.

На плана е очертана територията, която може да бъде заляна при т.н. стогодишна вълна.

В нея попадат изключително земеделски земи и малки участъци пасища и гори.

Големи заливни площи се очертават в землището на гр. Смядово и с. Янково. Застрашени са и най-южните жилищни терени на селото.

За предотвратяване на тази опасност е необходимо проектиране и надстрояване на съществуващата северна дига в участъка между с. Янково и Бял бряг с дължина 3.3 км.

Село Янково е застрашено в много по-малка степен и от плитко дере, преминаващо източно от „Памук баир“.

Преминаващата при с. Желъд малка рекичка по време на обилни дъждове създава опасност от наводнения. Необходима е корекция и укрепване на речното корито.

Село Веселиново също е застрашено от частично наводняване от преминаващата през него р. Брестова.

Необходимо е спешно да се изготви проект за корекция на речното корито с изграждане на защитни диги, които да предпазят от наводнения ниските части на селото.

Щетите от земетресения са предотвратими или ограничими единствено чрез спазване на инженерно-техническите норми при проектиране и оразмеряване на конструктивните системи на сградите за съответната земетръсна степен, която за общината е осма по скалата на Рихтер.

Проблем представляват старите сгради, които са изградени без спазване на тези правила. За тях е необходимо извършването на паспортизация и опис на опасните при земетресения сгради, както и предписания за укрепването им. В устройствено отношение не са налични мерки за предотвратяването им.

Снегонавяванията са често срещано явление по пътищата на общината през зимата. Разчистването с машини не винаги помага, особено когато снеговалежа е съпроводен със силен вятър.

За предотвратяване на това бедствие в Общия устройствен план са проектирани ветрозащитни пояси от двете страни както на републикански, така и на общински пътни отсечки, които са най-обветрени. Разположени са както следва:

- от с. Кълново на юг – 1300 м.
- между с. Кълново и с. Янково – 3000 м.
- между с. Янково и с. Желъд – 1900 м.

Общата площ на ветрозащитните пояси е 16.6ха, дължината е 6.2км, а широчината е 30 м. (2x15 м).

Мерките за предотвратяване на риска от пожар са описани в т. 4.8.3.

Създаването на изолационни, пожароустойчиви полоси цели локализиране на евентуално възникнал пожар и създаване на възможност за неразрастване и лесно гасене. Тези, както и други предпазни мерки могат да бъдат реално проектирани при изработването на новите горскостопански планове.

В текстовата част на ОУП – в част „Правила и нормативи за прилагане на ОУП” е създадена нова алинея (9) към чл. 19, с която при изготвяне на заданието за изработване на горскостопанските планове задължително да залегне изискването за създаването на обезпечителни противопожарни мероприятия.

Непосредствено на юг от гр.Смядово е разположен специален терен – централен артилериска склад. Той съхранява боеприпаси за артелирийски системи, което представлява голям риск от евентуални експлозии, предвид непосредствената му близост до града. С ОУП се предлага поделението да се освободи от боеприпасите и снарядите, съобразно специалните изисквания за безопасност на населението.

Мерките за превантивна устройствена защита в зони с установени свлачищни процеси са описани в т.4.8.4.

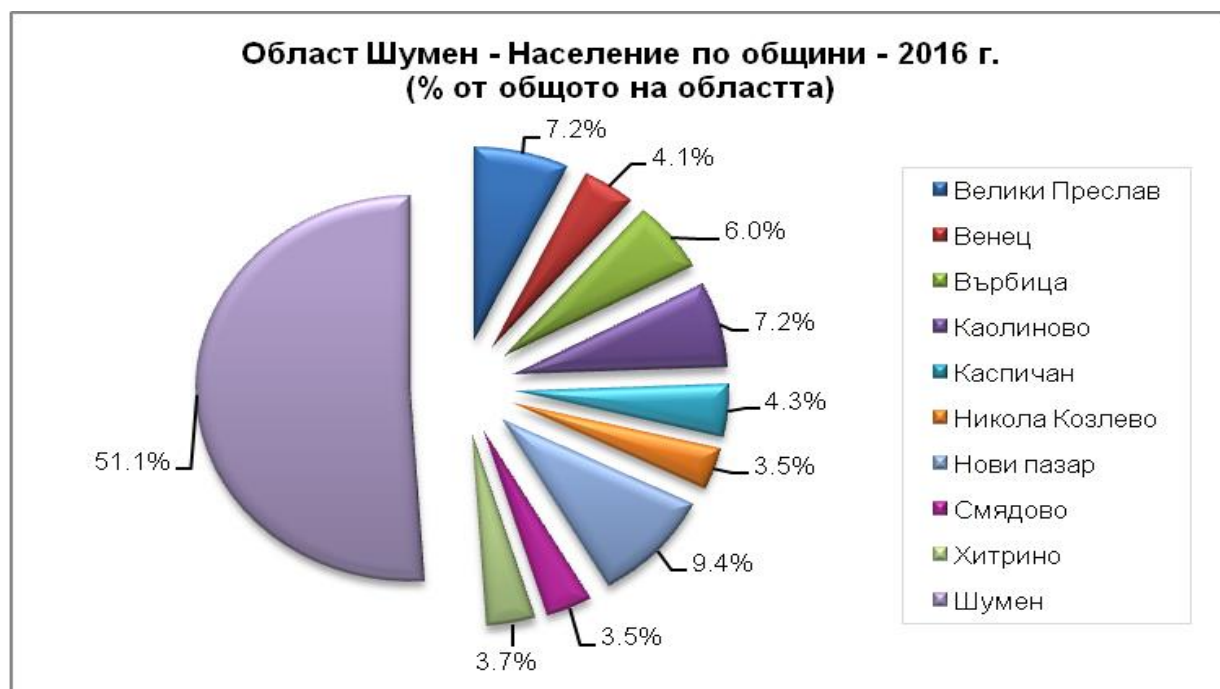
5. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ

5.1 Демография

5.1.1. Обща демографска характеристика

В община Смядово по данни на НСИ, към 31.12.2016 г. живеят 6186 души (3.5% от населението на област Шумен). Средната гъстота на населението -17.5 души/кв.км е най-ниска сред останалите общини в областта. За област Шумен средната гъстота на населението е 51.5 души/кв.км, за страната - 64.0 души/кв.км.

Фиг. № 5.1.1.1

Източник: НСИ

Общината включва 10 населени места – 1 град и 9 села. В центъра на общината – гр. Смядово е съсредоточено 58.2% (3601 – по данни на НСИ, 2016 г.) от населението на общината. Според съществуващия брой на населението селата са малки и много малки. Към малките села (по градоустройствената класификация) с население от 250 до 1000 жители се отнасят селата: Риш (646 д., 2016 г.), Янково (652 д.) и Веселиново (557 д.), които обхващат 71.8% от селското население на общината. Населението на останалите 6 много малки села е до 250 жители, от които с население над 100 жители са Бял бряг (219 д.), Кълново (144 д.), Черни връх (127 д.) и Ново Янково (111 д.), а най-малки населени места с население под 100 жители са (Александрово (70 д.) и Желъд (59 д.) (по данни на НСИ)

5.1.2 Брой и динамика на населението

По данни на НСИ за периода 2001-2016 г. броят на населението на община Смядово намалява от 8164 д. на 6186 д., или със 1978 д. (-1.9% средногодишен темп на намаление).

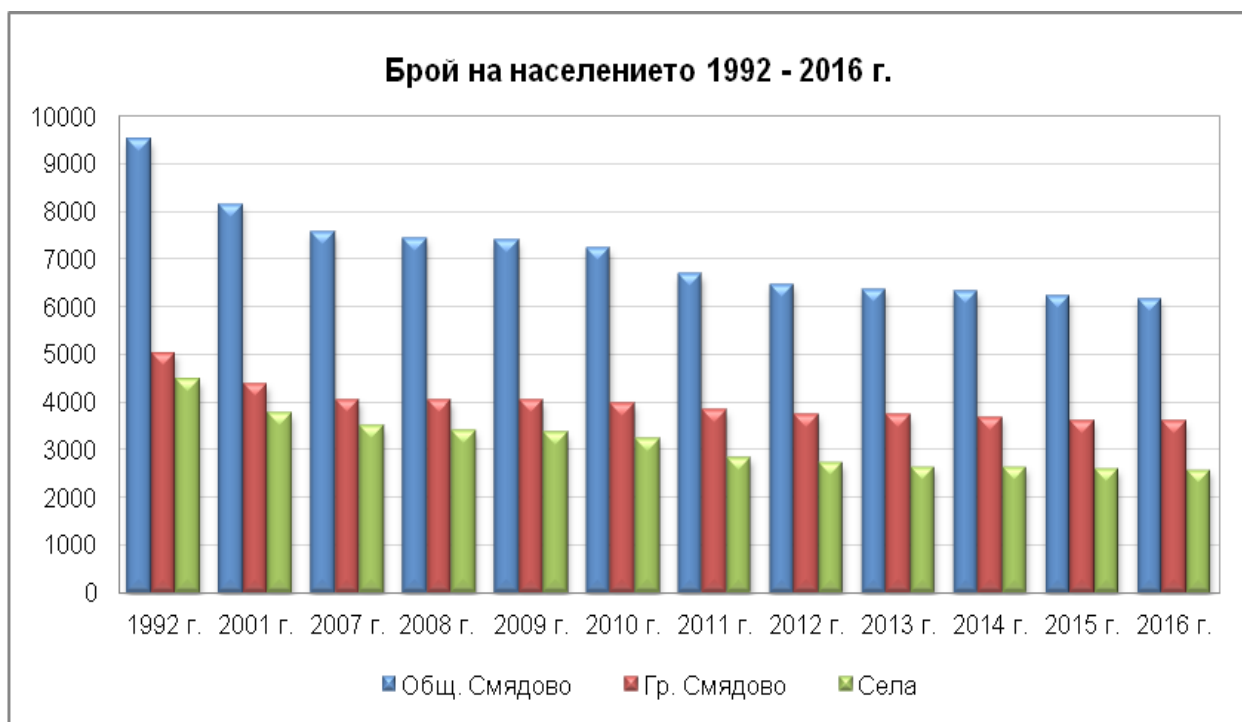
Таблица № 5.2.1.1 Население 2001-2016 г.

Населени места	2001 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	Прираст 2001-2016 г.		
	брой											общ	средно-годишен	
												брой	брой	%
Общ. Смядово	8164	7570	7460	7402	7242	6698	6486	6386	6338	6226	6186	-1978	-132	-1.9
Гр. Смядово	4392	4061	4045	4036	3986	3846	3759	3736	3699	3623	3601	-791	-53	-1.4
Села	3772	3509	3415	3366	3256	2852	2727	2650	2639	2603	2585	-1187	-79	-2.6
с.Александрово	108	89	86	81	74	75	68	66	70	71	70	-38	-3	-3.2
с. Бял бряг	334	270	269	260	251	249	234	225	218	222	219	-115	-8	-3.1
с.Веселиново	813	804	777	765	724	593	582	572	574	551	557	-256	-17	-2.6
с.Желъд	114	95	89	84	77	71	66	62	64	58	59	-55	-4	-4.8
с.Кълново	232	252	246	241	233	161	152	141	142	146	144	-88	-6	-3.1
с.Ново Янково	175	160	154	155	149	120	115	113	117	111	111	-64	-4	-3.2
с.Риш	957	798	784	776	753	748	710	694	676	659	646	-311	-21	-2.8
с.Черни връх	184	200	185	183	184	135	133	130	128	130	127	-57	-4	-2.4
с.Янково	855	841	825	821	811	700	667	647	650	655	652	-203	-14	-1.8
Обл. Шумен	203383	196559	195479	194090	192203	180528	178735	178061	176925	175720	174476	-27663	-1844	-1.0
В градовете	126309	122330	122294	121918	121047	113204	112089	111535	110350	108765	107850	-17544	-1170	-1.0
В селата	77074	74229	73185	72172	71156	67324	66646	66526	66575	66955	66626	-10119	-675	-1.0

Източник: НСИ

Тенденцията на намаление на населението е характерна за всички населени места от общината, в т.ч. и за центъра град Смядово. Интензитетът на намаление е по-малък за гр. Смядово (-1.4% средногодишно), докато за селата той е -2.6%. Тенденция на намаление на населението се очертава и на ниво област (-1.0% общо за областта, в т.ч. за градовете на областта -1.0%, за селата -1.0% – средногодишен темп на намаление), Североизточен район (съответно -0.5% общо, -0.2% в градовете, -1.3% в селата) и за страната (-0.7% общо, -0.3% в градовете, -1.6% в селата).

Фиг. № 5.1.1.2

Източник: НСИ

Преброяването на населението през 2011 г. не отчита съществени различия от текущата демографска статистика (около 500 д.). След 2011 г. не се наблюдават големи изменения в броя на населението на общината.

По данни на ГД „ГРАО“ населението на община Смядово към края на 2016 г. е 6907 души по постоянен адрес и 6915 души – по настоящ адрес. Различията с данните на НСИ се дължат на методическия подход при регистрирането на населението и на временно отсъстващите лица (табл. 5.2.1.2). Информацията в системата се актуализира периодично, което позволява да се ползват и месечни данни през текущата година.

Паралелно с националните преброявания на населението и на демографската статистика това са едни от най-достоверните данни за числеността на населението в селищата, общините, областите и другите административни единици (общински райони).

Население 2001-2016 г. (брой)

Населени места	31.12.2001 г.		31.12.2007 г.		31.12.2013 г.		31.12.2014 г.		31.12.2015 г.		15.12.2016 г.	
	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес
Общ. Смядово	8211	8420	7685	7797	7131	7043	7041	7018	6941	6928	6907	6915
Гр. Смядово	4483	4613	4335	4321	4147	4061	4097	4030	4056	3979	4056	3980
Села	3728	3807	3350	3476	2984	2982	2944	2988	2885	2949	2851	2935
с.Александрово	81	99	62	83	42	66	40	70	39	72	37	74
с. Бял бряг	365	369	289	290	250	243	248	241	247	246	238	242
с.Веселиново	814	854	785	821	683	705	674	708	640	675	631	683
с.Желъд	101	104	80	87	65	58	61	57	58	53	57	55
с.Кълново	161	194	124	222	99	182	99	186	96	186	91	182
с.Ново Янково	155	167	145	139	120	117	115	120	114	117	115	118
с.Риш	1042	1026	929	850	870	739	857	723	845	710	837	704
с.Черни връх	169	165	123	181	123	159	125	157	123	155	120	150
с.Янково	840	829	813	803	732	713	725	726	723	735	725	727
Обл. Шумен	252118	232420	245486	213976	240524	199358	239826	198879	239501	198532	239627	198555

Източник: ГД "ГРАО"

Върху броя на населението отражение оказва неговото естествено и механично движение. Естественото възпроизводство на населението е фактор за демографската жизненост на населените места. Компонентите на естественото възпроизводство оказват влияние и върху възрастовата структура на населението. От равнището на раждаемостта се влияят и някои от специфичните възрастови контингенти, които са важни за обектите на образователната инфраструктура – детски заведения, училища и др.

Естественият прираст на населението се формира от раждаемостта и смъртността. Състоянието на **раждаемостта** е един от индикаторите за демографската характеристика на населените места и териториалните единици. Демографските данни на НСИ за 2016 г. показват, че в община Смядово броят на родените е общо 50 д. Коефициентът на раждаемост (брой родени на 1000 д. от населението) средно за общината през 2016 г. е 8.1‰, като за разглеждания период е в диапазона – от 6.8‰ (2014 г.) до 9.6‰ (2007 г.).

В териториален аспект общината е с стойности на раждаемостта през 2016 г., под средните за страната (9.1‰), за област Шумен (9.0‰) и за СИР (9.1‰). Тенденцията в естественото възпроизводство на населението на общината по данни на НСИ се вижда от данните в таблица 5.2.1.3. Раждаемостта е значително по-висока в общинския център, в сравнение със селата. Следва да се отбележи, че в много малките населени места не е регистрирана раждаемост главно поради влошената възрастова структура на населението в тях.

Таблица № 5.2.1.3

Естествен прираст на населението

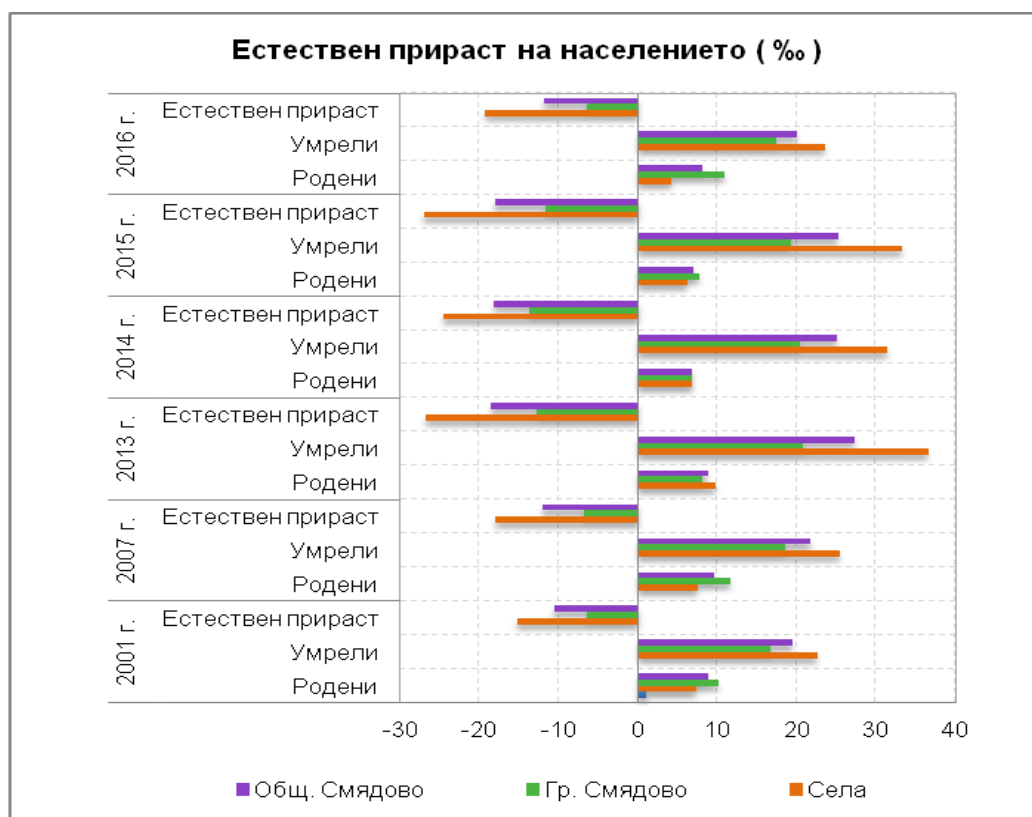
	2001 г.			2007 г.			2013 г.			2014 г.			2015 г.			2016 г.		
	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст
	Брой																	
Общ.Смядово	71	158	-87	73	164	-91	56	176	-120	43	159	-116	44	158	-114	50	124	-74
Гр. Смядово	44	73	-29	47	75	-28	30	78	-48	25	76	-51	28	71	-43	39	63	-24
Села	27	85	-58	26	89	-63	26	98	-72	18	83	-65	16	87	-71	11	61	-50
Обл. Шумен	1988	2723	-735	2081	2849	-768	1781	2612	-831	1619	2733	-1114	1600	2754	-1154	1568	2548	-980
	На 1000 души от населението - ‰																	
Общ.Смядово	8.7	19.4	-10.7	9.6	21.7	-12.1	8.7	27.3	-18.6	6.8	25.0	-18.2	7.0	25.1	-18.1	8.1	20.0	-11.9
Гр. Смядово	10.0	16.6	-6.6	11.6	18.5	-6.9	8.0	20.8	-12.8	6.7	20.4	-13.7	7.6	19.3	-11.7	10.8	17.4	-6.6
Села	7.2	22.5	-15.3	7.4	25.4	-18.0	9.7	36.5	-26.8	6.8	31.4	-24.6	6.1	33.2	-27.1	4.2	23.5	-19.3
Обл. Шумен	9.8	13.4	-3.6	10.6	14.5	-3.9	10.0	14.6	-4.6	9.1	15.4	-6.3	9.1	15.6	-6.5	9.0	14.6	-5.6

Източник: НСИ

Смъртността (в т.ч. коефициентът на смъртност) на населението е вторият основен компонент, формиращ естествения прираст на населението. През разглеждания период броят на умрелите лица в общината се движи в диапазона 124-176 д. годишно (като през 2016 г. техният брой е 124 д.). Това формира коефициент на смъртност за периода в рамките на около 20-27‰, в т.ч. за 2016 г. 20.0‰ (за страната – 15.1‰ през 2016 г., за област Шумен – 14.6‰, за СИР – 14.1‰). Данните от таблицата показват, че общата смъртност на населението на общината е по-висока от средните стойности за страната, района и областта.

Естественият прираст на населението на общината е отрицателен, в диапазона между минус 11‰ и минус 18‰, като през 2016 г. той е -11.9‰, в т.ч. за гр. Смядово -6.6‰, за селата -19.3‰. За сравнение средно за страната през 2016 г. естественият прираст е -6.0‰, в т.ч. за градовете -3.6‰, за селата -12.6‰; за областта стойностите на показателя са съответно -5.6‰ – общо, -4.0‰ за градовете и -8.1‰ за селата в областта; за СИР -5.0‰ – общо, за градовете -3.1‰, селата в района -10.3‰). Данните показват, че естественият прираст на населението на страната, района, областта и общината е отрицателен, като различията са в неговата интензивност – за общината той е с по-високи отрицателни стойности, формирани от по-ниската раждаемост и главно от по-високата смъртност, поради застаряване на населението.

Фиг. № 5.2.1.3

Източник: НСИ

За равнището на раждаемостта и възпроизводството на населението основно значение оказват родилните контингенти и тяхната фертилност. Към 2015 г. родилните контингенти в общината са 1129 (жени във възрастовата група 15-49 г.), от които близо 2/3 (722 д.) са съсредоточени в град Смядово. Характерно е, че около 90% от

ражданията се осъществяват от жените на възраст от 15 до 34 години, които през 2015 г. са 597 и са намалели спрямо 2007 г. с близо 1/5. Намаленият брой на родилните контингенти и на най-фетилната възрастова група от тях ще окаже влияние на възпроизводството на населението през следващите години.

Механичното движение на населението на община Смядово показва, че броят на заселените лица е по-голям от този на изселените. През 2016 г. в общината са се заселили 128 души, а изселените са 94. Това формира положителен механичен прираст (34 д.). През периода нето-миграцията е положителна в неголям диапазон, с изкл. на 2007 г. Населението на селата общо за периода се характеризира с положителен механичен прираст (табл. 5.2.1.4), но това са главно ремигранти от по-високите възрастови групи.

В сравнителен план, средните коефициенти за движение на населението на община Смядово, съпоставени със съответните за област Шумен и страната, показват че демографските параметри в общината имат специфични проявления.

Фиг. № 5.2.1.4

Източник: НСИ

От 2007 г. механичното движение на населението съгласно методиката на НСИ включва лицата, които са променили настоящия си адрес не само в рамките на страната, но и извън нея. Заселените по области, общини и населени места включват и лицата, изселени от чужбина и заселили се в страната. Изселените от областите, общините и населените места включват и лицата, заселили се в чужбина. Механичният прираст е резултат от вътрешната и външната миграция. Вътрешната миграция на населението се отнася за мигриралите лица. Данните са получени въз основа на обработените съобщения за промяна на настоящия адрес на лицата в страната. *Данните за външната миграция обхващат само лицата, които са декларирали* пред административните власти промяната на своя настоящ адрес от страната в друга държава и от други държави в страната.

Таблица № 5.2.1.4

Механичен прираст на населението

Населени места	2001 г.			2007 г.			2013 г.			2014 г.			2015 г.			2016 г.		
	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст
Общ. Смядово	291	281	10	159	184	-25	121	110	11	157	89	68	146	144	2	128	94	34
Гр. Смядово	131	162	-31	66	76	-10	75	55	20	65	51	14	50	83	-33	57	55	2
Села	160	119	41	93	108	-15	46	55	-9	92	38	54	96	61	35	71	39	32
с.Александрово	11	6	5	2	3	-1	2	1	1	11	4	7	5	2	3	1	2	-1
с. Бял бряг	1	8	-7	5	5	0	2	0	2	7	7	0	13	5	8	6	3	3
с.Веселиново	23	25	-2	11	37	-26	16	14	2	26	9	17	15	14	1	19	8	11
с.Желъд	6	7	-1	5	7	-2	0	2	-2	2	0	2	1	3	-2	2	0	2
с.Кълново	3	10	-7	16	9	7	3	5	-2	6	0	6	14	3	11	10	3	7
с.Ново Янково	13	4	9	6	2	4	1	1	0	10	4	6	2	2	0	2	1	1
с.Риш	53	27	26	11	15	-4	2	13	-11	4	6	-2	13	16	-3	10	11	-1
с.Черни връх	10	2	8	9	8	1	10	5	5	4	3	1	6	2	4	4	1	3
с.Янково	40	30	10	28	22	6	10	14	-4	22	5	17	27	14	13	17	10	7
Обл. Шумен	6358	6671	-313	4289	4594	-305	2581	2503	78	3130	3152	-22	4027	4078	-51	3219	3483	-264

Източник: НСИ

5.1.3. Основни демографски структури

❖ Структура на населението по пол

Половата структура на населението е с пропорции, които са сходни със средните за областта и страната. Броят на жените в общината (3201 д. – 2015 г.) е по-голям от този на мъжете (3025 д.), тъй като жените са с по-висока средна продължителност на живота и с по-голям дял в по-високите възрастови групи. Броят на жените на 100 мъже е 105.8, като по населени места се наблюдават различия. Стойностите на показателя за област Шумен са 104.4, за страната 105.7 (брой жени на 100 мъже).

Таблица № 5.2.1.5

Структура на населението по пол 2001-2015 г.

	2001 г.			2007 г.			2014 г.			2015 г.		
	мъже	жени	бр. жени / 100 мъже	мъже	жени	бр. жени / 100 мъже	мъже	жени	бр. жени / 100 мъже	мъже	жени	бр. жени / 100 мъже
Общ. Смядово	4013	4151	103.4	3708	3862	104.2	3080	3258	105.8	3025	3201	105.8
<i>Гр. Смядово</i>	2173	2219	102.1	2009	2052	102.1	1829	1870	102.2	1785	1838	103.0
<i>Села</i>	1840	1932	105.0	1699	1810	106.5	1251	1388	111.0	1240	1363	109.9
с.Александрово	63	45	71.4	52	37	71.2	41	29	70.7	43	28	65.1
с. Бял бряг	167	167	100.0	132	138	104.5	106	112	105.7	110	112	101.8
с.Веселиново	414	399	96.4	399	405	101.5	273	301	110.3	267	284	106.4
с.Желъд	55	59	107.3	46	49	106.5	27	37	137.0	26	32	123.1
с.Кълново	114	118	103.5	129	123	95.3	69	73	105.8	71	75	105.6
с.Ново Янково	88	87	98.9	83	77	92.8	59	58	98.3	58	53	91.4
с.Риш	485	472	97.3	404	394	97.5	344	332	96.5	331	328	99.1
с.Черни връх	33	151	457.6	49	151	308.2	19	109	573.7	20	110	550.0
с.Янково	421	434	103.1	405	436	107.7	313	337	107.7	314	341	108.6
Обл. Шумен	99223	104160	105.0	95345	101214	106.2	86594	90331	104.3	85968	89752	104.4

Източник: НСИ

❖ Възрастова структура

За периода 2001-2015 г. настъпват изменения във възрастовата структура на населението на общината. Налице е процес на демографско остаряване, особено сред населението на селата.

- През 2001 г. под 15-годишна възраст са били 1136 д. – 13.9% от населението на общината. През 2016 г. техният брой намалява на 824 д. – 13.3%.
- На фона на общото намаление на населението намаляват и контингентите във възрастовата група 15-64 години от 4990 д. (61.1%) през 2001 г. на 3732 д. (60.4%) през 2016 г.

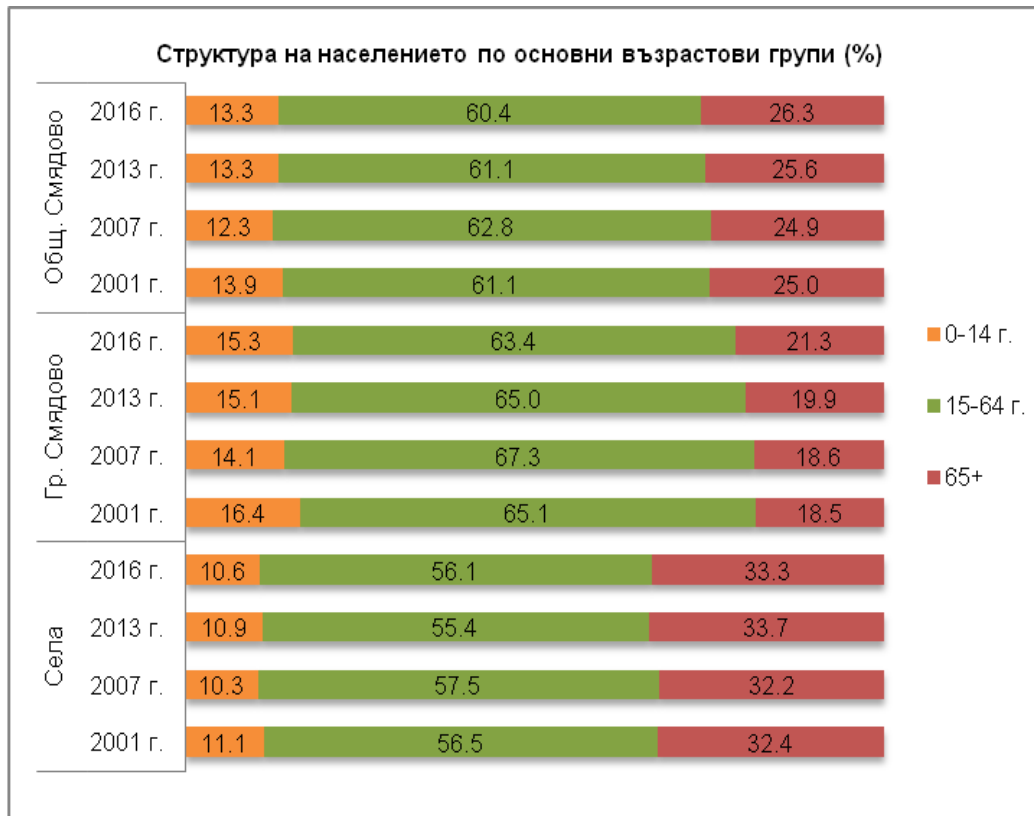
Таблица № 5.2.1.6

Структура на населението по основни възрастови групи 2001-2016 г.

Населени места	2001 г.			2007 г.			2013 г.			2014 г.			2015 г.			2016 г.		
	0-14г.	15-64г.	65+	0-14г.	15-64г.	65+	0-14г.	15-64г.	65+	0-14г.	15-64г.	65+	0-14г.	15-64г.	65+	0-14г.	15-64г.	65+
Брой																		
Общ. Смядово	1136	4990	2038	932	4751	1887	852	3896	1638	853	3836	1649	829	3771	1626	824	3732	1630
<i>Гр. Смядово</i>	<i>719</i>	<i>2858</i>	<i>815</i>	<i>572</i>	<i>2735</i>	<i>754</i>	<i>563</i>	<i>2429</i>	<i>744</i>	<i>561</i>	<i>2390</i>	<i>748</i>	<i>542</i>	<i>2319</i>	<i>762</i>	<i>551</i>	<i>2283</i>	<i>767</i>
<i>Села</i>	<i>417</i>	<i>2132</i>	<i>1223</i>	<i>360</i>	<i>2016</i>	<i>1133</i>	<i>289</i>	<i>1467</i>	<i>894</i>	<i>292</i>	<i>1446</i>	<i>901</i>	<i>287</i>	<i>1452</i>	<i>864</i>	<i>273</i>	<i>1449</i>	<i>863</i>
с.Александрово	10	60	38	5	49	35	5	35	26	9	34	27	9	32	30	10	28	32
с. Бял бряг	39	158	137	27	129	114	21	113	91	22	114	82	23	117	82	18	125	76
с.Веселиново	99	451	263	119	432	253	72	287	213	67	293	214	62	289	200	61	293	203
с.Желъд	7	59	48	3	46	46	0	25	37	0	25	39	0	24	34	0	24	35
с.Кълново	3	95	134	7	116	129	5	54	82	5	47	90	5	54	87	7	55	82
с.Ново Янково	21	99	55	16	95	49	11	54	48	12	54	51	11	55	45	10	55	46
с.Риш	145	566	246	93	501	204	88	445	161	87	434	155	85	429	145	83	418	145
с.Черни връх	0	126	58	2	134	64	0	78	52	1	75	52	1	77	52	1	71	55
с.Янково	93	518	244	88	514	239	87	376	184	89	370	191	91	375	189	83	380	189
Обл. Шумен	33767	138222	31394	28737	136606	31216	25585	118986	33490	25350	117159	34416	25087	115525	35108	24846	113970	35660
Относителен дял - %																		
Общ. Смядово	13.9	61.1	25.0	12.3	62.8	24.9	13.3	61.0	25.6	13.5	60.5	26.0	13.3	60.6	26.1	13.3	60.4	26.3

<i>Гр. Смядово</i>	16.4	65.1	18.5	14.1	67.3	18.6	15.1	65.0	19.9	15.2	64.6	20.2	15.0	64.0	21.0	15.3	63.4	21.3
<i>Села</i>	11.1	56.5	32.4	10.3	57.5	32.3	10.9	55.4	33.7	11.1	54.8	34.1	11.0	55.8	33.2	10.6	56.1	33.3
с.Александрово	9.3	55.6	35.1	5.6	55.1	39.3	7.6	53.0	39.4	12.9	48.6	38.5	12.7	45.1	42.2	14.3	40.0	45.7
с. Бял бряг	11.7	47.3	41.0	10.0	47.8	42.2	9.4	50.2	40.4	10.1	52.3	37.6	10.4	52.7	36.9	8.2	57.1	34.7
с.Веселиново	12.2	55.5	32.3	14.8	53.7	31.5	12.6	50.2	37.2	11.7	51.0	37.3	11.3	52.5	36.2	11.0	52.6	36.4
с.Желъд	6.1	51.8	42.1	3.2	48.4	48.4	0.0	40.3	59.7	0.0	39.1	60.9	0.0	41.4	58.6	0.0	40.7	59.3
с.Кълново	1.3	40.9	57.8	2.8	46.0	51.2	3.5	38.3	58.2	3.5	33.1	63.4	3.4	37.0	59.6	4.9	38.2	56.9
с.Ново Янково	12.0	56.6	31.4	10.0	59.4	30.6	9.7	47.8	42.5	10.3	46.2	43.5	9.9	49.6	40.5	9.1	49.5	41.4
с.Риш	15.2	59.1	25.7	11.7	62.8	25.5	12.7	64.1	23.2	12.9	64.2	22.9	12.9	65.1	22.0	12.9	64.7	22.4
с.Черни връх	0.0	68.5	31.5	1.0	67.0	32.0	0.0	60.0	40.0	0.8	58.6	40.6	0.8	59.2	40.0	0.8	55.9	43.3
с.Янково	10.9	60.6	28.5	10.5	61.1	28.4	13.4	58.2	28.4	13.7	56.9	29.4	13.9	57.3	28.8	12.7	58.3	29.0
Обл. Шумен	16.6	68.0	15.4	14.6	69.5	15.9	14.4	66.8	18.8	14.3	66.2	19.5	14.3	65.7	20.0	14.2	65.4	20.4

Източник: НСИ

Източник: НСИ

- Населението над 65 години намалява като абсолютен брой, но като относителен дял нараства (2038 д. – 25.0% през 2001 г.; 1630 д. – 26.3% през 2016 г.).
- Следва да се отбележи, че с най-благоприятна възрастова структура е гр. Смядово, а с най-влошена – много малките населени места.
- Процес на остаряване на населението се наблюдава и на областно, регионално и национално ниво.

Разпределението на населението на общината във възрастовите групи **под, във и над трудоспособна възраст** през 2016 г. по данни на НСИ е както следва: 891 д. – 14.4% (под трудоспособна възраст), 3440 д. – 55.6% (във трудоспособна възраст) и 1855 д. – 30.0% (над трудоспособна възраст) В сравнение с областта и страната, различия се наблюдават по отношение и на трите възрастови групи: за трудоспособните контингенти (които са по-малък дял от населението на общината, спрямо областта и страната); надтрудоспособното население (което е с по-висок относителен дял в сравнение с областта и страната); населението в потрудоспособна възраст (което е по-малък дял от населението на общината, спрямо областта и страната). За град Смядово структурата на населението според тези три възрастови групи (под, във и над трудоспособна възраст) е доста по-благоприятна в сравнение с тази на населението в селата. 37.5% от населението на селата е в надтрудоспособна възраст, докато за град Смядово този дял е 24.6%. Трудоспособните контингенти в град Смядово съставляват 59.1% от населението на града, докато за селата техният

дял е 50.7%. Младите генерации в подтрудоспособна възраст в град Смядово са 16.3%, а в селата – 11.8%.

Таблица № 5.1.1.7

Население под, във и над трудоспособна възраст - 2016 г.

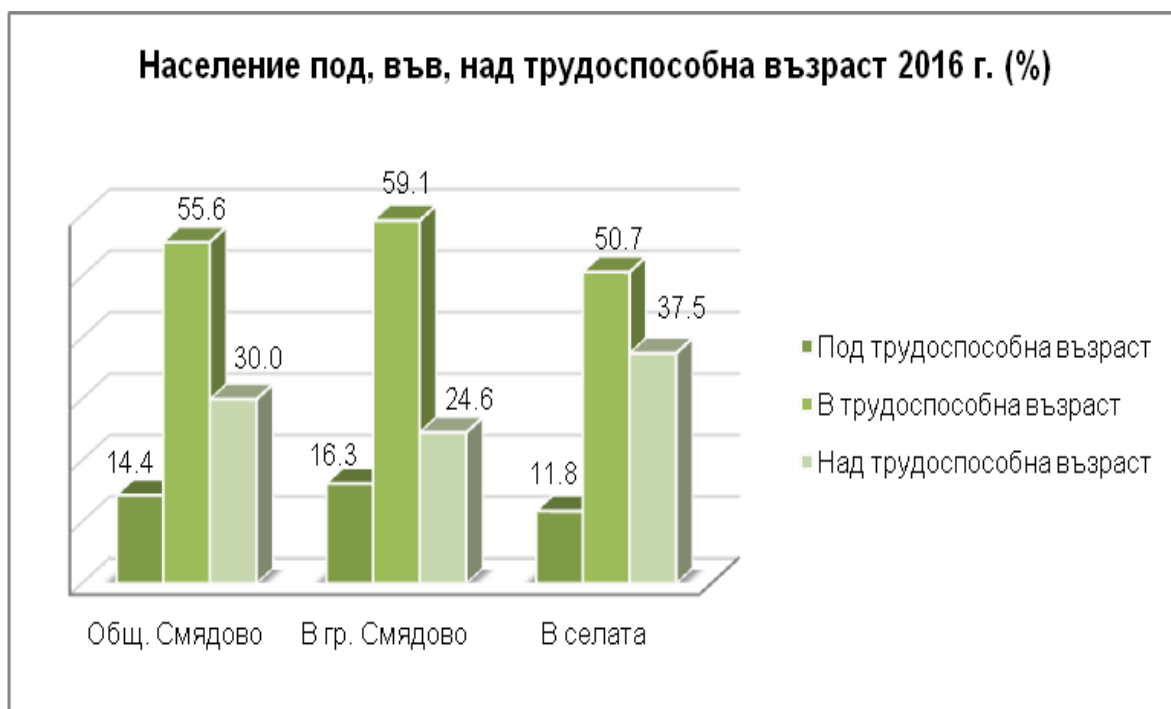
Възрастови групи	Общо			В градовете			В селата		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Брой									
Община Смядово	6186	3006	3180	3601	1771	1830	2585	1235	1350
Под трудоспособна възраст	891	455	436	587	301	286	304	154	150
В трудоспособна възраст	3440	1888	1552	2129	1153	976	1311	735	576
Над трудоспособна възраст	1855	663	1192	885	317	568	970	346	624
Област Шумен	174476	85410	89066	107850	51957	55893	66626	33453	33173
Под трудоспособна възраст	26524	13700	12824	16310	8435	7875	10214	5265	4949
В трудоспособна възраст	105931	56060	49871	67367	34785	32582	38564	21275	17289
Над трудоспособна възраст	42021	15650	26371	24173	8737	15436	17848	6913	10935
Р България	7101859	3449978	3651881	5204385	2506628	2697757	1897474	943350	954124
Под трудоспособна възраст	1062705	546706	515999	791542	406935	384607	271163	139771	131392
В трудоспособна възраст	4304436	2262326	2042110	3256593	1682191	1574402	1047843	580135	467708
Над трудоспособна възраст	1734718	640946	1093772	1156250	417502	738748	578468	223444	355024
Относителен дял - %									
Община Смядово	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	14.4	15.1	13.7	16.3	17.0	15.6	11.8	12.5	11.1
В трудоспособна възраст	55.6	62.8	48.8	59.1	65.1	53.4	50.7	59.5	42.7
Над трудоспособна възраст	30.0	22.1	37.5	24.6	17.9	31.0	37.5	28.0	46.2
Област Шумен	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	15.2	16.0	14.4	15.1	16.3	14.1	15.3	15.7	14.9
В трудоспособна възраст	60.7	65.7	56.0	62.5	66.9	58.3	57.9	63.6	52.1
Над трудоспособна възраст	24.1	18.3	29.6	22.4	16.8	27.6	26.8	20.7	33.0
Р България	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	15.0	15.8	14.1	15.2	16.2	14.3	14.3	14.8	13.8
В трудоспособна възраст	60.6	65.6	55.9	62.6	67.1	58.3	55.2	61.5	49.0
Над трудоспособна възраст	24.4	18.6	30.0	22.2	16.7	27.4	30.5	23.7	37.2

Източник: НСИ

Структурните съотношения по пол са в съответствие с изискванията за трудоспособната възраст при мъжете и жените, което дава дифенцирани показатели, т.е. мъжете преобладават в трудоспособната възраст и съответно са с по-малък дял сред населението над трудоспособна възраст в сравнение с жените.

Това разпределение обаче не дава възможност за изследване на динамиката на развитие на структурата на населението, тъй като възрастовите граници на трудоспособната и на над трудоспособната възраст се изменят ежегодно.

Фиг. № 5.1.1.6

Източник: НСИ

Намаляващият брой на населението има негативно отношение към процеса на „ограничаване“ на контингентите от лица в училищна възраст. Това рефлектира и върху функционирането на училищната мрежа. Подобна констатация се подкрепя от статистическите данни за *специфичните възрастови групи* от населението (2016 г.):

- от 0 до 2 годишна възраст – 137 д.;
- от 3 до 6 годишна възраст – 211 д.;
- от 7 до 14 годишна възраст – 476 д.;
- от 15 до 18 годишна възраст – 232 д.

Тенденция на намаляване на броя на населението в специфичните възрастови групи е характерна и за областта и страната.

За целите на ОУПО в сферата на устройствените решения на социалната инфраструктура (подсистема „Образование“) е важно да бъдат анализирани специфичните възрастови структури по населени места. Статистическите данни показват, че само в някои населени места съществува демографски ресурс за

функциониране на детски и учебни заведения (гр.Смядово и селата с население над 500 д.).

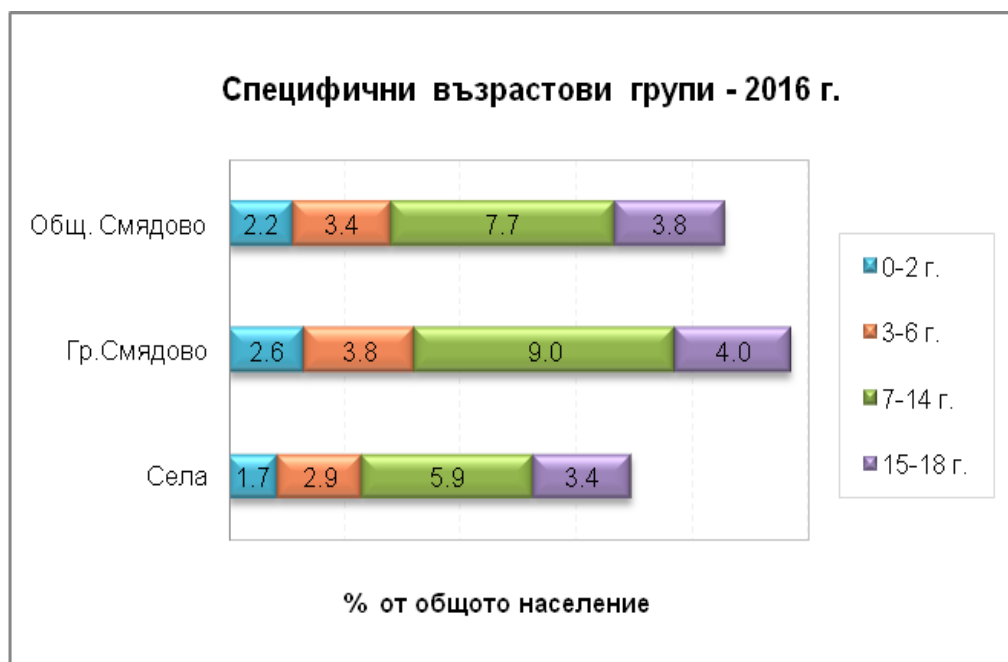
Таблица № 5.1.1.8

Структура на населението по специфични възрастови групи 2001-2016 г. (брой)

Населени места	2001 г.					2016 г.				
	Общо население	Възрастови групи				Общо население	Възрастови групи			
		0-2	3-6	7-14	15-18		0-2	3-6	7-14	15-18
Общ. Смядово	8164	185	240	711	302	6186	137	211	476	232
Гр. Смядово	4392	118	153	448	184	3601	92	136	323	143
Села	3772	67	87	263	118	2585	45	75	153	89
с.Александрово	108	0	4	6	2	70	0	2	8	0
с. Бял бряг	334	13	5	21	6	219	6	4	8	13
с.Веселиново	813	14	26	59	28	557	7	17	37	30
с.Желъд	114	0	2	5	0	59	0	0	0	0
с.Кълново	232	0	0	3	5	144	1	3	3	0
с.Ново Янково	175	3	5	13	5	111	2	3	5	3
с.Риш	957	18	28	99	41	646	11	24	48	18
с.Черни връх	184	0	0	0	1	127	1	0	0	0
с.Янково	855	19	17	57	30	652	17	22	44	25
Обл. Шумен	203383	5728	7195	20844	11823	174476	4685	6647	13514	6653

Източник: НСИ

Фиг. № 5.1.1.7

Източник: НСИ

Общият **коэффициент на възрастова зависимост** за общината е 65.8%, т.е. на 100 лица във възрастовата група 15-64 навършени години се падат 66 лица под 15 и на 65 и повече години. Това съотношение е по-неблагоприятно от средното за областта (53.1%), СИР (51.9%) и за страната (56.4%).

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коэффициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15-19 г.) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60-64 г.). За общината това съотношение е 64.6 (100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, се заместват от 65 влизащи в трудоспособна възраст), в т.ч. за центъра гр. Смядово – 72.

За сравнение за страната коефициентът на демографско заместване е 62.9, за СИР – 68.2, а за област Шумен – 67.1.

❖ Образователна структура

Структурата на населението по образователен ценз се наблюдава при преброяванията. За периода до 2011 г. образователната структура на населението на 7 и повече навършени години се подобрява в сравнение с предходните преброявания, с тенденция на увеличение на броят и делът на населението с висше и средно образование и намаляване на броя на лицата с по-ниско образование.

Към 1.02.2011 година броят на лицата с висше образование е 347 д., или 5.5% от населението на 7 и повече години. В сравнение с предходното преброяване относителният дял на висшистите се увеличава с 2.1 процентни пункта.

Таблица № 5.1.1.9

Структура на населението по образование - 2011 г.

Населени места	Население на 7 и повече години	Висше (университетско и колежанско)	Средно	Основно	Начално и незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете (до 7 години вкл., което още не посещава училище)
Брой							
Общ. Смядово	6301	347	2008	2486	1332	123	5
Гр. Смядово	3577	266	1430	1185	631	61	4
Села	2724	81	578	1301	701	62	1
Относителен дял - %							
Общ. Смядово	100.0	5.5	31.9	39.5	21.1	2.0	0.1
Гр. Смядово	100.0	7.4	40.0	33.1	17.6	1.7	0.1
Села	100.0	3.0	21.2	47.8	25.7	2.3	0.0

Източник: НСИ, преброяване на населението

Данните показват, че 31.9% (2008 д.) от населението на община Смядово на 7 и повече години е със средно образование, като за последните десет години увеличението е с 8.8 процентни пункта. С основно образование са 2486 д. – 39.5%. Начално и незавършено начално образование имат 21.1% (1332 д.) от жителите на общината, а 123 души (2.0%) никога не са посещавали училище и са неграмотни.

Фиг. № 5.1.1.8

Източник: НСИ, преброяване на населението

За периода между последните две преброявания на населението (2001-2011 г.) делът на високообразованото население в община Смядово (със средно и висше университетско и колежанско образование) нараства от 26.5% на 37.4% (спрямо населението на 7 и повече години). Лицата с основно образование намаляват от 40.5% на 39.5%, а тези с начално и незавършено начално образование също намаляват от 29.5% (2001 г.) на 21.1% (2011 г.). Неграмотното население също бележи тенденция на намаление от 3.2% на 2.0%.

Населението на общинския център – Смядово е с по-високо образователно равнище в сравнение със средното за общината (фиг. 5.2.1.8).

Най-голям е делът на лицата със средно и с основно образование в общината. Ромското население в общината е с по-нисък образователен ценз, което е характерно и за страната като цяло.

❖ Етническа структура

Етническата структура на населението, както и образователната, се наблюдава при преброяванията. За втори път при преброяванията у нас се прилага принципът на доброволен отговор.

Лицата, които са се възползвали от правото на доброволен отговор на въпроса за етническо самоопределение, са 90.7% от населението на общината (средно за страната 91% и за областта 93%).

От отговорилите на доброволния въпрос за етническа принадлежност в община Смядово, при преброяването на населението през 2011 г., от българската етническа група се самоопределят 2/3 (65.7%) от населението на общината (59.2% за област Шумен и 84.8% за страната). Българската етническа група преобладава, като обхваща 3993 д. от лицата, доброволно декларирали етническото си самоопределение. От турската етническа група към 1.02.2011 г. са се самоопределили 26.4% – 1603 д. (с най-висок относителен дял в с. Риш, с. Янково и с. Бял бряг). За област Шумен делът на населението от турската етническа група е 30.3%, за страната - 8.8%. Ромският етнос към 01.02.2011 г. наброява 400 души с относителен дял 6.6%, **според самоопределението на лицата** (с най-голям дял в с. Веселиново и гр. Смядово). За област Шумен делът на ромите е 8.2%, за страната 4.9%. Към други етнически групи са се самоопределили 49 души, или 0.8% .

Таблица № 5.1.1.10

Население по етническа група - 2011 г.

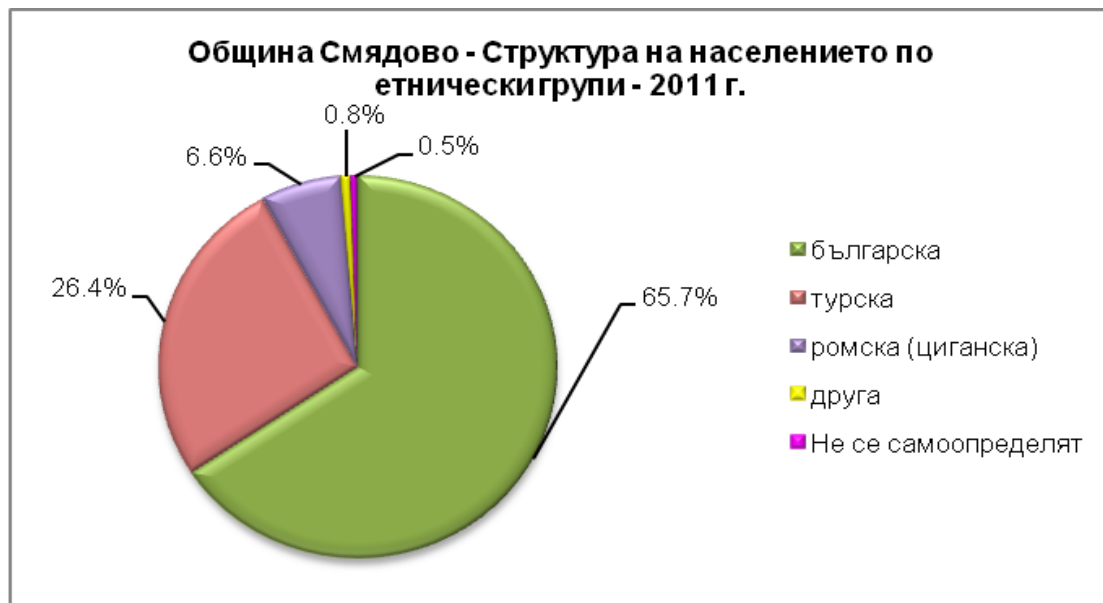
Населени места	Брой лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност общо	Етническа група				Не се самоопределят
		българска	турска	ромска (циганска)	друга	
Брой						
Общ. Смядово	6075	3993	1603	400	49	30
Гр. Смядово	3347	2724	347	210	41	25
Села	2728	1269	1254	189
Обл. Шумен	167952	99446	50878	13847	2093	1688
Относителен дял - %						
Общ. Смядово	100.0	65.7	26.4	6.6	0.8	0.5
Гр. Смядово	100.0	81.4	10.4	6.3	1.2	0.7
Села	99.4	46.5	46.0	6.9
Обл. Шумен	100.0	59.2	30.3	8.2	1.2	1.0

.. Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката.

Източник: НСИ, преброяване на населението

През годините между последните две преброявания не настъпват съществени изменения в етническата структура на населението - различията се дължат на общото намаление на населението, при запазване на по-голямата численост на българският етнос и равнопоставеността и равноправието на всички етноси.

Фиг. № 5.1.1.9

Източник: НСИ, преброяване на населението

5.1.4. Основни изводи. Тенденции в демографското развитие

- Демографското развитие на общината е подобно на повечето общини, разположени в селските и планински райони на страната.
- Броят на населението на общината е с тенденция на намаление, с по-нисък интензитет през последните години.
- Очертаните тенденции в естественото движение на населението бележат възпроизводство с отрицателен естествен прираст.
- Налице е намаление на родилните континенти и на най-репродуктивната възрастова група от тях (15-34 г.) (обща тенденция за страната и областта).
- Нето-миграцията е с положително салдо, по-изявена е временната трудова миграция, свързана с пазара на труда.
- Структурата на населението по пол е сравнително балансирана.
- Наблюдава се тенденция на постепенно застаряване на населението на общината (характерна и за областта и страната).
- Възпроизводството на трудоспособното население е сходно със средното ниво за областта – 100 лица излизайки от трудоспособна възраст в община Смядово се заместват от 65 д. (средно за областта – 67 д., за СИР – 68, за страната – 63 д.).
- Броят на лицата с висше и средно образование нараства, а намалява този на лицата с ниско образование за периода между последните две преброявания (2001-2011 г.), но образователният ценз на населението на

общината е под средното ниво за областта и страната. Образователното равнище е по-високо в общинския център – гр. Смядово.

- В етническата структура на населението (според доброволното самоопределение на населението) основни етнически групи в общината са българската, турската и ромската (циганската), с преобладаване на българският етнос. Не се очертават съществени изменения в етническата структура на населението на общината за периода между последните две преброявания, различията са в резултат на общото намаление на населението.

5.2 Икономически активности

5.2.1 Икономически активно население

Икономически активното население определя параметрите на работната сила. Данните на НСИ показват, че общият брой на икономически активните лица в общината във възрастовата група над 15 г. през 2016 г. е 2455 д. (45.8% от населението в същата възрастова група), а на икономически неактивните лица – 2907 д. (54.2%). За сравнение за страната стойностите на показателя са съответно 53.8% (икономически активни лица от населението на 15 и повече години) и 46.2% (икономически неактивни лица), а за област Шумен – 50.9 и 49.1%.

Териториалното разпределение на икономически активните лица по данни от преброяването на населението през 2011 г. е представено в таблица 5.2.1.1.

Таблица № 5.2.1.1

Население на 15 и повече години по икономическа активност – 2011 г.

Населени места	Население на 15 и повече години брой	Икономически активни		Икономически неактивни	
		брой	отн. дял - %	брой	отн. дял - %
Общ. Смядово	5857	2481	42.4	3376	57.6
<i>Гр. Смядово</i>	3286	1663	50.6	1623	49.4
<i>Села</i>	2571	818	31.8	1753	68.2
с.Александрово	71	24	33.8	47	66.2
с. Бял бряг	226	75	33.2	151	66.8
с.Веселиново	522	88	16.9	434	83.1
с.Желъд	71	11	15.5	60	84.5
с.Кълново	157	29	18.5	128	81.5
с.Ново Янково	111	29	26.1	82	73.9
с.Риш	661	310	46.9	351	53.1
с.Черни връх	135	7	5.2	128	94.8
с.Янково	617	245	39.7	372	60.3
Обл. Шумен	155245	77092	49.7	78153	50.3

Източник: НСИ, преброяване на населението

В категорията на икономически активното население от значение е броят на заетите лица. Структурата на икономически активното население се определя от броя (съответно относителния дял) на заетите и безработните лица.

5.2.2 Структура на заетостта

Броят на **наетите лица** е един от индикаторите за състоянието на икономиката. В община Смядово през 2014 г. в икономиката са наети общо 596 д.

Разпределението на наетите лица по икономически дейности в общината за годините 2008 - 2014 г. е показано в таблица 5.2.1.2.

Таблица № 5.2.1.2

Наети лица по икономически дейности - 2008-2014 г.

Икономически дейности	Наети лица*									
	Община Смядово					Област Шумен				
	2008г.	2009г.	2011г.	2012г.	2014г.	2008г.	2009г.	2011г.	2012г.	2014г.
	Брой					Брой				
Общо	922	773	650	676	596	49775	45653	42595	42405	41797
Селско, горско и рибно стопанство	148	148	126	123	115	3032	2965	2830	2866	2820
Добивна промишленост					-	310	100	41
Преработваща промишленост	128	49	41	..	29	15172	12102	12300	11904	12087
Пр-во и разпределение на ел. и топлинна енергия и на газообразни горива			298	303	274	246	..
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване		2	-	937	961	1094	1079	991
Строителство	65	97	48	58	50	4050	3534	2083	2116	1936
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	65	53	64	62	49	6504	6521	6061	6132	6027
Транспорт, складиране и пощи	83	80	27	35	36	2042	2044	1971	1910	1961
Хотелиерство и ресторантьорство	8	6	12	9	..	1221	1215	1196	1174	1078
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти;далекосъобщения	0	0		..	-	381	227	243	..	235
Финансови и застрахователни дейности	4				-	422	460	432	442	377
Операции с недвижими	1	2	2	6	5	348	333	311	297	314

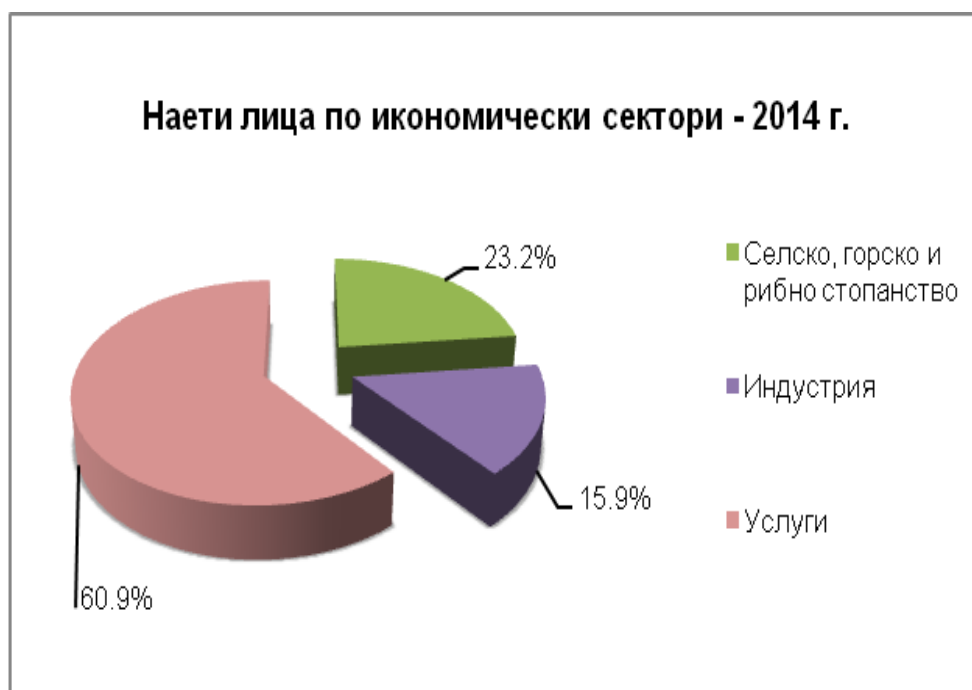
Икономически дейности	Наети лица*									
	Община Смядово					Област Шумен				
	2008г.	2009г.	2011г.	2012г.	2014г.	2008г.	2009г.	2011г.	2012г.	2014г.
Имоти										
Професионални дейности и научни изследвания	1	1	..	3	..	735	569	503	515	576
Административни и спомагателни дейности	101	73	2389	2498	2167	2626	2148
Държавно управление	113	57	2998	2938	2431	2315	2211
Образование	122	123	116	122	120	4682	4684	4541	4419	4519
Хуманно здравеопазване и социална работа	74	74	81	84	82	3155	3152	3222	3164	3356
Култура, спорт и развлечения					-	448	447	353	367	360
Други дейности	9	8	5	10	10	651	600	542	508	500

* Без работодатели и самонаети лица; .. Данните са конфиденциални

Източник: НСИ

С най-висок дял са наетите в услугите (60.9% от общо наетите през 2014 г.). На второ място по дял на наетите са икономическите дейности, свързани със селското, горското и рибното стопанство (23.2% от общо наетите лица в общината). В сферата на индустрията наетите лица са 15.9% (фиг.5.2.1.1).

Фиг. № 5.2.1.1

За периода 2008-2014 г. броят на **наетите** лица в общинската икономика на Смядово бележи следното развитие:

- В общия брой на наетите лица вследствие на икономическата криза се

очертава намаление и в трите икономически сектори – индустрия, аграрен сектор и услугите;

- С най-голямо намаление се очертава преработващата промишленост, където наетите лица намаляват съществено (по данни на НСИ);
- Намаление на наетите лица бележат и транспорта, търговията, строителството;
- В образованието наетите лица се запазват, в хуманното здравеопазване – нарастват, макар и минимално;
- В селското, горското и рибното стопанство за периода е налице неголямо намаление на наетите лица (от 148 д. през 2008 г. на 115 през 2014 г.).

5.2.3. Безработица

По отношение на коефициента (равнището) на **регистрираната безработица** към 2016 г. (11.41% средногодишно равнище на безработица), община Смядово е в по-неблагоприятна позиция от средното равнище за СИР (9.09%) и страната (8.74%) и сходна, но по благоприятна от средното равнище за област Шумен (13.36%). Средногодишният брой на регистрираните в бюрото по труда безработни лица в общината през 2016 г. е 280 д. През 2017 г. (за периода януари-юни) се наблюдава незначително намаление на безработните лица, като техният брой е 270 (10.99%). 31.5% от безработните са с регистрация над 1 година, а безработните младежи са 11.5% от всички безработни лица.

В структурата на безработните лица по възраст с най-висок дял са лицата над 55 години (28% от безработните са във възрастовата група над 55 години). Висок е и дялът на лицата във възрастовите групи от 45-49 г. и от 50-54 г. – съответно 16.1% и 13.0% от безработните през 2016 г.

В структурата по пол жените са над 50% от безработните (51.3% през 2016 г.).

В образователната структура на безработните най-голям е дялът на лицата с основно и по-ниско образование, които съставляват близо половината от безработните. Със средно образование безработните лица са в диапазона от 20% до 35% от общо безработните през отделните години от периода 2007-2016 г. Безработните лица с висше образование са в границите от 2% до 4%.

Безработните лица без специалност и професия преобладават, като техният дял варира от 50% до 70% за годините 2007-2016. С работническа професия са около 20-30% от безработните, а специалистите са 6-10% от безработните лица през наблюдавания период.

Таблица № 5.2.2.3

Равнище на безработица - 2007-2016 г. (ср.год.) - 2017 г. (м.01-06)

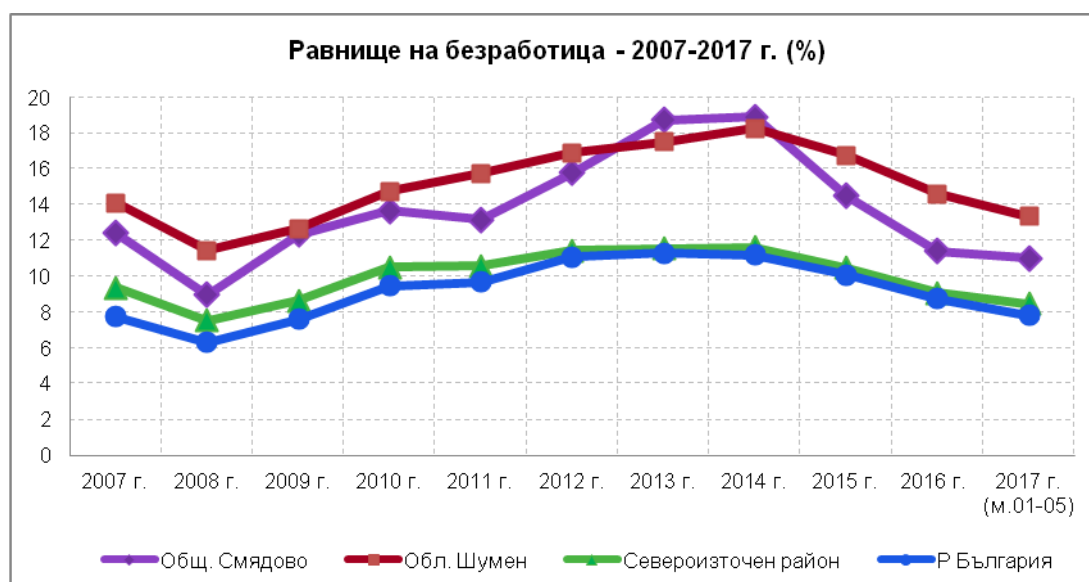
	Иконом.	Регистр.	Регистр.безработни		Регистр.безработни		Равнище на
	активни	безработни	до 29 г. вкл.		с регистрац. над 1г.		
	брой	брой	брой	%	брой	%	%
2007 г.							

	Иконом. активни	Регистр. безработни	Регистр. безработни до 29 г. вкл.		Регистр. безработни с регистрац. над 1 г.		Равнище на безработица
	брой	брой	брой	%	брой	%	%
Общ. Смядово	3226	400	53	13.3	262	65.5	12.40
Обл. Шумен	95785	13498	2778	20.6	9174	68.0	14.09
Североизточен район	486235	45463	8916	19.6	27807	61.2	9.35
Р България	3704336	286980	57883	20.2	165856	57.8	7.75
2008 г.							
Общ. Смядово	3226	289	37	12.8	122	42.2	8.97
Обл. Шумен	95785	10954	2063	18.8	6444	58.8	11.44
Североизточен район	486235	36656	6247	17.0	19611	53.5	7.54
Р България	3704336	233719	41657	17.8	115669	49.5	6.31
2009 г.							
Общ. Смядово	3226	398	51	12.8	99	24.9	12.34
Обл. Шумен	95785	12129	2282	18.8	4419	36.4	12.66
Североизточен район	486235	42068	7373	17.5	13397	31.8	8.65
Р България	3704336	280980	59628	21.2	82763	29.5	7.59
2010 г.							
Общ. Смядово	3226	441	58	13.2	150	34.0	13.67
Обл. Шумен	95785	14127	2485	17.6	5598	39.6	14.75
Североизточен район	486235	51177	8797	17.2	17079	33.4	10.53
Р България	3704336	350944	63500	18.1	110845	31.6	9.47
2011 г.							
Общ. Смядово	2721	358	59	16.5	102	28.5	13.16
Обл. Шумен	83005	13064	2299	17.6	6226	47.7	15.74
Североизточен район	449243	47572	8426	17.7	18030	37.9	10.59
Р България	3438920	332601	63690	19.1	118135	35.5	9.67
2012 г.							
Общ. Смядово	2455	388	53	13.7	75	19.3	15.80
Обл. Шумен	76138	12864	2297	17.9	5589	43.4	16.90
Североизточен район	427876	48977	9300	19.0	16567	33.8	11.45
Р България	3438920	364537	74779	20.5	118832	32.6	11.10
2013 г.							
Общ. Смядово	2455	460	73	15.9	112	24.3	18.74
Обл. Шумен	76138	13348	2406	18.0	5423	40.6	17.53
Североизточен район	427876	49428	8863	17.9	16330	33.0	11.55
Р България	3282740	371380	74720	20.1	121954	32.8	11.31
2014 г.							
Общ. Смядово	2455	464	60	12.9	159	34.3	18.90
Обл. Шумен	76138	13920	2077	14.9	6045	43.4	18.28
Североизточен район	427876	49772	7660	15.4	18010	36.2	11.63
Р България	3282740	367836	64449	17.5	137924	37.5	11.21
2015 г.							
Общ. Смядово	2455	356	38	10.7	165	46.3	14.50
Обл. Шумен	76138	12765	1759	13.8	6828	53.5	16.77
Североизточен район	427876	44849	6128	13.7	19257	42.9	10.48
Р България	3282740	330816	51447	15.6	146778	44.4	10.08

	Иконом. активни	Регистр. безработни	Регистр. безработни до 29 г. вкл.		Регистр. безработни с регистрац. над 1 г.		Равнище на безработица
	брой	брой	брой	%	брой	%	%
2016 г.							
Общ. Смядово	2455	280	19	6.8	115	41.1	11.41
Обл. Шумен	76138	11114	1241	11.2	5912	53.2	14.60
Североизточен район	427876	38892	4565	11.7	16253	41.8	9.09
Р България	3282740	286814	38442	13.4	118931	41.5	8.74
2017 г. (януари-юни)							
Общ. Смядово	2455	270	31	11.5	85	31.5	10.99
Обл. Шумен	76138	10022	1280	12.8	5087	50.8	13.16
Североизточен район	427876	34991	4399	12.6	13721	39.2	8.18
Р България	3282740	251437	35906	14.3	95938	38.2	7.66

Източник: Агенцията по Заетостта

Фиг. № 5.2.2.2

5.2.4. Основни изводи и тенденции на развитие на пазара на труда

- Състоянието на пазара на труда е в пряка зависимост от социално-икономическото развитие на общината;
- Икономически активното население е с по-нисък дял от икономически неактивното, поради стеснен пазар на труда и ограничени възможности за заетост;
- В структурата на общия брой на наетите лица вследствие на икономическата криза се очертава намаление на наетите във всички икономически сектори (първичен, вторичен и третичен сектор);
- Регистрираната безработицата се характеризира с динамика, като след 2009 г. (в резултат на икономическата криза) се очертава нарастване на равнището на безработица (обща тенденция за областта и страната, но с по-малък интензитет). Равнището на безработица за общината е 1.3 пъти

над средното за страната и СИР и 0.8 от средното за областта. За периода след 2014 г. равнището на безработица в общината намалява, но запазва високите си стойности. Основните структури на безработните лица в общината се характеризират с: в структурата на безработните по образование – най-висок е дялът на безработните с нисък или без образователен ценз; в професионалната структура – на лицата без специалност, в структурата по пол – на жените.

5.3. Обща характеристика и тенденции в икономическото развитие на община Смядово

5.3.1 Основни тенденции в икономиката на общината

Анализът на стопанската дейност е извършен на базата на информация от НСИ, от регистъра на статистическите единици и други данни, използвани за териториално-устройствени проучвания.

В икономическия профил на общината са представени сектори и икономически дейности (отрасли), за които са налице определени ресурси и традиции в развитието им – главно предприятия от селското, горското и рибно стопанство, преработваща промишленост и търговия.

Стойността на произведената продукция през 2015 г. е 12365 хил.лв. (0.6% от произведената продукция в област Шумен през 2015 г.). Дълготрайните материални активи (ДМА) през 2015 г. са 15824 хил.лв. (1.1% от ДМА в областта през 2015 г.).

Таблица № 5.3.1.1

Основни показатели на регистрираните нефинансови предприятия – 2011-2015 г.

Години	Предприятия (брой)	Произведена продукция (хил. лв)	Нетни приходи от продажби (хил. лв)	Заети лица (ср.год. брой)	Дълготрайни материални активи ДМА (хил.лв)	Разходи за придобиване ДМА (хил. лв)
Община Смядово						
2011	165	10916	19432	429	18176	1330
2012	164	13530	17922	414	18016	5999
2013	162	14063	18024	451	18108	4264
2014	165	11846	20071	382	16257	1587
2015	165	12365	21133	383	15824	4718
Област Шумен						
2011	6503	1816335	2692507	36850	1094678	192565
2012	6631	1911671	2849131	36925	1188715	256016
2013	6629	2076530	3088702	36633	1261178	237943
2014	6664	2118929	3081719	36843	1329257	265981
2015	6780	2211687	3128465	37719	1404529	355433

¹ НСИ Годишно изследване на предприятията „Заети лица, средства за работна заплата и други разходи за труд”.

Обликът на общинската икономика дават микро-, и малките предприятия като най-голям е дялът на фирмите, занимаващи се с търговия, следвани от предприятията в селското, горско и рибно стопанство. Относително голям дял имат също така, фирмите занимаващи се с хотелиерство и ресторантьорство и със строителство. Микропредприятията в общината със заети до 9 д. съставляват 94.5% от общия брой на предприятията в нефинансовия сектор при средно за област Шумен 91.9% и за страната 92.4%. Малките предприятия в общината със заети от 10 до 49 д. са 9 бр. (5.6%), а средни и големи предприятия няма изградени.

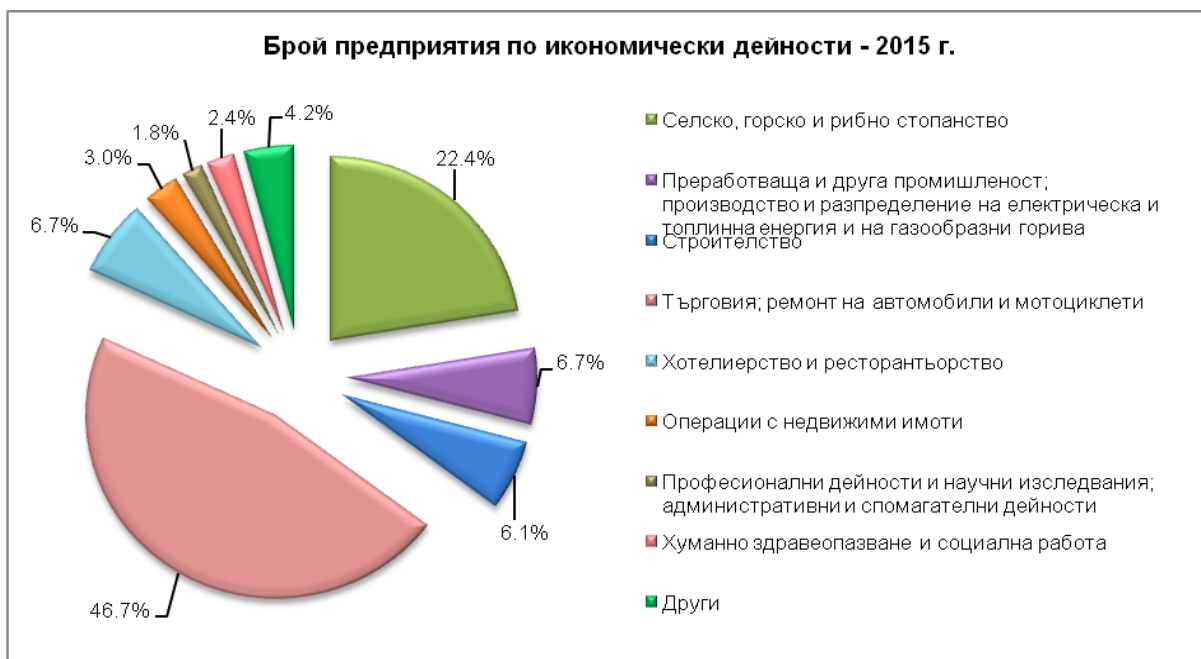
Таблица № 5.3.1.2

Предприятия от нефинансовия сектор на икономиката по групи според броя на заетите в тях, (брой)

Област/Община	2011	2012	2013	2014	2015
Групи предприятия					
Община Смядово	165	164	162	165	165
Микро до 9 заети	157	157	154	158	156
Малки от 10 до 49	..	7	8	7	9
Средни от 50 до 249	..	-	-	-	-
Област Шумен	6503	6631	6629	6664	6780
Микро до 9 заети	5941	6099	6105	6131	6230
Малки от 10 до 49	463	429	427	431	443
Средни от 50 до 249	80	85	80	84	90
Големи над 250	19	18	17	18	17

Източник: НСИ

Фигура № 5.3.1.1

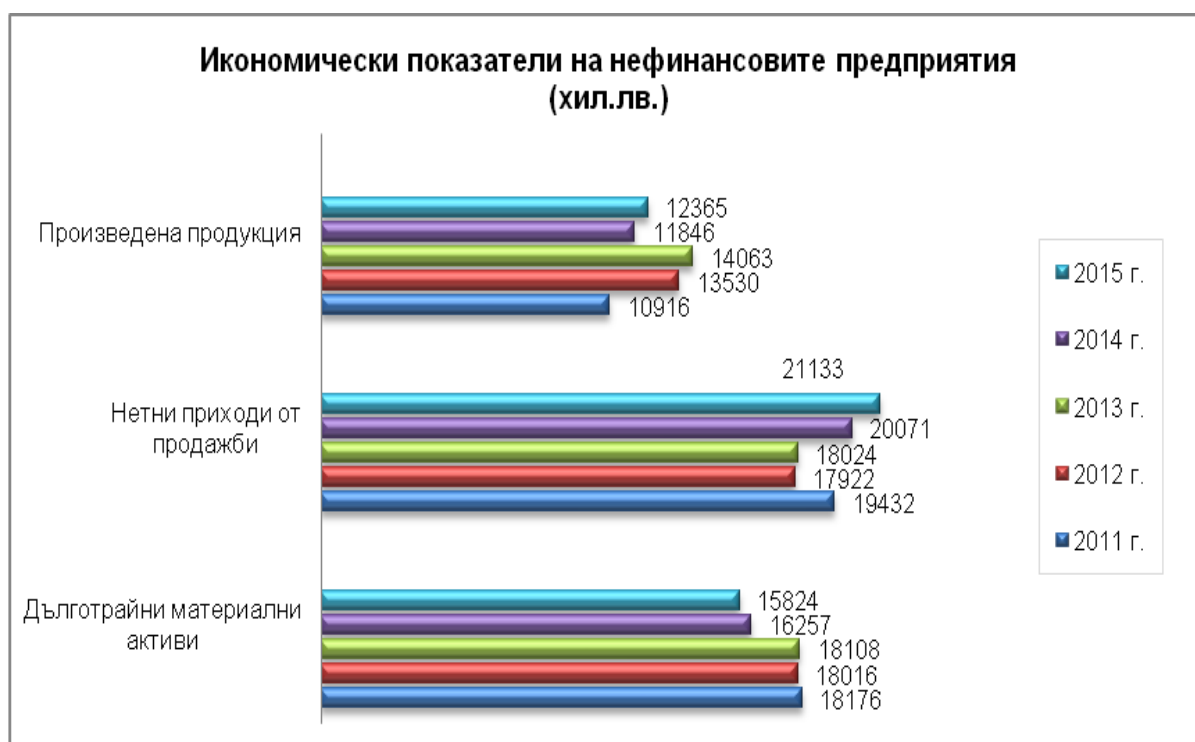
В община Смядово, в икономическо отношение съсредоточие на активности е основно в град Смядово. Промисленият сектор е представен предимно от преработваща промишленост, важен дял в местната икономика заема и отрасълът на услугите. Това е продиктувано както от концентрацията на население в града, така и от неговото значение като икономически и обслужващ център.

Наличието на предприемаческа инициатива безспорно способства за инвестициите и развитието на общината. Като количествен показател е използван статистическият измерител за броят на нефинасовите предприятия на 1000 души от населението. Предприемаческата активност в община Смядово (38 регистрирани предприятия на 1000 жители през 2015 г.) е с тенденцията към повишаване, но по-ниска от областта и страната.

Абсолютният брой на регистрираните предприятия през наблюдавания период очертава тенденция на нарастване главно на предприятията в първичния сектор на икономиката (в селското, горското и рибното стопанство). По отношение на общия брой заети в регистрираните нефинансови предприятия вследствие на икономическата криза тенденцията е към намаление за периода 2011-2015 г. и постепенно стабилизиране през 2014-2015 г.

През периода най-голям е броят на фирмите, които са ангажирани с търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети (46.7% от всички предприятия в общината, 2015 г.). На второ място е селското, горското и рибното стопанство – 22.4%. Предприятията в преработващата и друга промишленост, в производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива съставляват 6.7%, както и фирмите ангажирани с хотелиерство и ресторантьорство (6.7%). Добре е представено още и строителството (6.1%) (фиг. 5.3.1.1).

Фигура № 5.3.1.2

Нетните приходи от продажби на 1 жител (в хил.лв.) в общината през 2015 г. са 3.39. За периода 2011-2015 г. те бележат леко нарастване. За сравнение средните стойности на показателя за област Шумен са 5 пъти по-високи.

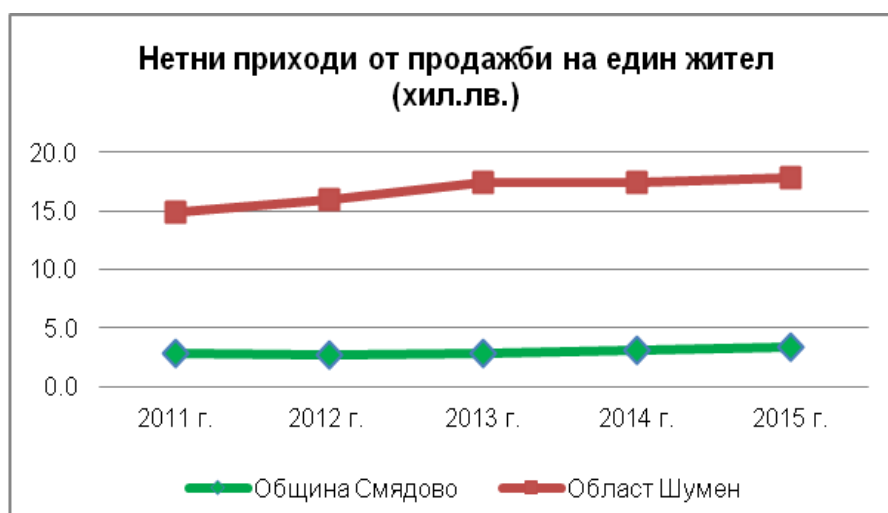
Таблица № 5.3.1.3

Нетни приходи от продажби на един жител (хил.лв.)

	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Община Смядово	2.90	2.76	2.82	3.17	3.39
Област Шумен	14.91	15.94	17.35	17.42	17.80

Източник: НСИ

Фиг. № 5.3.1.3

Източник: НСИ

В сравнителен план произведената продукция на човек от населението в община Смядово е под средната за областта. За периода 2011-2015 г. произведената продукция на човек от населението в общината нараства от 163 хил.лв. на 199 хил.лв., но запазва по-ниското си ниво в сравнение с областта.

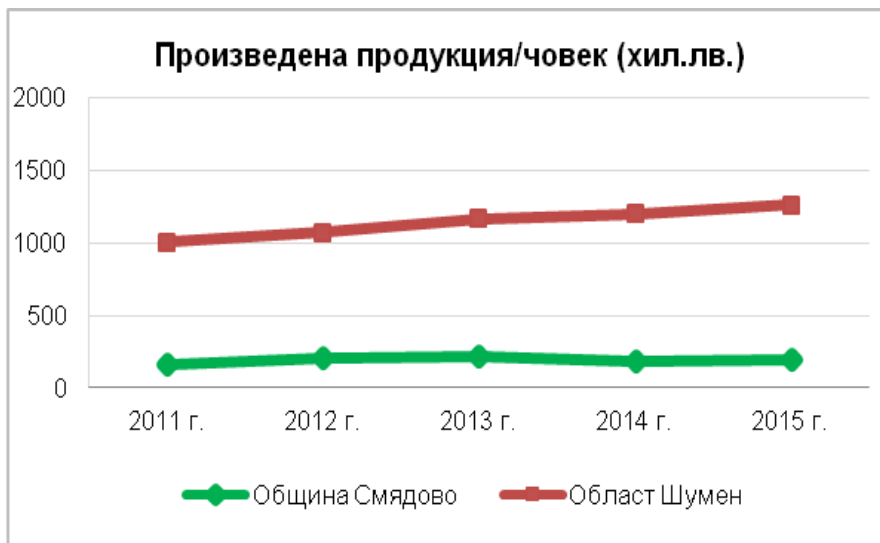
Таблица № 5.3.1.4

Произведена продукция/човек (хил.лв.)

	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Община Смядово	163	209	220	187	199
Област Шумен	1006	1070	1166	1198	1259

Източник: НСИ

Фигура № 5.3.1.4

Източник: НСИ

Произведената продукция на зает в община Смядово нараства от 2545 хил.лв. през 2011 г. на 3228 хил.лв. през 2015 г. (табл. 5.3.1.5, фиг. 5.3.1.5). От таблицата се вижда, че за периода стойностите на показателя са с тенденция на нарастване. За сравнение средно за областта произведената продукция на един зает през периода варира от 4929 хил.лв. (2011 г.) до 5864 хил.лв. (2015 г.).

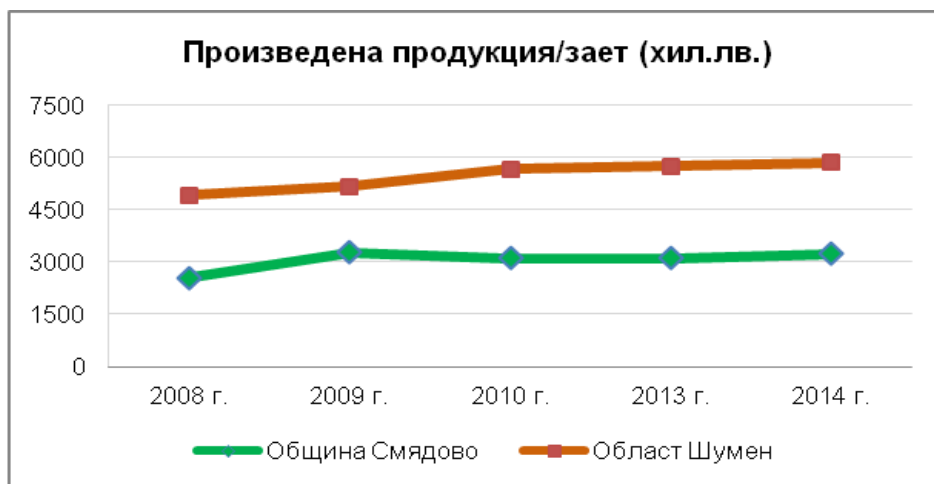
Таблица № 5.3.1.5

Произведена продукция/зает (хил.лв.)

	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Община Смядово	2545	3268	3118	3101	3228
Област Шумен	4929	5177	5668	5751	5864

Източник: НСИ

Фигура 5.3.1.5

Източник: НСИ

5.3.2. Инвестиционна активност и атрактивност

Инвестициите са особено важни за устойчивото общинско икономическо развитие, тъй като в тяхната основа стоят финансови средства, които се влагат за по-продължителен период от време. На базата на направените инвестиции се очаква нарастване на доходите, капитала и други полезни икономически ефекти след определен срок от време.

Модернизирането на съществуващата и изграждането на нова инфраструктура е важно за социално-икономическото развитие на Смядово. Това дава възможност за осигуряване на предпоставки за растеж на местната икономика, което е от значимост за нейната ефективност. От съществено значение в това отношение са инвестициите в публичния сектор, които подобряват транспортните, енергийните, комуникационните мрежи и създават по-добри условия на живот на местното население, но не са директно свързани с получаване на максимален доход и възвръщаемост.

Разходите за дълготрайни материални активи (ДМА) в общината са най-големи през 2012 г. (5999 хил. лв.), а най-малки през 2011 г. (1330 хил. лв.). През 2015 г. размерът на разходите за ДМА възлиза на 4718 хил. лв.

Най-голям дял в разходите за ДМА имат тези в първичния сектор на икономиката (селско, горско и рибно стопанство).

Увеличаването на вътрешните и външните инвестиции в общината е свързано с инвестиционната политика, с осигуряване на преференции за бизнеса, провеждане на активен маркетинг и реклама за популяризиране на условията за бизнес и инвестиции на територията на общината. По този начин ще се привлича вниманието на заинтересованите предприемачи и ще се създава благоприятна бизнес среда.

Таблица № 5.3.2.1

Разходи за дълготрайни материални активи (ДМА) по икономически дейности за 2011-2015 г. (хил.лв.)

Икономически дейности (A21)	2011 г.		2012 г.		2013 г.		2014 г.		2015 г.	
	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА
Общо за община Смядово	18176	1330	18016	5999	18108	4264	16257	1587	15824	4718
Селско, горско и рибно стопанство	1542	60	1429	541	1495	333	1491	484	1779	767
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	106	43	476	108
Пр-во и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	14588

Икономически дейности (A21)	2011 г.		2012 г.		2013 г.		2014 г.		2015 г.	
	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване		-		-		-	
Строителство	1180	240	1577	564	1831	654	617	275	753	370
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	338	97	205	22	201	60	178	35	421	41
Хотелиерство и ресторантьорство	20			-		..	
Транспорт, складиране и пощи	
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-		..		-		-		-	
Финансови и застрахователни дейности		-		-		-		-		-
Операции с недвижими имоти	120	54	122	..	109	..	110	..	70	..

Източник: НСИ

5.3.3. Анализ на развитието по сектори

5.3.3.1 Селско, горско и рибно стопанство

❖ Селско стопанство

Всички населени места в община Смядово имат земята. Земеделските територии заемат 48.3% от територията на община Смядово по данни на НСИ.

Селското стопанство е традиционна икономическа дейност за населените места в общината като то е важен отрасъл в селата. Представено е от подотраслите растениевъдство и животновъдство.

Таблица № 5.3.3.1

Разпределение на земеделските стопанства според размера на ИЗП

	Общо	средна дка	ИЗП - до 10 дка	10-20 дка	20-100 дка	100-500 дка	над 500 дка
Брой стопанства с ИЗП	605		496	36	29	19	25
Относителен дял (%)	100.0		82.0	6.0	4.8	3.1	4.1
ИЗП (дка)	69824.3	115.4	988.6	492.4	1171.9	3924.3	63247.1
ИЗП - структура (%)	100.0		1.4	0.7	1.7	5.6	90.6

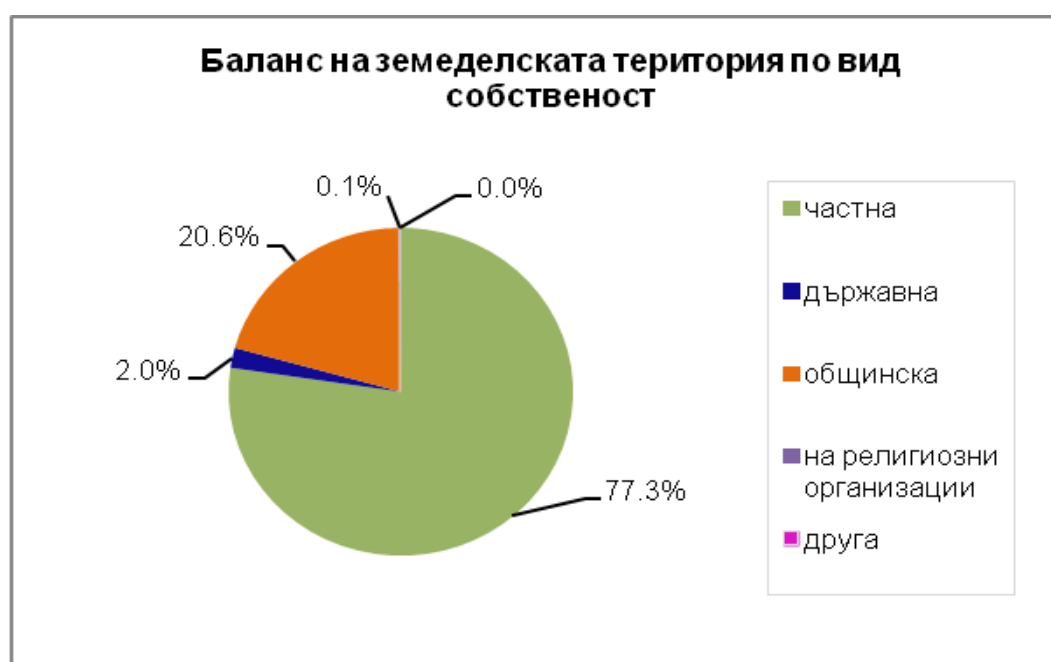
Източник: МЗХ

От регистрираните земеделски стопанства по данни на МЗХ най-голям е броят и делът на стопанствата с ИЗП до 10 дка (82.0%), но ИЗП е съсредоточена в стопанствата с над 500 дка (90.6% от общата ИЗП) (табл. 5.3.3.1). Средната използвана земеделска площ (ИЗП) в община Смядово е 115.4 дка (средно за област Шумен – 148.5 дка, за страната – 101.3 дка). Използваната земеделска площ е 45% от територията на общината.

По данни на НСИ разпределението на земеделската територия по вид собственост е представена на фиг. 5.3.3.1.

По-голямата част от земеделската територия е частна собственост, следвана от общинската собственост. Другите видове собственост заемат малка част от земеделската територия на общината.

Фиг. № 5.3.3.1

Растениевъдството в общината е представено от еднолични търговци, дружества, земеделски производители, арендатори. Един от най-големите производители на земеделска продукция (основно зърнопроизводство) на територията на община Смядово е фирма „Кристера-Агро” ЕООД, гр. Девня, която обработва близо половината от обработваемата площ. Дружеството разполага с добра материална база, съвременна техника и кадрова осигуреност.

В структурата на засетите площи в общината основно място заемат зърнененожитните култури (предимно пшеница, ечемик, царевица) и техническите (маслодайни видове – слънчоглед, рапица). Зърнените култури заемат 52.4% от обработваемата площ, а техническите – 30.9%.

Зеленчукопроизводството е развито предимно в семейни градини, с полупазарна ориентация, поради липса на напоителни системи и предприятия за преработка на продукцията.

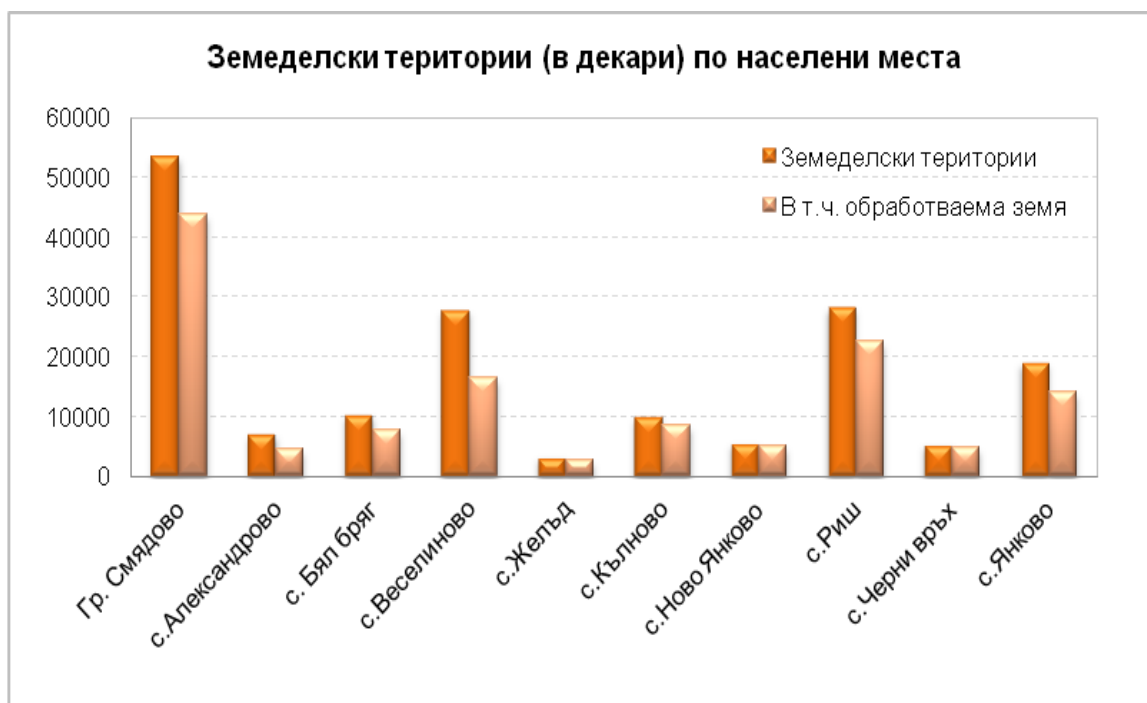
От овощните насаждения традиционни за общината са ябълки, праскови, череши, сливи, кайсии, орехи, лешници. Овощарството, както и зеленчукопроизводството, е развито предимно в семейните градини и е с полупазарна ориентация.

Природните предпоставки, както и местоположението спрямо голям консумативен център (град Шумен), създават възможности за развитие на селското стопанство.

През последните години се увеличават площите на овощните насаждения от черупков вид (орехи, лешници). Съществуват възможности при наличие на инвестиции и за развитие на лозарството.

Във всички населени места съществуват необработваеми земи (фиг. 5.3.3.2).

Фиг. № 5.3.3.2

Основните аспекти в развитието на растениевъдството в общината са следните:

- Природните условия (почвено-климатични) имат важно значение за специализацията на селскостопанските култури.
- В общината са налице предпоставки за развитие на зърнопроизводство, технически и фуражни култури, трайни насаждения.
- Според засетите площи с най-висок дял са зърнените и техническите култури.
- Трайните насаждения имат неголям дял с възможности за развитие.
- Наличие на необработваеми земеделски земи.

- Недостиг на финансови средства.
- Налице са обективни условия за развитие на основните и традиционни култури, основани на принципите на биологично производство.

На територията на общината съществуват предпоставки и условия за развитие на **животновъдството**. Фуражната база, наличието на постоянно затревени площи, естествени ливади, мери и пасища, както и съществуващите традиции в тази област са предпоставка за неговото развитие. В общината се отглеждат основно овце, свине, кози, говеда, коне, птици, пчелни семейства. Животновъдството е ориентирано към производството на краве, овче и козе мляко, свинско и говеждо месо и мед.

Повече от половината от птиците на територията на общината се отглеждат в ферма за кокошки „МИВ-Комерс“ ЕООД в гр. Смядово.

Отглеждането на свине е представено от породата - източнобалканска и кръстоските ѝ (със специфични вкусови качества на дивечово месо). Животните се отглеждат предимно посищно в землищата на населените места Веселиново, Риш, Смядово, Бял бряг и Кълново.

Преобладават дребните животновъдни стопанства (чиято продукция е предназначена за лична консумация в стопанството), без пазарна ориентация.

Условията в общината са благоприятни за развитие на животновъдство с месно и млечно направление. Птицевъдството също е развито, през последните години се развива добре пчеларството.

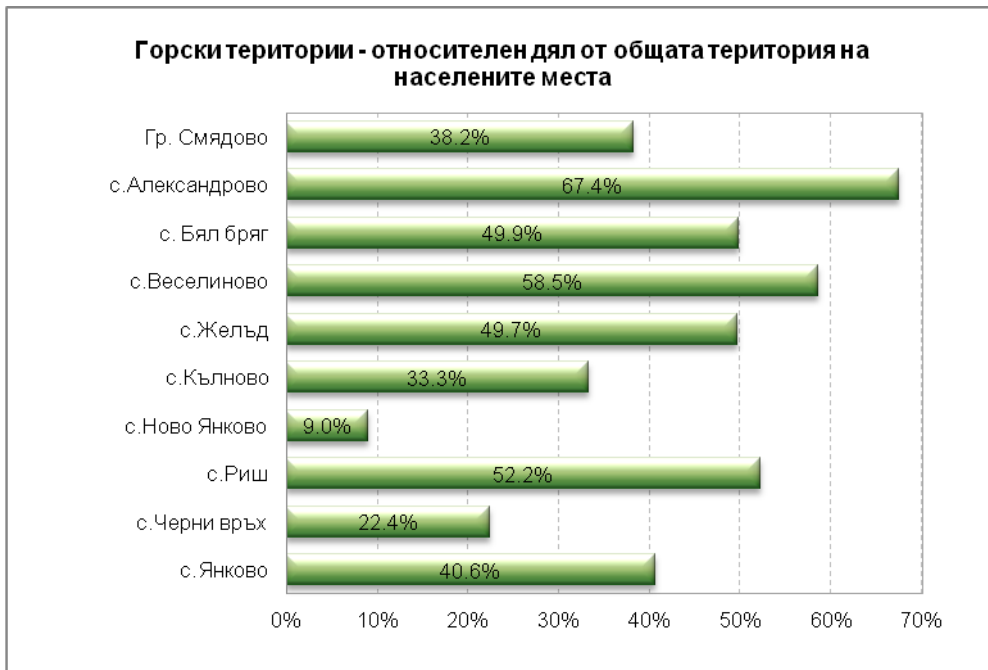
Като цяло може да се направи извода, че потенциалът за развитие на селското стопанство на територията на общината и комбинацията от климатични и почвени условия позволява на територията на общината да се отглеждат култури традиционни за общината. Проблем е липсата на държавна подкрепа и възможности за ефективна реализация на земеделската продукция. Конкуренцията от вносни земеделски стоки също демотивира земеделските производители и се отразява негативно на селското стопанство.

❖ Горско стопанство

Горските територии на общината се включват към Териториално поделение (ТП) ДГС „Смядово“ на Североизточно държавно предприятие ДП - Шумен. Площта на горските територии на общината е 47% от общата територия (данни на НСИ), от които по-голяма част (86% са държавни).

Относителният дял на горските територии от общата площ на населените места е представен на фиг. 5.3.3.3.

Фиг.5.3.3.3

На територията на ДГС Смядово са обособени 3 Държавни дивечовъдни участъка и 4 Ловностопански района. Част от територията за дейност на ТП „ДГС Смядово“ попада в териториалния обхват на защитени зони по ЗБР „Натура 2000“ (защитена зона за птиците: „Провадийско-Роякско плато“ и защитени зони за местообитанията: „Екокоридор Камчия-Емине“; „Голяма Камчия“; „Ришки проход“; Провадийско-Роякско плато” – защитена зона за местообитанията). На територията на стопанството са обявени две защитени местности – „Дебелеца“ и „Челеклията“, с обща площ 51.2 ха и една природна забележителност „Скока“ с площ от 110.9 ха.

Растителността в стопанството е представена от над 45 дървесни видове, като с най-голямо участие по площ е церът 26.8%, следван от бук 19.4%, габър 18.3%, зимен дъб и благун – 10.7%, черен бор 5.4%, бял бор 3.1% и др. Общата залесена площ е 92%, предимно естествени насаждения.

Средногодишното ползване на дървесина от ДГС е около 1095 м³ стояща маса без клони, а с клони по 1250 м³, като по видове сечи площта им е разпределена: от възобновителни сечи 28%, от отгледни сечи 70% и от санитарни сечи 2%.

На територията на община Смядово са изградени 4 дървообработващи и преработващи дървесина предприятия: ЕТ „СЛАВЧО СТАНЕВ“, с. Бял бряг; „Сибиел“ ООД, гр. Смядово; „Престиж комерс“ АД, гр. Смядово; „Платан“ ЕООД, гр. Смядово и 6 площадки за продажба на дърва за огрев: ЕТ „СЛАВЧО СТАНЕВ“, с. Бял бряг; „ЛОБИЛЕС“ ООД, гр.Смядово; „ЕВРОТРАНС“ ООД, гр.Смядово; „Нов Хоризонт“ ЕООД, гр. Смядово; ЕТ „Румен Пинтев“, с. Кълново; ЕТ „МУНТЕР ДАХАБРЕ-НАНСИ“, гр. Смядово.

Държавно горско стопанство „Смядово“ е с основна дейност дърводобив, стопанисване и опазване на горите в неговия териториален обхват.

ДГС „Смядово“ развива и ловностопанска дейност. На територията около град Смядово условията благоприятстват за доброто развъждане на дива свиня, лопатар, благороден елен, сърни и фазани. От стопанството се извършват дейности и за запазване и обогатяване на видовото разнообразие от дивеч.

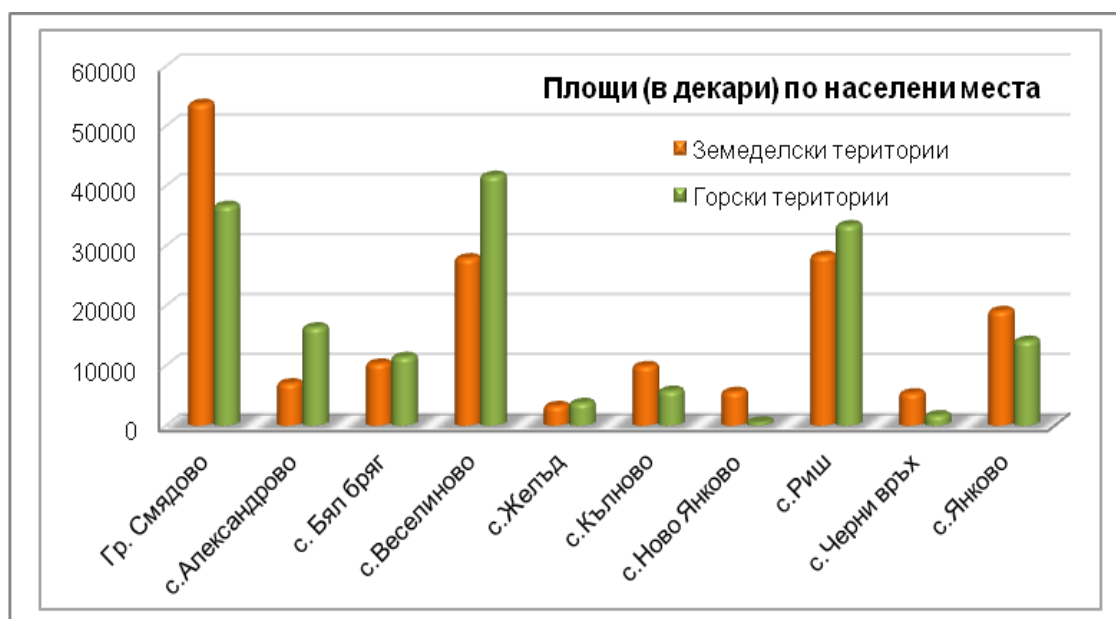
Държавно горско стопанство „Смядово“ организира и се занимава с провеждане на ловен туризъм, опазване и управление на горите.

Горите в района на ДГС „Смядово“, като източник на дървесина, странични ползвания (лечебни растения, гъби, горски плодове) и други са от значение за икономиката на общината. Районът на стопанството представлява добра база за развитието на ловно стопанство с дивечови запаси и видово разнообразие. Язовирите, намиращи се на територията на стопанството, предлагат добри условия за провеждане на любителски и спортен риболов.

От особена важност за дейността на горското стопанството е пътната мрежа. По нея става извозването на основната част на добитата продукция. През горските масиви е прекарана мрежа от черни горски пътища в относително добро състояние. Съществуващата пътна и съобщителна мрежа благоприятстват стопанисването на горите в района.

Разпределението на горските територии в сравнителен план със земеделските територии по населени места е представено на фиг. 5.3.3.4.

Фиг. № 5.3.3.4

Данните показват, че в населените места от южните старопланински части на общината (Риш, Александрово, Веселиново) горските територии са по-висок дял.

Обществени екосистемни ползи от горските територии, като резултат от специализираните дейности по управлението им обхващат:

- поддържане на традиционния ландшафт;

- осигуряване на условия за рекреация и туризъм;
- защита на инфраструктурни обекти и съоръжения;
- защита срещу ерозия на почвата;
- обезпечаване на количеството и качеството на водата;
- поддържане на биологичното разнообразие.

5.3.3.2 Промисленост

Промислеността в общината е представена от предприятия на преработващата промисленост – производство на битови електроизделия, дърводобив и дървообработване, производство на фуражи, хранително-вкусова и друга промисленост.

Икономическият потенциал на общината е съсредоточен основно в гр. Смядово и се явява основен фактор за осигуряване на трудова заетост на работната сила от района.

Структуроопределящи предприятия на територията на община Смядово (икономически активни, с възможности за инвестиции и пазар за реализация на продукцията) са:

- „ТЕСИ” ООД, град Смядово - дъщерна фирма на „Фикосота” АД с предмет на дейност производство на блокове за маслен радиатор, маслени радиатори, газови печки и перални. Фирмата е създадена през 1998 г. като акционерно дружество, с модерна техника, вносни суровини и реализация на продукцията на вътрешния и външен пазар (в над 30 страни).
- „БАЙФА” АД, град Смядово – с предмет на дейност производство на смеси. Фирмата е с модерна техника, работеща с български суровини и вносни компоненти, с реализация на продукцията на вътрешния и външен пазар.
- „СМЕДА”, град Смядово – производство на яйца.
- В с. Риш функционира шивашки цех с 15 д. заети.

Значителен дял от общинската икономика заемат дърводобивът и дървообработването:

- „ЛОБИЛЕС” ООД. Фирмата е създадена през 2002 г. с предмет на дейност дърводобив и дървообработване. Работи с български суровини, продукцията се реализира предимно на местния пазар.
- „ЕВРОТРАНС” ООД. Фирмата извъшва дейност от 2000 г. с предмет на дейност - дърводобив и транспорт. Работи със съвременна техника, суровините са български.
- „ЕНЕРДЖИ” ЕООД - функционира от 1997 г. с предмет на дейност дървообработване (производство на палети и детайли). Работи с модерна техника с български суровини.

- ЕТ „СЛАВЧО СТАНЕВ”, с. Бял бряг - цех за обработка на дървен материал за мебелната промишленост, създаден през 1993 г. Техниката е от съвременна, използваните суровини са български.
- ЕТ „МУНТЕР ДАХАБРЕ-НАНСИ” с предмет на дейност - добив на дърва за огрев на населението.

5.3.3.3. Отдых и туризъм

Красивият пейзаж на община Смядово предлага създаване на благоприятни условия за екологичен, познавателен, селски и алтернативен туризъм. Любителите на красивата природа могат да се любуват на дивата и чиста околна среда в съчетание с недвижимите паметници на културата.

В развитието на туристическата функция на общината от значение е изградената туристическа инфраструктура. Сред нея основно място заемат средствата за подслон и местата за настаняване.

Таблица № 5.3.3.2

Средства за подслон и места за настаняване

Показатели	Мерна единица	2012г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Средства за подслон и места за настаняване¹	брой	1	1	1	1
Легла	брой	20	20	20	20
Легладенонощия	брой	4 570	7 300	7 300	7 300
Стаи	брой	8	8	8	8
Реализирани нощувки - общо	брой
Пренощували лица - общо	брой
Приходи от нощувки - общо	лв.
Хотели	брой	1	1	1	1
Легла	брой	20	20	20	20
Легладенонощия	брой	4 570	7 300	7 300	7 300
Стаи	брой	8	8	8	8
Реализирани нощувки	брой
Пренощували лица	брой
Приходи от нощувки	лв.

¹ Включват се категоризирани средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година.

Източник: НСИ

На територията на общината туристическа дейност извършват две къщи за гости, разположени в с. Черни връх, съчетаващи традиционната българска атмосфера с лукса на съвременния българин. Планинският район, в който се намират, предразполага за лов, излети и разходки в планината, включително по проектирания екомаршрут. Къщи за гости са създадени и в с. Александрово. Тук също се очаква засилен интерес за краткотраен отдых.

Природата на община Смядово е известна със своята красота, екологична съхраненост и природни забележителности. Специфичен природен елемент с качества на туристически ресурс са природните местности и забележителности. В община Смядово туристически интерес представляват защитените местности в с. Веселиново („Челеклия” и „Дебелеца”) и природните забележителности (м. „Скока” и м. „Софрата”).

Един от на-атраактивните природни обекти е природната забележителност “Скока” в землището на с. Веселиново създадена с цел опазване на скални венци, скални образувания “Софрата” и “Ямите” и водопад по поречието на река Кръщеница. Обявена е със Заповед № РД-314/30.05.2006г. на МОСВ с площ 111,0350 ха в ДГФ на ДГС “Смядово”, гр. Смядово, в землището на с. Веселиново, община Смядово. Стопанисва се и се охранява от ДГС “Смядово”, под контрола на РИОСВ-Шумен. На територията на природната забележителност се забраняват дейности, които могат да нарушат естественото ѝ състояние или да намалят естетическата ѝ стойност.

Водопадът Скока е висок около 50 м. и е част от природната забележителност Скока, обявена за защитена територия през 2006 г. Тя включва скални венци, водопади и редица по-малки водоскоци, карстови и склани образувания, пещера дълга 40 м. Фондация д-р Желю Желев е изградила екопътека, позволяваща посещението на четирите най-интересни феномена в района: водопадите Скока и Малкия скок, Пещерата и местността Софрата. Представлява огромна скала в гората. Повърхността и е набраздена с улеи, където според преданията, траките са извършвали жертвоприношения. Смята се, че отчитайки местоположението на слънцето, тук са определяли времето на лятното и зимното слънцестоене. Тя представлява гола, набраздена с улеи скала – без никаква растителност, а в същото време – разположена на сред самата гора. Внушителните размери на скалата и набраздяванията по нея дават основание на някои изследователи на района да смятат, че още по времето на траките, тук са извършвани ритуални действия и жертвоприношения на боговете за мир и плодородие, а много вероятно е, мястото да е използвано и за древна обсерватория за измерване на времето при лятното и зимно слънцестоене. Ето защо, местността се приема за силна енергийна зона, а посядането върху гладките заоблени скали носи на всеки така необходимото усещане за хармонично сливане с природата и желание за спокойствие.

В непосредствена близост до разкопките се намира извор. В горските масиви виреят: дървесни видове - дъб, бук, цер, габър, клен, явор, мъждрян, шистил, келяв габър, липа, дива череша, планински ясен и отделни видове - бял и черен бор, смърч, догласка, ела и ива; храстовидна растителност - трънка, шипка, къпина. В района растат жълт и червен кантарион, мента, мащерка, бял и жълт равнец и находища от червен божур, буторче, бодлив залез. Областта разполага с богати дивечови запаси, представени от благородни елени, сърни, диви глигани, зайци, чакали и лисици.

Местността „Софрата”, разположена на 9 км южно от центъра на с. Веселиново представлява природен и археологически обект с изключително красива гледка. В непосредствена близост до археологическите разкопки се намира извор. В горските масиви на околностите виреят разнообразни широколистни (дъб, бук, цер, габър, клен, явор, мъждрян, шистил, келяв габър, липа, дива череша, планински ясен) и иглолистни (бял и черен бор, смърч, догласка, ела) дървесни видове, храстовидна

растителност (трънка, шипка, къпина), както и лечебни билки и лечебни тревисти растения (жълт и червен кантарион, мента, мащерка, бял и жълт равнец, находища от червен божур и др.). На територията има богати дивечови ресурси (благородни елени, сърни, диви глигани, зайци, чакали и лисици). Изградена е чешма на естествения водоизточник в местността „Софрата”, заслон, огнище-барбекю и мост, свързващ поляната с археологическия обект.

Изграденият екомаршрут съчетава по оптимален начин компонентите: скали, води и биоразнообразие. Той предоставя възможности на туристите да се запознаят с интересни природни места.

В местността „Челеклията”, с. Веселиново се намират естествени находища червен божур, понтийска ведрица (тя представлява балкански ендемит) и момкова сълза. Те са защитени растения. Достъпът до обекта за туристически посещения е затруднен, но обектът е предпоставка за развитие на екологично-познавателен туризъм. До същото село в местността „Дебелеца” се намира вековна буково-габърова гора. До местността има път в добро състояние и обектът е достъпен за туристически посещения. Отново до с.Веселиново в местността „Скока” се намира пещерата „Скока” с дължина 40 метра. В местността се намират голям и малък водопад. Достъпни са за туристически посещения. Пътят до там е в добро състояние.

Предпоставки за развитието на риболовния, селски и екологичен туризъм са намиращите се на територията на общината гори, реки, потоци и красиви местности. За тази цел е нужна е повече рекламна дейност и привличане на инвеститори.

На територията на Държавно горско стопанство Смядово са създадени възможности за ловен и риболовен туризъм. Необходимо е изграждането на ловни хижи отговарящи на международните стандарти и изисквания съответно на чуждестранните ловци, които са основните бенефициенти на този вид туризъм.

Обекти на съхранената историческа и културна памет в общината са религиозни исторически и културни паметници – църкви, манастири и др. Възможностите за развитие на исторически и културно-познавателен туризъм на територията на общината могат да бъдат оценени като много добри.

Разкрити са и множество археологически обекти: 11 могилни некропола с над 50 могили и крепости, разположени в землищата на гр. Смядово, с. Веселиново, с. Кълново, с. Бял бряг, с. Желъд, с. Черни връх, с. Риш. През 2000 г. е разкрита тракийска гробница (на племето „гети”, населявало долината на р. Камчия), датираща от IV в. пр. Хр. (единстената в България от този период), която се намира на един километър североизточно от гр.Смядово.

В местността „Голям Йордан” е разкрита могила, разкриваща живота и културата на хората от 3500-3100г. пр. Хр.

Забележителни паметниците на културата са: старото килийно училище от 1846 г. в гр. Смядово, понастоящем етнографски музей; църквата „Св. Архангел Михаил” от 1869 г., мост - паметника, изграден в памет на загиналите във войните 1912-1918 г., смядовското читалище „Братство” от 1860 г., което е първото селско читалище в страната.

През 2000 година е разкрита тракийска гробница, която се намира на 1.25 км. североизточно от гр.Смядово. Тя е датирана от IV в. пр. Хр. и е единствената в България от този период. Предполага се, че в нея е била погребана жена от знатен произход, от племето гети, населявало в античността долината на р.Камчия.

Интерес от гледна точка на историко-познавателния туризъм представлява крепостта „Челина“. Тя е от местно значение. Намира се на 3.5 км южно от град Смядово. Обектът е достъпен за туристически посещения. Интерес представлява и крепостта „Лисичка кале“, която също е от местно значение. Намира се на 8 км. югозападно от град Смядово. Достъпна е за туристически посещения.

Най-характерни паметници на културата се намират в гр.Смядово. Това са старото килийно училище от 1846г., което сега е етнографски музей, църквата “Св.Архангел Михаил” от 1869г., мост - паметника, издигнат в памет на загиналите във войните 1912- 1918г, Смядовското читалище “Братство”от 1860г., което е първото селско читалище в страната.

Интересно от гледна точка на познавателния туризъм би било възобновяването на производството на смядовска луканка и организирането на еднодневни дегустационни турове.

5.4. Обитаване и жилищен фонд

5.4.1. Обща характеристика и структура

В община Смядово към 2015 г. са изградени 4336 жилища с 288.2 хил.кв.м. полезна площ и 215.3 хил.кв.м. жилищна площ. 47.3% (2053 бр.) от жилищата в общината са изградени в общинския център – град Смядово.

През последните години не се наблюдават съществени изменения в броя на жилищата в общината. Увеличението на жилищната и спомагателната площ е свързано с намалението на населението и главно на селското население.

Таблица № 5.4.1

Основни характеристики на жилищния фонд и въведените в експлоатация новопостроени жилищни сгради и жилища

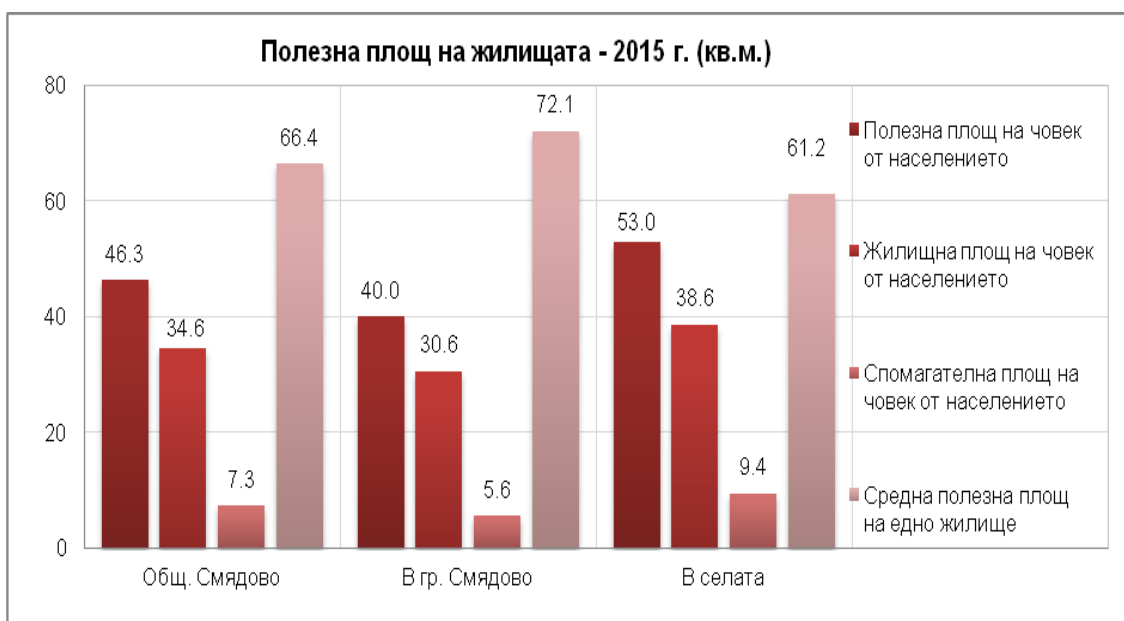
Показатели	Мерна единица	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Жилищен фонд							
Жилищни сгради	брой	3868	3743	3743	3743	3744	3745
<i>По материал на външните стени на сградата</i>							
стомано-бетонни и панелни	брой	28	34	34	34	34	35
тухлени	брой	1089	1143	1143	1143	1144	1144
други	брой	2751	2566	2566	2566	2566	2566
Жилища	брой	4504	4334	4334	4334	4335	4336
<i>По брой на стаите</i>							
едностайни	брой	562	276	276	276	276	276

Показатели	Мерна единица	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
двустайни	брой	1510	1017	1017	1017	1018	1018
трестайни	брой	1478	1701	1701	1701	1701	1701
четирестайни	брой	647	917	917	917	917	917
петстайни	брой	183	236	236	236	236	236
с шест и повече стаи	брой	124	187	187	187	187	188
Полезна площ	кв. м	273160	287642	287642	287642	287750	288232
жилищна	кв. м	175111	214948	214948	214948	215037	215346
спомагателна	кв. м	52229	45548	45548	45548	45551	45695
площ на кухни	кв. м	45820	27146	27146	27146	27162	27191
Въведени в експлоатация новопостроени жилищни сгради и жилища							
Сгради	брой	-	-	-	-	1	1
Жилища	брой	-	-	-	-	1	1
Полезна площ	кв. м	-	-	-	-	108	482
в т.ч. жилищна	кв. м	-	-	-	-	89	309

Източник: НСИ

На човек от населението в общината се пада 35 кв.м. жилищна площ и 7 кв.м. – спомагателна площ. Средната полезната площ на едно жилище е 66 кв.м. В град Смядово стойностите на показателите отнесени към населението – „полезна площ на човек от населението”, „жилищна и спомагателна площ на човек от населението” са по-ниски в сравнение с тези в селата, поради по-голямата численост на населението в града. Жилищната площ на човек от населението в град Смядово е 31 кв.м., а спомагателната площ в града на човек от населението е 6.0, докато за селата площите на тези показатели са съответно 39 кв.м. и 9 кв.м.

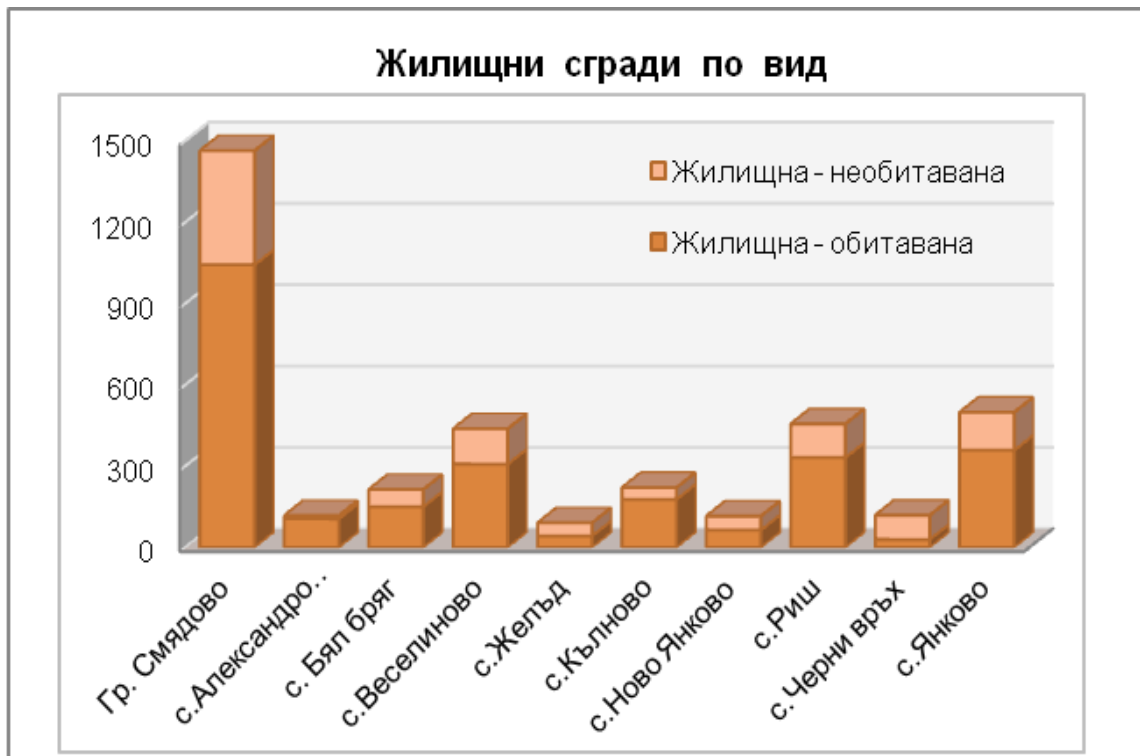
Фиг. № 5.4.1

Източник: НСИ

По данни на НСИ обитаваните жилища в общината са 70.0% (средно за област Шумен 75.3% от жилищата са обитавани) като най-висок е делът на обитаваните жилища в с. Александрово и с. Кълново (над 80%), а най-нисък – в с. Черни връх (около 1/3). В гр. Смядово обитаваните жилища са 71.3% от жилищата в града.

Фиг. № 5.4.2

Източник: НСИ

5.4.2. Жилищни сгради по години на построяване

Близо 44% от жилищния фонд (жилища) в общината е изграден в периода до 1945 г. Годишите от втората половина на 20 в. (1946-1990) са с най-висок дял на построени жилища – повече от половината (53.9%) от жилищата са построени през тези години. Възпроизводството на жилищата след началото на прехода (1991-2000 г.) е значително по-малко (0.9%) в сравнение с предходните периоди. След 2000 г., към фонда са добавени 1.0%. За град Смядово е характерно, че до 1945 г. са изградени 35.1% от жилищата, а основно жилищата са изградени през 1946-1990 г. – 63.1%. През последното десетилетие на миналия век (1991-2000 г.) са изградени 1.1% от жилищата в града, а след 2000 г. – 0.7%. В селата жилищният фонд е по-стар. 52.5% от жилищата са изградени до 1945 г., 45.6% са изградени в периода 1946-1990 г., 0.7% през 1991-2000 г. и 1.2% от жилищата в селата са изградени след 2000 г.

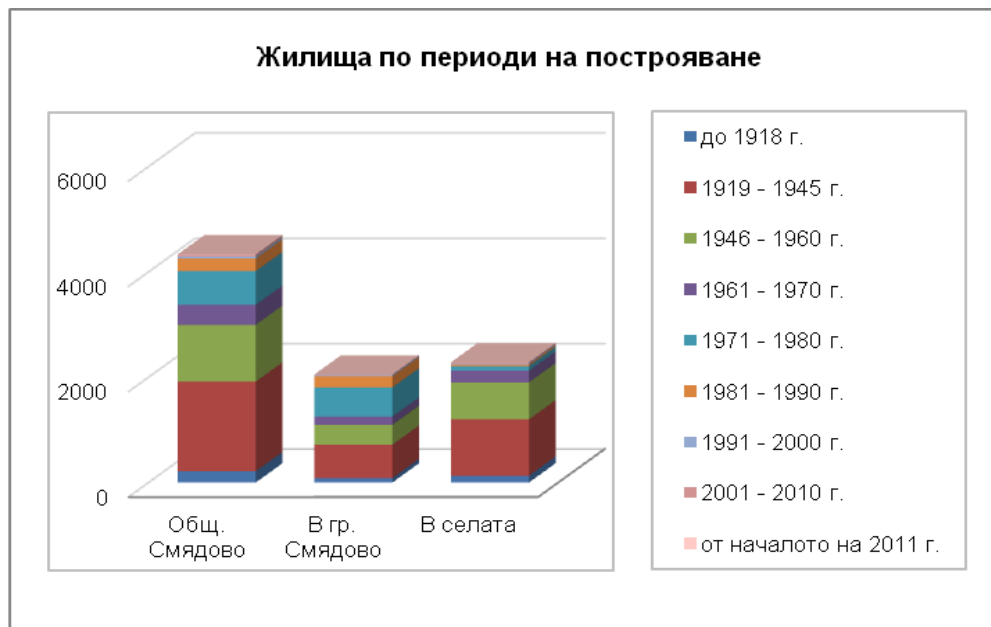
Таблица № 5.4.2

Жилища към 31.12.2015 г. по периоди на построяване

	Жилища - общо	Периоди на построяване								
		до 1918г.	1919 - 1945г.	1946 - 1960г.	1961 - 1970г.	1971- 1980г.	1981 - 1990г.	1991 - 2000г.	2001 - 2010г.	2011 г.
Брой										
Общ. Смядово	4336	214	1705	1077	380	639	241	38	40	2
В гр. Смядово	2053	84	636	374	158	553	211	23	13	1
В селата	2283	130	1069	703	222	86	30	15	27	1
Относителен дял - %										
Общ. Смядово	100.0	4.9	39.3	24.8	8.8	14.7	5.6	0.9	1.0	0.0
В гр. Смядово	100.0	4.1	31.0	18.2	7.7	26.9	10.3	1.1	0.7	0.0
В селата	100.0	5.7	46.8	30.8	9.7	3.8	1.3	0.7	1.2	0.0

Източник: НСИ

Фиг. № 5.4.3

5.4.3. Жилищни сгради по брой на етажите

Повечето от жилищните сгради в община Смядово са едноетажни (2565 бр. – 59.2%) и двуетажни (1205 бр. – 27.8%) (табл. 5.4.3). Триетажните жилищни сгради в общината са 0.5%, а четириетажните – 0.3%. Пететажните жилищни сгради са 7.7%, шестетажните – 3.2% и седеметажните – 1.3%. За град Смядово е характерно, че дялът на едноетажните жилищни сгради е 60.9%. Жилищните сгради с пет-, шест- и седем етажа са съответно 16.3%, 6.7% и 2.8% или 25.8% от жилищните сгради в града са пет- и повече етажни (табл. 5.4.3). В селата почти всички жилищни сгради са едноетажни (57.6%) и двуетажни (42.3%). За сравнение средно за Шуменска област едноетажните жилищни сгради са 42.1%, а двуетажните – 19.6%, на 7 и повече етажа са близо 1/5 от жилищните сгради, което е дължи на по-високата етажност на жилищните сгради в областния център.

Таблица № 5.4.3

Жилища към 31.12.2015 г. по етажност на сградите

	Жилища - общо	Етажност на сградите						
		едно-етажни	дву-етажни	три-етажни	четири-етажни	пет-етажни	шест-етажни	седем-етажни
	Брой							
Общ. Смядово	4336	2565	1205	22	15	334	138	57
В гр. Смядово	2053	1250	239	20	15	334	138	57
В селата	2283	1315	966	2	0	0	0	0
	Относителен дял - %							
Общ. Смядово	100.0	59.2	27.8	0.5	0.3	7.7	3.2	1.3
В гр. Смядово	100.0	60.9	11.6	1.0	0.7	16.3	6.7	2.8
В селата	100.0	57.6	42.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0

Източник: НСИ

5.4.4. Структура на жилищата по форма на собственост

Данните от таблица 5.4.4 показват, че 98.8% от жилищата в общината са частни на физически лица. Преобладаващата част от жилищата в област Шумен и в страната също са частни на физически лица – съответно 97.5% за област Шумен и 96.2% средно за страната.

Таблица № 5.4.4

Жилища към 31.12.2015 г. по форма на собственост

	Жилища - общо	Форма на собственост		
		Държавни или общински	Частни на юридическо лице	Частни на физическо лице
	Брой			
Общ. Смядово	4336	28	25	4283
В гр. Смядово	2053	24	4	2025
В селата	2283	4	21	2258
Обл. Шумен	88885	1712	476	86697
В градовете	52857	1358	336	51230
В селата	35961	354	140	35467
	Относителен дял - %			
Общ. Смядово	100.0	0.6	0.6	98.8
В гр. Смядово	100.0	1.2	0.2	98.6
В селата	100.0	0.2	0.9	98.9
Обл. Шумен	100.0	2.0	0.5	97.5
В градовете	100.1	2.6	0.6	96.8
В селата	100.0	1.0	0.4	98.6

Източник: НСИ

5.4.5. Структура на жилищните сгради според конструкцията

По вида на *конструкцията*, жилищният фонд към 2015 г. е представен в четири обобщени категории – панели, стомано-бетон, тухлени с бетонна плоча и тухлени с гредоред. Панелните жилища са 10.7% (463 бр.), изградени основно в град Смядово (462 бр.). Стоманобетонните са 2.4% - 105 бр., от които 102 бр. – в гр. Смядово. Категорията „тухлени с бетонна плоча“ са 11.4% от всички жилищни сгради. Тухлените жилищни сгради с гредоред са 16.2% от жилищните сгради в общината, като техният дял е по-висок в селата (21.3%), докато в град Смядово те са 10.5%. С друг вид конструкция са най-масовият вид сгради - 2574 бр. - 59.4% от жилищните сгради в общината, в т.ч. в град Смядово техният дял е 45.2%, а в селата – 72.1% (по-старите сгради са изградени главно от кирпич – сурови тухли).

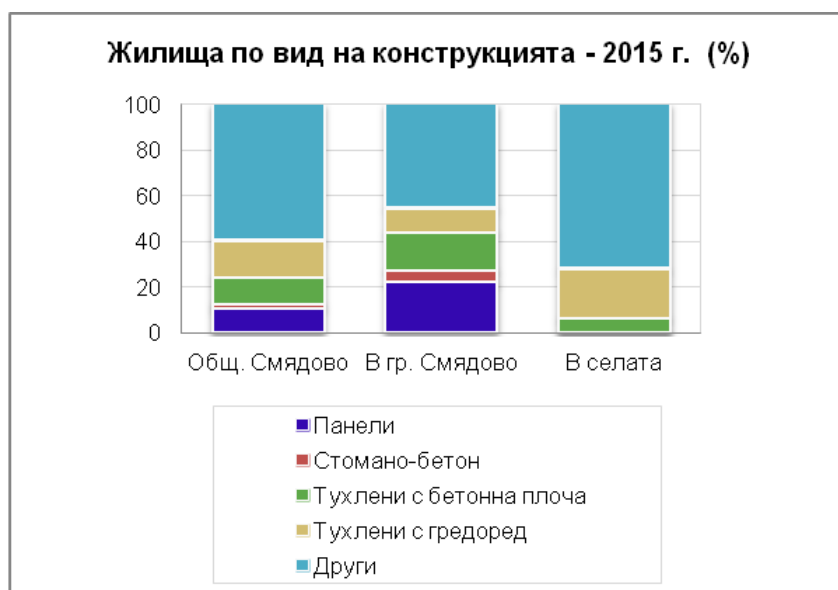
Таблица № 5.4.5

Жилища към 31.12.2015 г. по вид на конструкцията

	Жилища - общо	По конструкция				
		Панели	Стомано-бетон	Тухлени с бетонна плоча	Тухлени с гредоред	Други
	Брой					
Общ. Смядово	4336	463	105	493	701	2574
В гр. Смядово	2053	462	102	346	216	927
В селата	2283	1	3	147	485	1647
	Относителен дял - %					
Общ. Смядово	100.0	10.7	2.4	11.4	16.2	59.4
В гр. Смядово	100.0	22.5	5.0	16.9	10.5	45.2
В селата	100.0	0.0	0.1	6.5	21.3	72.1

Източник: НСИ

Фиг. № 5.4.4

5.4.6. Жилища по брой на стаите

Важността на структурата на жилищния фонд по стайност се определя от съответствието между структурата на обитателите и пазарното търсене. От общия брой на жилищата в общината близо 2/3 са двустайни и тристайни, което дава косвена информация за предпочитанията и възможностите на сегашните им обитатели. Четиристайните жилища в общината също са с висок дял, като съставляват 21.2% от общия им брой, тези с 5 стаи – 5.4%, а тези с 6 и повече стаи – 4.3%. Едностайните жилища са 6.4% от общия брой жилища в общината.

Таблица № 5.4.6

Жилища към 31.12.2015 г. по броя на стаите

	Жилища - общо	Жилища по броя на стаите						Жилища на 1000 чов. от насел.	Среден брой лица на едно жилище
		едно - стайни	дву - стайни	три - стайни	четири - стайни	пет - стайни	шест и повече		
	Брой								
Общ. Смядово	4336	276	1018	1701	917	236	188	696	1.4
В гр. Смядово	2053	232	468	719	379	115	140	567	1.8
В селата	2283	44	550	982	538	121	48	877	1.1
Обл. Шумен	88885	7879	26137	28237	18418	4816	3398	506	2.0
В градовете	52915	6529	17668	15598	10157	1690	1273	487	2.1
В селата	35970	1350	8469	12639	8261	3126	2125	537	1.9
	Относителен дял - %								
Общ. Смядово	100.0	6.4	23.5	39.2	21.2	5.4	4.3		
В гр. Смядово	100.0	11.3	22.8	35.0	18.5	5.6	6.8		
В селата	100.0	1.9	24.1	43.0	23.6	5.3	2.1		
Обл. Шумен	100.0	8.9	29.4	31.8	20.7	5.4	3.8		
В градовете	100.0	12.3	33.4	29.5	19.2	3.2	2.4		
В селата	100.0	3.8	23.5	35.1	23.0	8.7	5.9		

Източник: НСИ

На 1000 човека от населението в община Смядово се падат 696 жилища (506 за област Шумен и 550 за страната), в т.ч. за град Смядово – 567, а за селата 877, но част от жилищата в селата са необитавани. Средно в едно жилище в община Смядово живеят 1.4 души, в т.ч. в гр. Смядово 1.8, в селата – 1.1. За сравнение за област Шумен стойностите на показателя са съответно 2.0 общо за областта, за градовете на областта – 2.1, за селата – 1.9, а за страната – 1.8 общо, 2.0 – за градовете и 1.5 – за селата.

5.4.7. Благоустроеност на жилищата

В Община Смядово жилищата в центъра - град Смядово са сравнително благоустроени. Над 90% от жилищата в града притежават стандартните елементи – електричество и вода. Статистическите данни показват, че: 83.0% от жилищата в общината имат като съвкупност електрически ток, водопровод, канализация (частично изградена в град Смядово); 7.9% имат като съвкупност електрически ток, водопровод,

канализация, централно/местно отопление; 6.1% имат само ел.ток и водопровод; 2.9% – само ел.ток; без благоустроеност са 0.2% от жилищата в общината (табл. 5.4.7).

Таблица № 5.4.7

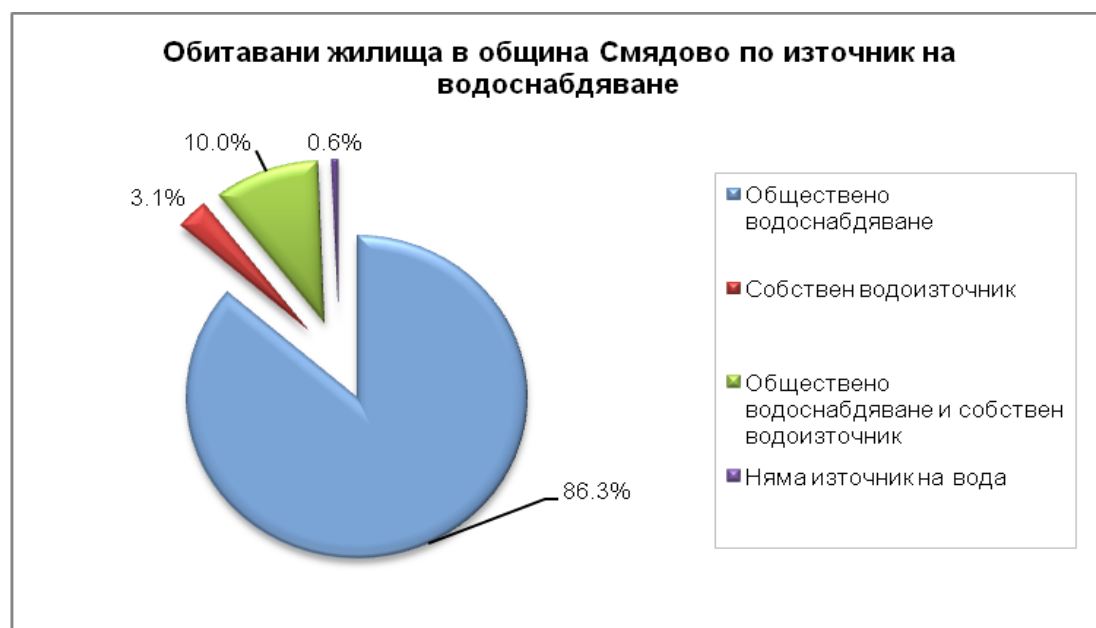
Жилища към 31.12.2015 г. по благоустроеност

	Жилища общо	ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопление	ел. ток, водо- провод, канали- зация	ел. ток, водо-- провод	ел. ток	Водо- провод, канали- зация	Водо- провод	без благоустр.
Брой								
Общ.Смядово	4336	341	3597	265	126	0	0	7
В гр. Смядово	2053	298	1535	159	57	0	0	4
В селата	2283	43	2062	106	69	0	0	3
Относителен дял - %								
Общ.Смядово	100.0	7.9	83.0	6.1	2.9	0.0	0.0	0.2
В гр. Смядово	100.0	14.5	74.8	7.7	2.8	0.0	0.0	0.2
В селата	100.0	1.9	90.4	4.6	3.0	0.0	0.0	0.1

Източник: НСИ

86.3% от обитаваните жилища в общината са свързани с обществено водоснабдяване, в т.ч. в град Смядово - 90%, в селата - 83%. Със собствен водоизточник са 3.1% от жилищата в общината. Със смесен тип водоснабдяване (обществено и собствен водоизточник) са 1/10 от жилищата, а 0.6% (15 жилища) нямат източник на вода (фиг. 5.4.6).

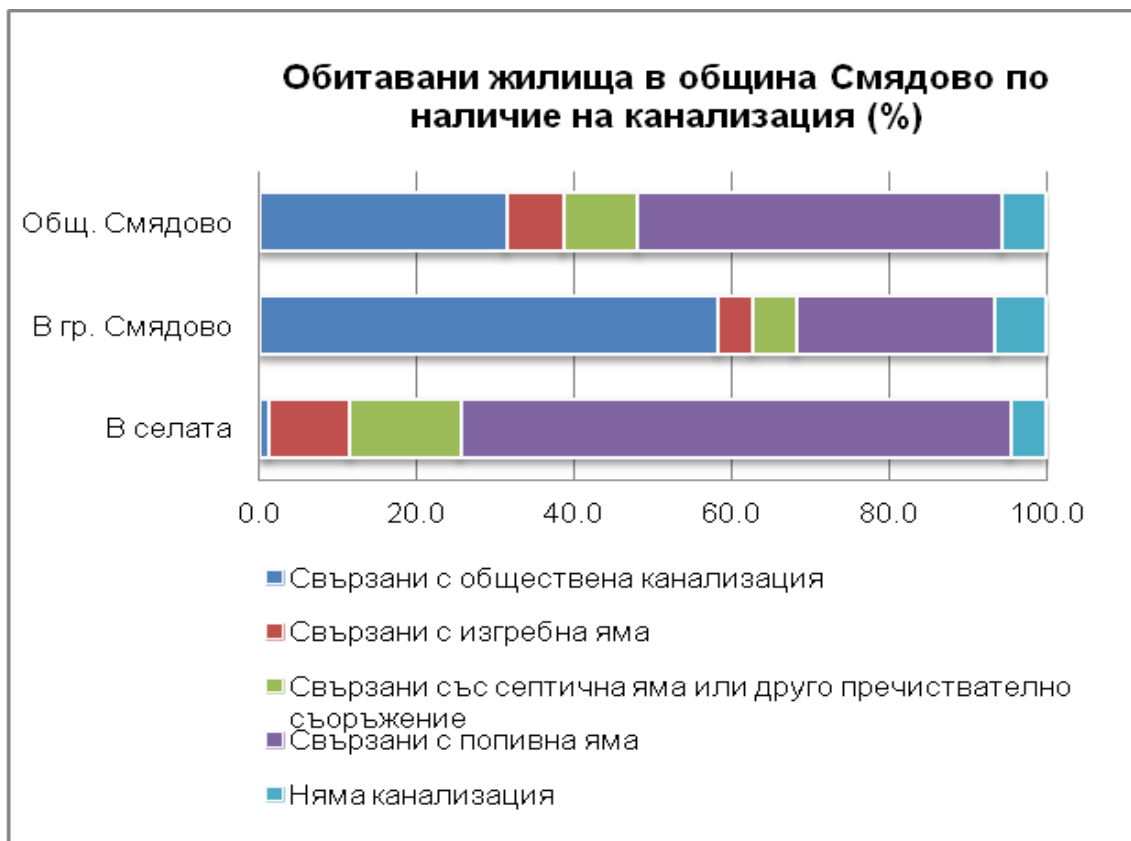
Фиг. № 5.4.6

Източник: НСИ

В град Смядово повече от половината от обитаваните жилища са свързани с обществена канализация, докато в селата жилищата са свързани основно с попивни ями или други пречиствателни съоръжения (фиг. 5.4.7).

Фиг. № 5.4.7

Източник: НСИ

Над 20% от обитаваните жилища в общината имат компютър, по-голяма част от които са в гр. Смядово, а с достъп до интернет са около 20%, т.е почти всички жилища, в които има компютър са свързани и с интернет.

5.4.8. Домакинства и семейства

Домакинствата в община Смядово наброяват 2801. В град Смядово живеят 54% от домакинствата. Средната численост на едно домакинство е 2.3, в т.ч. в гр. Смядово – 2.5, в селата – 2.1. С най-нисък брой членове в едно домакинство са с. Черни връх (1.5) и с. Желъд (1.6), а с най-висок – гр. Смядово и с. Риш (2.5). 65% от домакинствата в общината са образувани от едно и две лица. Многочленните домакинства с четири и повече лица са 20% от всички домакинства в общината, а тричленните – 15%.

Семействата, които живеят в община Смядово, наброяват 1878. Анализът на семействата според вида им, показва, че по-голямата част са пълните нуклеарни семейства, съставени от двама съпрузи с никога не встъпвали в брак деца.

Непълните нуклеарни семейства, съставени от един родител с неженени деца, съставляват 15.4% от семействата в общината (основно майки с неженени деца и по-малко бащи с неженени деца).

При преброяването на населението (2011 г.) в съжителство без брак са 17.0% от семействата в общината (15.3% - за област Шумен, 13.7% - за страната).

Таблица № 5.4.8

Домакинства и семейства в община Смядово по населени места

Населени места	Домакинства			Семейства		
	брой	лица в домакинствата	среден брой членове в едно домакинство	брой	лица в семействата	Ср.брой членове в едно семейство
Общ. Смядово	2801	6560	2.3	1878	5039	2.7
<i>Гр. Смядово</i>	<i>1514</i>	<i>3807</i>	<i>2.5</i>	<i>1111</i>	<i>3076</i>	<i>2.8</i>
<i>Села</i>	<i>1287</i>	<i>2753</i>	<i>2.1</i>	<i>767</i>	<i>1963</i>	<i>2.6</i>
с.Александрово	41	75	1.8	23	51	2.2
с. Бял бряг	119	249	2.1	63	174	2.8
с.Веселиново	280	591	2.1	169	430	2.5
с.Жельд	45	71	1.6	17	39	2.3
с.Кълново	96	160	1.7	44	95	2.2
с.Ново Янково	65	119	1.8	33	80	2.4
с.Риш	302	747	2.5	210	564	2.7
с.Черни връх	31	46	1.5	12	24	2.0
с.Янково	308	695	2.3	196	506	2.6
Обл. Шумен	72209	179088	2.5	52528	144642	2.8

Източник: НСИ, област Шумен. Преброяване на населението и жилищния фонд - 2011 г.

5.5. Социална инфраструктура и услуги

5.5.1. Образование

За образованието в общината е характерно, че то е с публичен характер. Към настоящия етап няма учебни институции, които се финансират от частния сектор. Функционалният обхват на системата на образованието се определя от контингентите от лица в съответната възраст (подлежащи на предучилищно обучение и в училищна възраст) и степента на развитост на обслужващите функции на общината.

5.1.1.1 Обекти на образованието

На територията на община Смядово през 2016 г. функционират:

- едно средно училище:

- СУ „Св.Св. Кирил и Методий”, гр. Смядово (средищно¹)
- *две основни училища:*
 - ОУ „Христо Ботев”, с. Янково (средищно);
 - ОУ „Васил Априлов”, с. Риш (защитено²).
- *четири детски градини:*
 - ОДЗ „Маргаритка”, гр. Смядово;
 - ЦДГ „Радост”, с. Янково;
 - ЦДГ „Щастливо детство”, с. Риш.
 - ЦДГ „Детелина”, с. Веселиново

В СУ „Св. Св. Кирил и Методий ” гр. Смядово се обучават ученици от гр. Смядово и селата: Веселиново³, Янково и Риш.

В ОУ „Христо Ботев” с. Янково се обучават ученици от с. Янково и селата: Бял бряг и Ново Янково.

В ОУ „Васил Априлов”, с. Риш се обучават ученици от с. Риш и с. Александрово.

През учебната година 2017-2018 г. Броят на пътуващите ученици от населените места без училища е следният: Веселиново – 31, Александрово – 4, Ново Янково – 5, Бял бряг – 4, Риш – 1. За пътуващите ученици е осигурен специализиран превоз, състоящ се от 2 училищни автобуси.

Броят на обучаваните ученици в СУ „Св. Св. Кирил и Методий ” гр. Смядово е 396, в ОУ „Христо Ботев”, с.Янково - 60, в ОУ „Васил Априлов”, с.Риш - 40.

Таблица № 5.5.1

Мрежа на обекти на образованието

Населени места	Вид училище (начално, основно, СУ)	Брой ученици	Брой паралелки	Брой класни стаи	Статут	Район на обслужване
гр. Смядово	СУ	396	19	22	Средищно	гр. Смядово, с. Веселиново,

¹ „Средищно училище” по смисъла на Закона за народната просвета е училище, което се намира в най-близкото населено място на територията на общината, където се обучават учениците от населените места, в които няма училище.

² „Защитено училище” е училище, което ако бъде закрито, би се нарушил достъпът до образование.

³ През 2010 г. поради намаляване на броя на учениците ОУ „Св.Св. Кирил и Методий” в с. Веселиново е закрито, а ОУ „Васил Априлов” в с. Риш става със статут на защитено.

Населени места	Вид училище (начално, основно, СУ)	Брой ученици	Брой паралелки	Брой класни стаи	Статут	Район на обслужване
						с. Янково, с. Риш
с. Янково	ОУ	60	4	4	Средищно	с. Янково, с. Бял бряг, с. Ново Янково
с. Риш	ОУ	40	4	4	Защитено	с. Риш, с. Александрово

Източник: *Общ. Смядово*

Динамиката на броя и капацитета на детските заведения в община Смядово за периода 2012-2017 г. е представена в таблица 5.5.2.

Таблица № 5.5.2

Динамика в броя и капацитета на детските градини в община Смядово за периода 2012-2017 г.

Учебна година	Детски заведения - брой	Обхванати деца - брой	Детски учители - брой	Групи - брой
2012/2013	4	203	19	10
2013/2014	4	212	19	10
2014/2015	4	207	19	10
2015/2016	4	170	19	10
2016/2017	3	180	17	9

Източник: *Общ. Смядово*

Основни изводи:

- В община Смядово е развита инфраструктура на образованието, даваща възможности за получаване на средно и основно образование. Това е обусловено от обслужващите функции на общината и броят на децата и учениците. Сградите на училищата са публична общинска собственост.
- Намалването на децата в училищна възраст в селата през последните години води до проблеми с пълняемостта на паралелките в училищата.
- Образованието като една от приоритетните дейности на общината е свързано с мерки, насочени към: постигане на максимален обхват на децата в задължителна училищна възраст; осигуряване на равен достъп до качествено образование на всички ученици; подобряване на материално-техническата база чрез извършване на основни и текущи ремонти на училищата и спортните площадки към тях, детските градини и детските площадки в общината, които не са били обект на ремонтни дейности в предходен период; повишаване на енергийната ефективност на училищата и детските градини.

5.5.2. Здравеопазване

Структурата на здравеопазването, в т.ч. и на здравната инфраструктура, в общината показва, че в община Смядово здравеопазването е представено от **извънболнична лечебна помощ**. Извънболничната помощ включва *първична извънболнична медицинска помощ и стоматологична помощ*.

През 2017 г. в община Смядово функционират общо 3 лекарски практики за първична извънболнична медицинска помощ, обслужвани от 3 общопрактикуващи лекари. От тях 2 са в гр. Смядово, които покриват необходимия брой на пациентските листи на общопрактикуващите лекари и 1 е за селата: Янково, Веселиново и Риш. В селата Ново Янково, Черни връх, Желъд и Александрово съществуват оборудвани помещения за медицински прегледи.

Първичната дентална помощ се извършва от 3 стоматолози. Териториалното разпределение на лекарите за първична дентална помощ е подобно на общопрактикуващите лекари – двама от тях са в гр. Смядово, а един – в с. Янково. Дентална медицинска помощ на населението от населените места Веселиново, Риш и Александрово се извършва в гр. Смядово.

Извършването на медицински изследвания в общината се осъществява в изградената медицинска лаборатория.

Населението на общината се обслужва от Филиал за Спешна медицинска помощ (ФСМП) град Смядово, към Центъра за Спешна медицинска помощ (ЦСМП), град Шумен. Във ФСМП се оказва спешна медицинска помощ на болни и пострадали лица, чийто живот не е пряко застрашен, но които се нуждаят от медицинска помощ в кратък срок, за да бъде предотвратено по-нататъшно развитие и усложняване на заболяването.

Училищата и детските градини в общината, разполагат със здравен кабинет и медицинска сестра към него за неотложна първична медицинска помощ.

На територията на общината функционира само една аптека и две дрогерии – в град Смядово, което затруднява населението от селата в общината за закупуване на необходимите лекарствени медикаменти.

Таблица № 5.5.3

Лечебни и здравни заведения по населени места за община Смядово - 2017 г.

Населено място	Вид лечебно и здравно заведение по нива на обслужване	Физическо състояние
гр. Смядово	ЦСМП - филиал към ЦСМП - Шумен	добро
гр. Смядово	„Амбулатория за първична медицинска помощ - индивидуална практика - Здраве“ ЕООД	добро
гр. Смядово	ЕТ „Амбулатория за първична медицинска помощ - индивидуална практика	добро
с. Янково	„Амбулатория за първична медицинска помощ - индивидуална практика - Медика“ ЕООД	добро

Населено място	Вид лечебно и здравно заведение по нива на обслужване	Физическо състояние
с. Веселиново	„Амбулатория за първична медицинска помощ - индивидуална практика - Медика” ЕООД	добро
с. Риш	„Амбулатория за първична медицинска помощ - индивидуална практика - Медика” ЕООД	добро

Източник: МЗ, РЗИ - Шумен

5.5.3. Социални услуги

В община Смядово социалната дейност е развита на основата на оценка на потребностите от социални услуги в общината, в партньорство със заинтересованите страни. Тя обхваща уязвими общности и различни възрастови групи на територията на общината.

По данни на АСП, Регионална дирекция за социално подпомагане (РДСП) – Шумен, на територията на община Смядово има териториално поделение на АСП към Дирекция „Социално подпомагане” Велики Преслав. Сградата на териториалното поделение е публична общинска собственост, предоставена за безвъзмездно ползване от община Смядово.

По данни на РДСП – Шумен броят на целево подпомаганите лица в община Смядово през 2016 г. е следният:

- По реда на чл. 9 от ППЗСП (с доход по-нисък от определения от МС диференциран минимален доход) през 2016 г. - общо 42 д.;
- По реда на чл. 42 от ППЗИХУ с месечни добавки - общо 78 д.;
- По реда на ППЗИХУ с месечни добавки за лица с увреждания - общо 641 д., от които с ментални увреждания - 179 д. (вкл. домът за пълнолетни лица с психични разстройства в с. Черни връх) и с физически увреждания – 462 д.

Социалните услуги в зависимост от средата, в която се предоставят са социални услуги, които се предоставят *в общността* и социални услуги, които се предоставят *в специализирани институции*.

Социалните услуги, които се предоставят в общността на територията на общината са представени в таблица 5.5.4.

Таблица № 5.5.4

Социални услуги в общността (обичайна среда) в община Смядово - 2017 г.

Населено място	Социални услуги в общността резидентен тип	Капацитет
гр. Смядово	Дневен център за пълнолетни лица с увреждания	20
гр. Смядово	Дневен център за стари хора	20
гр. Смядово	Защитено жилище за лица с психични разстройства № 1	9

Населено място	Социални услуги в общността резидентен тип	Капацитет
гр. Смядово	Защитено жилище за лица с психични разстройства № 2	7
с. Веселиново	Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост	15
с. Янково	Защитено жилище за лица с психични разстройства	8

Източник: АСП, Регионална дирекция за социално подпомагане – Шумен

Дневен център за възрастни хора с увреждания. Услугата е разкрита заедно със защитените жилища по проект, финансиран по Национална Програма ФАР (BG 2006/018-343.01.01-1.20) „Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността за рискови групи“. Изпълнител на проекта е община Смядово. След приключване на проекта дейността е държавно делигирана с капацитет 20 лица с психични увреждания. Сградата, където се помещават жилищата е ремонтирана, реконструирана и оборудвана с необходимите мебели и техника чрез финансиране, осигурено по Проекта по Програма ФАР. Със средства от бюджета в дневния център е обзаведена стая за рехабилитация с необходимите уреди. Сградата е общинска собственост - обособена част от бившата поликлиника. Центърът е разположен на първия етаж. Има обзаведени занимални, кухня, стая за хранене.

Защитените жилища №№ 1 и 2 за възрастни хора с ментални увреждания са разкрити в гр. Смядово през 2009 г. по проект, финансиран от Национална Програма ФАР (BG 2006/018-343.01.01) „Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността за рискови групи“. Изпълнител на проекта е община Смядово. Общият капацитет на жилищата е 16 лица с психични разстройства над 18 години. Към настоящият момент услугата функционира като делегирана от държавата ръководена от общината, всички места са заети. Сградата, където се помещават жилищата е ремонтирана, реконструирана и оборудвана с необходимите мебели и техника за водене на живот близък до семейната среда чрез финансиране, осигурено по Проекта по Програма ФАР. Сградата е общинска собственост - обособена част от бившата поликлиника.

Защитено жилище е разкрито и функционира от 01.03.2017 г. в с. Янково (в бившата здравна служба). Жилището е с капацитет 8 места за лица с психични увреждания. Услугите, които се предоставят са: подпомагане, взаимопомощ, защита и социална интеграция на потребителите на социалната услуга; социално включване и възстановяване на изгубените социални умения и навици; осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в среда, близка до семейната; дейности свързани с хигиената, градинарството, битов труд, изобразителна и конструктивна дейност, беседи на различни теми, музикотерапия.

Дневен център за стари хора в гр. Смядово е с капацитет 20 лица.

Център за социална рехабилитация и интеграция, гр. Смядово с капацитет 20 места. Предоставянето на услугата цели подкрепа на индивидуалното развитие, поддържане и придобиване на нови способности и самостоятелност на лица с различни вид и степен на увреждане, както и подкрепа на лица от различни рискови групи, чрез целенасочени дейности за интеграция и превенция на социалното изключване. Услугата включва разнообразни консултативни, терапевтични и

рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на самостоятелен начин на живот. Понастоящем центърът се финансира от общинския бюджет, с решение на общински съвет Смядово, но е изпратено искане с предложение за делегирана от държавата дейност. Центърът предоставя услуги на лица с увреждания, над 18 години и деца с физически увреждания.

ЦНСТ, с. Веселиново. Община Смядово реализира проект „Създаване на Център за настаняване от семеен тип за хора с умствена изостаналост по схема BG 051PO001-5.2.13 „живот в общността“ на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Капацитетът на ЦНСТ е 15 д. с умствена изостаналост, които получават комплекс от социални услуги и за които се полага 24-часова грижа. Създадена е среда за живот близка до семейната, при която лицата получават необходимата индивидуализирана грижа и подкрепа за водене на относително самостоятелен и независим живот. Организирането на живота и услугите в центъра са насочени към създаването на условия за равнопоставено участие на потребителите в живота на местната общност.

Домашният социален патронаж (ДСП) е най-всеобхватната услуга, която се предоставя на територията на общината от общинския бюджет. Тя се предоставя по домовете на нуждаещи се от социални грижи (самотно живеещи стари хора с увреждания или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда), с капацитет 80 места. Услугата се предоставя от 1986 г. и е насочена основно към осигуряване на храна на самотно живеещи стари хора, болни, без близки. Тя се предоставя в гр. Смядово, с. Кълново, с. Веселиново, с. Александрово и с. Риш.

Социална услуга „*Личен асистент*“ по проект „Независим живот“ се предоставя на 26 лица от 24 лични асистенти (за периода от 01.03.2016 г. до 17.06.2017 г.).

Социална услуга „*Домашен помощник*“ по проект на община Смядово продължава през 2016 г., като услугата се предоставя на 100 лица от общината.

По проект към МТСП в община Смядово функционира *обществена трапезария* от 01.12.2009 г. до 30.04.2010 г., като се осигурява безплатен обяд на 50 д. от общината. И през 2016 г. по проект към МТСП в община Смядово продължава функционирането на обществена трапезария, чрез която се осигурява безплатен обяд на 100 нуждаещи се лица от социалната услуга в общината.

Предоставянето на услугата „*социална обществена трапезария*“ с партньор БЧК - Шумен, чрез която община Смядово осигурява топъл обяд на 150 лица от община Смядово е със значим социален ефект и много полезна социална услуга за лица от рисковите групи. Обхватът на този проект е много малък и много от тези лица от рискови групи остават извън него. Затова, с цел осигуряване на подкрепа и подобряване качеството на живот на хората в неравностойно положение, община Смядово има намерение да разшири обхвата на предоставянето на този вид социална услуга.

Специализирана институция за предоставяне на социални услуги в общината е домът за пълнолетни лица с психични разстройства в с. Черни връх.

Таблица № 5.5.5

Специализирани институции за социални услуги в община Смядово - 2017 г.

Населено място	Специализирана институция	Капацитет
с. Черни връх	Дом за пълнолетни лица с психични разстройства	90

Източник: АСП, Регионална дирекция за социално подпомагане - Шумен

Домът за пълнолетни лица с психични разстройства, с. Черни връх е създаден през 1954 г. на територията на бившия манастир „Св. Иван Рилски“ на 3 км от с. Черни връх в красива местност в подножието на Провадийското плато. Той е специализирана институция с държавен бюджет, в управлението на община Смядово. Разположен е на площ 28.2 дка, на 23 км от общинския център гр. Смядово и на 48 км от областния град Шумен, разполага със служебен транспорт, който обслужва изцяло нуждите на институцията. Капацитетът е 90 места за жени с ментални увреждания. В ДВХПР дворното пространство е добре поддържано, оформени са беседки, пейки, алпинеум, множество цветни лехи, алеи и тревни площи, обособено е пространство за терапия на открито, но сградният фонд е остарял и се нуждае от реновация.

Основни изводи:

- Съществува добра координация между институциите на местната и държавната власт при решаване на социалните проблеми на населението от общината;
- Работи се в посока на изграждане на знания и формиране на трайни умения за интегрирането на уязвимите групи и възрастните хора в обществото;
- Общината е мотивирана за разкриване на социални услуги в общността и търси възможности, чрез проекти и програми за развитието им.

5.5.4. Култура и културни дейности

Културният календар на община Смядово е *разнообразен* – честване на празници, фолклорни и литературни вечери, представяне на книги, тематични беседи, организиране на изложби, концерти, конкурси, общоселски празници, събори, организиране на мероприятия за децата и др. Характерни са автентичните смядовски хора, автентичният обичай „Куда“, свързан с гроздобера, кукерсият обичай и танц в с. Веселиново и др.

Богатата духовна и материална култура на населението е представена в експозициите на музейния комплекс – гр. Смядово, оформен от старото килийно училище от 1846 г. и картинна галерия, която се ползва при гостувания на художници, майстори на малки пластики, обков с мед и сребро, дърворезбари и др. Интересни местни занаяти са бъчварството, изработката на гоблени, ръчна изработка на губери и др.

Основният вид и най-масово срещан обект за развитие на културни дейности в община Смядово са читалищата. На територията на община Смядово функционират 6 читалища. Физическото състояние на читалищата е представено в *таблица 5.5.6*.

Таблица № 5.5.6

Местоположение на обектите на културата - вид, капацитет

Населено място	Читалище	Капацитет	Физическо състояние (добро, лошо)
гр. Смядово	„Братство - 1860”	300	добро
с. Янково	„Васил Левски - 1902”	365	добро
с. Риш	„Просвета - 1928”	240	добро
с. Веселиново	„Съзнание - 1927”	72	добро
с. Кълново	„Развитие - 1908”	150	добро
с. Александрово	„Христо Ботев - 1944”	50	добро

Източник: Общ. Смядово

В читалищата се развива самодейна културна дейност (музикална, танцова, фолклорна, образователно-просветна), разполагат с библиотечен фонд. Финансовите средства за издръжка на читалищата в общината обаче са недостатъчни.

НЧ „Братство - 1860”, гр. Смядово е създадено през 1860 г. и е първото селско читалище в страната. Сградата е ремонтирана и модернизирана, за обезпечаване на всички дейности е закупено ново оборудване. Читалището разполага с библиотека с библиотечен фонд - 27124 тома литература. Библиотеката е оборудвана с 4 компютъра, осигуряващи свободен достъп до интернет на читатели и посетители, по програма „Глобални библиотеки”. Читалището е утвърден културен център в общината с функциониращи форми на художествена самодейност и се явява методически център на останалите читалища в общината.

НЧ „Развитие - 1908” е създадено през 1908 г. в с. Кълново. Дейност към него осъществява самодеен състав за автентичен фолклор. Към читалището е изградена библиотека, оформена като библиотечна сбирка, състояща се от 600 тома. Залата, в която са разположени литературните произведения е с подменена дограма, но като цяло читалището се нуждае от ремонт.

НЧ „Васил Левски - 1902” е създадено през 1902 г. в с. Янково. Библиотеката, разкрита при него е с библиотечен фонд 9622 тома книги. Библиотеката разполага с 2 компютъра със свободен достъп до интернет за читатели и посетители. Оборудването е осигурено по програма „Глобални библиотеки”.

НЧ „Просвета - 1928” е създадено през 1928 г. в с. Риш. Библиотеката към него разполага с библиотечен фонд от 11804 книги. Подобно на повечето библиотеки към читалищата, разположени на територията на община Смядово са закупени 2 компютъра и е осигурен достъп до интернет.

НЧ „Съзнание - 1927” е създадено в с. Веселиново през 1927 г. Разположено е в две самостоятелни сгради: читалищен киносалон и сграда на библиотеката. Двете сгради са в добро състояние. Необходимо е да се закупи ново обзавеждане и оборудване. По програма „Глобални библиотеки” са осигурени 2 компютъра със свободен достъп до интернет за граждани и посетители. Библиотечният фонд съдържа 7335 книги.

НЧ „Христо Ботев - 1944” е създадено през 2012 г. в с. Александрово. Тъй като функционира от скоро все още не е развило пълноценно своята дейност. Сградата, в която се помещава се нуждае от ремонт. Библиотеката към него разполага с фонд, възлизащ на 2288 книги.

Политиката на общината и на читалищните настоятелства в областта на читалищната дейност е насочена към:

- утвърждаване ролята на читалищата като културни институции и места за провеждане на културни мероприятия, съхраняващи и развиващи традиционните ценности на населението, взаимовръзка с миналото, с традициите, с културата;
- подобряване на материалната база;
- осигуряване на средства за поддръжката и нормалното функциониране на читалищните сгради и дейности;
- стимулиране интереса и любовта на младите хора към богатото фолклорно наследство, осигуряване на приемственост;
- привличане и участие на младите хора в краеведческата дейност.

Духовните ценности в община Смядово са запазени в църквите „Свети Архангел Михаил” в гр.Смядово, строена през 1869 г., храм „Свето Успение Богородично” в с. Черни връх, строена през 1927 г., църквата „Свето Рождество Богородично” в с. Бял бряг, строена през 1929 г. храм „Св. Вмчк. Димитър Солунски” в с. Янково, построена през 1906 г., храмовете в селата Веселиново и Риш.

5.5.5. Спорт

Природо-географските условия и съществуващата материална база са добра предпоставка за развитие на спортно-туристическа дейност, спортен лов и риболов. Осигурен е достъп до спортните обекти на всички жители на общината. Спортните дейности в община Смядово се развиват в няколко направления:

- ✓ Развитие и популяризиране на физическото възпитание и спорта и осъществяване на тренировъчна и спортно-състезателна дейност на отделните видове спорт;
- ✓ Физическо възпитание и спорт в предучилищните детски заведения и в училищата, където е налице най-висока активност;
- ✓ Физическо възпитание и спорт за всички.

Спортните обекти в общината, тяхното състояние, начин на ползване са представени в таблица 5.5.7.

Таблица № 5.5.7

Спортни обекти (вкл. в училища)

Вид на обекта	Населено място	Начин ползване на сезони	Капацитет (площ, бр. места, леглова база)	Физическо Състояние (добро, лошо)
Физкултурен салон	гр. Смядово	целогодишно	ЗП - 843 кв.м	добро
Спортна площадка - ул. „Васил Левски”	гр. Смядово	пролетно летен	площ - 1335 кв.м	добро
Спортна площадка, бул. „Ришки проход”	гр. Смядово	пролетно летен	3000 кв.м	добро
Спортна площадка, ул. „Ал.Стамболийски”	гр. Смядово	пролетно летен	1000 кв.м	добро
Градски стадион	гр. Смядово	целогодишно	площ - 13533 кв.м (игрище); 35 843 (имот); бр.места - 300	добро
Стадион	с. Янково	целогодишно	площ - 22700 кв.м (имот)	лошо
Стадион	с. Веселиново	целогодишно	площ - 6500 кв.м (имот)	лошо

Източник: *Общ. Смядово*

Освен изброените по-горе спортни обекти в гр.Смядово и в по-големите села има изградени детски и спортни площадки. Един от ангажиментите на общината, е именно ремонт, обновяване и обогатяване на училищната спортна база, особено в селата, на детските площадки и на всички спортни обекти. През изминалите години в град Смядово бяха изградени спортни площадки, с принадлежащи към тях съоръжения за спорт на открито.

В град Смядово е изграден Спортен комплекс, който включва: стадион, в чийто обхват са футболен терен, лекоатлетическа писта и пясъчник; административна сграда; басейн и свободен терен, на който би могло да се изгради тренировъчно игрище. Условиата към момента са задоволителни, но е необходима реконструкция и модернизация на комплекса. Спортният комплекс се използва за масова физкултура и спорт; за тренировъчна дейност на спортни клубове; за провеждане на спортни мероприятия; за тренировъчна и състезателна дейност на децата и учениците.

Физкултурният салон към СУ „Св. Св. Кирил и Методий” - гр. Смядово, реновиран изцяло през 2010 г. е многофункционален. В него могат да се практикуват разнообразни видове спорт (футбол, волейбол, баскетбол, тенис на маса, тенис на корт, фитнес и др.). Сградата разполага със спорта зала, фитнес зала, съблекални и бани. През деня физкултурният салон е предназначен за ученически занимания, а вечер може да се ползва от всички желаещи жители.

На територията на общината са формирани два аматьорски футболни отбора – ФК „Смядово 2010” и ФК „Янково”. Дейността им се финансира от общинския бюджет и спонсори, но средствата са в минимални размери.

Съществено за цялостното развитие на спорта в община Смядово е обстоятелството, че община Смядово финансира със собствени средства спортните клубове и някои ученически спортни прояви.

5.5.6. Други услуги

Комуналните услуги се развиват на принципа на търсенето и предлагането. Тези услуги най-бързо реагират на пазарната ситуация. При тях преобладава частната инициатива. Това рефлектира върху териториалната структура на подсистемата, която в известна степен е загубила йерархичния си характер и комплексното си устройство.

Търговската мрежа на територията на общината е сравнително добре развита. Тя е изцяло в частния сектор. Преобладават малките търговски обекти. Търговските обекти са неравномерно разположени на територията на общината. По-голяма част от тях са изградени и функционират в центъра на общината град Смядово. Мрежата от търговски обекти в селата осигурява локалното обслужване на населението.

Административните услуги се извършват общинския център – град Смядово и в кметствата.

6. ПРОГНОЗИ ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СМЯДОВО

6.1. Демографска прогноза на общината

Основните документи, които са съобразени при разработването на прогнозата на населението на общината, са:

- Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012 г.-2030 г.);
- Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.;
- Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г.;
- Национална стратегия в областта на миграцията (2011-2020);
- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014-2020 г.”;
- Прогнози на НСИ за населението на страната и др.;
- Общински план за развитие на община Смядово 2014-2020 г.; Секторни стратегии
- както и *реалната демографска ситуация в общината.*

В условията на демографски преход, от режим на нарастване на населението към режим на намаляване и остаряване, стратегията за демографско развитие е изградена върху концепцията за баланс на населението, при която водеща е идеята за *повишаване качеството на живот*.

Комплексният анализ на основните параметри на демографската ситуация в общината показва, че поради голямата инерционност, с която се характеризират демографските процеси, нарастване на броя на населението *от демографска гледна точка* не може да бъде обосновано в периода до 2035 г.

Направеният анализ на състоянието и тенденциите в демографското развитие на общината и населените места очертава някои основни черти, които определят насоките в развитието на населението през прогнозния период:

Първата група от демографските параметри е свързана с процесите на раждаемост, смъртност и миграция на населението:

- намалена раждаемост, поради застаряване на населението и намаляване на броя на жените във фертилна възраст, най-вече в селата;
- запазване на високата обща смъртност;
- променящ се семеен модел с увеличаващо се предпочитание към съжителство без брак;
- емиграция предимно на млади хора и семейства в активна репродуктивна и трудоспособна възраст;
- запазване на териториалните различия в демографското развитие на населените места: с най-благоприятни параметри се характеризира общинският център, селското население като цяло е с нарушени демографски параметри.

Според прогнозните разчети равнището на раждаемост ще остане под необходимото за разширено възпроизводство на населението. В резултат на това, въпреки предвижданото увеличаване на средната продължителност на живот, ще се запазят ниските нива на естествено възпроизводство. Дори положителен миграционен прираст трудно може да компенсира негативното развитие на естествените възпроизводствени процеси. В този смисъл основното реалистично решение на посочената група проблеми е забавяне на негативното развитие на демографските процеси, след което да се постигне стабилизирането им в населените места на общината.

Втората група е свързана с качествените параметри на възпроизводството на населението:

- остаряване на населението и намаляване на броя на населението в активна трудоспособна възраст;
- състоянието на репродуктивното здраве сред част от ромския етнос е незадоволително;

- в образователната структура на населението на общината нискообразованите млади хора са предимно сред ромската етническа общност.

Повишаването на качествените параметри на възпроизводството на населението е основна компонента в прогнозата за демографско развитие на общината.

В съответствие с действащите нормативни изисквания за изработване на ОУП (ЗУТ и Наредба № 8 на МРРБ) и на Задание за изработване на проект за ОУП на община Смядово, е изработена тривариантна прогноза за част „Демография“.

Отчитайки степента на влияние на факторите със стимулиращ и със задържащ ефект се предлагат следните варианти на прогнозата в съответствие с прогнозния срок за действие на ОУП на община Смядово:

- Умерено песимистичен вариант;
- Реалистичен вариант;
- Оптимистичен вариант.

Като цяло, прогнозите и по трите варианта са с хипотетичен характер и отчитат сегашната динамика на естествен и механичен прираст и очакваните тенденции в раждаемостта, смъртността, а така също и предвижданията за фертилността на жените, заселванията и изселванията.

При прогнозиране на демографското развитие на община Смядово се използват утвърдените демографски методи за прогнозиране. Тези чисто демографски методи на прогнозиране се съпоставят с очакваните въздействия на фактори с изразен социално-икономически характер.

При демографската прогноза се залага основно въздействие да имат благоприятните фактори за развитие на населението. Тяхното влияние е с различна степен на проявление при отделните варианти. Важно уточнение, което следва да се има предвид при демографската прогноза на община Смядово, е, че тя е съобразена с тенденциите в очакваното развитие на населението, заложи в демографските прогнози за страната и за област Шумен, изработени от Националния статистически институт.

Тези тенденции, заложи като ориентир в демографската прогноза, са съобразени с досегашните тенденции в развитието на населението на община Смядово в изминалия период 2007 - 2016 г. – обект на изследване и оценка.

6.1.1. Прогноза за броя на населението в община Смядово

В основата на прогнозните разчети за броя на населението, както и за неговата възрастова структура, се залагат предвижданията за:

- повъзрастовата раждаемост (със съответните натрупвания във времевите етапи на прогнозния период);

- повъзрастовата смъртност на населението, свързана с процесите на застаряването на населението и влиянието на социално-значимите заболявания на населението;
- миграцията на населението.

В съответствие с възприетия методически подход, прогнозните разчети за демографското развитие на община Смядово до 2035 г. се предлагат по определените три варианта, а именно:

- Умерено песимистичен вариант, базиран на очакваното влияние на фактори, свързани с относително неблагоприятно развитие на социално-икономическата сфера в общината, продължаващо влошаване на демографските процеси и *преобладаване на задържащите фактори за развитие на демографските процеси*;
- Реалистичен, при който е заложено запазване на тенденциите от досегашното демографско, социално-икономическо и инфраструктурно развитие на община Смядово, но *при благоприятно неутрализиране на част от задържащите фактори*.
- Оптимистичен вариант, *основаващ се на влияние на фактори, които ще оказват относително благоприятно въздействие върху демографските процеси* (основно на очаквано по-благоприятно развитие на механичното движение и ограничаване на отрицателното естествено движение на населението) и на икономиката и социалната инфраструктура.

Важна особеност на демографската прогноза за община Смядово (и по трите варианта) е, че се залагат не много различаващи се прогнозни предвиждания за числовите величини на коефициента на фертилност (определя се от контингента жени в детеродна възраст), брачността, броя на живородени момичета и др. Причината за това е, че в прогнозния период няма обективни основания да се счита, че в контингента жени във фертилна възраст ще настъпят съществени промени.

Характерно за община Смядово е, че делът на фертилните контингенти (18.1%), отрицателният естествен прираст (-11.9‰ – 2016 г., в т.ч. за гр. Смядово - 6.6‰, за селата -19.3‰) и фертилността, която е под 2.1, т.е. под границата на заместване на поколенията, са по-неблагоприятни от средните параметри за страната (21.7% фертилни контингенти и -6.0‰ естествен прираст, в.т.ч за градовете -3.6‰, за селата -12.6‰), СИР (22.2% фертилни контингенти, -5.0‰ естествен прираст, в.т.ч за градовете -3.1‰, за селата -10.3‰) и област Шумен (21.4% фертилни контингенти, -5.6‰ естествен прираст, в.т.ч за градовете -4.0‰, за селата -8.1‰⁴, 2016 г.).

По населени места се наблюдават различия. Очертават се няколко групи населени места в общината:

- с фертилни контингенти над средното ниво за общината е град Смядово (722 жени в детеродна възраст от 15 до 49 г. – 19.9% от населението на града);
- с фертилни контингенти под средните стойности за общината (18.1%), но над средните за селското население (15.6%) са селата Риш, Янково, Веселиново. Тук може да се включи и с. Бял бряг, където фертилните контингенти като абсолютна численост не са голям брой (40 ж.), но като относителен дял съставляват 18% от населението на населеното място;
- с фертилни контингенти под 15% от населението на съответните населени места са малките села (Черни връх, Кълново, Ново Янково, Александрово, Желъд), сред които с най-висок дял е Черни връх (13.8%), а с най-нисък – Желъд – под 10%.

Прогнозата на населението по варианти (песимистичен и реалистичен) е представена в таблица 6.1.1.1.

Таблица № 6.1.1.1

Прогноза за броя на населението в община Смядово по периоди (по варианти на прогнозата)

Община Смядово	Година	Брой население
	2016 г.	6186
Умерено песимистичен	2020 г.	6120
	2025 г.	6060
	2035 г.	5930
Реалистичен	2020 г.	6150
	2025 г.	6100
	2035 г.	6000
Оптимистичен	2020 г.	6180
	2025 г.	6200
	2035 г.	6400

При **умерено песимистичния вариант** се очаква населението на общината да продължи постепенно да намалява с по-малък интензитет, като към края на прогнозния период (2035 г.) да достигне 5930 д. По-нататъшното намаляване и остаряване на населението е резултат от продължителното действие на общи и специфични тенденции, предвид реалната възрастова структура, намаленият брой на жените във фертилна възраст и отрицателното естествено възпроизводство. Социално-икономическите промени през последните 2 десетилетия също допринесоха за неблагоприятните процеси във възпроизводството на населението.

При **реалистичния вариант** се предвижда запазване числеността на населението и неголямо намаление (6000 д. – 2035 г.) с подкрепа на нето-миграцията в резултат на приемане на постоянно местожителство на хора на средна и по-напреднала възраст с предпочитания към местните условия на живот. С натрупването на положителни въздействия и подобряването на средата за живот може да се очаква, че демографските процеси ще се стабилизируют. Проблемите, свързани с развитието на населението, не са само демографски, те са главно социално-икономически. Независимо от стабилизирането на населението, в резултат на дълготрайното неблагоприятно развитие на демографските процеси не се очакват съществени промени във възрастовата структура. Ще се запази структурата в териториалното разпределение на населението на общината по населени места. Важно значение според демографската стратегия на страната придобива образованието, способностите, уменията и здравословното състояние на хората, т. е. човешкия капитал. Особено важно е дългосрочният характер на демографските и социално-икономическите въздействия за постигането на устойчиви резултати.

При **оптимистичния вариант** се очаква постепенно неголямо нарастване на населението (6400 д. – 2035 г.), обусловено предимно от социално-икономическото развитие, забавяне на негативните демографски процеси и механичен прираст с неголям интензитет главно на контингенти в трудоспособна и надтрудоспособна възраст. Състоянието на пазара на труда има важна роля в демографското развитие на общината. Социологическите изследвания показват, че трудовата реализация, осигуряването на по-добър жизнен стандарт и образование имат съществено значение за демографското поведение. Търсенето на решения на демографските проблеми на всички нива е свързано с икономическото развитие и заетостта⁵. Може да се очаква, че бъдещите благоприятни изменения в средата ще водят до благоприятни изменения във възпроизводствените процеси на населението.

Върху стабилизирането на населението въздействие оказват предимно създаването на нови възможности за заетост, предоставяне на достатъчно и качествени социални и културни услуги, подобряване на средата за живеене и отдиш.

6.1.2. Прогноза на населението по възрастови групи

Процесът на застаряване на населението на общината ще продължи и в перспектива. Поради по-добро демографско развитие, този процес ще бъде по-слабо изразен в град Смядово, където ще запази характера си относително по-благоприятната възрастова структура. Много малките населени места се характеризират с намалени контингенти в трудоспособна възраст. В перспектива те се очертават с влошена възрастова структура.

Разпределението на населението на общината във възрастовите групи под, във и над трудоспособна възраст през 2016 г. по данни на НСИ е както следва: 891 д. – 14.40% (под трудоспособна възраст), 3440 д. – 55.61% (в трудоспособна възраст) и 1855 д. – 29.99% (над трудоспособна възраст) (*табл. 6.1.1.2*). В сравнение с областта и страната различията са главно в по-ниският относителен дял на подтрудоспособните контингенти и по-високият дял на населението в надтрудоспособна възраст.

Прогнозните разчети за основните възрастови групи в община Смядово са следните:

Таблица № 6.1.1.2

Прогноза за броя на населението по основни възрастови групи в община Смядово - 2035 г. (по варианти на прогнозата)

Варианти на прогнозата	Общ брой	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст	%	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст
2016	6186	891	3440	1855	100.00%	14.40%	55.61%	29.99%
Умерено песимистичен	5930	850	3295	1785	100.00%	14.33%	55.56%	30.10%
Реалистичен	6000	863	3334	1803	100.00%	14.38%	55.57%	30.05%
Оптимистичен	6400	922	3562	1916	100.00%	14.41%	55.66%	29.94%

Прогнозните разчети за възрастовата структура на населението по реалистичния вариант на прогнозата за община Смядово се основават на хипотезата, че броят на населението в трите основни възрастови групи ще намалее леко на фона на общото намаление (таблица 6.1.1.2). Този вариант на възрастовата структура се очертава като възможен в най-висока степен като се базира на сегашното състояние на естественото и механично движение на населението, което ще продължи да оказва влияние и през следващите години, особено при превес на благоприятните фактори. Освен това, при прогнозиране броя на населението в трудоспособна възраст се залага и на очакваната промяна на възрастта за пенсиониране през този период.

За целите на образователната инфраструктура и за планирането на потребността от детски заведения и училища, както и за тяхната териториална локализация, се представят и прогнозни разчети за специфичните възрастови групи, които за прогнозния период не се очертава да имат съществени изменения (табл. 6.1.1.3).

Таблица № 6.1.1.3

Прогноза за броя на населението по основни възрастови групи в община Смядово - 2016-2035 г. (по варианти на прогнозата)

	2016г.	Варианти								
		Умерено песимистичен			Реалистичен			Оптимистичен		
		2020 г.	2025 г.	2035 г.	2020 г.	2025 г.	2035 г.	2020 г.	2025 г.	2035 г.
Общо	6186	6120	6060	5930	6150	6100	6000	6180	6200	6400
0-14 г.	824	815	807	790	820	813	800	822	828	858
15-64 г.	3732	3692	3655	3575	3710	3680	3620	3726	3740	3862
65+	1630	1613	1598	1565	1620	1607	1580	1632	1632	1680
0-2 г.	137	135	133	130	136	135	133	137	138	143
3-6 г.	211	208	207	204	210	208	205	210	213	220

	2016 г.	Варианти								
		Умерено песимистичен			Реалистичен			Оптимистичен		
		2020 г.	2025 г.	2035 г.	2020 г.	2025 г.	2035 г.	2020 г.	2025 г.	2035 г.
7-14 г.	476	472	467	456	474	470	462	475	477	495
15-18 г.	232	228	225	220	228	225	220	228	230	240

6.1.3. Прогноза за населението по населени места

За целите на ОУП демографската прогноза е диференцирана по населени места. Прогнозата на населението на общината по населени места като насока на развитие е представена в следващата таблица 6.1.1.4.

Таблица № 6.1.1.4

Прогноза на населението по населени места в община Смядово 2016-2035 г. (брой)

Населени места	2016 г.	Умерено песимистичен вариант		Реалистичен вариант		Оптимистичен вариант	
		2025 г.	2035 г.	2025 г.	2035 г.	2025 г.	2035 г.
Общ. Смядово	6186	6060	5930	6100	6000	6200	6400
Гр. Смядово	3601	3560	3470	3560	3500	3600	3650
Села	2585	2500	2460	2540	2500	2600	2750
с.Александрово	70	64	60	65	62	66	68
с. Бял бряг	219	214	212	218	220	222	230
с.Веселиново	557	535	530	552	546	558	620
с.Желъд	59	55	50	54	52	57	55
с.Кълново	144	133	128	136	130	142	140
с.Ново Янково	111	102	93	105	95	106	110
с.Риш	646	633	630	640	635	648	670
с.Черни връх	127	122	119	124	120	127	125
с.Янково	652	642	638	646	640	674	732

От таблицата се вижда, че за перспективния период не се очертават съществени изменения и териториално преразпределение на населението в отделните населени места, поради голямата инерционност на демографските процеси.

По отношение на естествените възпроизводствени процеси може да се отбележи, че почти всички генерации живородени момичета, които ще формират фертилните контингенти до 2025 г., са вече родени и числеността им е известна. Около половината от тях също са родени, включващи се в състава до 2035 г. При това положение оценките за очакваната численост на най-фертилната група на фертилния контингент на населението на общината и населените места са валидни в много голяма вероятност. Различията между отделните варианти и параметрите на

възпроизводство са в зависимост от множество други фактори, в т.ч. от миграционните процеси, фертилността и социално-икономическото развитие.

6.1.4. Прогноза за икономически активното население

В основата на прогнозните разчети за икономически активното население на общината се залагат прогнозите за очаквания брой на населението и прогнозните предвиждания за коефициентите на заетост и безработица (табл. 6.1.1.5).

Следва да се отбележи, че община Смядово се характеризира с коефициент на икономическа активност 45.8% (2016 г.), като броят на икономически активните лица е 2455 души. За сравнение за страната стойностите на показателя са съответно 53.8% (икономически активни лица от населението на 15 и повече години) и 46.2% (икономически неактивни лица), за СИР – 53.4% и 46.6%, за област Шумен – 50.9 и 49.1%.

През 2016 г. икономически неактивните лица (лицата извън работната сила) на 15 и повече навършени години в община Смядово са 2907, или 54.2% от населението на тази възраст. Част от тях се отнасят към групата на „обезкуражените лица“. Обезкуражените лица са част от населението извън работната сила, които в условията на икономическо развитие и подобрена ситуация на пазара на труда могат отново да започнат да търсят активно работа. Активното поведение на пазара на труда на тези хора зависи от комплекс от фактори – икономическа ситуация, предлагане на труд, осигурителна и данъчна тежест, адекватна политика за активиране и др.

Неактивните лица са потенциал за увеличаване на предлагането на труд. Активирането на продължително безработните и на неактивните лица е важен приоритет на политиката на пазара на труда и се обуславя, както от необходимостта от увеличаване на работната сила за поддържане на икономическото развитие, така и от гледна точка на социалното включване.

Таблица № 6.1.1.5

Прогноза за броя на икономически активното население на община Смядово по варианти на демографската прогноза за периода 2016 - 2035 г.

Показатели /варианти	2016 г.	Прогнозна стойност към:		
		2020 г.	2025 г.	2035 г.
		<i>Умерено песимистичен вариант</i>		
Коефициент на иконом. активност (%)	45.8	46	46.9	49.3
Икономически активно население (брой)	2455	2455	2420	2380
		<i>Реалистичен вариант</i>		
Коефициент на иконом. активност (%)	45.8	48.1	53.3	58.9
Икономически активно население (брой)	2455	2950	3250	3530

Показатели /варианти	2016 г.	Прогнозна стойност към:		
		2020 г.	2025 г.	2035 г.
		<i>Оптимистичен вариант</i>		
Коефициент на иконом. активност (%)	45.8	50.2	55	68.3
Икономически активно население (брой)	2455	3100	3410	4370

Една от групите, към които през следващите години следва да се провежда активната политика на пазара на труда, е приоритетно насочена към групата на неактивните лица. Предвижда се действията да се насочат и към безработните лица от ромски произход, които са с ниско образование и без квалификация, не са активни на пазара на труда, защото са с ниска или без пригодност за заетост и считат, че не могат да се реализират на пазара на труда.

В настоящата прогноза се приема като предпоставка възможността да се провеждат подходящи политики, насочени към неактивните, с цел тези лица да бъдат включени в заетост, като се насърчи тяхната активност и се повиши мотивацията им за заетост. Въпреки това, заложеният коефициент за икономическа активност към края на прогнозния период и по трите варианта на прогнозните разчети остава по-нисък от очаквания среден коефициент за страната, който се прогнозира в рамките на около 60%. Още веднъж следва да се подчертае, че той се планира при условия на повишена заетост и намалена безработица, както и активни политики по отношение на групата на икономически неактивни лица в общината.

6.2. Прогнози за икономическо развитие

6.2.1. Мотивация на целевата концепция за икономическото развитие на общината в дългосрочна перспектива

При формулиране на сценариите/хипотезите за икономическо развитие и функционална система “Труд” следва да се отчете влиянието на комплекс от условия и фактори. Те са свързани с:

1. устойчивото икономическо развитие на община Смядово;
2. използването на устройствени фактори за насърчаване на предприемачеството и икономиката на общината;
3. отчитането на влиянието на комплекса от фактори, под чието въздействие ще се определят и параметрите на развитието на икономиката и система “Труд”.

Икономиката на община Смядово пряко и косвено е зависима от множество вътрешни и външни фактори, които оказват влияние върху социално-икономическото и пространствено развитие на общината:

- природогеографските условия, осигуряващи ресурси за икономически дейности;
- местоположението, транспортната и инфраструктурна свързаност на общината в национален план и с други центрове на икономическо развитие;
- развитието на националната икономика, икономиката на района, областта и съседните общини. Външните икономически условия са предпоставка не само за развитие на отделните отрасли, производства и дейности, но и за формирането на тяхната структура, резултати, тенденции и перспективи;
- зависимостта на общината от влиянието на по-силно икономически развити съседни общини, привличащи работна сила от общината за изпълнение на своите икономически функции;
- поминъкът на живеещото в общината население, неговия предприемачески дух, наличието на квалифицирана работна ръка, изградената материално-техническа база, инфраструктура, наличните свободни терени, статут на земята и строителните режими, екологичната обстановка и други местни условия и особености.

Общият устройствен план е оперативен инструмент в ръцете на общинската администрация за ефективно управление на селищната и извънселищната територии. С него се търси и постига реализиране на целите и приоритетите в развитието на Община Смядово, заложен в приетите и действащи стратегически и планови документи, като се дава пространствено измерение на техните предвиждания.

Визията на община Смядово, заложена в Общинския план за развитие 2014-2020 г. е – *район с развита местна икономика, модерно земеделие и животновъдство, добре изградена техническа и социална инфраструктура, опазване и възстановяване на околната среда.*

Стратегическите цели на плана за развитие, които са актуални както за периода 2014-2020 г., така и след това, са:

1. Устойчиво развитие на територията на община Смядово чрез изграждане на техническа инфраструктура, опазване и възстановяване на околната среда;
2. Постигане на устойчив икономически растеж чрез насърчаване на местния потенциал и повишаване качеството на образованието;
3. Подобряване на качеството на живот чрез създаване на условия за ефективна заетост, социално включване, достъпно качествено здравеопазване, култура и спорт.

Заложените приоритети, които се очаква да бъдат основата на дейностите и задачите, необходими за реализиране на плана, са:

1. Интегрирано изграждане на нова и модернизиране на съществуващата инфраструктура на общината за подобряване на териториалната свързаност и достъп до обектите за публични услуги;
2. Намаляване на диспропорциите в развитието на селищната система, благоустрояване на малките населени места;
3. Икономическо съживяване и развитие на общината, насърчаване на предприемачеството и инвестициите;
4. Подобряване на качеството на образованието;
5. Подобряване качеството на живот, повишаване на заетостта, доходите, задържане на младите хора;
6. Подобряване на качеството и достъпа до обществени услуги;
7. Подобряване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса.

Устройствените решения и фактори са друго важно условие за реализацията на целите и приоритетите в развитието на общината, заложи в приетите и действащи стратегически и планови документи, разгръщане на инвестиционната инициатива като предпоставка за динамизиране на икономиката, както и за цялостното подобряване на жизнената среда с опазване и развитие на природните дадености и ресурси на територията.

6.2.2. Сценарии/хипотези за развитие на икономиката и система “Труд”

За целите на ОУП Смядово разработените прогнози имат вариантен характер. Представени са два варианта – тенденциален и целеви/умерено оптимистичен. Основа на вариантите е динамиката и характера на досега протичащите процеси, както и общите тенденции и поставените стратегически цели в развитието на националната, регионалната и общинската икономика. Отчитат се и предвижданията на целевите прогнози за развитието на националната икономика, доколкото подържането на икономическия растеж в страната ще окаже влияние върху растежа на общинската икономика.

Вариантите се базират на следите хипотези:

Първият, до голяма степен тенденциален или реалистичен вариант на прогнозата, отчита оценката на досега протичащите процеси и тенденции в развитието на икономиката и заетостта. Прогнозните разчети отчитат и забавянето на икономическото възстановяване на общината спрямо средните параметри на развитие на страната. При този вариант основната хипотеза е реализиране на слаб (в периода до 2020 г.) и умерен икономически растеж (2020-2035 г.) на основата на усвояване на потенциалите на общината, подкрепа от страна на общинската администрация за подобряване на всички видове инфраструктура, услугите, насърчаване на икономическите субекти активно да усвояват средства по европейски и национални програми, поява на нови малки и средни предприятия и диверсификация на местната икономика.

Вторият (целев или умерено оптимистичен) вариант отчита тенденциите в развитието на икономиката и заетостта в общината, но той се базира на вероятностното доминиращо влияние на фактори, които ще оказват относително благоприятно въздействие върху развитието на икономиката, по-оптимистична прогноза за цялостното икономическо развитие на страната, целева подкрепа за развитие на икономическите единици, обвързване на предприемаческата среда с всички видове елементи на техническата инфраструктура (удобен и бърз транспортен достъп, качество на съобщителните комуникации), лесно и удобно взаимодействие с елементи на пазарната инфраструктура, удобен достъп до различните елементи на социалната инфраструктура и повишаване на тяхното качество, инвестиционна активност от страна на бизнеса.

И по двата сценария развитието на система “Труд” се характеризира с динамично развитие. Липсва хипотеза, която да води до негативни предвиждания за развитието на тази подсистема.

6.2.3. Прогноза за структурата на икономиката на община Смядово

Концепцията за икономическото развитието на общината се базира на следните допускания:

- развитие на конкурентен аграрен сектор и хранително-вкусова промишленост;
- диверсификация на местната икономика и подкрепа за индустрия, реализираща местните ресурси и сравнителни предимства с повишена ефективност и конкурентоспособност.
- развитие на туризъм, валоризиращ природното и културно наследство и интегриран с аграрния сектор и селското наследство, условията за ловен и риболовен туризъм;
- развитие на община Смядово, свързано с нейното регионално местоположение – валоризиране на благоприятните предпоставки по линия на добрата транспортна достъпност.

Прогнозираната структура на икономиката по показателя заети лица е показана в табл. 6.2.3.1. Прогнозата има само насочващ характер за увеличаване дела на услугите и промишлеността в общата произведена продукция.

Таблица 6.2.3.1

Прогнозна структура на икономиката по основни сектори по показателя заети лица

Сектори	2008 г.	2015 г.	2020 г.	2027 г.	2035
Тенденциален вариант	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Селско и горско стопанство	16.1%	18.5%	12.3%	7.5%	8.5%

Сектори	2008 г.	2015 г.	2020 г.	2027 г.	2035
Индустрия	13.9%	20.6%	25.6%	21.6%	21.6%
Строителство	7.0%	8.1%	8.1%	8.1%	9.1%
Услуги	63.0%	52.7%	54.0%	62.7%	60.7%
Целеви (умерено оптимистичен)	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Селско и горско стопанство	8.5%	18.5%	11.0%	6.5%	8.5%
Строителство	21.6%	20.6%	25.8%	23.7%	21.6%
Индустрия	9.1%	8.1%	7.0%	6.0%	9.1%
Услуги	60.7%	52.7%	56.2%	63.7%	60.7%

Следва да се отбележи, че прогнозната структура по двата варианта на прогнозните разчети не се отличава съществено, доколкото тя се предопределя от факторите и условията, характерни за общината, като природни ресурси и икономически потенциал.

6.2.4. Прогнозиране на заетостта

Прогнозата на заетостта се основава на:

1. прогнозите за броя на икономически активното население на общината и на коефициентите на заетост;
2. броя на зетите лица в социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на общината през периода 2007 г. 2015 г.;
3. прогнозите за динамиката и структура за развитие на икономическия комплекс на общината;
4. очакваното увеличаване на пенсионната възраст на работната сила;

При прогнозните разчети за броя на общо зетите в община Смядово са ползвани корекционни коефициенти за реално незаетите (учащи, безработни, инвалиди и др.) от населението в трудоспособна възраст, ежедневна трудова заетост на работна сила от други общини и заетост на част от работната сила на общината в други общини.

Отчетено е и равнището на безработица в общината. За 2016 г. средногодишното равнище на безработица е 11.41%, по-ниско от средното за страната (8.74%) и Североизточен район (9.09%), но по-високо от средното за област Шумен (13.36%).

Характерна особеност на заетостта в общината е, че реализация в общинската икономика намират само около 50-60% от зетите, живеещи на територията на общината. Останалите зети лица са ангажирани основно в съседни общини.

Прогнозните разчети отчитат тази особеност, която се очаква да се запази и в перспективния период, макар и в нова пропорция. Освен това понастоящем общината е със силно влошени показатели за дела на икономически активното население от общото население и дела на безработните от икономически активното население.

Насочващи прогнозни разчети за броя на заетите лице в община Смядово по двата варианта са представени в таблици 6.2.4.1.

Маржът между отделните варианти не е голям (съответно 1030-1100 заети) и е изчислен при коефициент на заетост на населението в общината и извън общината (по линия на ежедневна трудова миграция) в рамките на 52-53%, която е една висока заетост като се ма предвид настоящата заетост в общината (31.5%). Като се има предвид, че се прогнозира за хоризонт – 2035 г. – това равнище на заетост е вероятно/постижимо.

Таблица 6.2.4.1.

Прогноза за броя на заетите лица в община Смядово

Показатели /варианти	2015 г. състояние	2020 г. прогноза	2027 г. прогноза	2035 г. прогноза
Тенденциален вариант				
Икономически активно население (брой)	2455	2950	3250	3530
Заети лица	620	1180	1460	1770
Целеви (умерено оптимистичен)				
Икономически активно население (брой)	2455	3100	3410	4370
Заети лица	620	1240	1565	1850

И при двата варианта общината е изправена пред предизвикателството активно да привлича инвестиции и разкрива нови работни места.

6.2.5. Прогнози за икономическото развитие по сектори

Работна хипотеза за прогнозиране на отраслова структура на общината

Работната хипотеза за прогнозната секторно-отраслова структура на икономическия комплекс на община Смядово отчита насоките, определящи мястото и значимостта на отделните сектори в икономическата и социална база на общината. Тя следва да води до реализиране на основния приоритет на ОПР Смядово - Развитие на конкурентноспособна и динамична местна икономика, реализираща местните потенциали и сравнителни предимства. Това включва:

- Развитие на устойчиво селско стопанство;

- Развитие на устойчив туризъм, базиран на природните дадености и културното наследство;
- Привличане на нови динамични промишлени производства в общината, съобразени с икономическия потенциал на общината и местните фактори и условия.

Инвестиционният интерес и усвоените вече терени, както и промененото предназначение на земеделски земи с цел други дейности, подсказват в какви посоки се ориентира локализацията на активности и инвестиции. С устройствените решения в ОУПО се създадат условия за реализиране на местните потенциали по цялата територия на общината по устойчив начин, а пазарната инициатива ще реши кога тези решения ще намерят своята реализация.

Предвидените устройствени решения в подкрепа на развитие на предприемачеството и икономиката на общината са дадени в т. 9.4 и 9.5 на настоящата записка.

6.2.5.1. Първичен сектор

В рамките на първичния сектор основни представители са селското и горското стопанство.

Потенциалът на земеделските земи се счита за предпоставка в развитието на общината, като един от приоритетите на ОПР е свързан с формирането на модерен аграрен сектор. Благоприятните почвено – климатични условия и традиции създават условия за силно развитие на лозята и производството на вино, зеленчукопроизводството. Наличието на водоеми и голям размер на поливните площи, даващи възможност за напояване, определят увеличаване на площите, заети от трайни насаждения и зеленчукови култури. Модернизирането и въвеждането на нови технологии във фермите ще им даде възможност да се конкурират на вътрешните и външни пазари.

Значимостта на земеделските земи за производството на селскостопански продукти, чието търсене и цени все повече ще нараства в перспектива, има и съответните устройствени аспекти. Това е и основанието устройствените решения, свързани с развитието на аграрния сектор в разглежданата територия, да предлагат максимална защита на земеделските земи и ограничения при смяната на предназначението им. В този смисъл една от задачите на ОУПО е да ограничи в разумни граници отнемането на земеделски земи за нуждите на урбанизацията и друго усвояване извън нуждите на отрасъла.

Значителният размер на земеделски земи в общината, традициите и производствения опит в селскостопанското производство, близостта до големи консумативни центрове, повишаване достъпа до европейски фондове, насърчаващи развитието на отрасъла, както и реализиране на подходяща национална политика за стимулиране на селското стопанство, са фактори, които се отчитат при прогнозите за развитие на аграрния сектор в общината.

Хипотезата за развитие на аграрния сектор се гради върху допусканията за реализиране на следните мерки в перспектива:

- Създаване на нови площи от трайни насаждения;
- Развитие на екологично селско стопанство чрез: създаване и инвестиране в бази за екологично чисто производство (биопроизводство), в т.ч. лозови, ;
- Изграждане на малки ферми.

Общият устройствен план отчита интересът за развитие на селското стопанство в общината като предвижда определянето на терени за складови дейности, съхраняване на обработваемите земи и др.

Горското стопанство е с перспективи да съхрани функциите си на горски масиви с дървопроизводителни и защитни функции. В перспектива според горкостопанския план се предвижда да се запази структурата на горите по основни дървесни видове и по функции.

6.2.5.2. Вторичен сектор

Прогнозите за развитие на вторичния сектор (преработващата промишленост и строителството), отчитани в работната хипотеза, са свързани с:

- развитие на промишленост, неизискваща висока квалификация на работната сила, като възможност за осигуряване на повече работни места, но с добро позициониране на регионалния пазар;

Общият устройствен план предвижда предлагането на нови терени за предимно производствена и складово-производствена дейност, в т.ч. в гр.Смядово, с.Джинот, с.Зимница, с.Първенец, землищата на с. Зимница, Каменец и др.

Строителството е с перспективи и показатели за развитие, което се обосновава с възможностите за изграждане на нова инфраструктура на икономиката и обслужващата сфера, туризма и отдиха, транспортно и комунално строителство, производствени обекти.

6.2.5.2. Третичен сектор

Отрасловата структура на третичния сектор е свързана с функционирането на различни видове инфраструктура (социална, туристическа и др.).

Развитието на социалната инфраструктура е разгледано в т. 1.3.

ТУРИЗЪМ

Част от изводите от анализа, касаещи развитието на туризма, могат да се обобщят както следва:

В общината има предпоставки за развитие на устойчив туризъм, т.е. съхраняване и опазване дългосрочно на природните, културните и социалните ресурси и по положителен и балансиран начин запазване на околната среда.

Природните дадености, доброто геостратигическо положение и древната история са предпоставки за развитие на културно - познавателен, риболовен, ловен, селски и екотуризъм.

Най-важните фактори, обуславящи развитието на туризма са:

- Благоприятните физико-географските дадености: благоприятен климат, наличие на красива и екологично чиста природа, богата флора и фауна с изключително биоразнообразие, наличие на природни забележителности;
- Интересно културно-историческото наследство, включващо архитектурно-исторически паметници, археологически ценности, исторически места;
- Нарасналия поток от туристи, идващи в региона за почивка сред природата, уикенд-туризъм, посещение на културни паметници, екологичен, алтернативен туризъм.

С ОУП се създава възможност за реализиране на обекти свързани с отдих.

На горния бряг на язовира до с. Александрово са проектирани две зони за сезонен отдих, свързан предимно с риболовен туризъм.

Друга зона за отдих е ситуирана върху терена на бившите пътни кантони(южно от село Риш), където се предвижда зона за обществено обслужване – за крайпътен отдих в красива природна среда.

Югоизточно от Смядово – до път II-73, в района на съществуващия рибарник се предвижда също малка зона за отдих, включително и свързана със спортния риболов.

Северно от с. Янково ще се реализират два малки,но съществени обекти за отдих – ловна хижа и обществено обслужваща зона за седмичен отдих с насоченост към спортния лов с преимуществена функция за фотолова.

Село Черни връх ще продължава да доразвива функциите си за отдих (основно чрез къщи за отдих), на базата на уникалната си природна среда.

Друг териториален ресурс свързан с отдиха ще предлагат проектираните с ОУП вилни зони. Те са разположени южно от града и комуникационният достъп до тях е лесно осъществим.

За реализиране на тези възможности е необходимо да се преодолее незадоволителната степен на инфраструктурна обзаведеност и благоустроеност.

Общината има активно отношение към развитието на туризма и го определя като важен приоритет на своята дейност.

6.3. Прогнози за развитие на социалната инфраструктура

Стратегическата целева рамка за разработване на прогнозите за развитие на социалната инфраструктура са посочените стратегически и планови документи. Основните параметри са дефинираните в Общинския план за развитие на община Смядово 2014-2020 г. приоритети и цели, които отчитат специфичните местни особености и са насочени към подобряване на основните услуги за населението, така че да се осигури подходящ достъп до образование, здравеопазване, култура, развлечения и спорт, услуги за децата и уязвимите групи, информационни и комуникационни услуги, както и за подобряване на благоустройството на населените места чрез обновяване на социалния сервиз, улиците, парковете, културни и исторически обекти.

В основата на прогнозите за развитие на социалните дейности в периода на действие на ОУП на община Смядово се залагат съответните хипотези за развитието и устройственото планиране на социалната инфраструктура, необходима за нормалното функциониране на тези дейности.

Действащата нормативна уредба (Наредба № 7 и Наредба № 8 на Министерство на регионалното развитие и благоустройството), както и практиката по изработване на ОУП на общината, показват, че при прогнозиране на социалната инфраструктура в срока на действие на ОУП се предлага нормативният подход. Той се използва за параметриране на основните показатели, характеризиращи отделните подсистеми на социалната инфраструктура – образование, здравеопазване, социални дейности, култура, спорт и др. Като важен фактор за определяне на бъдещите потребности от различните видове инфраструктура е прогнозният брой на населението, което е основният потребител на услугите с изразен социален характер.

Прогнозните проучвания за развитието на социални дейности като: образование, здравеопазване, социално подпомагане и др. се основават на:

- *Алтернативни хипотези* за функционално-пространственото прогнозно развитие на съответните социални дейности;
- *Прогнозни разчети*, разработени на базата на действащите норми и нормативи за потребности.
- Предложения за териториална насоченост на потребностите от нова социална инфраструктура, при необходимост.

Използваните в прогнозите норми, нормативи и стандарти, се диференцират на две основни групи:

- задължителни, регламентирани в действащата нормативна уредба по ТСУ;
- ориентировъчни нормативи, използвани в комбинация с други методи на прогнозиране и отчитащи спецификата във функциите на територията.

Нормите и нормативите за образователната инфраструктура (предучилищно обучение), използвани за прогнозата са следните:

- нормата за пълняемост на 1 група в детските градини – от 18 до 22 деца;
- норматив за обхват на децата (в % от 100 деца от 3 до 6 годишна възраст).

За училищата действащи са следните нормативи, определени със Закона за народната просвета, с правилника за неговото приложение и с конкретни наредби:

- *Нормативно определен минимум* за броя на учениците в една паралелка – 8 ученика;
- *Нормативно определен минимум* за броя на децата в една група в детските заведения – 12 деца;
- *Стандарти за държавни дейности* (за численост на персонала и за издръжка на делегирани от държавата дейности), в т.ч. и за годишна издръжка на 1 ученик и на едно дете, диференцирани по видове и степени училища и детски градини. Числовите величини на тези финансови по своя характер нормативи се определят ежегодно и централизирано с акт на Министерския съвет.

В стратегическите и планови документи за развитието на системата „Образование” е заложен *стандарт* за осигуряване на „*класна стая за всяка отделна паралелка*”.

От нормативите в сферата на *здравеопазването*, като потребности от лекари и стоматолози в извънболничната медицинска помощ, е приет този за *задължителните нормативи за обхват* (пациентска листа на един общопрактикуващ лекар и стоматолог):

- Обхват на пациентите, обслужвани от един лекар (пациентска листа) – долна граница – 800 д. и горна граница 3000 д.;
- минимално време за извършване на прегледите – 20 минути;
- Стандарт за бърза и неотложна медицинска помощ.

В сферата на *социалните дейности* е приета *нормата за минимален брой от 50 самотни възрастни хора*, изявили желание за разкриване на звено за домашен социален патронаж.

6.3.1. Образование

Броят и капацитетът на заведенията за предучилищно обучение и на общообразователните училища са функция от броя на лицата в съответните възрастови групи и нормативите за пълняемост на група в детските заведения и на паралелка в училищата.

Прогнозите за лицата в съответните възрастови групи и по трите варианта не променят съществено техния брой в прогнозния хоризонт. При норматив за реален обхват за децата, подлежащи на предучилищно обучение (коефициент 0.95) и на ученици в общото основно образование – коефициент 0.95-0.98) и в общото средно

образование (коэффициент 0.83-0.85), очакваният брой на децата в детските заведения и на учениците (по реалистичния вариант) към 2035 г. ще бъде сходен с този през базисната година с неголеми отклонения, като за целта се работи с реалистичния вариант на демографската прогноза.

- до 2 годишна възраст – 137 - 133 д.;
- от 3 до 6 годишна възраст – 211 - 205 д.;
- от 7 до 14 годишна възраст – 476 - 462 д.;
- от 15 до 18 годишна възраст – 232 - 220 д.

Броят на децата и на учениците по другите два варианта на прогнозата се отклонява, но в неголям диапазон и не могат да окажат съществено влияние върху броя и капацитета на образователните институции.

В територията на общината съществуващите към момента детски и образователни заведения (детски градини и училища) са с капацитет достатъчен за прогнозния брой деца и ученици.

Не се предвижда разкриване на нови обекти на образователната инфраструктура, а създаване на възможности за поддържане, модернизиране и обновяване на обектите на обучение и образование. Прогнозните разчети показват, че няма да има необходимост от разкриване на нови детски и учебни заведения, а от осъвременяване, поддържане, подновяване и подобряване на МТБ, изпълнение на проекти за енергийна ефективност, което да гарантира благоприятна среда за обучение и възпитание на децата и учениците и да осигури намаляване разходите за издръжка в сектора. Налице е потребност от ремонт на покривните конструкции на училището и детската градина в с. Риш и изграждане на една нова детска прощадка.

В сферата на образованието се открояват следните приоритети:

- Осигуряване на равен достъп до качествено образование на всички ученици, подлежащи на задължително обучение;
- Ефикасност при разходването на финансовия ресурс;
- Създаване на подходящи условия за здравословно хранене на учениците;
- Подобряване на материално-техническата база чрез извършване на основни и текущи ремонти на училищата, детските градини и детските прощадки в общината. От значение е и изграждането на съоръжения за достъпна архитектурна среда за деца и ученици с увреждания. Изпълнението на тези дейности може да бъде осигурено чрез включването в програми за финансиране и съфинансиране на проекти на училища и детски градини със средства от ЕС и националния бюджет:

6.3.2. Здравеопазване

Прогнозата за потребността от лекари и стоматолози в общината се обосновава с възприетите нормативи за минималния и максималния брой на пациентската листа. И по трите варианта на прогнозата наличният брой на

общопрактикуващите лекари и стоматолози е в рамките на действащите нормативи за удовлетворяване на потребностите на населението от първична извънболнична помощ. Проблем в доболничната първична медицинска помощ на населените места с малък брой население е достъпа до най-близкия общопрактикуващ лекар.

При усреднен норматив за брой на пациентска листа 1400 д. (при нормален относителен дял на здравноосигурените лица) потребностите от общопрактикуващи лекари на територията на община Смядово по отделните варианти не се различава съществено. Причината за това е, че прогнозният брой на населението по отделните варианти варира в не много широки граници, което на практика не дава съществено отражение върху броя на общопрактикуващите лекари. Към хоризонта на действие на ОУП на община Смядово прогнозният брой на общопрактикуващите лекари в голяма степен ще зависи от здравния статус на населението. Прогнозните разчети за броя на стоматолозите показва, че има баланс на потребностите.

През прогнозния период е необходимо поддържане и подобряване на МТБ на здравните заведения и на достъпа до за качествено здравеопазване и здравни услуги на населението от всички населени места в общината.

6.3.3. Социални дейности

Акцент в прогнозата за развитието на социалните дейности се поставя на бъдещите потребности от социална инфраструктура, предназначена за задоволяване на специфични потребности на т.нар. социални рискови контингенти от населението (инвалиди и лица с други увреждания; деца с физически и умствени увреждания; бездомни лица и др.).

Прогнозните разчети към 2035 г., базирани на възприетите нормативи показват, че прогнозните потребности от инфраструктура на социалните дейности до голяма степен са реализирани, но има потребностите и от нови социални услуги.

За по-доброто задоволяване на потребностите от инфраструктура свързана със социалното подпомагане е обоснована необходимостта от:

- Център за обществена подкрепа (ЦОП) (за деца и семейства в риск; деца в риск от отпадане от училище; деца отпаднали от училище) в гр. Смядово с капацитет 20 места (държавно делегирана дейност);
- Увеличаване капацитета на социалната услуга „Личен асистент - Услуга в общността” (за лица и деца с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами) (по национална програма и по ОП „Развитие на човешките ресурси”);
- Увеличаване капацитета на социалната услуга „Домашен помощник - услуга в общността” по ОП „Развитие на човешките ресурси” (за самотно живеещи стари хора, които не могат или са затруднени да се обслужват сами, лица с увреждания, с ниски доходи, без подкрепа от близки и роднини);
- Увеличаване капацитета на социалната услуга „Домашен патронаж” и включване на нуждаещите се лица от с. Черни връх в услугата (предоставяне и доставка на храна);

- Изграждане на достъпна обществена среда, поддържане и реновация на сградния фонд, в т.ч. на домът за възрастни хора с умствени увреждания в с. Черни връх.

6.3.4. Култура

Недвижимото културно наследство е важен ресурс за културния живот в общината и за туризма. Културният календар на общината е богат на събития, свързани както с националните празници, така и с традициите на населението.

Прогнозните разчети за потребностите от инфраструктурата на културата, включваща обекти, които се характеризират на площен признак се определят на основата на следните нормативи: обекти от типа на „музеи”, „библиотеки” и др. – 50 м² на 1000 д.; брой места в кинозалони (вкл. и в читалищни салони) – 20 места/1000 д.

Развитието на културните институции изисква финансови ресурси за тяхното поддържане, както и експониране и опазване на културното и историческо наследство. Предвид системния недостиг на средства във фокуса са сградите и съоръженията на читалищата - поддържане и реновиране (в т.ч. ремонт на читалищните сгради в с. Кълново и с. Александрово и на площадното пространство пред читалище „Развитие - 1906” в с. Кълново).

В сферата на културата се планира осигуряване на съответните условия за провеждане на вече утвърдените събития от културния календар на община Смядово и разширяване и разнообразяване на същия.

6.3.5. Спорт

Аналитичните проучвания за наличните спортни обекти на територията на община Смядово показват, че като брой и площ те са в рамките действащите нормативи. Една част от тези нормативи се покриват от площните параметри на училищната спортна база.

Насоките за развитие на спортната инфраструктура са свързани с:

- Модернизация на съществуващата материална база:
 - подобряване на състоянието на вече съществуващите спортни площадки и игрища за практикуване на спорт в свободното време;
 - реновиране на спортният комплекс в гр.Смядово;
 - подобряване състоянието на стадионите в с. Янково и с. Веселиново;
- Проектиране и изграждане на екопътека да скалните образувания и параклиса при с. Черни връх.
- За повишаване жизнената активност и спорт благоприятно въздействие имат спортните мероприятия с масов характер, особено сред младите хора и пълноценно използване на изградените спортни обекти.

7. ОБЩА СТРУКТУРА И БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СМЯДОВО

В настоящия раздел са показани обобщени данни относно начина на трайно ползване на поземлените фондове в общината. Използвана е информация от кадастралната карта на гр.Смядово и неговото землище и от картите за възстановената собственост на землищата на останалите населени места.

Общата площ на общината възлиза на 35377 хектара. Тя е заета преимуществено от горски територии – 19610 ха, което представлява 55,4%. Земеделските земи са с обща площ от 13317 ха (37,6%), като най-голям е дялът на обработваемите земеделски земи – ниви – 7429 ха (21%), следват необработваемите земеделски земи – 3477 ха (9,8%), ливадите и пасищата – 1523 ха (4,3%) и трайните насаждения – 809 ха (2,3%).

Жилищните терени заемат 846 ха, или 2,4% от площта на общината; терените за транспорт и комуникации са 764 ха, а водните площи – 408 ха.

С общия устройствен план се предвижда незначителна промяна на площите на отделните видове територии.

Най-голямо е увеличението на терените за рекреационни дейности – с 87 ха, което се дължи предимно на трансформирането на земите по Параграф 4 във вилни зони.

Следват терените за кариери, което е предопределено от утвърдените концесии за 53 ха.

Зоните за складово-производствени дейности нарастват с 52 ха, основно за сметка на стопанските терени.

Жилищната зона на населените места е увеличена с 30 ха, след включване в строителните граници на съществуващи жилищни имоти, голяма част от които са застроени.

Нараснала е площта на терените за спорт и атракции с 11 ха и на гробищните паркове – с 11 ха.

С новия ОУП най-голямо намаление на площта е за обработваемите земеделски земи, която е отредена за ветрозащитни пояси, пътища, урбанизирани терени и обществено обслужване – общо с 65 ха.

Голяма част от стопанските терени са трансформирани в складово-производствени зони – общо 48 ха.

Въпреки нарастването на горските територии с 19 ха поради новосъздадените ветрозащитни пояси, като цяло те намаляват, което произтича от новите терени на кариерите.

Площта на пасища и ливади намалява с 10 ха за сметка на новите гробищни терени и някои други урбанизирани терени, описани в т.9.5.

Доминиращите тенденции, проявени през последните 10-15 г. и продължени с новия ОУП, са свързани с намаляване на относителния дял на земеделските земи за сметка на селищно и извънселищно урбанизиране, за развитие на икономическия

сектор чрез реализиране на нови производствено-складови и стопански обекти, крайпътно ветрозащитно озеленяване, развитие на отдиха и туризма и др.

БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА КЪМ ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ НА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА СМЯДОВО				
Наименование на териториалния елемент	Площ на съществуващи елементи		Площ на проектни елементи	
	в ха	в %	в ха	в %
ТЕРИТОРИИ С НАЙ-ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ				
1. Жилищни функции	846	2.391%	876	2.475%
2. Общественообслужващи функции	23	0.065%	27	0.076%
3. Складово-производствени дейности	158	0.447%	210	0.593%
4. Стопански терени	78	0.220%	30	0.085%
5. Рекреационни дейности, курортни и вилни зони	0	0.000%	87	0.246%
6. Озеленяване, паркове и градини	7	0.020%	7	0.020%
7. Спорт и атракции	7	0.020%	18	0.051%
8. Земеделски територии, в т.ч.:				
8.1. обработваеми земи - ниви	7429	21.000%	7364	20.817%
8.2. обработваеми земи - трайни насаждения	809	2.287%	805	2.277%
8.3. необработваеми земи	3477	9.829%	3468	9.802%
8.4. земеделски територии по Параграф 4	84	0.237%	0	0.000%
8.5. Ливади и пасища	1523	4.305%	1513	4.276%
9. Горски територии	19610	55.431%	19575	55.332%
10. Водни площи	408	1.153%	408	1.153%
11. Транспорт и комуникации	764	2.160%	781	2.207%
12. Техническа инфраструктура	1	0.003%	1	0.003%
ДРУГИ ТЕРИТОРИИ				
13. Гробищни паркове	14	0.040%	25	0.071%
14. Територии със специално предназначение	106	0.300%	106	0.300%
15. Скали, пясъци, мочурища и дерета	23	0.065%	23	0.065%
ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ				
А) Защитени зони от Натура 2000				
1. Защитена зона "Голяма Камчия" - BG0000501	216.69	-	216.69	-
2. Защитена зона "Екокоридор Камчия - Емине" - BG0000393	28054.79	-	28054.79	-

3. Защитена зона "Провадийско - Роякско плато" - BG0000624	64.76	-	64.76	-
4. Защитена зона "Провадийско - Роякско плато" - BG0002038	84031.50	-	84031.50	-
5. Защитена зона "Ришки проход" - BG0000149	11851.30	-	11851.30	-
Б) Защитени територии и природни забележителности				
1. Защитена местност "Дебелеца"	28.88	-	28.88	-
2. Природна забележителност "Скока"	111.04	-	111.04	-
3. Защитена местност "Челеклията"	22.42	-	22.42	-
В) Територии с активни и потенциални свлачища и срутища	6.55	-	6.55	-
Г) Защитени територии за опазване на Културно-историческото наследство	1	0.003%	1	0.003%
Д) Територии за възстановяване и рекултивация	9	0.025%	0	0.000%
Е) Мини и кариери	0	0.000%	53	0.148%
ОБЩА ПЛОЩ	35377	100.000%	35377	100.000%

8. ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И УСТРОЙСТВО НА ИЗВЪНСЕЛИЩНИТЕ ТЕРИТОРИИ

8.1. Земеползване и устройство на териториите със земеделски земи

Земеделските земи заемат значителна част от територията на общината, като обхващат **13 322** ха (или 37,6%) с което се явяват като втората по териториален обхват вид земя – след горските територии.

Растениевъдството е от главните селскостопански подотрасли.

Най – голямо разпространение имат земите от IV категория (41 403 дка), разположени във всички населени места, с изключение на с. Жълд. Земите от II категория (206 дка), находящи се в с. Ново Янково дават най – високи добиви и доходи. На второ място по разпространение са земите от V категория (40 124 дк)

В южната част на община Смядово (планинските райони) - Риш, Веселиново и Александрово земеделската земя не е много подходяща за отглеждането на зърнени и житни култури. На нископродуктивните земеделски земи виреят и се отглеждат предимно етерично – маслени култури (лавандула). Подходящите природни дадености позволяват създаване на трайни насаждения (ябълки, праскови, череши, хмел и др.) и зеленчукови култури, което ще доведе до увеличаване на местната ангажираност и създаване на нови работни места.

В следващата таблица са показани данни за земеделските площи и обработваемите и използваемите площи от тях в рамките на общината:

2007		
Земеделски площи ОБЩО /ха/	Обработваеми земи /ха/	ИЗП /ха/
6 266,33	4 617,96	5 469,18
2008		
Земеделски площи ОБЩО /ха/	Обработваеми земи /ха/	ИЗП /ха/
13 395,94	7 803,02	6 042,73
2009		
Земеделски площи ОБЩО /ха/	Обработваеми земи /ха/	ИЗП /ха/
13 399,80	7 813,60	7 639,76
2010		
Земеделски площи ОБЩО /ха/	Обработваеми земи /ха/	ИЗП /ха/
9 319,12	7 000,72	5 919,45
2011		
Земеделски площи ОБЩО /ха/	Обработваеми земи /ха/	ИЗП /ха/
9 043,13	6 804,29	7 143,00
2012		
Земеделски площи ОБЩО /ха/	Обработваеми земи /ха/	ИЗП /ха/
8 757,90	6 965,79	7 348,81
2013		
Земеделски площи ОБЩО /ха/	Обработваеми земи /ха/	ИЗП /ха/
8 814,73	7 034,76	7 114,83
2014		
Земеделски площи ОБЩО /ха/	Обработваеми земи /ха/	ИЗП /ха/
9 029,97	6 992,86	7 735,37
2015		
Земеделски площи ОБЩО /ха/	Обработваеми земи /ха/	ИЗП /ха/
9 117,17	6 954,35	6 806,79

8.2. Земеползване и устройство на горските територии

1. Общата площ на горските територии в района на дейността ТП „ДГС Смядово” е 19 610,00 ха, в т.ч. залесена площ - 19 105,5 ха (97,4%), незалесена дървопроизводителна площ - 74,4 ха (0,4 %), недървопроизводителна площ - 430,1 ха (2,2%).

Разпределение на общата площ по вид собственост е следната:

№	Вид собственост	Площ	
		ха	%
1	Държавна публична	162,2	0,8
2	Държавна частна	15 545,2	84,5
3	Общинска	1 281,1	6,5
4	Общинска – поземлен фонд	773,8	3,9
5	Частна	49,0	0,2
6	Частна – поземлен фонд	426,6	2,2
7	Съсобственост	34,4	0,2
8	Съсобственост – поземлен фонд	32,2	0,2
9	Чуждестранна – поземлен фонд	1,8	-
10	Религиозна – поземлен фонд	0,4	-
11	На обществени организации	19,2	0,1
12	На обществени организации – поземлен фонд	82,9	0,4
13	Гори върху държавен поземлен фонд	201,2	1,0
	Общо	19 610,0	100,0

Естествената дървесна растителност в района на ТП „ДГС Смядово” е представена от цер, благун, зимен дъб, липа, явор, клен, шестил, бук, габър, келяв габър, мъждрян, единично върба, бяла и черна топола, елша, трепетлика, бряст, офика, ива, дива череша, брекина и др., като горите са предимно смесени. По изкуствен път са внесени черен и бял бор. Има създадени култури от хибридна топола.

За периода 2008 – 2016 г. в държавния горски фонд са създадени 20,9 ха култури, в общинския горски фонд – 1,8 ха и в частни гори – 1,9 ха. По горскостопански (ГСП) план на ТП „ДГС Смядово” за периода 2011 – 2020 г. са предвидени залесителни мероприятия върху 33,0 ха, като до момента са залесени 6,4 ха, а за залесяване до края на ревизионния период, остават 26,6 ха.

През 2016 г. от дърводобив приходите в ТП „ДГС Смядово” са 1 710 030,00 лв., а от ловностопанска дейност – 0,00 лв.

Заетият персонал в стопанството е 37 души, от които 27 са жители на община Смядово.

На територията на стопанството няма нарушени територии, нуждаещи се от възстановяване и терени за реконструкция.

За нуждите на ТП „ДГС Смядово“ е изготвен ГСП със срок на действие от 10 години, от 01.01.2011 до 31.12.2020 г. Като цяло в ГСП са залегнали всички данни от инвентаризацията на горските територии, независимо от тяхната собственост, намиращи се на територията на дейност на стопанството.

За периода на действие на плана са планирани мероприятия само за държавните горски територии. За общинските гори е разработен отделен общински план.

Неразделна част от лесоустройствените работи е Плана за действие при опазване от пожари, като и плана за ловностопански дейности.

На територията на стопанството през периода на действие е проектирано да се водят сечи върху площ от 10 605,4 ха, като по видове сечи площта се разпределя, както следва: възобновителни сечи – 2 825,9 ха (26,6%), отгледни сечи – 7 678,4 ха (72,4%), санитарни сечи – 101,1 ха (1,0%).

От проектираните възобновителни сечи преобладават дългосрочните възобновителни, тъй като 77,6 % от територията на дейност на стопанството попада в Натура 2000.

Предвидени са краткосрочно – постепенна, постепенно – котловинна, групово – постепенна и гола сея. Общият обем на ползваната дървесина от всички видове сечи възлиза на 384 835 куб.м. стояща маса или средно годишно 38 480 куб.м. или лежаща маса – 329 036 куб.м. или средно годишно – 32 900 куб.м. Така предвиденото ползване (с клони) ще се реализира, както следва: от възобновителни сечи – 170 855 куб.м. (44,4%), отгледни сечи – 208 455 куб.м. (54,2 %), санитарни сечи – 5 525 куб.м. (1,4 %).

Годишно се допуска паша на 6 288 бр. едър добитък или на 37 525 бр. дребен добитък на площ от 9 371,1 ха, като блоковете за паша са направени по землища. Не се допуска паша на кози. В района на стопанството наличния брой добитък, намиращ се в населените места, е значително под допустимия.

Добив на сено, лечебни растения, горски плодове и диворастящи гъби не се предвиждат. Дейността на стопанството се свежда до контрол и издаване на разрешителни за събиране на горски плодове, билки и гъби.

Като противопожарно устройство са предвидени различни лесокултурни и лесотехнически мероприятия.

Лесокултурни противопожарни мероприятия са следните:

- Бариерни прегради – естествени прегради за огъня, съществуващите бариерни прегради са с обща дължина 18,6 км. (6,5 км. шосета и 12,1 км реки).
- Лесокултурни прегради – с обща дължина – 148,3 км, от които 57,0 км автомобилни пътища с настилка и 91,3 км - земни автомобилни пътища.

- Минерализовани ивици - предвидени са за изграждане и поддържане 53,2 км, проектирани по периферията на иглолистни култури и насаждения, разположени на сухи месторастения в близост до обработваеми земи.
- Пожарозащитни пояси - залесени ивици от пожароустойчиви широколистни видове с ширина от 100 до 300 м.
- Санитарни мероприятия покрай пътища, преминаващи през горите от втори клас на пожароопасност и за главни пътища, преминаващи през горите от трети клас. Предвидено е окосяване и почистване от лесно запалими участъци върху ивици от 10 до 20 м. от двете страни на пътя; направа на минерализовани ивици на разстояние 5м от двете страни на пътя.
- Санитарни мероприятия покрай ж.п. линии - периодично почистване върху ивица с ширина от 100 до 150 м. от двете страни на линиите, преминаващи през гората, прокарване на минерализовани ивици по краищата на почистените ивици успоредно на ж.п. линиите и перпендикулярно на тях през 100 – 150 м; окосяване и изнасяне на тревата върху ивици с ширина от 10 до 20 м. от двете страни на линиите.
- Лесотехнически мероприятия - включват изграждане и поддържане на пътища за движение на противопожарна техника; осигуряване на подстъпи до подходящи водоизточници за противопожарни нужди (предвидени са 7 бр.); стационарни наблюдателни постове - 7 бр., площадки за кацане на авиационна техника - определени са шест места. Предвижда се изграждане на пожароизвестяваща кула.
- Други мероприятия - поддръжка на 6 бр. противопожарни депа, поставяне на предупредителни табели. Проектирани са места за почивка, паркиране и палене на огън.
- През пожароопасния сезон се предвижда патрулиране на пожаронаблюдатели.

Ловностопанските дейности са описани в отделен том, който е неразделна част от ГСП.

Общата ловна площ на територията на стопанството възлиза на 34 624,8 ха, от които горски фонд - 19 610,0 ха и поземлен фонд - 15 014,8 ха. За нуждите на ловностопанската дейност се предвиждат следните мероприятия :

- Организиране площите на стопанството по ловностопански райони ;
- Оптимизиране състоянието на наличните дивечови запаси :
- Формиране и поддържане на оптимални полови структури на запасите от едър дивеч, както и възрастови структури на запасите, наброяващ над 50 животни в отделни ловностопански райони.

- Провеждане на мероприятия за подобряване на хранителните защитни качества на местообитанията ;
- Подобряване на наличната фуражна база и разкриване на нови фуражни площи за нуждите на дивеча ;
- Създаване на условия за паша, водопой, подхранване и обезпаразитяване на дивеча ;
- Подобряване на условията за наблюдение и отстрел ;
- Периодично опресняване на кръвта чрез разселване ;
- Строителство на биотехнически съоръжения и др.

Територията на стопанството е разпределена на три държавни дивечовъдни участъка : „Рибарника“, „Цонкова барака“ и „Веселиново“ и четири ловностопански района : „Смядово“, „Риш“, „Янково“ и „Веселиново“, предоставени за стопанисване на ЛС Преслав.

Защитените територии, природни забележителности и биоразнообразие в рамките на общината са :

- Защитена местност „Челеклията“ - с обща площ 22,4 ха, от които залесена - 21,7 ха, незалесена - 0,7 ха. Обявена със Заповед N° РД - 312/30.05.2006 г. на МОСВ.
- Защитена местност „Дебелеца“ - с обща площ 28,9 ха (залесена). Обявена със Заповед N° РД – 313/30.05.2006 г. на МОСВ.
- Природна забележителност „Скока“ - обща площ 110,9 ха, залесена - 8,1 ха, незалесена - 30,8 ха. Обявена със Заповед N° РД – 314/30.05.2006 г. на МОСВ.
- По – голямата част от територията на дейност на стопанството (77,6 %) попада в териториалния обхват на следните защитени зони по Закона за биологично разнообразие - Натура 2000 :
 - BG 0002038 „Провадийско - Роякско плато“ - защитена зона за птиците, която се припокрива със защитените зони за местообитанията. Обща площ на защитената зона е 2 874,6 ха, от които залесена 2 761,9 ха, незалесена - 112,7 ха.
 - BG 0000393 „Еко коридор Камчия - Емине“ - защитена зона за местообитанията с обща площ 8 568,1 ха, от които залесена 8 434,4 ха, незалесена - 133,7 ха.
 - BG 0000501 „Голяма Камчия“ - защитена зона за местообитанията с обща площ 30,5 ха, залесена - 26,7 ха, незалесена - 3,8 ха.
 - BG 0000149 „Ришки проход“ - защитена зона за местообитанията с обща площ 3922,4 ха, залесена - 3 823,4 ха, незалесена - 99,0 ха.

- BG 0000104 „Провадийско - Роякско плато” - защитена зона за местообитанията с обща площ 2 614,3 ха, залесена - 2 546,6 ха, незалесена - 67,6 ха.

Вековни дървета - обявени са със следните заповеди и постановления : Заповед N° 235/04.04.1978 г. на КОПС при МС обявява за вековно дърво бряст на 250 г., намира се в подотдел 42 „е”, заличен в регистъра със Заповед N° РД 493/01.09.2016 г.; Постановление N° 8271/02.07.1948 г. на МЗГ обявява за вековно дърво бук на 200 г., намира се в подотдел 210 „б”; Постановление N° 8271/02.07.1948 г. на МЗГ обявява за вековно дърво бук на 290 г., намира се в подотдел 233 „е”; Постановление N° 8271/02.07.1948 г. на МЗГ обявява за вековно дърво цер на 250 г., намира се в подотдел 219 „л” / „к” / ; Постановление N° 8271/02.07.1948 г. на МЗГ обявява за вековно дърво цер на 250 г., намира се в подотдел 219 „о”.

2. Общински горски територии

По данни на изработения Горско - стопански план (ГСП) за общинските горски територии с хоризонт 2020 г., площта им възлиза на 2069,1 ха, от която залесената площ е 1906,9 ха. Най - голяма част от тях се намират в землищата на гр. Смядово и селата Веселиново, Риш и Бял бряг.

Средната възраст на гората е 40 години. Средният запас на 1 ха е 79 куб.м, средният прираст е 4045 куб.м, а на 1 ха е 2,14 куб.м. Средният бонитет е III (3,5), средната пълнота е 0,61.

Разпределението на площта по класове на възраст е неравномерно, като най – голяма площ заемат насажденията и културите от II и III клас на възраст, заемащи съответно - 41,8% и 50,0%.

Най – голям запас е съсредоточен в насажденията и културите от III клас на възраст - 55,5% и II клас на възраст - 26,7 %.

Най – разпространените дървесни видове по площ са : цер - 45,9 % от залесената площ, следван от келявия габър - 18,0%, габъра - 14,7%, благун - 4,8%, черен бор - 4,4 %. процента на акацията, белия бор, клена е до 2,0%. Разпределението на дървесните видове по запас е : цер - 43,1% от залесената площ, следван от габър - 21,6%, благун - 3,9%, черен бор - 10,8%, бял бор - 6,7%.

Най – голям е делът на горите със стопански функции.

Защитните гори заемат две ивици с ширина до 100м, разположени покрай река Камчия и от двете страни на ж.п.линия Шумен - Комунари.

Специалните общински гори попадат в обхвата на регламентираните защитени зони по ЗБР - Натура 2000.

Съгласно ГСП до края на проектния му хоризонт в общинските горски територии е проектирано да се водят сечи върху площ от 237,1 ха, от които 102,5 възобновителни и 134,6 отгледани.

Предвидено е да се извърши залесяване върху редуцирана площ от 166,6 ха, от което над 58,0% ще се извърши в зрели насаждения за подпомагане на възобновителните процеси.

Основни изисквания и правила при устройването на горските територии

При изработването на нови горскостопански планове следва да се вземат предвид следните изисквания:

- отразяване на актуалните граници на горите с различно предназначение, в т.ч. ловното стопанство, както и устройствения им статут, съгласно чл. 4 на Закона за горите;
- определяне на обхвата на горите и горските земи, чието предназначение не може да бъде променяно (чл. 45 ал. 2, т. 5 на Наредба 7);
- необходимо е да се подобри икономическата стойност на горите, след извършени сечи да се извършва залесяване, да се изградят горски пътища, да не се допускат ерозионни процеси и нерегламентирани сечи;
- да се овладее урбанизирането на териториите по начин, който да съхрани уникалните релефни форми;
- да се ограничат неблагоприятните последствия от снегонавяването и ветровете, като се предвиди доизграждане на защитното озеленяване по пътищата. Общата площ на новопроектираните ветрозащитни пояси е 18.6 ха, като те са предвидени на най-уязвимите в това отношение места.

9. СЕЛИЩНА МРЕЖА И НАСЕЛЕНИ МЕСТА

9.1. Структура на селищната мрежа

Анализът на пространствената характеристика на селищната мрежа в община Смядово показва специфичната особеност на урбанизиране в условията на предимноравнинен терен с прилежащи територии преимуществено от обработваеми земеделски земи с хълмист, а в малко по-далечен планс озеленени горски масиви.

В схематично отношение са обособени две групи от населени места, отделени с широка полоса горски територии.

Южната група се състои от три села – Веселиново, Риш и Александрово, в която роля на опорен център изпълнява Веселиново.

Северната група се заема от гр. Смядово, ситуиран най-западно и от шест села – Кълново, Янково, Бял бряг, Ново Янково, Желъд и Черни връх. Смядово е исторически оформил се административен център, а с. Янково, което е разположено средищно спрямо останалите пет села изпълнява функцията на втори опорен център.

Селищната мрежа в община Смядово отдавна е стабилизирана и не се очакват промени в състоянието и. Тя обхваща един град и девет села. На територията на общината няма махали или други селищни образувания. Всички населени места са с компактна структура.

Административният център – гр. Смядово е разположен в северозападната част на общината. Достъпността до другите населени места е осигурена основно от второкласния път II-73 Шумен – Карнобат и третокласния III-7301. Съществена комуникационна роля изпълнява общинския път SHU 3132, който свързва двата републикански пътища, както и другите общински отсечки, които обикновено завършват на „тупик“.

По данни на НСИ за 2016 г. жителите на общината са 6186 души, а гъстотата на обитаване на населението за цялата площ от 35 377 ха е 17.5 души на кв.км при средна за областта 37.2 и за страната 63.1 души/кв.км.

Площта, която селищната територия на населените места по баланса, възлиза на 846 ха, което представлява 2.39 % от цялата общинска територия. Средната гъстота на населените места в община Смядово е 3.54 населени места на 100 кв.км площ.

В административния, културен и икономически център гр. Смядово са концентрирани общинската администрация, изнесената държавна администрация, седалищата на частни фирми, множество малки фирми, транспортните възли със селата от общината и с големите градове, ж.п. гара на главната линия Шумен-Комунари и 47% от населението на общината. Гр. Смядово е и най-голямото населено място с 3601 жители (към 2016 г.).

По големите села в общината са: с. Янково – 652 жители, с. Риш – 646 жители и с. Веселиново 557 жители.

9.2. Градоустройствени характеристики на населените места, изграденост, благоустроеност

Според Заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. (обн. ДВ, бр. 66, 28.08.2012 г., неофициален раздел) на МРРБ за категоризацията на населените места, общината е от 4-та категория, като освен общинския център, който е от 4-та категория също, останалите населени места са с по-ниска категория.

■ 6-та категория: 3 населени места

■ 7-ма категория: 3 населени места

■ 8-ма категория: 3 населени места

Взимайки предвид четирите критерия: демографски, урбанизационен, инфраструктура и селищно-административни и културни функции, селищата в община Смядово са със следните административни функции:

Описание на териториалната структура и административните функции на Община Смядово

№ по ред	Наименование на населеното място	Идентификационен № на Общината	ЕКНМ	Функционален тип	Жители
	Община Смядово				6 186

	КМЕТСТВА:				
1.	Гр. Смядово		67708	VI Общински центърър	Над 3500 ж.
2.	с. Александрово		00330	VII	под100 ж.
3.	с. Бял бряг		07729	VII	над 200 ж.
4.	с. Веселиново		10762	VI	над 550 ж.
5.	с. Желъд		29177	VIII	под 100 ж.
6.	с. Кълново		10840	VII	над 100 ж.
7.	с. Ново Янково		52310	VIII	над 100 ж.
8.	с. Риш		62732	VI	над 600 ж.
9.	с. Черни връх		80950	VIII	над 100 ж.
10.	с. Янково		87429	VI	над 650 ж.

Изградеността, социалната им и техническа осигуреност, както и благоустроеността на селата в общината, обслужващи качеството на жизнената среда във всяко едно от тях, са от съществено значение за собственото им по-нататъшно развитие, респективно за ролята, която могат да играят в стабилизиране на структурата на селищната мрежа.

През втората половина на XX век във всички селища е осъществена реконструкция на централните зони и оформяне на площадно пространство с обществен характер и разполагане на основните обществени сгради около него.

През този период са изградени нови училища, библиотеки и детски заведения, обособени са спортни терени и малки зелени площи с публичен характер.

В периферията на селищата и в извънселищните граници, по време на социалистическия период на развитие и кооперирано селско стопанство, са изградени стопански дворове и животновъдни ферми, които в не малка част са разграбени, разрушени и изоставени. Част от тях са приватизирани и функционират със същото, или частично променено предназначение. В настоящия момент, с малки изключения, бившите стопански зони край селата представляват нелицеприятна гледка и е белег на несъстояла се докрай социално-икономическа реалност. В национален мащаб е необходима целенасочена политика и усилия за ликвидиране на една от язвите на селата.

Социална инфраструктура. Осигуреността на селата с обекти на социалната инфраструктура е представена подробно в раздел „Социални дейности и социална инфраструктура“. Това, което е съществено да се отбележи от гледна точка на селищното развитие, е, че териториалното разпределение на инфраструктурата на общественото обслужване е повлияло върху йерархизацията на селищната мрежа. Функционалните връзки, благодарение на които се реализират възможностите част от жизнедейностните потребности на населението / обитателите да може да се удовлетворяват в близко разположени и лесно достъпни съседни населени места, предлагащи такива възможности и способни по тази причина да играят ролята на

опорни центрове на селищната мрежа. За такива опорни центрове следва да се смятат освен гр. Смядово и по-големите пет села от общината.

Техническа инфраструктура. Осигуреността на селата с техническа инфраструктура не показва различия между отделните населени места, които да влияят върху йерархичното им съподчиняване. Нивото на осигуреност е практически равностойно. По-скоро някои общи за всички или за повечето села открити проблеми са с неблагоприятно влияние върху развитието им. Това е на първо място липсата на канализация, която за селата, които ползват подземни водоизточници, крие сериозни здравно-хигиенни рискове. Освен това трябва да се посочи ограниченият достъп до Интернет, както и бавно осъществяваната цифровизация на телефонната мрежа.

Централни части на населените места

Центърът, като зона, в която са съсредоточени търговски обекти, административните и културни сгради, е от съществена важност за облика на едно населеното място, както и за подобряване условията за живот на неговите жители.

През 2012г. по проект: „Реконструкция и рехабилитация на обществени площи гр.Смядово - централен площад и детски площадки в кв.92 и кв.108” финансиран от Програма за развитие на селските райони 2007-2013г, Мярка 322, е благоустроен центърът на гр.Смядово.

Центровете на всички села са в много лошо състояние - компрометирани настилки, липса на осветление, липса на достъпна среда, липса на кътове за отдих и изпочупени пейки. Поради недостига на финансови ресурси през последните 20 години не са извършвани никакви възстановителни мероприятия, които да повишат възможностите за почивка и социални контакти и за привлекателността на тези места, като предпоставки на устойчиво развитие.

Паркове и зелени площи

В териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението. Основа на зелената система са озеленените площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от национално или общинско значение - паркове, градини, улично озеленяване. В община Смядово поддържането на озеленените площи изцяло поета от общинското предприятие „Чистота Озеленяване и благоустройство”. Най добре развита и поддържана е зелената система в общинския център гр.Смядово. Поддържането на зелената система и изграждането на нови зелени площи е свързано с много голям ресурс от финансови средства, работна ръка и техника, като най голяма трудност общината среща с кастренето на дървета.

Гробищни паркове

Във всяко от населените места на територията на община Смядово има изграден гробищен парк, който с влизането в сила на Наредба № 2 от 21.04.2011г. /за здравните изисквания към гробищните паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници/ не отговарят на изискванията на наредбата. Изграждането

на тоалетни с водоплътни изгребни ями и осигуряването на течаща вода за питейно-битови цели са част от изискванията които следва да бъдат изпълнени. През годините не са провеждани мероприятия по цялостно почистване и благоустрояване на гробищните паркове поради липсата на финансови средства. Единствено до гробищния парк на гр.Смядово има изпълнена асфалтова настилка и осигурена течаща вода за питейно битови нужди. До останалите гробищни паркове достъпът е по път без настилка, който в зимни условия затруднява достъпът на превозни средства и специализирани автомобили до парковете. Няма осигурена течаща вода за питейно битови нужди, поради отдалечеността на гробищните паркове от населените места и водопроводната мрежа, необходимите средства за проектиране и изграждане на гореописаните мероприятия са непосилни за Община Смядово.

Детски и спортни площадки

Детската площадка е място, където децата могат да се забавляват: да се катерят на катерушки, да се ровят в пясъчник, да се люлеят, да тичат, така че да са под наблюдението на родителите си или отговорните за тях лица. Предполага се, че площадките са по- безопасни от всички други места, дори и от домашната среда. Площадките за игра на територията на община Смядово са 19 на брой от, които само три отговарят на изискванията на Наредба №1 от 12.01.2009 г. /за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра/. Необходимостта от основно обновяване или ремонт на съществуващи обществено достъпни площадки за игра, разположени на открито е наложителна поради факта, че не са безопасни а на тях играят деца, които не могат да преценят кое съоръжение е годно за експлоатация и кое не.

Детски площадки

№	Населено място	Местонахождение	Година на построяван	лиценз
1	гр.Смядово	кв.92А, ул."Славянска"	2012г.	да
2	гр.Смядово	кв.108, ул."Шумен"	2012г.	да
3	гр.Смядово	кв.61, пл."Княз Борис I"	2012г.	да
4	гр.Смядово	Между блоково пространство, кв. 91, ул."Цар Калоян"	1985г.	не
5	гр.Смядово	кв.62б, ул."З.Ж.Величков"	2006г.	не
6	гр.Смядово	кв. 89, ул."Беласица"	2006г.	не
7	гр.Смядово	кв. 122, ул."Христо Ботев"	2009г.	не
8	гр.Смядово	кв.94б,ул."Райна Княгиня"	2009г.	не
9	гр.Смядово	кв. 84, ул."Ришки проход"	2009г.	не
10	гр.Смядово	кв. 33, ул."Априлско въстание"	2009г.	не
11	гр.Смядово ОДЗ Маргаритка	кв.89, ул."Цар Калоян"	1984г.	не

12	с.Веселиново "Детелина" ЦДГ	кв.89, ул."Рила" №1	1976г.	не
13	с.Риш ЦДГ "Щастливо Детство"	ул."Божурица" №20	1970г.	не
14	с.Риш	В парка, кв.38, ул."Божурица"	2012г.	не
15	с.Риш	До джамията, кв. 51, ул."Клокотница"	2009г.	не
16	с.Янково ЦДГ "Радост"	ул."Панайот Волов" №3	1976г.	не
17	с.Янково	До кметството, кв.18, л."Възраждане"	2004г.	не
18	с.Янково	Зад църквата, кв.39, ул."Възраждане"	2009г.	не
19	с.Ново Янково	В парка срещу кметството, ул."Васил Левски"	2010г.	не

Спортът е съвкупност от всякаква физическа дейност или физически упражнения, които се изпълняват с определена цел и в условия, различни от всекидневните. Спортните площадки са необходими за да развият в децата физическата, психическата годност, социални отношения и постигането на спортни резултати.

През последните няколко години по проекти в гр.Смядово са изградени две нови спортни площадки. Спортните площадки към училищата /Смядово, Риш и Янково/ са в много лошо състояние, със уреди и настилки от по над 30 години.

Необходимо е да се преустрои и възстанови спортната база на училищата.

Спортни площадки

№	Населено място	Спортни площадки	Година на построяване
1	гр.Смядово	До полицейски участък, кв. 84, ул. "Ришки проход"	2009г.
2	гр.Смядово	Между блоково пространство, кв. 91, ул. "Александър Стамболийски"	2010г.
3	гр.Смядово	кв. 108, ул. "Шумен"	2012г.
4	гр.Смядово	В двора на СОУ "Св. Св. Кирил и Методий" ул. "Черноризец Храбър"	1958г.
5	с.Риш	В двора на ОУ „Васил Априлов“, ул. Хан Крум	1966г.

6	с.Янково	В двора на бившо училище, кв. 46, ул. Атанас Колев	1975г.
---	----------	--	--------

Спортният обект „Спортен комплекс” представляващ басейн и съблекални към него, футболно игрище и битова сграда към него в УПИ I - Спортна зона по ЗРП на гр. Смядово, ул. ”З. Ж. Величков” е проектиран 1975г., като част от съоръженията и игрищата не са завършени, има сравнително добре развита инфраструктура, която след качествен ремонт ще подобри техническото състояние на обекта. Футболния стадион е единственото игрище, което се ползва към момента. На него се провеждат от 20 до 25 непрофесионални футболни срещи /аматьорски футбол/ и спортни мероприятия организирани от училищата и администрациите на територията на община Смядово. Спортната зона е достъпна за хора с увреждания, транспортни средства и специализирани моторни превозни средства. До централния вход към спортната зона има изграден паркинг който е с трошенокаменна настилка. Спортната зона е оградена от южната страна до входа с ограда с височина 2.2м на останалата част от зоната такава липсва, както и вратите на централния вход. Вътрешната ограда разделяща спортния терен от секторите със зрители е изградена от прогледен метален парапет с височина 1м. Секторите на трибуната са 8 на брой, които не са разделени един от друг с ограждение, а седалките за зрителите на трибуната, които са тип пейки без облегалки не отговарят на нормите и стандартите за такъв вид обект. Към момента се изработва проект за реконструкция и модернизация на спортен център гр. Смядово, чрез който се предвижда ремонт на битовата сграда и привеждане в съответствие с нормативните изисквания на целия спортен комплекс, с който Община Смядово ще кандидатства по програми за финансиране.

9.3. Планова и проектна осигуреност

Разглежданата урбанизирана територия е осигурена с планове на ниво ПУП, за всички урбанизирани територии, но като цяло те са остарели, изготвени през различни периоди, в които са действали различни нормативи и методите на планиране. Съществуващите планове са разработвани при действието на Закона за планово изграждане на населените места и на Закона за териториално и селищно устройство, за които може да се каже че са „концептуално” остаряли. За всички тези подробни градоустройствени планове, действащи на основание §6 ал.1 от Преходните разпоредби на ЗУТ, приравнени на ПУП по смисъла на ЗУТ, следва да се направи извод, че за прилагането им се налага извършването на допълнителни частни и административни процедури. Затрудненията възникват основно поради ограниченията, наложени от разпоредбите на §8 от Преходните разпоредби на ЗУТ, относно отчуждителното действие на дворищнорегулационните планове, което от своя страна води до нарушения в гражданския оборот и реализацията на инвестиционни инициативи за недвижимите имоти в обхвата им, в противоречие на основните цели и задачи на устройственото планиране.

За община Смядово има само една влязла в сила кадастрална карта – за общинския център гр.Смядово, одобрена с Заповед №РД – 18-54/11.09.2007г. на Изпълнителен директор на агкк гр. Шумен и няма специализирани карти, съдържащи основните данни за границите, собствеността и предназначението на недвижимите

имоти, както и за мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура, топографски и други данни за цялата територия в дигитален формат, подлежащ на обработка и визуализация от съвременна географска информационна система (ГИС).

От 1990 г. до 1997 г. са изработени кадастрални планове за селата Веселиново, Кълново, Риш, Бял бряг, Александрово, Желъд и Ново Янково, но не са одобрени, поради смяната на нормативната уредба. Същите могат да послужат след оценка на актуалността и точността им, за изготвяне на кадастрални карти на тези населени места.

Общият градоустройствен план на Община Смядово е изготвен през 1978г., предвид коренно изменилите се общественно-икономически условия в общината, нормативната база и бъдещите изисквания на Европейския Съюз е наложително да се изготви нов общ устройствен план на Община Смядово. Същият трябва да се съобрази с общите устройствени планове на съседните общини и да предвиди мерки за развитие на приоритетните за общината сектори.

С решение №237 по Протокол №5/30.05.2013г. на Общински съвет Смядово е прието решение за изработване на общ устройствен план на община Смядово и е одобрено Планово задание за изготвянето му.

Действащитерегулационни и застроителни планове за населените места в общината са:

№	Населено място	Регулационен план	Застроителен план	Функционален тип	ЕКНМ
1.	гр.Смядово гр.Смядово/централна част/	1986 г. 1997 г.	1986г. 1997г.	IV	67708
2.	с.Веселиново	1927 г.	няма	VI	10762
3.	с.Кълново	1927 г.	няма	VII	40840
4.	с.Риш	1929 г.	няма	VI	62732
5.	с.Бял бряг	1932 г.	няма	VII	07729
6.	с.Александрово	1933 г.	няма	VII	00330
7.	с.Желъд	1935 г.	няма	VIII	29177
8.	с.Ново Янково	1935 г.	няма	VIII	52310
9.	с.Янково	1967 г.	1967г.	VI	87429
10	с.Черни връх	1987 г.	1987г.	VIII	80950

В общината се констатира засилен интерес към недвижими имоти и свързаните с това сделки. Голямото несъвпадение между действащите /одобрени/ регулационни планове и съществуващите граници на поземлените имоти, оскъпява и утежнява работата на администрацията по издаване на документи, свързани с тях, както и създава неудобство и допълнителни разходи за гражданите.

Изготвените до този момент частични изменения на ПУП и плановете за застрояване на имоти извън строителните граници, са правени без да се отчитат

всички аспекти за развитие на територията и връзките на общинско и по-високо ниво, и без да се съблюдава устойчивост в развитието на общината, нуждите на обитателите и, както и на външните инвестиции.

Като цяло, проблемите в устройственото планиране на община Смядово се очертават в липсата на:

- основа за устройствено планиране - кадастрални и специализирани карти, ГИС,
- устройствени планове на всички нива, изготвени в подходящ териториален обхват, съобразно настоящите социално-икономически условия и нормативни изисквания.

Това се явява основен забавящ фактор за развитието на територията нуждите за публични и частни инвестиции, необходими за нейното хармонично развитие.

9.4. Развитие и устройство на населените места

Селищната мрежа в общината е стабилизирана и никакви промени в нея не се очакват. Групирането на по-голямата част от населението на общината в общинския център гр. Смядово определя и ситуирането на водещи административни и социално – битови функции в него. Застрасани от обезлюдяване са много от малките села.

Поради специфичния равнинен терен селищата са със сравнително компактна структура. Изключение правят селата, ситуирани в малко по-различен терен, или части от тях.

Една част от сградния фонд е в лошо състояние от факта, че през последните 20 години голяма част от селата са обезлюдени.

Поради намаления брой на обитателите в населените места на общината възниква въпросът за използването и стопанисването на съществуващия жилищен фонд, една част от който не се поддържа.

Необходимо е създаването на устройствени предпоставки, за да се привлекат нови икономически субекти, способни да диверсифицират икономическата база на селищата в общината.

Подробният анализ на състоянието на селищната мрежа и на формиращите я населени места показват изявените проблеми и изводите мотивират следните устройствени изисквания:

- Селищното развитие на гр.Смядово, като действителен опорен център в селищната мрежа на общината, като се отчитат тенденциите в демографското развитие, развитие на социалната и техническата инфраструктура, инвестиционната активност и др.;
- Създаване на устройствени правила за регулиране на инвестиционния интерес за ново строителство в населените места и за урбанизация на прилежащите им територии за производствени, рекреационни и други функции;

- Усвояване за нови функции на изоставените обществени сгради в селищните центрове;
- Развиване на системата за социална инфраструктура в съответствие с актуалните потребности на населението;
- Екологосъобразни трансформации на урбанизираните територии.

Новият ОУПО Смядово предвижда разширяване на строителните граници на населените места. За някои от тях това се налага поради неточност на картите на възстановената собственост и несъответствие между показаните в тях строителни граници и реалните граници по действащите регулационни планове.

В повечето населени места, извън регулационните граници, съществуват жилищни имоти частично застроени с жилищни сгради, включително и постоянно обитавани, както и стопански постройки. В този случай, външните регулационни граници на населеното място са коригирани нееднократно, по силата на различни министерски постановления.

По КВС тези терени са показани извън строителните граници, като „други урбанизирани територии“. С общия план, по целесъобразност, голяма част от тях се приобщават в строителните граници.

С новия план се предвиждат и промени по отношение на терените за стопанска дейност. Това се отнася за тези от тях, които граничат със строителните граници на населените места – те се преотреждат за устройствени зони тип Пп – за предимно производствени дейности и се включват в строителни граници. В регулация се включват и всички производствени терени, които граничат с населените места

С това се цели да се облекчат бъдещите процедури, свързани с възможностите за реализиране на инвестиционни проекти.

Развитието на населените места след гр. Смядово ще бъде разгледано по азбучен ред.

9.4.1. Град Смядово

В комуникационно отношение Смядово, макар и отдалечено от магистралите и първокласната пътна мрежа, е добре обезпечено. Непосредствено до него преминава основния второкласен път на Ришки проход – II-73, а през града третокласния път III-7302 за град Велики Преслав. Второкласният път подsigурява достъп до автомагистрала „Хемус“ при гр. Шумен на север и до „Тракия“ при Карнобат на юг. Друго комуникационно предимство на гр. Смядово (и общината) е преминаващата непосредствено до града ж.п. линия Шумен-Комунари и наличната ж.п. гара, както и ж.п. спирки при две села.

Съществуващата улична мрежа на града се отличава с много добри характеристики.

Тя е проведена така, че в структурно отношение жилищната зона представлява компактна(почти кръгла) структура, която е характерна за населените места на хоризонтален терен при липса на природни особености.

Обществено обслужващият център на града почти съвпада с геометричния център.

В него са ситуирани всички по-значими сгради от общинско ниво – административни, образователни, здравни, социални и др.

Складово-производствените и стопански терени логично са разположени периферно на жилищните квартали, предимно в източна и западна посока.

На 3 км. западно от града се намира производствен терен със специално предназначение.

На един км. западно от него в горския масив съществува складов терен със специално предназначение, а друг такъв (военни складове) е разположен непосредствено на юг от града.

По силата на различни министерски постановления от жилищната зона на Смядово са изключвани извън регулация големи площи от жилищните квартали, разположени предимно в южната, северната и западната периферни части. Въпреки това преобладаващата част от тях и сега представляват жилищни имоти в много от които съществуват стопански и жилищни сгради, включително и обитаеми. По начин на трайно ползване те се водят урбанизирани територии.

Сега площта на населеното място в строителните граници е 270.69 ха.

Като цяло градът е с хармонично съотношение между жилищната зона, обществено обслужващите и терените за спорт, озеленяване и отдых. Като общински център той притежава обслужващи функции с много добър спектър на ниво общински център от четвърти функционален тип.

С новия Общ устройствен план Смядово придобива всички перспективи за развитие, като един от опорните центрове на Шуменска област.

В комуникационно отношение улиците от по-висок клас са главните, от които се откроява входящата от път II-73 и изходяща за Велики Преслав. Други улици от този клас преминават по три трасета предимно в северната част на града – така както са маркирани в плана.

Събирателните улици са проектирани по шест трасета, като обхващат равномерно всички части на града, доразвивайки неговата основна комуникационна схема.

Останалите улици са с функции на обслужващи.

По данни от НКЖИ гара Смядово ще продължава и в перспектива да изпълнява дейности, свързани с обслужване на пътниците и товаропотоци.

По новия ОУП на общината гр. Смядово ще увеличи значително площта в рамките на новите си строителни граници. Това ще стане предимно чрез включване в тях на съществуващите жилищни имоти, които сега са извън тях.

За по-голяма яснота приобщените към проектната строителна граница на града територии ще бъдат описани от пътят, идващ от военния завод до влизането му в населеното място в кръгова посока по движението на часовниковата стрелка, както следва:

- Съществуващия складово-производствен терен, заедно с реката която го пресича в посока изток-запад, с площ 11.88 ха
- Жилищни терени прилежащи от запад и серозапад, които обхващат един квартал и части от други шест. Те заемат площ от 9.01 ха, в които съществуват общо 50 жилищни имота, в които има 21 жилищни сгради и 12 стопански. Постоянно обитатели са 18 жилищни сгради.
- Производствен терен от 2.57 ха, прилежащ в северо-западна посока.
- Обработваема земеделска земя с площ 1.05 ха, разположена на запад от съществуващия производствен терен, променя предназначението си за складово-производствена дейност.
- Терен на пътно (също северозападно) с площ 0.58 ха.
- Жилищни имоти на север от града, които обхващат седем жилищни квартали и части от шест квартала с обща площ 17.52 ха. В тях съществуват 129 бр. жилищни сгради и 56 бр. стопански. Обитатели са 90 бр. къщи.
- Част от обслужващ терен (за пивоварен казан) с площ 0.08 ха намиращ се на североизток (в югозападната част на града).
- Терен с обща площ 5.97 ха, в който се включват производствен терен (0.52 ха), земеделска земя – пасище (2.10 ха) и стопански терен (3.35 ха). По този начин се формира цяла устройствена зона тип Пп – предимно производствена зона.
- Голяма територия от жилищни имоти с площ 35.06 ха, тангираща града от юг, в която се включват 14 жилищни квартали, части от 12 квартала, както и два производствени терени с площ от 1.6 ха, или обща площ 36.66 ха. В рамките на тази жилищна зона съществуват 200 бр. жилищни имоти, със 148 бр. постоянно обитатели жилищни сгради и 133 бр. стопански сгради.

Сега действащият регулационен план на общинския център в преобладаващата си част е реалистичен. Същевременно той създава възможности за развитието на града в перспектива във всички функционални направления – обществено обслужване от всички нива и пълен спектър спрямо функционалния си тип, развитие на производствени дейности, спортна дейност, озеленяване и др. Това е предпоставка Общият устройствен план да приеме постановките на този подробен план, с някои малки промени.

Налага се корекция на речното корито в частта между центъра на града и спортната зала.

Така проведена, новата строителна граница на гр. Смядово, обхваща площ от 356,30 ха, или с 85.61 ха повече от съществуващата. Трябва да се отбележи, че преобладаващата част от включената територия е урбанизирана. Съотношението на площта на двата основни вида терени включени в новите строителни граници са:

- Съществуващи урбанизирани –82.76 ха
- Нови урбанизирани – бивши земеделски земи – 2.85 ха от които:
 - Обработваема земед. земя – 1.05 ха
 - Земеделска земя – пасища – 1.80 ха

9.4.2. Село Александрово

Отстои югозападно на девет км. по въздушен път от Смядово и на двойно по-голямо разстояние по пътната мрежа – второкласен път II-73.

Селото е тупиково – на 1.5 км. от второкласния път, което предопределя неговия интимитет с възможности за реализиране на краткотраен отдих. Допълнителни фактори в това отношение са красивата природа, чистият въздух и наличието на добре зарибен язовир. Не случайно в него функционират три къщи за гости.

С ОУП към строителните граници на Александрово се включват жилищни имоти с обща площ 2.08 ха както следва:

- На изток – в имота, в който има и две жилищни сгради.
- На север и на юг – бивши жилищни имоти, които и сега се стопанисват
- Стопанските терени, които граничат със селото от запад се включват в регулацията му и добиват статут на предимно-производствена зона.
- По този начин проектната територия в строителните граници нараства на 71,70ха.

9.4.3. Село Бял бряг

Макар че отстои на 6.5 км (на изток) от гр. Смядово по въздушна линия, комуникационният достъп до него е дълъг повече от 15 км. Това се дължи на големия обход, който трябва да се осъществява през с. Кълново. Транспортно предимство за селото е наличието на ж.п. спирка на линията Шумен-Комунари, която се намира на изток, извън него.

В него живеят 140 обитатели, което го прави едно от жизнените населени места в общината. Децата от селото пътуват за училище в близкоразположеното с. Янково.

- По новия ОУП с. Бял бряг разширява строителните си граници на североизток. В тях са обхванати имоти, които по начин на трайно ползване са обработваема земеделска земя с площ 1.25 ха и пасища и мери 1.42 ха.
- В действителност и двата терена са с функции на жилищни имоти, в които съществуват жилищни сгради – общо 13 бр.

По този начин проектната площ на селото в рамките на новите строителни граници става 42.51 ха.

Наличието в с. Бял бряг на църква и джамия говори за хармоничното съжителство на двата етноса.

9.4.4. Село Веселиново

Отстои на 11.6 км. южно от общинския център с който го свързва второкласния път II-73 Карнобат-Шумен.

То е второто по големина на селищната територия и третото по население – 637 обитатели. С ОУП Веселиново се разглежда като едно от опорните населени места в общината, което е в сферата на влияние на съседните села – Александрово и Риш. Необходими са инициативи и дейности, които да създадат, работни места и задържат населението.

Съществуващият голям спектър от обслужващи сгради – кметство, читалище, поща, здравна служба, библиотека, лятно кино, ресторант, социален дом и др., както и училище и детска градина (в момента не функционират) притежават по-голям капацитет отколкото са потребностите на населението към 2017 г.

Същото се отнася и за жилищния фонд, въпреки не малкия брой на физически износени сгради.

Прилежащата на 3-4 км. на юг Защитена зона по Натура 2000 е характерна с красивата природна среда и атрактивните паметници на недвижимото културно наследство.

Всичко това създава добра предпоставка за развитие на с. Веселиново.

Съществуващата площ в строителните граници е 116.89 ха, а с ОУП тя нараства предимно с увеличение на жилищната зона.

В северната част на селото, върху обработваема земя с площ 5.76 ха съществува ромска махала която се включва в регулацията. В нея има изградени двадесет жилищни сгради.

На изток върху теренс площ от 2.67 ха, от които 0.6 ха земеделска земя, а 2.01 – пасища, има квартал от двадесет имота с изградени 10 жилищни сгради, които се приобщава към строителните граници. Същото се отнася и за един имот в югоизточната част, който по начин на трайно ползване е друг вид урбанизирана територия.

По този начин площта в новите строителни граници нараства с 8.43 ха и става 125.32 ха.

Необходимо е спешно да се изготви проект за корекция на речното корито с изграждане на защитни диги, които да предпазват от наводнения ниските части на Веселиново.

9.4.5. Село Желъд

Отдалечено в източната периферия на общината, селото е едно от най-малките по площ и население – 56 жители. Транспортен достъп до гр. Смядово се осъществява в по-голямата си част по третокласния път III-7301, а разстоянието е 20 км.

В селото функционира ж.п. спирка, така че два пъти на ден може да се осъществява и ж.п. връзка с общинския център.

На североизток от селото, между ж.п. линия и третокласния път съществува терен с площ 3.63 ха, който по КВС е показан като земеделска земя – трайни насаждения. В действителност това са жилищни имоти в които има изградени десет жилищни сгради, като част от тях са постоянно обитаеми.

С ОУП тази територия е третирана като жилищна с очертани нови строителни граници.

Преминаващата през селото малка река по време на обилни валежи създава опасност от наводнения. Необходима е корекция на речното корито и укрепване на бреговете в опасните участъци.

Трябва да се вземат мерки и срещу свличането на земни маси по част от главната улица „Камчия“.

9.4.6. Село Кълново

Това е най-близко разположеното населено място до Смядово – на 5.5 км. североизточно, като землището му граничи на север с община Шумен.

Преминавайки от с. Кълново през с. Ивански до включването във второкласния път II-73 на път за Шумен, то се явява и най-близко разположеното село от общината до областния център.

Горският масив на североизток и протичащата покрай него река внасят разнообразие в пейзажа.

Съществуващият жилищен фонд има потенциал за по-голям брой обитатели от водещите се на постоянен адрес 85 жители.

В югоизточната част на селото от двете страни на път II-7301 съществуват два квартала, които са изключени от регулацията на селото. С новият ОУП тези имоти в които има обитаеми жилищни сгради се включват в строителните граници.

9.4.7. Село Ново Янково

То се намира в източната периферия на общината, а землището му е едно от най-малките като на изток граничи с община Провадия.

И за него основният комуникационен път е третокласния III-7301, от който се отделя общинско трасе с дължина един км., което завършва на тупик в селото. Отстоянието до града е 19 км.

Структурата му е силно издължена от двете страни на главната улица, а прилежащите територии на изток са живописни и добре озеленени.

Жилищният фонд подслонява 115 постоянни обитатели, като голяма част от него е необитаема.

Не се налага разширяване на строителните граници на селото.

Силно амортизираната водопроводна мрежа се нуждае от бърза подмяна.

9.4.8. Село Риш

Риш е третото по големина на землището си населено място и третото по брой население – 646 обитатели. То дава името на прохода през Стара планина, който пресича път II-73 Шумен – Карнобат. През него преминава и третокласния път III-7304 за с. Върбица. От север, запад, и юг е оградено от красиви горски територии, каквито представляват северните склонове на планината.

Заедно със село Веселиново те са едно от трите големи населени места на общината и е с положителен демографски прираст.

В него функционерат кметство, читалище, поща, здравна служба, училище и детска градина, както и свързаната с основния вид етнос на населението джамия.

Селото е с компактна структура, но извън крайната му регулация се намират жилищни имоти, голяма част от които са със съществуващи жилищни сгради включително и обитаеми. Те се намират в източната и северната част на Риш и са с обща площ 2.41 ха. С плана те се включват в проектните строителни граници.

Детската градина и училището се нуждаят от спешен ремонт, както и изграждането на поне две детски площадки.

С ОУП към строителните граници се включват прилежащите на изток стопански терени с площ 4.20 ха. Приобщава се и площ от 0.36 ха земеделска земя, от която половината е необработваема. Целта е да се създаде по-компактна зона, която е устроена като складово-производствена – тип Пп.

9.4.9. Село Черни връх

То е най-отдалеченото място от гр. Смядово- (21 км.) и на изток граничи с две съседни общини – Провадия (на североизток) и Дългопол (на югоизток)л

Основният транспортен достъп до гр. Смядово се осъществява чрез третокласния път III-7301 от който чрез общинския SHU-2131 се достига посредством тупик дълъг 4 км до него.

Черни връх е едно от най-живописните села, разположено на скат с югоизточно изложение, от който се откриват красиви панорамни гледки към прилежащите

озеленени територии в близък и по-далечен план. Цялата територия на землището му попада в защитена зона по Natura 2000.

Черни връх се характеризира с възможностите които предлага за услуги, свързани с краткотрайният отдих.

Не случайно в него съществува комплекс от къщи за гости, а голяма част от индивидуалните жилищни сгради се използват за седмичен и сезонен отдих от собствениците им.

Въпреки че е едно от най-малките населени места в него живеят 119 обитатели, за които наличните жилищни територии са достатъчни.

С ОУП не се предвижда разширение на неговите строителни граници, с изключение на малък жилищен терен на югоизток с площ 0.20 ха.

9.4.10. Село Янково

Със своите 652 жители и спектъра от административни и обслужващи дейности то се явява като опорно населено място, в сферата на влияние на което попадат четири населени места – Бял бряг, Ново Янково, Жълъд и Черни връх.

Те ползват услугите на наличните институции – кметство, читалище, с интернет, училище, детска градина, поща, лекарски кабинет, фитнес зала и др.

Селото се намира в живописна среда, в която участват озеленените масиви на север, прилежащата на 1 км. на юг река, както и граничещият на североизток зелен масив „Памук баир“.

Структурата на населеното място е издължена в посока изток-запад по главната улица, която е част от третокласния път III-7301., около която е разположена и неговата централна част.

Извън строителните граници на с. Янково съществуват жилищни имоти, както следва:

- На северозапад – 40 бр с площ 3.41 ха с изградени 30 жил.сгради. От тази площ, въпреки че е застроена 2.81 ха по НТП се водят като пасища, а 0.60 ха обработваеми земеделски земи.
- На североизток – 20 бр. жилищни имота с площ 5.9 ха и 15 бр. жилищни сгради. По начин на трайно ползване 1.1 ха са обработваеми земеделски земи, а 4.8 ха са пасища. Всъщност и тук съществуват жилищни имоти.
- На изток – 22 бр имота с изградени 13 жил.сгради. Те са върху площ от 4.07 ха земеделски земи.
- На юг – 18 жилищни имота с 11 обитаеми къщи. Те са с обща площ 2.95 ха и по НТП се водят обработваеми земи.
- Общата площ на имотите е 3.46 ха и с ОУП те се включват в строителните граници.

Прилежащият на юг стопански терен се разширява на юг върху земеделски земи с площ 0.67 ха извън сервитута на прилежащия електропровод, като се създава устройствена зона тип Пп. Цялата територия на съществуващият и проектен терен с площ 3.46 ха се включва в строителните граници на с. Янково.

Така устроено, с. Янково в новите строителни граници е с площ от 104.47 ха.

9.5. Развитие и устройство на извънселищните урбанизирани територии

Урбанизираните територии, които са извън новите (проектни) граници на населените места инженерна инфраструктура, за обществено обслужване за отдых, за спорт и атракции, за гробищни са с най – разнообразни функции - складово-производствени, стопански, транспортни, за паркове и др.

Повечето от тях в плана са развити в непосредствена близост до населените места като зони за приложение на труд от устройствен тип Пп – предимно производствена зона. Този вид зона дава възможност за реализиране на богат спектър от обекти с най – различни функции.

Тези терени са проектирани предимно около по– големите населени места – Смядово, Веселиново, Риш и Янково.

В землищата на някои населени места са проектирани на подходящи места спортни терени. Целта е общата спортна площ в общината да достигне норматив от над 20 кв.м / жител.

Терените, свързани с краткотрайния отдых, са предпочетени около селата с красива околна природа -и по възможност на места, които имат директен транспортен достъп, с цел избягване създаването на нови пътища.

Около второкласния път II-73 са проектирани терени с възможна промяна на предназначението. В тях, при облекчен режим за смяна на предназначението на земеделските земи, могат по целесъобразност в перспектива да се реализират обекти, свързани с обществено обслужване, отдых, транспортно обслужване, логистични бази и др.

Терени за изграждане на ветроенергийни и соларни паркове ще се разполагат само върху земеделски земи извън I ÷ IV категории.

Всички терени, които на опорния план са показани по параграф 4, с ОУП са обозначени като вилни зони.

Разширяване на гробищните паркове е направено върху територии, които се намират извън охранителните зони по Натура 2000.

Изключение правят разширенията за селата Янково, Ново Янково и Черни връх, където става за сметка на обработваеми земеделски земи.

Развитието и устройството на различните видове урбанизирани територии ще разгледаме по землища в същата последователност, както при населените места.

9.5.1. Землище Смядово

Извънселищните урбанизирани територии около града са с най- различни функции и като обща площ са по- големи от градската територия. Преобладаващата част са заети от терени със специално предназначение,

следват земите по параграф 4, складово- производствените терени, стопански, транспортни, обслужващи и др.

С новия ОУП се предлага незначително по площ урбанизиране на земеделски земи, промяна на функциите на съществуващи урбанизирани терени, промени в транспортната класификация, рекултивационни дейности и др.

В транспортно отношение пътят от военния завод (на запад от гр. Смядово) до навлизането му в града се регламентира като общински.

Общият план ангажира НКЖИ, при пресичането на ж.п.линия да бъде монтирана автоматична сигнална система.

Друга пътна отсечка, която следва да получи статут на общински път, е изходящата от североизточната част на града, която пресича ж.п.линия и се включва в II – 73 - Шумен – Карнобат.

По транспортната схема на ОУП през землището на гр. Смядово ще премине и част от бъдещ общински път, който ще свърже източно разположените села по трасе от с. Бял бряг до града, преминаващо по съществуващи черни пътища.

Нови пътни трасета със статут на местни пътища ще се изградят за обслужване на новопредвидената складово- производствена зона на изток от Смядово (с функции на локална улица), както и за достигане на новопредвидените вилни зони (съществуващи земи по параграф 4)

На северозапад, върху общинска земеделска земя с площ 10,22 ха и 0,66 ха частни имоти, се предвижда реализирането на спортен терен – автомобилна писта с обща площ 10,88 ха.

На около 2 км. северно от Смядово съществува нерегламентирано сметище с площ 1.36 ха. След рекултивирането му то ще изпълнява функцията на площадка за трериране на строителни отпадъци. В най- източния и край ще се отдели малък терен, който ще бъде оборудван да приема отпадъци със специфичен характер.

Върху обработваема земеделска земя (на североизток от спортния терен) е проектиран терен за складово – производствена дейност с площ 1,05 ха.

Североизточно от града върху терен, който по НТП е земеделска земя (нива) е проектирана складово- производствена зона. Наличието на два вида транспортни комуникации - пътна и ж.п. инфраструктура, създават много добри условия за развитие на мащабен логистичен център с обща площ 7,88 ха. В него се включва и терена със сменено предназначение за мотел и тир – паркинг.

Маркиран е подходящо избраният терен за градската пречиствателна станция (на североизток) с площ 0,03 ха с непосредствена близост на реката за включване на пречистените битови води.

Съществуващите гробища се разширяват на запад върху обработваема земеделска земя с площ 4.5 ха.

Съществуващият обслужващ терен на кръстовището между II – 73 и входящият път за Смядово се разширява върху обработваема земеделска земя с площ 0,74 ха.

Рибарникът, разположен на югоизток между второкласния път и реката, се регламентира с ОУП като база за отдых – терен за обществено обслужване с площ 0,65 ха (бивши гори).

Съществуващият терен за детски лагер, разположен в красивата горска територия разположена на юг от Смядово, следва да се изпълни с функции, включително и чрез създаване на екопътека.

Отредените терени по параграф 4 в общината се намират в землището на град Смядово. Те се намират на югоизток от града и са проектирани върху общински земеделски земи. Техният брой е 13, с различна големина са и обхващат площ от 84,34 ха.

С новия ОУП тези терени се трансформират със статут на вилни зони. Транспортният достъп до тях се осъществява по съществуващите черни пътища от КВС, които ще се рехабилитират.

Основният проблем за тази реализация е свързан с изграждането на инженерна инфраструктура, който е свързан със сериозни средства, които общината не би могла сама да подsigури. Но съществуват възможности за реализация чрез договаряне на публично – частни партньорства.

Непосредствено на юг от гр.Смядово е разположен специален терен – централен артилериска склад. Той съхранява боеприпаси за артелирийски системи, което представлява голям риск от евентуални експлозии, предвид непосредствената му близост до града. С ОУП се предлага поделението да се освободи от боеприпасите и снарядите, съобразно специалните изисквания за безопасност на населението.

На запад от града съществуват нерегламентирано сметище и стоманобетонни отпадъци. Те заемат площ 3,06 ха, от която по НТП 1,46ха са обработваеми земеделски земи и 1,6 ха стопански терен. ОУП предвижда рекултивиране на тази площ и превръщането и в пасище. Така ще се компенсира пасищния терен с площ 2,1 ха, който е разположен в югоизточната част до града и в плана се придава към складово – производствената зона.

Друго сметище – депо за индустриални отпадъци – с площ 3.2 ха , се предвижда за рекултивация в земеделска земя.

9.5.2. Землище Александрово

Промените в землището са незначителни и са свързани с увеличаване на възможностите за отдых, които и сега съществуват в селото.

На южния бряг на язовира се регламентират два терена за обществено обслужване. Те са проектирани върху необработваеми земеделски земи с обща площ 2,27 ха. Създава се възможност за реализиране на обслужващи обекти за сезонен отдых – леглова база, плажуване, ресторантьорство, риболов и др.

Александрово е едно от селата, което освен за обитаване има възможност да се развива и с допълнителни функции за отдых.

Съществуващите гробища се разширяват на юг върху необработваема земеделска земя с площ 0.39 ха.

9.5.3. Землище Бял бряг

Основен проблем, който трябва да се реши в землището е свързан с наводненията, които прилежащата река причинява на селото. Необходимо е трайно изграждане на защитни диги, които да гарантират решаването на този проблем.

Планът предлага стопанският терен, разположен на североизток от селото да бъде от устройствен тип Пп – предимно производствена зона. Това ще даде по-добра възможност за реализиране на бъдещи инвестиционни намерения. Предвидено е и разширение на територията на север и изток, така че да се получи компактна зона. Това става за сметка на обработваеми земеделски земи с обща площ 2,88 ха.

Съществуващите гробища се разширяват на северозапад върху обработваема земеделска земя с площ 0.8 ха

ОУП предлага и сериозен комуникационен проект – прокарването на нов общински път (по съществуващи черни пътища), който да свърже с.Бял бряг и гр. Смядово. Дължината на това трасе е около 7,5 км, която е по-къса повече от два пъти от съществуващата дължина на пътищата, които подsigуряват този достъп.

Това трасе ще може да се използва за по-бърз достъп до общинския център и от селата Янково, Ново Янково и Черни връх, както и за регионална връзка Дългопол – Смядово.

9.5.4. Землище Веселиново

Селото е с втората по големина на площ - землище, която обхваща земеделски земи в северозападната си част, но по-големият дял заемат горските територии, разположени в северната и южната му част.

Особено живописна е южната горска територия, която е с разнообразен релеф и богата горска растителност. Друга характерна особеност е наличието на уникални природни обекти, които са свързани с културноисторическото наследство.

Не случайно тук са регламентирани следните защитени обекти:

- Природна забележителност „Скока”
- Защитена местност „Челеклията”
- Защитена местност „Дебелеца”

Природната забележителност обхваща площ от 111ха и включва скални венци, водопади, забележителни карстови и скални образувания, включително скалното образувание „Софрата”, което е бившо тракийско светилище.

Похвална е инициативата на общината за реализиране на екопътеки до най – атрактивните обекти до : водопад „Скока”, водопад „Малък скок”, пещера „Сарая”, местността „Софрата”.

За по – лесен транспортен достъп до тези местности ОУП предвижда провеждането на общински път по трасето на съществуващия черен път. В края на пътя е проектиран терен за обществено обслужване с площ 0,8 ха върху

обработваеми земеделски земи, който е извън обхвата на защитената зона по Натура 2000.

В него щв бъде изградена лека база за краткотраен сезонен отдих – леглова база, сезонно хранително заведение, информационен център с охрана, паркинг и парково озеленяване.

Югоизточно от Веселиново се намират два терена, които са дадени на концесия за кариери - за добив на каменен материал. По – малката е с площ 2,85 ха, а голямата - 49,36 ха или общо 52,21 ха. В момента тази територия е горска.

Предвижда се разширение на съществуващите гробища на запад върху необработваема земеделска земя с площ 0,86 ха.

9.5.5. Землище Желъд

Макар и малко по площ, землището на селото е добре озеленено – не случайно по- голямата част от него попада в защитена зона по Натура 2000 – най- вече в южната си част.

Не се предвиждат съществени териториални промени. Планът предвижда разширение на съществуващите гробища на югоизток, върху обработваема земя с площ 0,24 ха.

9.5.6. Землище Кълново

Голяма част от землището (на североизток от селото) попада в охранителна зона – това представлява добре озеленен хълмист терен.

И тук не са наложителни териториални промени с изключение на предвидения за разширение на изток гробищен парк. Това ще стане за сметка на обработваеми земеделски земи с площ 0,37 ха.

9.5.7. Землище Ново Янково

Преобладаващата част от землището също попада в охранителна зона по Натура 2000 – това показва добрите характеристики на неговата природна среда.

Единствената промяна е свързана с разширението на съществуващите гробища на изток върху обработваеми земеделски земи с площ 0,25 ха.

9.5.8. Землище Риш

Землището граничи на запад с община Върбица и на юг със Сунгурларе. От три страни – север, запад и юг е оградено от горски масиви, като всички те попадат в зона по Натура 2000. Село Риш е последното населено място, от което на юг се минава за Ришки проход, на който дава името си.

Земеделската земя обхваща по - малка площ и не малка част от нея е необработваема.

Съществуващият стар път, по който се минава за селото при идване от прохода, скъсява повече от два пъти разстоянието, отколкото ако се премине по третокласния III – 7304. Това е и по – бърз подход към съседната община Върбица, което е предпоставка в плана той да се регламентира като общински път.

На кръстовището между него и II – 73 се устройва логистична база върху земеделска земя с площ 3,85 ха.

Съществуващите кантони, разположени от двете страни на второкласния път на един км. южно от кръстовището, с ОУП се предвиждат за обществено обслужване.

Друг терен – земеделска земя с площ 0,66 ха е проектиран от северната страна на кръстовището, образувано от II - 73 и III – 7304 като обслужващ.

В западния край на землището, на границата с община Върбица (в местността Обръщалото) съществуват два малки терена от двете страни на изходящия за с. Върбица третокласен път III – 7304. Те са със сменено предназначение за производствена дейност (дървопреработване) на горското стопанство. В новия ОУП те са отразени като терени за складово – производствена дейност - Пп.

Това са три имота с пл.№№ 0603, 0605 и 0607и обща площ 0,54 ха.

Съществуващите гробища на с. Риш са с изчерпан капацитет и се нуждаят от разширение. Същото е предвидено да стане на запад върху площ от 0,72 ха земеделска земя.

9.5.9. Землище Черни връх

Селото, както и землището му са притегателно място за любителите на природата, краткотрайния отдих и селския интимитет. То ще продължава да се развива с основна функция – отдих.

Природата е богата и на природни образувания – феномени.

Маркирана е и предстои цялостното изпълнение на туристическа еко пътека до красивите скали и пещерата с извора, както и до параклиса.

Съществуващите гробища са непригодни за погребения и затова планът предвижда създаването на нов гробищен парк. Той е ситуиран на изток до селото и в близост до пътя за дома за възрастни хора. Обхваща два имота с пл.№№ 018017 и 018018 с обща площ 0,7 ха.

9.5.10. Землище Янково

Село Янково е с едно от най – големите по площ землища, като почти цялото се намира в обхват на Натура 2000. Съществуващият на север горски масив е живописен и добре озеленен и се разсича от излизащият от селото на североизток горски път, който е проходим за автомобили и продължава през съседната община Провадия.

Обработваемите земеделски земи – ниви и трайни насаждения са предимно на запад, юг и изток.

Южно от селото р. Камчия прави характерен завой, като се приближава на един км. от него, създавайки допълнителна природна живопис.

В комуникационно отношение с плана се предвижда съществуващият черен път, който изхожда от североизточната част на Янково в посока към община Провадия, да прерасне в общински.

Северозападно от Янково, на източния бряг на язовира, съществува база за обществено обслужване с площ 0,57 ха. С ОУП тя се разширява с 0,97 ха върху обработваема земеделска земя.

В североизточна посока, на традиционно място за отдих и съществуваща чешма, се отрежда терен от 0,84 ха, който ще служи като база за наблюдения на пожари. Тя се намира в Зона по Натура 2000, поради което трябва да отговаря на ограничителните изисквания – лека, сглобяема и преместваема.

Съществуващият гробищен парк се нуждае от разширение, което е проектирано в източна посока върху площ от 0 58 ха обработваема земеделска земя.

10. КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО. ОБЕКТИ И ТЕРИТОРИИ С РЕЖИМ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКА ЗАЩИТА ПО ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

10.1. Кратка историческа справка

От двете страни на горното течение на река Голяма Камчия и нейните притоци са се образували високи и сравнително равни тераси, удобни за обитаване, които заедно с богатите на дивеч земи, пасищата и земята, подходяща за отглеждане на житни култури са предопределили гъстото заселване на територията от дълботка древност.

Най-ранните селища в региона са възникнали през ранния неолит – разположени върху високи речни тераси, често на място, където реката оформя голям завой при с. Бяла река и Риш. През халколита по горното течение на река Голяма Камчия възникват селищни могили, като халколитните селища са разположени сравнително гъсто – през 1.5 до 3 км едно от друго. През по-късните епохи значително се увеличава гъстота на селищата, разположени върху първите незаливни речни тераси, често оградени от високи и стръмни дерета, което ги прави естествено защитени.

В котловината на река Голяма Камчия се наблюдава значителна концентрация на надгробни могили. При избора за място на надгробните могили са следвани два принципа – те са били издигани в непосредствена близост с брега на реката, приблизително до 300 м или върху естествени възвишения и ридове във Върбишката и Драгоевската планина. Информацията за селищната система по Голяма Камчия през римската епоха е откъслечна и твърде обща. Тогава се изграждат и някои от калетата (с. Веселиново). През ранновизантийския период по горното течение на Голяма Камчия е съществувала гъста мрежа от селища, разполагани върху първите незаливни речни тераси, характерно за районите с пресечен терен в полупланинските и планински области. През ранновизантийския период селищата са групирани по средното и долното течение на най-големите притоци на река Голяма Камчия. В древността по долините на реките, прокарани през близките старопланински проходи са минавали пътища. Най-вероятно римските пътища са следвали трасетата на тракийските пътища, които са имали първостепенно военно значение. Всички пътища през старопланинските проходи са осъществявали пряка връзка между Севернобалканския и Диагоналния римски път, като селищата и укрепленията са били разположени в близост. Следи от каменен път са засечени в североизточния край на село Бяла река и южно от село Веселиново. Опустошителните нападения на готи и

хуни в края на III и през IV век предизвикали изграждането на Старопланинската защитна линия, съставена от преградни стени, кастели, землени окопи, места за наблюдения и др. Селищата и укрепителните пунктове Рединак Кайряк, Калето на връх Купена и Ришкото кале при селата Веселиново и Риш очертават трасето на пътя, който е свързвал Веселиновския с Ришкия проход. Основното значение на селищата в разглеждания регион е свързано с поддържането на стратегически важните старопланински проходи. 6

Първите писмени сведения за Смядово се съдържат в турския данъчен регистър на шуменските джелепкешани от 1573 г., известен като Джелепски регистър, свидетелстващ, че селото е било чисто българско. За разрастването на селището свидетелства краткият регистър на поголовния данък джизие за 1620-1621 г., в който сред населените места, присъединени към казата Шумну, Смядово е с най-голям брой джизие-ханета, т.е. домакинства – 251. По думите на турския пътешественик Евлия Челеби през 1667 г. Смедовак е „чисто българско невернишко село“. По време на турското робство Смядово неколккратно е било разселвано и отново заселвано. Знае се, че след опожаряването на селото през 1774 г. жителите му били откарани в робство, откъдето идва и наименованието на местността Робинча. По време на руско-турските войни през XVIII-XIX в. от Смядово тръгват изселнически вълни към Южна Русия и към Северна Добруджа, където смядовчани се заселват основно в с. Потур, близо до румънския град Бабадаг. 15

През XVII-XIX в. основен поминък на смядовчани са животновъдството – основно овцевъдство и свиневъдство, и занаятчийството – кожухарство, абаджийство (изработване на груб вълнен плат аба), терзийство (шиене на традиционно облекло – аби, ямурлуци, антерии, салтамарки и др.), воденичарство, грънчарство и дърводелство. Смядовчани практикували и джелепчийство (търговия на добитък). Кервани от Смядово доставяли вълна за първата българска фабрика – текстилната фабрика на Добри Желязков, открита в Сливен през 1834 г. 15

През 1820 г. в Смядово е създадено килийно училище, а 52 години по-късно и девическо училище. През 1860 г. по инициатива на даскал Георги поп Пиперков в Смядово е открито първото селско читалище в България. Негов наследник днес е Народно читалище „Братство – 1860“, към което функционират библиотека и самодейни състави. 13

Най-ранните споменавания на останалите селища в общината са съответно: Бял бряг – 1839г., Веселиново – 1646г., Янково – 1639-1640г., Желъд – 1641-1642г., риш – 1530г., което показва, че по-голяма част от днешните села наследяват селищната структура от късното средновековие. След Освобождението като обща тенденция се наблюдава обезлюдяване на махалите и селата във високите части на планините и преместването им в подножията. 1

През 1969 година с Указ на Президиума на Народното събрание Смядово е обявено за град, а от 1979 година е център на общината. 14

10.2. Типология на недвижимите културни ценности

Недвижимите културни ценности се класифицират въз основа на тяхната принадлежност към определен исторически период, научната и културната област,

към която се отнасят, пространствената им структура и териториален обхват и степента на застрашеност.

За община Смядово НКЦ спрямо тяхната времева принадлежност са разпределени по следния начин:

ОБЩИНА СМЯДОВО											
период	брой НКЦ Общ. Смядово	Смядово	Александрово	Бял бряг	Веселиново	Жельд	Кълново	Ново Янково	Риш	Черни връх	Янково
Праисторически	2+0	/	/	/	/	/	/	/	/	/	2
Антични	45+120	7+29	0+12	1+1	2+7	1+2	3+12	0+4	4+38	0+7	27+8
Средновековни	8+1	1+0	/	/	1+0	1+1	/	/	1+0	/	4+0
Възрожденски	4	4	/	/	/	/	/	/	/	/	/
От ново и най-ново време	5	2	1	/	/	/	/	/	2	/	/

Активната проучвателна дейност на РИМ Шумен е допринесла за локализирането на множество археологически обекти, които показват гъстата селищна мрежа през античността на разглеждания ареал.

Според научната и културната област, към която се отнасят, недвижимите културни ценности са: археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, културен ландшафт, парково и градинско изкуство, етнографски и културен маршрут и за територията на общината са разпределени по следния начин:

ОБЩИНА СМЯДОВО											
научна и културна област	брой НКЦ Общ. Смядово	Смядово	Александрово	Бял бряг	Веселиново	Жельд	Кълново	Ново Янково	Риш	Черни връх	Янково
Археологически	46+121	7+29	0+12	1+1	2+7	1+3	3+12	0+4	5+38	0+7	27+8
Исторически	5	2	1	/	/	/	/	/	2	/	/
Архитектурно-строителни	5	4	/	/	/	/	/	/	/	/	1
Художествени	1	1	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Урбанистични	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Културен Ландшафт	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Парково и град. изкуство	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Етнографски	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Културен маршрут	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

Археологическите недвижими културни ценности на територията на община Смядово са със сравнително голяма честота и представляват основното културно

наследство на общината. Чрез теренни издирвания обектите са локализирани и описани в АКБ с подробна информация за всеки от тях в съответния му картон.

Обектите, които показват достижения в архитектурно-строителната област в общината са недостатъчно изследвани. Все още в селата има стари къщи, представители на балканската архитектура и носещи специфични културни характеристики, които могат да бъдат приобщени към системата КИН.

Като архитектурно-строителна недвижима културна ценност от Античността и Средновековието по списъка на НИНКН е:

1. Останки от крепост – м. Андоновия капак”, 500м. североизточно, с. Янково

Архитектурно-строителни недвижими културно ценности от Възраждането (само декларирани по списък от 1972г. на НИНКН) са: 1. Църква „Свети Архангел Михаил”, гр. Смядово

3. Взаимно училище, гр. Смядово
3. Девическо училище, гр. Смядово
4. Кръщелна към църквата

Историческите НКЦ в община Априлци са:

1. Лобно място на ятаците Кольо Пенчев Иванов и Иван Стратиев Иванов, с. Александрово
2. Сградата, където се е помещавала общината, с. Риш
3. Партизански бункер - 4км южно, в м. "Конака", с. Риш
4. Лобно място на ятаци - 4км южно, в м. "Конака", с. Риш
5. Историческо място, където е проведена най-голямата партизанска акция на 9-та ВОЗ и лобно място на Милан Борисов, пред сградата на старото училище, гр. Смядово

Художествена НКЦ в общината, означена в списъка на НИНКН е:

1. Църква „Свети Архангел Михаил”, гр. Смядово

Етнографски и урбанистични обекти, включени в списъците с ПК няма, не са идентифицирани културен ландшафт и културен маршрут.

Според пространствената структура и териториалния обхват недвижимите културни ценности са единични и групови, като за територията на общината са означени само единични, но има потенциал да бъдат обособени и групови – могилни некрополи, стари селски квартали със запазени градоустройствени характеристики, системата от крепости по билата и проходите:

ОБЩИНА СМЯДОВО	
Пространствена структура и териториален обхват	брой НКН
Единични	48+108(АКБ)
Групови	/
Ансамбъл	/
Комплекс	/
Историческо селище	/
Археологически резерват	/

Според културна и научна стойност и своята обществена значимост културните ценности се определят като такива със световно, национално, местно и ансамблово значение, както и такива, служещи за сведение. На територията на община Смядово няма обекти със световна значимост, както и такива с ансамблово значение (като такъв може да бъде идентифицирана територията около църковния комплекс и моста-паметник в гр. Смядово, Късноантичната защитна преграда Еркесията и др.):

ОБЩИНА СМЯДОВО	
културна и научна стойност и обществена значимост	брой НКН
Световно значение	/
Национално значение	10 +105(АКБ)
Местно значение	31+11(АКБ)
Ансамблово значение	/
За сведение	3

По смисъла на чл.146 от ЗКН, ал.3 археологическите обекти имат статут на културни ценности с категория национално значение до установяването им като такива по реда на този закон. По списъците, предоставени от РИМ Шумен, прецизно са указани статута на културните ценности и тяхната категория на археологическото наследство, идентифицирано от тях.

В по-голямата си част обектите на НКЦ от списъка на НИНКН са обявени, освен църквата и сградите около нея в гр. Смядово, които като архитектурно-строителен паметник са свързани с разцвета на селището през Възраждането. Стенописите и дърворезбите в църквата я определят и като художествен паметник. Културен ландшафт може да бъде определен в някои от старите квартали на селищата, където архитектурата, запазила своите по-стари характеристики, хармонично се вписва в балканската природа. Има достатъчно предпоставки за определяне на културни маршрути – по историческа тематика (тракийски, античен), като съчетание на културно и природно наследство. Възможни културни маршрути са трасетата на старите пътища през старопланинските проходи, около които са се развили античните селища.

Някои от по-изявените археологически недвижими културни ценности са:

- **ТРАКИЙСКА ГРОБНИЦА НА ГОНИМАСЕДЗЕ, гр.Смядово (Шумен)**

Открита е през 2000 г. на около километър в североизточна посока от Смядово и е датирана към IV в. пр. Хр. Гробницата е двукамерна, изградена е от добре обработени варовикови квадри, като отвън има кожух от плочести камъни на кална спойка. Покрита е с двукатов плочест свод. Фасадата ѝ е добре оформена с две полуколони и два капитела, повлияни от йонийската архитектурна традиция. Върху каменна греда на фасадата е изписан двуреден надпис на гръцки език: „Гонимаседзе – жена на Севт“, като засега това е първият надпис, открит върху тракийска гробница, без да се има предвид надписът от надгробната могила край с. Кьолмен, Преславско, който все още не е разчетен. Възможно е гробницата да е била построена за известния пълководец на гетския владетел Дромихет – Севт, а надписът да съобщава по чие поръчение е издигнато съоръжението. Краткостта на надписа налага обаче и втора хипотеза – че гробницата е построена за жената на Севт. Гробницата е експонирана в Регионален исторически музей – Шумен.¹⁵

- **НАЗЛЪМОВА МОГИЛА, гр.Смядово**

Назлъмова или Дядо Златева селищна могила. Намира се в местността Голям Юрдан, на около 2,5 км от Смядово. Висока е 7 м и представя културни пластове от седем селища, съществували последователно в района на днешно Смядово. В проучените четири праисторически жилищни хоризонта са разкрити правоъгълни, в повечето случаи почти квадратни жилищни основи от втората половина на V в. пр. н. е. От същия период са и намерените кремъчни оръдия на труда и оръжия (стъргалки, ножове, върхове за стрели и копия, зъбци за сърпове, брадви, мотики и др.); каменни оръдия (брадви, чукове, длета и др.); оръдия от рог и кост (сохи, копачки, мотики, шила, длета, върхове за стрели и копия, оръдия за украсяване на керамиката и др.); медни оръдия (шила, клинове, длета); глинени съдове с голямо разнообразие на формите и украсите; накити, сред които златни обеци, костени игли, огърлица от глинени мъниста, части от гривни от черупки от средиземноморската мида Спондилус и др.; пластики и култови предмети. Намерени са и глинени тракийски съдове, датирани към V-IV в. пр. н. е., както и две монети от елинистическия период от III-I в. пр. н. е.¹⁵

- **ЦЪРКВА „СВЕТИ АРХЕНГЕЛ МИХАИЛ”, гр.Смядово**

В настоящия си вид църквата е построена през 1869 г., за което жителите на Смядово получават разрешение със султански ферман от 21 май 1868 г. Градежът ѝ е дело на двама майстори – някой си Джурата и Уста Петко, а шуменският зограф Васил Беделев изографисал иконите. Църквата е построена на мястото на срутилата се стара църква на селището, за която се предполага, че е от 1800 г. Известно е, че в стария храм през 1867 г. за свещеник е ръкоположен поп Еню (даскал Янко Янев) – учен за времето си мъж, заел се да състави речник на говоримата смядовска архаична реч. Летописът на поп Еню днес се съхранява в РИМ – Шумен, отдел „XV-XIX в. – старопечатни книги”, инвентарен № 572.

Със сигурност Смядовската духовна община е съществувала и преди 1800 г. За това свидетелства Желепският регистър от 1573 г., в който се споменава поп Съботин от Смядово. Пак от този документ става ясно, че Смядовската духовна община е била подчинена на Шуменската самоуправна духовна област.

През 1922 година към църквата е издигната камбанария, която е обновена е през 2001 г.¹⁵

- **КИЛИЙНО УЧИЛИЩЕ, гр.Смядово**

Началото на килийното образование в Смядово се поставя през 1820 г., когато местният свещеник поп Георги започва да обучава момчетата по препоръка от своето епархийско началство в Анхиало. Сред първите учители тук се споменава и даскал Рою Коджабуруклията, който обучавал момчетата в една порутена къща в селото. През 1832-1833 г. децата вече са обучавани от даскал Сиви Стойчев в „една килия, заловена за църковна стая”. За построяването на тази килия смядовчани поискали от местния паша позволение да построят здание до черквата за квартира на свещеника и част от него преградили за училищна стая. Когато стаята се окажела тясна да побере всички ученици, отивали в женското отделение на църквата. През 1860 г. е построено двустайно училище. Днес сградата на училището е картинна галерия с постоянна експозиция с творби на Веселин Кавалджиев, Петър Дочев, Валентин Кулев, Красимир Арсов, Светлю Стоянов, Стойчо Преснаков, Иванка Пенева, Валери Желязков и други български творци.¹⁵

- **ДЕВИЧЕСКО УЧИЛИЩЕ, гр.Смядово**

Открито е през 1872 г., когато дошлата в селото учителка събира и обучава момичетата отделно в една къща. Сградата, предназначена специално за девическото училище, е построена през 1876 г. Днес в нея е експонирана постоянна етнографска сбирка, представяща бита и елементи от традиционното местно облекло на възрожденския българин. Сред експонатите могат да се видят: станове за тъкане на черги и на рогозки, предачна машина, чекрък, въртелка, дарак за коноп, ромил, лопата за харман, калъп за отливане на кирпич, диканя, маган за магане на памук, паламарка, ножица за стригане на овце, сърпове, дърводелски инструменти и др.¹⁵

- **МОСТ-ПАМЕТНИК, гр.Смядово**

Свързва центъра на града с Музейния комплекс. Построен е през 1931-1932 г. в памет на смядовчани, загинали по време на Балканската (1912-1913), Междусъюзническата (1913) и Първата световна война (1914-1918).¹⁵

- **РИМСКИ ПЪТ, гр.Смядово**

Намира се в местността Голям калдъръм на около 10 км югозападно от Смядово, вляво от пътя за местността Изгорялата барака. Широк е около

4,5 м. За направата му са използвани големи каменни блокове с неправилна форма, като фугите между тях са запълнени с по-дребни камъни.¹⁵

- **КРЕПОСТ „ЛИСИЧКА КАЛЕ” ОТ IV–VI в. , гр.Смядово**

Намира се в едноименната местност на около 8 км югозападно от Смядово, върху най-високата част на възвишението над р. Илан дере. Ясно личат дебелиите 2 м крепостни стени с добре оформена лицева страна и пълнеж изключително от камък и малко хоросан, както и входът в западната част. На запад от входа, преди основната крепостна стена, са изградени две преградни стени съответно на 170 м и на 300 м от входа. Установен е и напречен зид, разделял укреплението на две части, както и канал за оттичане на водите. В градежа на крепостта се открояват два строителни периода, а датирането ѝ е направено въз основа на намерените тук римски и византийски монети.¹⁵

- **КРЕПОСТ „ЧЕЛИНА” ОТ IV–VI в., гр.Смядово**

Намира се на 3,5 км южно от Смядово, върху продълговатото възвишение в едноименната местност. В по-достъпната ѝ североизточна стена се открояват останките от издадена навън полукръгла кула и входът. Друг вход за крепостта е имало на южната стена, на около 75 м от водохранилището, намиращо се под крепостта. Крепостната стена, дебела 1,3 м, е изградена от ломен камък, споен с розов хоросан. При по-късните укрепления на стената, най-вероятно по време на Второто българско царство, е използван бял хоросан. Във и около крепостта е открита керамика от IV-VI в. и от XII-XIV в. В южната част на възвишението, под крепостната стена, е запазено водохранилище, иззидано от плочести камъни, споени с бял хоросан и дребен чакъл, като е запазена и част от първичната зидария, правена с червен хоросан. Водоохранилището е разделено на две помещения – преддверие с квадратна форма със страни 2,8 м и същинско водохранилище с кръгла форма с диаметър 4,5 м. Покривът на водохранилището е засводен. Съдейки по двата цвята хоросан съоръжението е използвано и от византийците през IV-VI в. и по време на Второто българско царство през XII-XVI в.¹⁵

- **НЕКРОПОЛ ОТ IX–X В., гр.Смядово**

Намира се на около 3 км западно от Смядово, в местността Калугера. Проучени са 10 гроба и източната част на трикорабна базилика. Сред откритите погребални дарове са бронзова тока, каменна плочка с издраскани върху нея части от две конски фигури, железен нож и желязна халка. На около километър югозападно от некропола са открити следи от старобългарско селище.¹⁵

- **КЪСНОАНТИЧНА КРЕПОСТ „ЗЛАТАРСКО КАЛЕ”, гр.Смядово**

Намира на 9.17 km западно по права линия от центъра на град Смядово, над река „Белия дол”, на височина „Калето”. Има формата на многоъгълник.

Стената е градена от ломен камък и хоросан. Разкрита е правоъгълна кула 10x8 m. Съществувала е през IV-VI век. ¹⁰

- **КРЕПОСТ БУЮК КАЛЕ / ГОЛЯМ ХИСАР, с. Бял бряг**

Късноантична крепост „Буюк кале”/”Голям Хисар” се намира на 2.92 km югозападно по права линия от центъра на село Бял бряг върху рид от Стара планина. Заема площ около 30 дка. По ръба върви стена, градена от ломен камък, споен с хоросан, сега силно затревена. Предполагаемо съществуване през IV-V век. ¹⁰

- **КРЕПОСТ КАРАДЖОВ ГРАД, с. Веселиново**

Късноантична крепост „Караджов град” се намира на 3 km южно по права линия от центъра на село Веселиново. ¹⁰

- **КРЕПОСТ ИСТЕНЛИК КАЛЕ / КАЛЯТА, с. Желъд**

Късноантична крепост „Истенлик кале”/”Калята” се намира на 2 km южно по права линия от центъра на с. Желъд, в западната част на рид от Стара планина, в местността „Хоро мегдан”. Има неправилна форма с площ около 30 дка. Крепостен зид, широк 2 m огражда височината от север и изток. Градежът на лицевата част е от грубо дялани блокове, а вътрешността от ломени камъни, споени с бял хоросан и примес от счукана тухла. На изток има останки от кула, която по всяка вероятност е триъгълна. От югозапад, където склоновете са стръмни, не се забелязват следи от зидове. В крепостта има следи от съборени сгради. Съществувала е през IV-VI в. ¹⁰

- **КРЕПОСТ ДРАГОША / ХИСАРЯ, с.Кълново**

Късноантична крепост „Драгоша”/ ”Хисаря” се намира на 1.70 m източно по права линия от центъра на село Кълново, върху естественото възвишение „Хисаря”. Има неправилна форма, като на запад и юг стените на височината са почти отвесни или отвесни. Крепостния зид, граден от камък и споен с хоросан, се очертава под насип и храсти. Съществувала е през 4-6 век. ¹⁰

- **СЕЛИЩНА МОГИЛА, с.Кълново**

300m източно, могила от каменно-медната епоха, висока 10m с диаметър 80m¹⁰

- **ТРАКИЙСКО СВЕТИЛИЩЕ, с.Кълново**

Източно от селото са Открити основи на разрушена сграда и оброчни плочки на тракийския конник¹⁰

- **КЪСНОАНТИЧЕН НЕКРОПОЛ, с.Кълново**

Източно от селото са открити погребения чрез трупополагане с оръжеен инвентар.IV-V век¹⁰

- **СТАРОБЪЛГАРСКИ ЗЕМЛЕН ВАЛ ЕРКЕСИЯ, с.Риш**

Разкрит е на 3.62 km югоизточно по права линия от центъра на село Риш, вляво до пътя за южна България. Прегражда стръмен скат с наклон на запад по южния склон на връх Божурец до река Дълбок дол, приток на р. Бяла река, на около 1 km северно от превала на Ришкия проход. Дължината му е 500 m. Започва от отвесна скална стена и се спуска в права линия почти до шосето Шумен- Карнобат. По средата и в северозападния си край е пресечен от стари пътища. Земленият насип е широк 15 m и висок до 3 m. Главният ров е на юг, с широчина до 10 m и дълбочина 2 m. От северната страна има допълнителен ров, широк 6 m и дълбок 1 m.

При изворите на р. Бяла река се намира на 4.51 km южно от с. Риш. Прегражда седловината между реките Бяла река (приток на Голяма Камчия) и Немойдере (приток на Луда Камчия). Има формата на подкова. Пази пътя, който се спуска по река Бяла река на север, а идва от Драгоевския проход. Дължината му е 1760 m. Земленият насип е широк до 15 m и висок до 2.5 m. Ровът е с широчина 10- 12 m и дълбочина до 2 m.

Намира в м. „Дурбалийски кидик“ на 4.67 km югозападно от село Риш. Прегражда северния склон на седловината между в. "Голям Дебелец" и възвишението "Таукчи". Дължината му е 310 m. Земленият насип е с широчина 10- 12 m и височина до 2 m. Ровът му е на юг, широк 10 m и дълбок до 1.5 m.¹⁰

- **СРЕДНОВЕКОВЕН ЗЕМЛЕН ВАЛ ЕРКЕСИЯ ПРИ РЕКА ТАУКЧИДЕРЕ, с.Риш**

Прегражда седловината между Таукчитепе и в. "Узунджа", на 5.79 km югозападно по права линия от центъра на село Риш. Ровът му е на югозапад. Височината от дъното на рова до върха на насипа е 19 m.¹⁰

- **ЗЕМЛЕНО УКРЕПЛЕНИЕ ТОПРА КАЛЕ, с.Риш**

Старобългарско землено укрепление „Топра кале“ се намира на 3.06 km югоизточно по права линия от центъра на с. Риш, в равнината. Има форма на неправилен многоъгълник с площ над 20 дка. Състои се от ров и вал. По източния ров тече река Попов кладенец. Входи има и на четирите страни¹⁰

- **КАМЕННА СТЕНА ПРЕГРАДАТА, с.Риш**

Късноантична и средновековна каменна стена Преградата се намира на 5.86 km югоизточно по права линия от центъра на с. Риш, в местността „Кидика“. Каменната стена, с дължина около 555 m и дебелина 2.57 m е преграждала седловината между в. Стаица и в. Божурица. По- голямата част от стената е разположена в посока североизток- югозапад като след 450 m прави чупка в посока юг. В близост до тази чупка, преди стената да завие на юг, от северната и страна е издигната правоъгълна кула с размери 8.5x17 m. Кулата е стратегически разположена на едно от най- високите точки на стената, като предназначението и е било да наблюдава и защитава подстъпите до стената от запад и северозапад. Стената е разположена

направо върху скалистия гребен, като склона от северозапад е стръмен и труднодостъпен, за разлика от югоизточния, който е полегат и преодолим. Труден е и достъпа към южния сектор на преградата, където в продължение на 100 m има стръмен и дълбок дол. Самата стена в днешно време се проследява под насип с ширина от 4 до 7 m. Югоизточно от стената на разстояние до 4 m е изкопан ров, който се простира от чупката в стената, на североизток, почти до края и. Само на един участък на стената, от северозапад, личат останки от ров широк 3 m и пред него насип широк 5 m и висок 1 m. Градежът на стената се състои от две лица изградени от подредени по редове и лица местни ломени камъни и пълнеж от разнородни по големина късове споени с кафявожълт и тъмнокафяв хоросан. Хоросанът е със състав от глинен речен нанос, вар и рядко счукана тухла. Този цвят е объркал някои автори, че стената е споена с глина. В непосредствена близост до стената археолозите са открили две ями за съхраняване на вар и приготвяне на хоросан. Топографията на преградното съоръжение и явната му насоченост на север, както и спецификата на градежа и насочената на север кула е явно доказателство за късноантичната датировка на преградната стена. Вероятно през ранното българско средновековие е оценено значението на тази преграда, като е изкопан ров от югоизток. Преградата отново продължава да функционира, но вече пригодена срещу неприятел идващ от юг.¹⁰

- **КРЕПОСТ БРЕГУРЛА / РИШКО ГРАДИЩЕ / ГРАДИЩЕ, с.Риш**

Късноантична крепост „Брегурла“/ „Ришко градище“/ „Градище“ се намира на 3.37 km западно по права линия от центъра на село Риш общ. Смядово. Има неправилна продълговата форма с размери 110x300 m. Най- голямата широчина на крепостта е около 110 m, между северната- около 250 m и южната- 300 m. С изключение на изток, от всички други страни се спускат скалисти склонове. Крепостния зид е изграден от ломени камъни, споени с бял хоросан. Под южната стена личи втори крепостен зид и останки от предградие. От крепостта е водил път към местността „Брегурла“ в Драгоевския проход, в който има и местност „Беждане“ с остатъци от селище. Според преданието и крепостта се е казвала „Брегурла“.¹⁰

- **КЪСНОАНТИЧНА И СРЕДНОВЕКОВНА КРЕПОСТ „КАЛЕТО ВЪЗ КУЧКИТЕ“, с.Риш**

11 km южно, вляво от шосето Риш-Ямбол, с неправилна форма с приблизителни размери 90/70m. Северната и южната стена са защитени с кули, а пред тях има ров, дебелината на крепостната стена е 2 m, с два вида градеж – първоначалният е от големи дялани блокове, споени с хоросан, а вторият с омени камъни на хоросанова спойка.¹⁰

- **КРЕПОСТ КАРАБУРУНСКО КАЛЕ, с.Черни връх**

Късноантична крепост „Карабурунско кале“ се намира на 1.32 km северозападно по права линия от центъра на с. Черни връх, върху крайното възвишение на продълговат рид със стръмни южни и западни склонове.

Има неправилна форма на подкова с основа на изток. Крепостния зид, граден от ломени камъни споени с бял хоросан, на места е запазен до 3 m височина. Лицевите части на зида са силно оронени. До североизточния и югоизточния ъгъл личат следи от кули, фланкиращи входовете. В крепостта се виждат натрупани камъни от разрушени постройки. Източно от крепостта личат останките от селище.¹⁰

- **КРЕПОСТ НА ПЛАТОТО "БАИРА", с. Янково**

Тракийска крепост има върху платото „Баира” на 1.8 km северно по права линия от центъра на село Янково общ. Смядово. Върху площ от 30 дка са пръснати късове от мазилка на колиби, фрагменти от различни по техника съдове, долиуми и др. Части от крепостен зид се очертават под насип, покрит с храсти. Съществувала е през 5-2 в.пр.н.е.¹⁰

- **ТРАКИЙСКА И КЪСНОАНТИЧНА КРЕПОСТ „КАЛЕТО”, с. Янково**

Намира на 1.6 km североизточно по права линия от центъра на село Янково, на естествено възвишение със стръмни склонове от север и запад. Има U образна форма с основа около 100 m, обърната на запад. Входът най- вероятно е бил от изток. Личат останки от крепостен зид, широк 2.2 m, граден от големи, грубо дялани камъни и бял хоросан, ограждащи пространство от около 10 дка. На места са натрупани камъни от разрушени постройки. Съществувала е от IV в.пр.н.е. до V-VI век.¹⁰

- **ТРАКИЙСКО, АНТИЧНО ИСРЕДНОВЕКОВНО СЕЛИЩЕ, с. Янково**

На 2 km северозападно от селото при риголване на мястото са открити основи на сгради и фрагменти от съдове, тухли и керемиди, монети на римски императори.¹⁰

- **СРЕДНОВЕКОВНА ЦЪРКВА м."МАНАСТИРА", с. Янково**

По тип принадлежи към еднокорабните едноапсидни църкви с размери 12/5,8м, с дебелина на стените около метър, изградена от ломени камъни и кал, пода постлан с тухли.¹⁰

- **АНТИЧНО И СРЕДНОВЕКОВНО СЕЛИЩЕ, с. Веселиново**

На 1 km западно, в м. Черковище, между шосето за Риш и с. Чучура. По повърхността изобилни културно истанки, камъни от разрушени постройки, късове от мазилки на колиби, части от каменен корниз, вероятно от църква, фрагменти от съдове и др. Античното селище е от периода II-IV век, а средновековното от XII-XIV в.¹⁰

- **ОСТАНКИ ОТ СГРАДА, с. Веселиново**

На 500m. източно от селото върху възвишението „Бостанлъка” са различен основи на сграда от ломен камък и кал. Местността носи названието „Манастиря”. Липсват находки, но вероятно е средновековна църква.¹⁰

Историческата памет се пази и чрез паметниците и паметните плочи, които според Списък на войнишки паметници и паметниците, свързани с борбите за национално освобождение, информацията от Областна администрация Шумен (публично достъпна <http://oblastshumen.government.bg/files/memorials/Pametnici/Smydovo>) за територията на Община Смядово са:

- Паметник в чест на Симеон Христов Бъчваров, намира се в центъра на село Веселиново (в парка), дата на откриване 1962г.
- Паметник на загиналите ятаци, намира се в центъра на село Риш, дата на откриване 1958г.
- Паметна плоча в чест на Каро Георгиев Йоргов, намиращ се на ул. „Начо Гайдов” №6 в град Смядово
- Паметник на загиналите във втората световна война, намиращ се в центъра на гр. Смядово, пл. „Княз Борис I”, дата на откриване 1958г.
- Мост-паметник на загиналите във войните – Смядово, намиращ се на центъра на града над река Смядовска, проектант Хр. Харалмбиев, построен от трета инженерна бригада
- Паметник в чест на Ангел Димитров Ангелов, намиращ се на центъра на с.Янково
- Възпоменателна плоча на загиналите през Балканските войни 1912-1913г. и в Първата световна война 1914-1918г., с.Янково

10.3. Ценностна характеристика

По долината на река Камчия е регистрирана най-голямата в Североизточна България гъстота на тракийски могилни некрополи от периода V–III в.пр.Хр. Като едни от малкото запазени строителни съоръжения от епохата, гробниците дават богат научен материал за духовния живот и материален бит на древните траки. Регионът е изключително богат на археологически паметници, голяма част от които са публикувани и добре известни на науката. Сред тях е и гробницата от гр. Смядово, експонирана в зала „Античност” на РИМ – Шумен, което е принадлежала на тракийска владетелка, с голяма културна значимост като свидетел за изключително високото ниво на образците на тракийската гробнична архитектура. 9

Значимостта на крепостите може да бъде разглеждана и в контекста им като част от цялостната отбранителна система, възникнала още през късната античност по билото на планината и охраняваща проходите, както и като свидетелство за многовековното историческо развитие на територията.

Все още има запазени образци на балканската къща, чиято съхранена автентична структура показва майсторството и традициите в строителството и бита на населението на територията от края на XIX век.

Частично ансамбловото къщи и стопански постройки с характерни градоустройствени и архитектурни белези има запазени в кварталите северно и западно от църковния-музеен комплекс и моста паметник в центъра на гр. Смядово.

10.4. Пространствено разположение

Археологическите обекти са разположени неравномерно извън урбанизираната територия, като появата и развитието им е свързана с конкретните природни и исторически особености на разглежданата територия.

Неолитните селища при с.Бяла река и с. Риш са разположени върху високи речни тераси, където реката оформя голям завой. През по-късните епохи значително се увеличава гъстотата на селищата в разглеждания регион, като селищата от желязната епоха се разполагат върху първите незаливни речни тераси, често оградени от високи и стръмни дерета, което ги прави естествено защитени.

В котловината на река Голяма Камчия се наблюдава значителна концентрация на надгробни могили (в края на XIX и началото на XX век действителният им брой е надвишавал 100). При избора за място на надгробните могили са следвани два принципа – те са били издигани в непосредствена близост с брега на реката или върху естествени възвишения и ридове През ранновизантийския период по горното течение на Голяма Камчия е съществувала гъста мрежа от селища, разполагани върху първите незаливни речни тераси. През ранновизантийския период селищата са групирани по средното и долното течение на най-големите притоци на река Голяма Камчия. В древността по долините на реките, прокарани през близките старопланински проходи са минавали пътищавероятно използвани през желязната и пра-историческата епоха. Трансбалканските пътища са имали първостепенно военно значение. Всички пътища през старопланинските проходи са осъществявали пряка връзка между Севернобалканския и Диагоналния римски път. Опустошителните нападения на готи и хуни довели до изграждането на т. нар. Старопланинска защитна линия, съставена от преградни стени, кастели, землени окопи, места за наблюдения и др. в края на III и през IV век. В непосредствена близост на пътищата са разположени селища и укрепителни пунктове. 6

Запазеният възрожденски комплекс от сгради около църквата в гр. Смядово и днес е в ядрото селището.

По-голямата част от селищата са се оформили в полите на Балкана около реките, като данни за с. Риш има от 1530г., Яково, Веселиново и Желъд от XVII век. След освобождението се наблюдават миграционни процеси на изоставяне на селищата и махалите високо в планината и слизането в подножието ѝ.

10.5. Състояние

Археологическите обекти са в общо лошо състояние. Те не са били консервирани или реставрирани, не са социализирани. Повечето от тях са под обработваеми земи, което допринася за тяхното увреждане. По много от тях иманярската намеса е нанесла непоправими щети.

Подробно описание за всеки един от археологическите обекти – местоположение, находки, състояние, достъпност, възможност за експониране и др., е дадено в техните картони от АИС АКБ, които не могат да бъдат публикувани съгласно Наредба №Н-2 от 06.04.2011г. за създаване, поддържане и предоставяне на информацията от АИС АКБ.

Църквата в гр. Смядово е в сравнително добро състояние (направен е ремонт на църковната сграда), а музейният комплекс около нея, запазен в автентичния си вид, има нужда от ремонт.

10.6. Места и зони на въздействия от природни и антропогенни фактори, които представляват риск за увреждането на НКЦ и на експозиционната им среда

Вредното въздействие от атмосферни и природни влияния, стареене на материалите и изчерпване на техния жизнен цикъл оказват особено негативно влияние върху крехките археологически структури, кирпичените и дървените елементи на старите къщи, много от които са изоставени и самосрутили се.

Археологическите обекти на територията на общината са застрашени от вандализъм, разпад на оригиналната субстанция, водеща до сериозна промяна в структурата.

Аграрното обработване на земята в зоните с археологически обекти е силно деструктивно. Антропогенен фактор, който нанася съществени вреди на културното наследство е иманярството.

За обектите, разположени в близост до речните корита, рискът от наводнение е съществен.

Риск за културното наследство, свързан с добив на материали, глеми инвестиционни намерени, замърсяване на въздуха, почвите и водите от големи промишлени предприятия на територията на общината няма.

10.7. Връзка със средата и останалите функционални системи в общината

Недвижимото културно наследство на Община Смядово има незадоволителна обвързаност с останалите функционални системи в общината – жилищна, отдих и туризъм, култура, образование.

Основен проблем, свързан с развитието на туристическия сектор в общината, е и отсъствието на изградени връзки и сътрудничество между съществуващите фирми и институции. Това не позволява да се използват пълноценно съществуващите възможности. 5

Изключение правят архитектурно-строителните и художествени ценности в гр. Смядово – църква, килийно и девическо училище, е поддържат пълноценна връзка между системата на КИН и другите функционални системи чрез континуитета, жизнеността и обогатяването на функцията си.

Археологическото наследство не е социализирано и не участва адекватно в културния, образователни и туристическия сектор в общината.

Връзката на културното наследство в региона със заобикалящата го природна среда е неразривна, структуро-определяща (формирането на селищата, пътищата, укрепителните съоръжения и др.) и неизменна. Благодарение на тази силна връзка за някои от обектите има достатъчно предпоставки за определянето на културен ландшафт.

Археологическото наследство в общината в извънселищните територии до голяма степен е съхранило връзката си със заобикалящата го среда.

В повечето от населените места в средата на ХХ век е изграден нов жилищен фонд, който е изменил фоновата рамка на старите къщи (постройките се разполагат по уличната регулация), но е запазил ниската етажност (основно едноетажно застрояване) и е осигурил сравнително благоприятно интегриране на старите сгради в съвременните селища.

Потенциалът на НКЦ в общината не е напълно разгърнат, множество археологически обекти с научен и туристически потенциал не са проучени, консервирани и социализирани.

10.8. Взаимовръзка с движимото и нематериалното културно наследство

Движимото и нематериалното и историческо културно наследство е представено в музейните експозиции на музейния комплекс в централна част на град Смядово. Състои се от две сгради, включващи картинна галерия (в килийното училище от 1846г.) и етнографска сбирка (в девическото училище), където са експонирани произведения на изкуството, автентични предмети от бита на българите, традиционни български носии и др. Музейният комплекс се използва при гостувания на художници; майстори на малки пластики, обков с мед и сребро; дърворезбари и др.

Църквата има съществена роля като пазител на българската духовност, ха=рамове има построени във всички селища, освен Веселиново и Александрово:

- църква „Свети Архангел Михаил” - построена през 1869г. в град Смядово, неколкратно опожарявана и възстановявана. Ценност представляват иконите, експонирани в РИМ Шумен и богата ѝ библиотека, като към момента църковните книги се съхраняват в Държавният архив;
- църква „Свето Успение Богородично” – построена в село Черни връх през 1927г.;
- църквата „Свето Рождество Богородично” – строена през 1929г. в село Бял бряг;
- църквата „Св. св. Кирил и Методий“ в село Кълново;
- църквата „Св. Великомъченик Димитър" в село Янково,
- Девическо училище

Според ЗКН нематериално културно наследство са:

1. устни традиции и форми на изразяване, включително и езикът като носител на нематериално културно наследство;
2. художествено-изпълнителско изкуство;
3. социални обичаи, обреди и празненства;
4. знания и обичаи, които се отнасят до природата и вселената;
5. знания и умения, свързани с традиционните занаяти.

Съчетанието на материално и нематериално културно предоставя големи възможности за изиявяване на цялостното културно богатство на разглежданата територия.

Средищата, в които се пази и предава фолклорът, традициите, краеведческата дейност и културната идентичност, са читалищата, като на територията на Общината те са шест и са с активна читалищна дейност:

- Народно читалище "Братство – 1860" е основано през 1860г. в гр. Смядово. Създаването му е от изключително значение за местните жители по това време, тъй като е първото селско читалище в страната.
- Народно читалище „Развитие – 1908" е създадено през 1908г. в село Кълново. В момента, дейност към него осъществява един самодееен състав за автентичен фолклор.
- Народно читалище „Васил Левски – 1902" е създадено през 1902г. в село Янково.
- Народно читалище „Съзнание – 1927" е създадено в село Веселиново през 1927г. Разположено е в две самостоятелни сгради: читалищен киносалон и сграда на библиотеката.
- Народно читалище „Просвета – 1928" е създадено през 1928г. в село Риш.
- Народно читалище „Христо Ботев – 1949" е създадено през 2012г. в село Александрово.

Културна особеност, характерна за жителите на община Смядово са автентичните смядовски хора - „Бяла Неда“, „Ойсата“, „Горката баба“ и „Кълновската“.

Типичен за местното население е и автентичният обичай „Куда“, който се провежда в първата неделя на гроздобера, а подготовката за него започвала от петък.

Кукерският танц е бил характерен за село Веселиново още по време на Руско-турската освободителна война. Той се е танцувал в деня след Сирни Заговезни. Съхранен през годините, кукерският обичай може да се види и до днес. Традицията се възобновява през 1977 г. по инициатива на възрастните хора в селото. Към настоящия момент към Народното читалище „Съзнание – 1927" в с. Веселиново е създадена Маскарадна група „Черните кукери“. Дейността ѝ е свързана с пресъздаването на

автентичния ритуал – кукеруване, който се провежда с благопожелание за високо плодородие, здраве и берекет за хората и за прогонване на злите сили. Веселиновските кукери са единствените черни кукери в България – лицата им не са скрити с маски, а са почернени със сажди. Именно в тази характерна особеност се изразява тяхната уникалност. В групата участват само мъже, единият от които е облечен в женски дрехи, имитиращ булка - водачът на групата. Следва „Каракуката“ – най-силният от момците – той пази булката и е неотлъчно до нея, с групата вървят и поп и магаре. Носията, с която са облечени е изцяло автентична. Състои се от две тъкани веселиновски фусти, плетени тумани и цървули на краката, конусовидни козешки шапки на главите и в допълнение – дървени саби. На кръста си носят кожен колан с траки, чиито звуци прогонват злите сили. 13

Общината има богат празничен календар, в който са включени всички големи православни и национални празници и чествания в памет на бележити личности.

Традиционно празниците са били свързани с главния поминък на населението - скотовъдство и земеделие.

06.01 – Йорданов ден

21.01 – Ден на родилната помощ

14.02 – „Трифон Зарезан“ – празник на винаря и лозаря

19.02 – Годишнина от обесването на Васил Левски

22.02 - Сирни Заговезни

01.03 – Ден на самодееца – отбелязва се с художествена програма от самодейните състави на територията на Общината.

03.03 – Ден на Освобождението, Национален празник на България.

08.03 – Честване международния ден на жената.

Лазаров ден

Цветница

Великден

22.04 – Международен ден на Земята

06.05 – Гергьовден, Ден на храбростта и на Българската армия;

Общински пролетен събор

09.05 – Ден на Европа

Общински спортен празник

24.05 – Ден на българската просвета и култура

01.06 – Ден на детето

02.06 – Ден на загиналите за Българската свобода, Ден на Ботев

юли - Празници на Смядово, посещение на фолклорни групи

август – Панаир на гр. Смядово

август – Фестивал на чергата и тъканите изделия с.Веселиново (от 2016г.)

06.09 – Национален празник на Съединението на Княжество България с Източна Румелия

22.09 – Национален празник Обявяване на независимостта на България

01.10 – Ден на музиката и поезията, ден на пенсионера

01.11 – Ден на народните будители

22.11 – Ден на Християнското семейство

последна неделя на ноември - Ежегоден градски събор

25.12 - Кледни тържества

31.12 – Нова година

ЗАНАЯТИ

През Възраждането на територията на общината, освен основния поминък – земеделие и скотовъдство, са били развити най-вече следните занаяти:

- воденичарство, грънчарство, обуцарство (първоначално само за ремонт на калеври, чехли и папуци, а по-късно и за изработване на обувки), кожухарство, мутафчийство (обработване на козина от кози), ковачеството, дърводелство, бъчварство, дюлгерство. Наред с това смядовчани правели кираджилък – цели кервани са карали вълна за Добрижелязковата фабрика в Сливен. Практикували са джелепчийство – търговия на добитък. Имало е работилнички абаджии и терзии, бакалски дюкянчета.

Смядовчани били добри селски стопани, горяни, караджии и животновъди – били прочути свинари и производители на луканки.

В момента все още работят ковач и дърворезбар.

10.9. Анализ на предходното устройствено и инвестиционно проектиране и реализации с оглед диагностициране на произтеклите от тези намеси (или липсата на намеси) проблеми за недвижимото културно наследство

В периода между двете световни войни в общината се осъществява урегулирането на по-голямата част от селищата, като начина на свободно застрояване се запазва, но се налага едноетажната застройка, долепена до уличната регулация (в някои от селата все още има запазени стари къщи, на места двуетажни, разположени навътре в парцела). Селищата са формирани покрай реките в подножията на възвишенията с неправилна форма на кварталите, което е запазено и

при последващото градоустройственото планиране, когато са разширени и застроени с по-големите по мащаб обществени сгради (универсален магазин, община, здравна служба и т.н.) селски центрове. Като цяло градоустройствената намеса е била съобразена с особеностите на терена и установеният сграден фонд и не се е отразила негативно върху културното наследство.

Основният гръбнак, по който се образували и развивали селищата и махалите на територията на общината, са били реките. Съвременното градоустройство е изместило тази ос към пътно-комуникационната артерия, често успоредна на реката, като така се е осигурило безконфликтно селищно развитие по отношение на запазване на старите структури.

10.10. Проблеми:

1. Съществен проблем от правно естество е неуредената собственост за голяма част от археологическите обекти.
2. Много от археологическите обекти се намират на територията на горски фонд или обработваема земеделска земя, за извършване на дейностите по опазването им е необходимо да се процедира промяна на предназначението на земята.
3. Съществува документална неуреденост относно културното наследство, която изисква актуализиране на списъците с недвижими културни ценности на НИНКН и синхронизиране с Археологическата карта на България.
4. Част от недвижимите културни ценности на територията на Смядово и Янково са все още само декларирани, необходимо е завършване на процедурата по обявяването им.
5. Археологическите обекти не са социализирани, не е изявен техния потенциал, не са предприемани дейности по консервация, реставрация и експониране на повечето от установените археологически структури. С изключение на комплексът около църквата в гр. Смядово и пренесената в Шуменския музей тракийска гробница, по останалите недвижими културни ценности не са предприемани дейности по консервация и реставрация;

За описаните обектите на недвижимото културно наследство липсват данни за определените режими за опазване по смисъла на чл.79, ал.1 и ал.2 от ЗКН, което възпрепятства изпълнението на разпоредбите на чл.80 от ЗКН;

6. Не са вземани мерки за определяне на устройствените параметри, защитата и опазването на КН и неговата експозиционна среда;
7. Липсва адекватно документиране в съвременния смисъл на технологичните възможности на недвижимото културно наследство;
8. Структурите на обектите на недвижимото културно наследство не са стабилно укрепени, консервирани, реставрирани и експонирани, като за повечето от тях липсва достъп, информационни и указателни табели, както и оформена експозиционна среда;

9. Земеделската дейност не е отчитала наличието на археологически недвижими културни ценности на територията на Общината, в резултат на което голяма част от тях са увредени - могили и селища;
10. Иманярски намеси са унищожили частично или цялостно археологическите структури.

10.11. Насоки за опазване, експониране и социализиране

1. Допълнително засилване на регионалното сътрудничество с другите съседни общини и създаването на общ съвместен продукт с използването на ресурсите им (вече има реализирани подобни проекти).
2. Стимулиране на нови алтернативни източници на финансиране на дейностите по опазване на културните ценности.
3. Подобряване на общинската техническа инфраструктура – основно пътища.
4. Необходимо е да се продължат дейностите по проучване и изследване, маркиране и приобщаване към системата на отдиха и туризма на археологическите обекти.
5. След проучването им, на археологическите обекти трябва да бъдат определени охранителни зони и режими за тяхното опазване, да се усъвършенства юридическата защита за всички НКЦ в общината.
6. Обектите, представляващи научна и обществена ценност, трябва да бъдат консервирани, реставрирани и удачно експонирани.
7. При проучване, консервация, реставрация и социализация на някои от археологическите обекти в общината може да се създаде допълнителна система от вътрешни културни маршрути.
8. Да се стимулира привличането на общесвеността, НПО, подрастващите и младите в изучаването, опазването, поддържането и популяризирането на културно-историческото наследство.
9. Като се отчете културно-историческия потенциал, в системата „Отдих и туризъм” да се заложи развитие, свързано с опознавателния и културно-исторически туризъм, развитие на легловата база.
10. Да се наблегне на разнообразието на съществуващите туристически продукти, използващи нови технологии за интерактивност и излагане на културното наследство чрез съвременни информационни технологии и сценичното изкуство, с цел постигне по-голяма атрактивност.
11. Допълнително развитие на алтернативни форми на туризъм (селски, екологичен, приключенски). Използване по-пълноценно на природния и антропогенния ресурс, материално и нематериално културно наследство.
12. Оптимизиране на връзките между структурите Култура и Туризъм

13. Създаване на атрактивен календар със събития, свързани с нематериалното наследство, традиции, ритуали и използващи рамката на недвижимите културни ценности, организиране на местни и интернационални пленери и фестивали.

10.12. Необходимост от създаване на устройствени предпоставки за опазване на цялостни културни ландшафти по смисъла на чл. 47, т. 6 от Закона за културното наследство (ЗКН).

Културен ландшафт по смисъла на чл 47, т.6 от ЗКН представлява съвкупността от пространствено обособени устойчиви културни напластявания, резултат от взаимодействие на човека и природната среда, характеризиращи културната идентичност на дадена територия. Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство определя културните пейзажи като "комбинирано произведение на човека и природата". Ориентацията за приложение на Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство (ЮНЕСКО, 2005) допълват това определение: Културните пейзажи отразяват развитието на човешкото общество и поселения през времето, под влиянието на физическите ограничения и/или възможности, предоставени от природната среда, както и последващите социални, икономически и културни сили, както външни, така и вътрешни". Културните пейзажи може да отразяват и специфична обработка на земята, традиционни умения, специфични традиции, описания на пейзажа в художествени творби и исторически събития, т.е. среда, наситена с материални и/или нематериални следи от взаимодействието на природни и антропогенни фактори.

На територията на община Смядово могат да бъдат разграничени устройствени предпоставки за дефинирането на такъв вид интегрално наследство като категория недвижима културна ценност. Територия на културен ландшафт може да бъде обособена около и северозападно от мост-паметника и комплексът на църквата "Архангел Михаил". килийното и девеическото училище, където е разположен и музейният комплекс и средата е наситена с историческа памет. Кварталите северно и западно от комплекса имат запазена градоустройствена структура, характерна за региона с едноетажна застройка по уличната регулация и високи плътни огради.

Културно-исторически пейзаж може да бъде изявен и по полите и южните склонове на Стара планина, наситени с древни селища и некрополи още от траките и множество крепости, формиращи защитна ситема по билата и охранявайки проходите, където антропогенната (археологическа) среда е запазила своите ценностни характеристики и на фона на специфичните природни дадености формира уникален ландшафт, наситен с материални и нематериални културни следи.

Има възможност за развитието на локални културни маршрути, които да съчетават природни и културни забележителности и да свързват топоси със съхранено археологическо наследство с прекрасна природна среда.

10.13. Необходимост от разработване на ПОУ по чл. 78 и чл.81от ЗКН за определени обекти и територии.

За територията на общината няма необходимост от разработване на ПОУ за определена недвижима културна ценност.

10.14. Критерии за изменение на ОУПО по отношение на последващото проектиране във връзка с опазването, защитата, експонирането и социализацията на обектите на НКН

Всяко последващо ниво и проектиране, касаещо ПИ с недвижима културна ценност или попадащо в охранителната ѝ зона се съобразява с предвижданията на ОУП, като се следват изискванията на чл.103. (4) и чл.104. (1) от ЗУТ и подлежи на съгласуване с МК съгласно ЗКН.

Когато изменението на подробния устройствен план налага изменение на общият устройствен план, съгласно чл. 134. (3) от ЗУТ първо се изменя общият устройствен план, като в случаите, когато се касаят имоти с НКЦ или такива в охранителните им зони, изменението се съгласува с МК, като е необходимо изработването на предварителни проучвания за обемно-пространствена структура, височина на застрояването и силуетно въздействие, съгласно изискванията на Глава 23 от Наредба 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти.

Начинът на застрояване, озеленяване и определянето на вида и параметрите им трябва да следват конкретните условия, съобразно теренните профили, идентичността на културните и историческите ландшафти, мащабът на пространствата, ракурсите на визуалните кореспонденции, рекултивацията на увредените участъци на експозиционната среда, регенерация на съществуващия сграден фондм благоустрояванем профилите на алеите и пътищата за достъп, осветеността на терените и пр. специфични фактори.

10.15. Критерии за изменение на ОУПО във връзка със защитата, опазването, експонирането и социализацията на НКН на територията на Община Смядово

- във връзка с осигуряване на устройствени мерки за защита на НКЦ и на експозиционната им среда от рискови фактори - преки и косвени, свързани с ново строителство за предотвратяване на разрушения в границите им или в охранителните им зони;
- във връзка с отменяне по реда на ЗУТ и на ЗКН на проектни разработки по предходни устройствени планове и инвестиционни проекти, които предпоставят риск за опазването и експонирането на структурите на НКН, нарушават характеристиките на културния и исторически ландшафт;
- във връзка с осигуряване на комуникация или съоръжение за достъп до НКЦ;
- във връзка с провеждане на магистрални и локални инфраструктурни проводи и мрежи;
- във връзка с предвиждане на комплекс от устройствени мерки по разширяване на ценностния контекст и на свързаността на структурите на локалното КН с тези на регионалното, за развитие на туристическата инфраструктура на територията на общината.

11. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

11.1. Пътна инфраструктура

11.1.1. Съществуващо положение

Със съседните общини транспортното обслужване се осъществява по второкласен път II - 73 /Шумен - Карнобат/ и три третокласни III - 7301 /Ивански - Дългопол/, III - 7302 /Смядово - Преслав/, III - 7303 /Риш - Върбица/, като те обслужват половината от населените места от общината. Останалите населени места се обслужват единствено от общински пътища с обща дължина 20.28км., чието състояние не е на необходимото ниво.

Дължината на републиканската пътна мрежа на територията на общината е следната:

- главен път II-73 - Шумен - Карнобат дължина 25,920 км, асфалтобетон, от км. 17.565 до 43.485.
- главен път III - 7302 - Бенз.Петрол - Преслав дължина 6,930 км. асфалтобетон, от км. 0.000 до 6.930.
- главен път III - 7301 - Ивански - Желъд, дължина 16,500 км., асфалтобетон, от км.5.030 до 21.530.
- главен път III - 7304 - отбивка за с. Риш - Тушовица, дължина 10,378 км., асфалтобетон, от км.0.000 до 10.378.

Общата дължина на републиканската пътна мрежа е 59.728 км., а площта – 353.770 км.

По проект: „Транзитни пътища V” ЛОТ 4 се изпълнява рехабилитация на път II - 73 - Шумен - Комунари която е предвидено да завърши 2013г. Останалите пътища от третокласната пътна мрежа са в много лошо състояние.

Състоянието на републиканската пътна мрежа към 31.12.2016 г. е следното:

Област Община	№ по ред	Наименование на показателите		Клас на пътищата				Пътни вр.при възли и крс	ОБЩО
				АМ	I клас	II клас	III клас		
ОБ- ЛАСТ ШУМЕН	1	Степен на изграждане на пътища		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	а/	Пътища с настилка	км	37.220	187.597	77.500	302.264	16.000	620.671
	б/	Пътища без настилка	км	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
		Всичко пътища:	км	37.220	187.597	77.500	302.264	16.000	620.671
	2	Състояние на настилката		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	а/	добро	км	37.220	124.773	52.500	126.857	5.890	347.240

Област Община	№ по ред	Наименование на показателите		Клас на пътищата				Пътни вр.при възли и крс	ОБЩО
				АМ	I клас	II клас	III клас		
	б/	средно	км	0.000	52.701	9.000	56.988	10.200	128.889
	в/	лошо	км	0.000	10.123	16.000	118.419	0.000	144.542
		Всичко:	км	37.220	187.597	77.500	302.264	16.090	620.671
	3	Пътища по вид настилка		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	а/	асфалтобетонна	км	37.220	187.397	77.500	302.264	16.090	620.471
	б/	биндер	км	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	в/	асф.повърхностна обработка	км	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	г/	Асв.проп.субив и др.асф. покр.	км	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	д/	паважна	км	0.000	0.200	0.000	0.000	0.000	0.200
	е/	циментобетонна	км	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	ж/	трошенокаменна	км	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
		Всичко:	км	37.220	187.597	77.500	302.264	16.090	620.671
ОБЩИ- НА СМЯДОВО	1	Степен на изграждане на пътища		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	а/	Пътища с настилка		0.000	0.000	26.300	33.217	0.000	59.517
	б/	Пътища без настилка		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
		Всичко пътища:		0.000	0.000	26.300	33.217	0.000	59.517
	2	Състояние на настилката		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	а/	добро		0.000	0.000	26.300	15.500	0.000	41.800
	б/	средно		0.000	0.000	0.000	1.167	0.000	1.167
	в/	лошо		0.000	0.000	0.000	16.550	0.000	16.550
		Всичко:		0.000	0.000	26.300	33.217	0.000	59.517
	3	Пътища по вид настилка		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	а/	асфалтобетонна		0.000	0.000	26.300	33.217	0.000	59.517
	б/	биндер		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	в/	асф.повърхностна обработка		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	г/	Асв.проп.субив и др.асф. покр.		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	д/	паважна		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	е/	циментобетонна		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	ж/	трошенокаменна		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
		Всичко:		0.000	0.000	26.300	33.217	0.000	59.517

Последните ремонти, извършвани по отделните отсечки са следните: Програма „Държавни инвестиционни заеми“, проект „Транзитни пътищаV“ ЛОТ 4 – път II-73 „Шумен –Карнобат“ от км 0+000 до 43+500 – рехабилитация 2011 – 2013 г.

В рамките на ЛОТ 5 е включена в рехабилитацията на път III-7302 „Смядово – Златар – Драгоево - Велики Преслав“ от км 0+118 до км 31+433; от км 3+605 до км 6+035; от км 6+075 до км 20+665; от км 20+758 до км 23+952.

Реализация 2015 – 2016 година.

През 2015 г. по програма „Превантивен ремонт“ е ремонтиран път III-7301 Ивански – Кълново – Янково – Желъд – Арковна – Партизани – Комунари и ремонт на мост при км 20 + 293

В следващата таблица е показана средноденонощната интензивност на автомобилното движение през 2015 г. и прогноза за 2035 г.

Годи-на	Но-мер на пътя	Место-положение на преброятелния пункт	Леки автомобили	Автобуси	Леки товарни автомобили	Средни товарни автомобили	Тежки товарни автомобили	Тов.авт. с ре-марке и влекачи с полу-прицепи	Общ брой товарни авто-моби-ли	Общ брой пре-возни сред-ства	Еди-ници леки авто-моби-ли	Ораз-мерителни ав-том. на де-ноно-щие
2015	73	22.955	1856	28	411	205	96	687	1399	3283	5755	1281
2035			2596	37	575	287	134	960	1956	4589	8041	1789
2015	73	33.600	1817	45	228	122	25	484	859	2721	4374	882
2035			2540	62	318	171	35	677	1201	3803	6113	1233
2015	73	41.420	1516	21	264	120	189	509	1082	2619	4496	1038
2035			2120	29	370	168	264	712	1514	3663	6289	1452
2015	7301	13.200	659	18	138	36	41	32	247	924	1246	99
2035			921	24	193	51	57	45	346	1291	1741	137

Общинските пътища са отворени за обществено ползване и осигуряват транспортните връзки от местно значение, те са свързани с републиканските пътища или с уличната мрежа на населените места. Изграждането, ремонтът и поддържането на общинките пътища се осъществява от общината.

За периода 2007-2012г. на територията на Община Смядово няма рехабилитирани или новопостроени общински пътища.

Състоянието на общинските и местни пътища от територията на Община Смядово, които са осем броя е посочено в следващата таблица:

№	Път №	Стар номер	Наименование на пътя	от км.	до км.	Дължина в км.	Състояние
1	SHU1133	73014	/II -73, Смядово - Веселиново/ - жп. гара Смядово - Смядово /Ш-	0,000	1,900	1.900	Задоволително до лошо
2	SHU1137	73019	/II -73/ Веселиново-Граница общ.(Смядово-Дългопол) - Поляците - Партизани /В-7301/	0,000	5,500	5.500	Лошо
3	SHU2131	73009 M2	/III -75, Янково-Желъд/ - Черни връх Дом за жени с психични разстройства	0,000	4,500	4,500	Лошо
4	SHU2134	73015	/III -7301, Кълново - Желъд / Янково - Бял бряг	0,000	2,630	2,630	Лошо
5	SHU3133	73007	/III -7301, Янково - Желъд / Ново Янково	0,000	1,500	1,500	Лошо
6	SHU3132	73013	/II -73, Радко Димитриево - Смядово/ - Кълново/ III -	0,000	2,050	2,050	Лошо
7	SHU3135	73018	/II - 73, Веселиново - Риш/ - Александрово	0,000	1,500	1,500	Добро
8	SHU3136	M3	/SHU2134 - Бял бряг - жп спирка Бял бряг	0,000	0,700	0,700	Лошо
			ОБЩО:			20,280	
1	МП	73026	разклон Риш - стар път	0,000	2,700	2,700	Лошо
2	МП		/II-73/ - Промислена зона гр.Смядово	0,000	5,047	5,047	Задоволително до лошо
3	МП	73015	/II-73/ - Бял бряг	0,000	5,000	5,000	Лошо
			ОБЩО:			13,747	

Недостиг на средства и недостатъчно финансиране по програми са причините за лошото състояние на пътната мрежа и съоръженията. Рутинното /текущо/ поддържане през годините е довело да дефекти и повреди, които намаляват отчасти функционалната пригодност и дълготрайността на пътищата. Средствата, отделени за поддържката на 20,280км, са средно 45 000 лв. годишно, като тези средства са недостатъчни за всички видове дейности, които са необходими за качествената поддръжка на пътищата.

Нужно е пренастилане на трошенокаменни и асфалтови настилки и профилиране на банкети, както и подобряване проводимостта на отводнителни

канавки. Голяма част от пътните знаците липсват.

Община Смядово има изготвени проекти за следните общински пътища:

- Рехабилитация на съществуващ общински път SHU3130/III-7301, ЯНКОВО- ЖЕЛЪД/ - НОВО ЯНКОВО от км 0+000 до км 0+750
- Рехабилитация на съществуващ общински път SHU1133/II-73, СМЯДОВО - ВЕСЕЛИНОВО/ - ЖП ГАРА СМЯДОВО - СМЯДОВО /III - 7302/ от км 0+000 до км 1+743 и от км 0+000 до км 0+710
- Рехабилитация на съществуващ общински път SHU2131/III-7301, ЯНКОВО- ЖЕЛЪД/ - ЧЕРНИ ВРЪХ от км 0+000 до км 2+460
- Рехабилитация на съществуващ общински път SHU2131/III-7301, КЪЛНОВО/ ЯНКОВО - БЯЛ БРЯГ от км 0+000 до км 1+610 и МОСТ при км 0+583
- Рехабилитация на съществуващ местен път, свързващ II-73, с промишлена зона гр.СМЯДОВО от км 0+000 до км 2+409 и от км 4+360 до км 6+998.
- Рехабилитация на съществуващ общински SHU2131/III-7301, Кълново/Янково – Бял бряг от км 0+000 до км 1+610 и мост при км 0+583
- Рехабилитация на съществуващ местен път свързващ II-73 с промишлена зона гр. Смядово от км 0+000 до км 2+409 и от км 4+360 до км 6+998.

11.1.2. Нови проектни решения

С общия устройствен план се предлага някои от съществуващата местни или черни пътища да се регламентират като общински. С регламентирането им като такива се цели те да бъдат с приоритет за строителство, предвид повишената им функция, която се очаква по тези трасета.

В землището на гр. Смядово повишават класа (в общински път) следните отсечки:

- От военният завод до навлизането му в града.
- Продължението на същият път след излизането му от Смядово до включването във второкласния път II-73.
- Същото се отнася и за улицата след излизането и от града в североизточна посока до включването второкласния път II-73.

Друга пътна отсечка, която получава статут на общински път, е изходящата от североизточна посока улица, която пресича на прелез ж.п. линия и се включва в II-73.

С ОУП са проектирани още две пътни трасета със статут на мести пътища. Първото е локална улица, която да обслужи новопроектираната складово-

производствена зона, ситуирана между път II-73 и ж.п. линия. Това ще бъде улица със статут на локална. Второто трасе ще води на юг към новопроектираните терени за вилни зони (бивши земи по параграф 4)

В землището на с. Янково е проектиран общински път по трасето на съществуващия черен път. Същият изхожда от източната част на селото преминава през горски терен и продължава до навлизането му в Община Провадия.

ОУП предлага сериозен комуникационен проект – прокарването на нов общински път по съществуващ черен път, който свързва с. Бял бряг с общинския център. Дължината на това трасе е около 7.5 км., което е по-късо повече от два пъти от съществуващата дължина на пътищата, които подsigуряват тази връзка.

Този нов път може да се използва за по бърз достъп до общинския център и от обитателите на селата Янково, Ново Янково и Черни връх, както и за по-къса регионална връзка Дългопол – Смядово.

Друг проект за общински път, който също преминава по съществуващ черен път е предвиден за транспортна връзка между с. Веселиново и проектираната с ОУП на юг обслужваща база, свързана с опознавателния туризъм и КИН.

11.2. Железопътна инфраструктура

На територията на общината преминава железопътна линия № 26 Шумен – Комунари.

Категоризацията на ж.п. линия, съгласно „Наредба за категоризация на ж.п. линии в Република България, включени в ж.п. инфраструктура и закриване на отделни линии или участъци от линии“ е железопътна линия II категория.

Категоризацията на ж.п. линия, съгласно Нормативна уредба на ДП „НКЖИ“, по товаронапрежение е VI клас. Габаритът на натоварване на негабаритни и тежки товари е „GB“ на ж.п. линията, преминаваща през община Смядово.

В рамките на общината са разположени 3 прелеза: км 25+340 – гара Смядово, км 32+995 и км 38+808 в междугарие Смядово – Комунари.

Освен ж.п. гара при гр.Смядово съществуват и ж.п. спирки при с. Бял бряг и с. Желъд.

Техническото състояние на релсо-траверсовата скара е добро и гарантира заложените в графика за движение на влаковете скорости.

Диагнозното натоварване е 5 бр. влакове и ж.п. возила за денонощие, а прогнозното – 4 бр. Влакове и ж.п. возила на денонощие.

По данни на „НКЖИ“ до 2020 г. не се предвиждат реализации на железопътни проекти за територията на Община Смядово, както и ремонтни работи по сградния фонд на предприятието.

В предходната точка 11.1.2., съгласно изискване на „Задание за изработване на ОУП“ е заложено регламентирането на изходящия от Смядово (в северната му част)

път в посока към път II-73 като общински, във връзка с перспективата за нарастване на функцията му.

Това налага съществуващият ж.п. прелез да бъде съоръжен с автоматична сигнална система.

12. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

12.1. Водоснабдяване и канализация

12.1.1. Водоснабдяване

Водоснабдяването в Общината се извършва от собствени водоизточници. Изградени са различни видове кладенци и каптажи, чрез които се доставя питейна вода до всички населени места. Водоснабдяването за питейно-битови и промишлени нужди в общината се осъществява посредством каптажи, шахтови кладенци и тръбни кладенци. На територията на Община Смядово няма не водоснабдени населени места. Във всяко населено място има изградени резервоари. Дължината на външната водопроводна мрежа е около 30 км., като 75% от нея е изпълнена от етернитови тръби, а останалите са стоманени. Вътрешната водопроводна мрежа е с обща дължина около 110 км., като 90% от нея са етернитови тръби. Водопроводната мрежа на територията на общината е остаряла, с изтекъл амортизационен срок - по голямата част от нея е строена преди 60г.

Описание на водоснабдителните групи

- Водоснабдителна група Смядово

Основните водоизточници за питейна вода на града са шест броя шахтови кладенци и два броя каптажи. Шаховите кладенци са със следните дебита : ШК5 - 4 л/сек.; ШК6 - 16 л/сек.; ШК7 - 7 л/сек.; ШК8 - 14 л/сек.; ШК9 - 10 л/сек.; ШК10 - 11 л/сек.

Каптажите са със следните дебита: Каптаж Извора 1 – 12.6 л/сек и Каптаж Извора 2 – 2,96 л/сек. Водоснабдяването на град Смядово се осъществява от водоснабдителна група „Смядово“. Групата подава вода за града и село Кълново, съответно чрез помпена станция Смядово („Нова“) и помпена станция Кълново. Втората помпена станция допълва нуждите на град Смядово при необходимост. Помпена станция „Глиган“, с двата каптажа към нея, работи само при необходимост, предимно през летните месеци, или в аварийни ситуации.

Изградени са три броя напорни резервоара с обеми както следва: $HP - V = 2000 \text{ м}^3$ Кт = 137,10м Кхр.тр.=133,91м Квл.тр. = 137,50м ; $HP - V = 500 \text{ м}^3$ Кт = 138,30м ; $HP - V = 220 \text{ м}^3$ Кт = 138,56м Намират се в добро техническо, санитарно - хигиенно и експлоатационно състояние и се нуждаят само от дребни козметични подобрения. По данни на „Вик“ ООД –Шумен, общата дължина на външната водопроводна мрежа е 7626м. Водопроводите са с изминал амортизационен срок, поради което често аварират. Препоръчително е при последващи реконструкции да бъдат подменени.

- Водоснабдителна група Бял бряг

Водоизточниците са шахтов кладенец с дебит 6л/сек и каптаж „Землище“. Помпена станция припомпва водата от двата към напорен резервоар с обем 240 м³.

- **Водоснабдителна група Янково**

Групата включва 3 напорни резервоара , 4 каптажа и шахтов кладенец с помпена станция. Основното количество вода се добива от шахтовия кладенец който е с дебит 16л/сек. Водата се припомпва към напорен резервоар с обем 180м³. Той е свързан с друг напорен резервоар с обем 50м³ , към който се подават водите от Каптаж 2- с дебит 0,8 л/сек. Тъй като тези 2 водоизточника са недостатъчни през летните месеци, е изградено допълнително водоснабдяване към селото. Трите каптажа („Чолмек чешма“, „Чанаджик“ и „Топчията), с общ дебит 3л/сек., подават гравитачно вода към нов напорен резервоар с обем 180м³.

- **Водоснабдителна група Ново Янково**

Водата се подава гравитачно от два каптажа към 2 напорни резервоара, с обеми 100м³ и 200м³. Дебита от каптажите е много малък (1л/сек.) и променлив и през летните месеци се въвежда режим на водата.

- **Водоснабдителна група Черни Врџ**

Водата се подава гравитачно от каптаж “Пещерата“ към напорен резервоар с обем 100м³. Дебита от каптажа е 2,4л/сек. , но също като в Ново Янково, през летните месеци намаля чувствително. За двете села има изграден шахтов кладенец по поречието на река Камчия , но включването му към водоснабдителните групи е неизгодно , поради лошите теренни условия и голямата денивелация между него и напорните резервоари на селата.

- **Водоснабдителна група Желџ**

Гравитачно водата се подава от два каптажа („Козлука“ 1 и 2) , с общ дебит 3л/сек, към напорен резервоар с обем 80м³. Летните месеци водата е недостатъчна и допълнителна част се осигурява от трџбен кладенец по поречието на река Камчия , директно свързан към част от къщите в селото.

- **Водоснабдителна група Веселиново**

Групата включва 2 напорни резервоара , 3 каптажа и един дренаж. Каптаж „Скока“ с дебит 1,52л/сек , подава вода към напорен резервоар с обем 280м³. Каптажи „Ерменина“ 1 и „Ерменина“ 2, заедно с дренажа, пълнят напорен резервоар с обем 140 м³.

- **Водоснабдителна група Александрово**

Водата за селото се добива от каптаж „Стоянкина чешма“ , с дебит 1,3 л/сек. Водата постџпва в резервоар с обем 100м³ . За осигуряване на вода на по високата част от селото , помпена станция Александрово подава вода към друг напорен резервоар с обем 100м³.

- **Водоснабдителна група Риш**

Групата включва 2 свързани по между си напорни резервоара и 4 каптажа. Резервоарите са с обеми 160м³ и 500м³. Каптаж „Бяла вода“ е с дебит 4,6 л/сек. Каптажи „Ливадите“ 1 и 2 са съответно с дебита 0,7л/сек. и 1,6л/сек. Поради недостига на вода през цялата година, е предвидена възможност за връзка с водоснабдителна система Тушовица.

Оценка на водоснабдителната система

Най-големият проблем на водоснабдяването са огромните загуби . Освен загубите и остарелите тръбни системи, основен проблем е и качеството на водата. Голям процент от външните водопроводи са етернитови и вредят на човешкото здраве. Качеството по химически показатели на питейната вода е под установения стандарт в голяма част от населените места. Ниските качествени химически показатели се дължат на завишени съдържание на нитрати във водата. Летните месеци в редица от селата в общината има режим на водата. Сред основните приоритети за общината следва да бъде подобряването на качеството на питейната вода. Също така с поэтапната подмяна на остарелите водопроводни мрежи и съоръжения , ще се намалят загубите на вода. Необходимо е да се предприемат мерки за разширяване на водоснабдителните групи и проучване на нови каптажи за допълнително водоснабдяване на селата.

12.1.2. Канализация

Много висок екологичен риск създава ненапълно изградената канализационната мрежа в гр. Смядово и липсата на такава в останалите населените места в общината, което води до замърсяване с битово-фекални води. Само в град Смядово има частично изградена канализационна мрежа (около 41%). В останалите населени места в общината няма изградена канализационна мрежа. Битовите отпадъчни води се заустват в изгребни ями и в откритите водни площи в общината , без пречистване. Относителния дял на обхванатото население с канализация е около 36% спрямо общия брой на населението в общината. През 1981г. в близост до гр.Смядово е изградена пречиствателна станция за отпадъчни води. ГПСОВ е била предназначена да пречиства промишлени отпадъчни води от Химически завод Смядово и битовите отпадъчни води от града. При приватизацията на Химическия завод, пречиствателната станция остава собственост на “Дивал – 69” АД -гр. София. Промяната на количеството и замърсеността на промишлените отпадъчни води от бившия Химически завод, води до изключване на биологичното стъпало и неефективна работа на механичното. Към момента съществуващата ПСОВ-гр.Смядово е частна собственост и не се експлоатира. По трасетата на главните клонове са изпълнени седем броя дъждопреливници, хидравлически оразмерени като странични непотопени преливници и степен на разреждане $n_0 = 5$. Отливните им канали са зауствени в река Смядовска. Гл. кол. II се зауства в Гл. кол. I чрез мост канал. Мост каналът е коритообразен, бетонов, в добро техническо и експлоатационно състояние. Ревизионните шахти по изградената мрежа са изградени кръгли, с монолитно бетоново дъно и входна част от готови сглобяеми стоманобетонни елементи. Ревизионните и събирателните шахти за по-големите диаметри са изпълнени като правоъгълни стоманобетонни съоръжения с входна част от готови сглобяеми стоманобетонни елементи.

Оценка на канализационната система

Изграждането на надеждна и отговаряща на съвременните изисквания канализационна система е важно условие за подобряване на качеството на живот на местното население и възможност за повишаване на атрактивността на община Смядово като добро място за инвестиции.

Използват се септични ями, които са предпоставка за замърсяване на подпочвените води, което рефлектира директно върху населението, тъй като водоснабдяването се осъществява от сондажи и кладенци.

Проблем за общината е ниския дял на домакинствата, свързани с обществена канализация. На този етап има отреден парцел за изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води към град Смядово.

Изграждането на пречиствателни станции места за отпадъчни води доизграждането на канализацията в отделните населени трябва да е приоритет за община Смядово.

Доизграждането на уличната канализация е крайно наложително, тъй като в града съществуват множество проблеми със заустване на отпадните води от домакинствата в септични ями или директно в няколко прилежащи дерета и река Смядовска, вливаща се в река Брестова, приток на река Голяма Камчия.

12.2. Енергийна система. Електроразпределение

12.2.1. Изграждане и развитие на системата.

Енергийната система за захранване на Община Смядово е част от Републиканската мрежа. Основното захранване е на 110 kV. В експлоатация е П/ст 110/20kV Юбилейна, и заводска подстанция „Смядово 110/20 kV захранени с електропроводи ВЛ 110 kV Блогово и ВЛ 110 kV Боряна с които се осъществява и връзката между подстанциите и електро разпределителните мрежи на съседните Общини.

- **Източници от регионално и Републиканско ниво.**

На територията на Общината има изградени фотоволтаични централи. Източниците са присъединени към мрежа 20 kV и са от регионално ниво. Разположение на фотоволтаичните паркове в община Смядово по землища:

с.Янково

- ФВЕЦ Алфа-Енерджи ЕООД София
- ФВЕЦ Алфа-Енерджи ЕООД София
- ФВЕЦ ЕТ „Галина Мартинова”

гр. Смядово

- ФВЕЦ ЕТ „Христо Попов 86”
- ФВЕЦ ЕТ „АНГЕЛ РАДЕВ”

Основен източник на захранване на Общината е Републиканската енергийна мрежа на 110 kV.

Източниците на ел. енергия за задоволяване потребностите на Общината е трансформаторна подстанция „Юбилейна” 110/20 kV.

12.2.2. Преносна и разпределителна мрежа

▪ Електропроводи 400 kV, 220 kV и 110 kV

През територията на Общината не преминават транзитни електропроводи.

Захранващите електропроводи са:

- ВЛ 110 kV Блогово
- ВЛ 110 kV Боряна

Основните магистрални и захранващи електропроводи са собственост на ЕСО ЕАД и състоянието им е много добро.

Има предвидени трасета със сервитути за обслужване на електропроводите, които следва да се запазят.

Сервитути на електропроводите

ВЕЛ	20 kV	110 kV	220 kV	400 kV
Ненаселени местности	24 м	48 м	60 м	100 м
Хигиенно защитни зони в жилищни райони - Наредба 7	-	28	48	68

Терените под електропроводите не се застрояват за обитаване или извършване на дейности.

▪ Подстанции 110/20/ kV

За ел. захранване на територията на Община Смядово се използва подстанция „Юбилейна” 110/20 kV собственост на ЕСО ЕАД, която едновременно е разпределителна на 20 kV.

Подстанцията е в добро техническо състояние и задоволява потребностите на района. При възникване на необходимост от захранване на нови консуматори съгласно Наредбата за присъединяване на потребители и производители Електроразпределителното дружество изгражда нови съоръжения съобразно ЗУТ.

Съществуващата подстанция има възможност за развитие на мрежа средно напрежение с използване на кабелни или въздушни линии.

За предвижданото дългосрочно развитие на Община Смядово не се налага изграждане на нова ел. подстанция 110/20kV.

Разпределителна мрежа 20 kV

– Електропроводи и кабелни линии 20 kV

Електропроводите /въздушни и кабелни/ 20 kV за захранване на селищата в Община „Смядово“, около и в гр. Смядово са изградени така, че да се реализират пръстени с цел резервираност, както на битовите потребители така също и на промишлените. В по-голямата си част електропроводите са собственост на Електроразпределителното дружество, като всички се управляват от градската диспечерска служба.

Електропроводите 20 kV са съставени от въздушни линии основно в крайградските зони и селищата и частично кабели с химически омрежен полиетилен тип САХЕКТ.

Въздушните електропроводи 20 kV създават ограничения със сервитутите си в урегулираните територии и подлежат на постепенно кабелиране.

Като цяло електроразпределителната мрежа 20 kV е в добро състояние.

Авариите по електропроводните линии 20 kV основно се дължат на остаряла изолация.

Развитието на мрежа средно напрежение да се предвижда с използване на кабели 20 kV. Трасетата на кабелните и въздушни линии се определят с техническите проекти по реда на ЗУТ.

Трансформаторни постове и Възлови станции

На територията на гр. Смядово и околностите са изградени зидани трафопостове в самостоятелни УПИ - вградени трафопостове, КТП, БКТП и мачтови трафопостове

В по-голямата си част трафопостовете са собственост на Електроразпределителното дружество и се управляват от градската диспечерска служба.

Една част от трафопостовете в промишлените зони и крайградските вилни зони са частна собственост, което затруднява тяхното управление и не дава възможност за пълното им натоварване за присъединяване на нови консуматори.

Не се препоръчва вграждане на трафопостове в жилищни сгради или да се вземат мерки за избягване на шума от трансформаторите.

С развитието на селищните системи ще се налага изграждане на нови трафопостове за осигуряване на мощности за нарастващото с всеки ден потребление съгласно Закон за енергетиката и Наредба №6 за присъединяване на производители и потребители.

Ел. мрежа 0,4 kV

Електрическата мрежа ниско напрежение в населените места в по-голямата си част е въздушна. Кабелни линии НН има в гр. Смядово. За разлика от останалите нива на мрежите, мрежа 0,4 kV е с най-голям обем като дължини и брой съоръжения. Това е и причината тя да бъде изключително морално и физически остаряла и изисква огромни инвестиции за реконструкции, подмяна и рехабилитация. Недоброто състояние на мрежа НН води до влошаване качеството на доставената ел. енергия.

Като разпределителни табла се използват метални шкафове, които подлежат на корозия. В тази връзка напоследък навлязоха в експлоатация полимерните разпределителни кутии.

Важен проблем е уличното осветление на населените места в общината. Цялата улична осветителна мрежа на територията на общината е в лошо техническо състояние.

12.2.3. Изводи и препоръки

От ел. схемата се вижда, че захранването на Общината е ориентирано към 110 kV. Има връзка с енергийната система с два електропровода 110 kV с което е осигурена втора категория по сигурност на електрозахранването. Източник на ел. енергия за задоволяване потребностите на Общината е трансформаторна подстанция „Юбилейна” 110/20 kV.

Поради многото успешни проекти и инициативи за енергийна ефективност, през 2017 г. Община Смядово спечели приза за постигната енергийна ефективност на сградите, в конкурса «Екообщина», организиран от френското посолство с партньорство с МОСВ и МРРБ. Санирани са сградата на общинска администрация, дома за възрастни хора в с.Черни връх, средното училище, детската градина, защитените жилища в с.Янково и Веселиво и многофамилни жилищни сгради.

Като отчетем разрастването на селищните системи следва да се работи по включване на нови мощности на страна 20 kV след сключване на договори с електроразпределителното дружество.

Селищната система и за в бъдеще ще се развива като селскостопански район и по ОУП не се предвиждат големи територии за развитие. Изграждането на нови съоръжения за развитие на електроснабдителната мрежа е съгласно наредбата за присъединяване на потребители и производители на ел. енергия след сключване на Договор с Електроснабдителното предприятие.

В региона няма мощности за обосноваване изграждане на нова подстанция 110/20 kV. При необходимост от нови мощности има техническа възможност за развитие на уредби СН 20 kV. Развитието на мрежи СН е желателно да се изпълнява с кабели 20 kV с използване на общински пътища за прокарване.

За подобряване на електрозахранването на Общината да се рехабилитират въздушните електропроводи и обновят трансформаторните постове с монтиране на съвремененно оборудване.

Не се препоръчва вграждане на трафопостове в жилищни сгради или да се вземат мерки за избягване на шума от трансформаторите.

Електроразпределителната мрежа 20 kV има възможност за присъединяване на производители на ел. енергия от възобновяеми източници.

Електроразпределителната мрежа 0,4 kV да се обновява с използване на усукани проводници с достатъчна проводимост за доставка на качествена ел. енергия на потребителите.

Общината следва да разработи програма за енергийна ефективност, в която да се включва саниране на сградния фонд и използването на осветителни тела за уличното осветление с ниска консумация на ел. енергия.

Развитието на електроразпределителната мрежа средно и ниско напрежение се извършва от Електроразпределителното дружество съгласно Закон за енергетиката и Наредба 6 за присъединяване на производители и потребители.

При разработването на ПУР, ПУП-ПРЗ по райони да се определят терени за изграждане на трафопостове и прокарване на електропроводни линии / кабелни или въздушни/ .

Общината следва да разработи програма за енергийна ефективност, в която да се включва саниране на сградния фонд и използването на осветителни тела за уличното осветление с ниска консумация на ел. енергия- да отпадне

Общината има разработена Дългосрочна програма за енергийна ефективност, насърчаване използването на ВЕИ и биогорива в Община Смядово 2014-2020.

За сега новите технологии за производство на алтернативна енергия преминава през електроенергия, което изисква развитието на разпределителната мрежа, която е собственост на Електроснабдителното дружество.

Електроснабдяването на Община Смядово следва и за в бъдеще да се разглежда свързано с развитието на съседните общини като цяло.

13. ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА СМЯДОВО

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Тези правила и нормативи за прилагане на Общия устройствен план на община Смядово (ОУПО), наричани нататък за краткост "ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ", определят изискванията и ограниченията при устройственото планиране на територията в административните граници на община Смядово.

Чл. 2. Целта на ОУПО и ПРАВИЛАТА И НОРМАТИВИТЕ е да осигурят необходимите условия за по-нататъшното комплексно и устойчиво развитие и ефективно функциониране на общинската територия и за опазване на природното и културно наследство, като и да създадат основа за подобряване качеството на средите за обитаване, труд и отдих на жителите и гостите на община Смядово.

Чл. 3. (1) В съответствие с целта по чл. 2, ПРАВИЛАТА И НОРМАТИВИТЕ конкретизират разпоредбите на Наредба № 7/2003 г. (Обн., ДВ, бр. 3 от 2004 г.) на

МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (наричана по-нататък "Наредба № 7"), съобразно конкретните условия, процеси и потребности за устройството на отделните части от общинската територия.

(2) ПРАВИЛАТА И НОРМАТИВИТЕ:

1. допълват номенклатурата на видовете и разновидностите на устройствените зони, определени с Наредба № 7 и адаптират съдържанието им към конкретните условия;

2. определят режим на превантивна устройствена защита по чл. 10, ал. 3 от Закона за устройство на територията за определени части от територията, за които се изисква запазване на фактическото ползване без влошаване на качествата;

3. обособяват части от териториите, регламентирани като самостоятелни терени с устройствен режим по чл. 6, ал. 2 от Наредба № 7, чието устройство и застрояване се подчинява на правила, различни от тези на зоната/територията, в която попадат;

4. конкретизират пределните стойности на нормативите за устройство и застрояване на устройствените зони по Наредба № 7;

5. регламентират задължителни изисквания към последващото подробно устройствено планиране;

6. установяват правила за наблюдение, поддържане и отчитане на прилагането и изменение на общия устройствен план на общината;

7. посочват други административни действия, необходими за прилагането на плана и постигането на неговите цели.

Чл. 4. (1) Териториалният обхват на населените места, устройствените зони, на териториите с особена териториалноустройствена защита, както и разположението на самостоятелните терени с устройствен режим са показани на графичните материали към ОУПО.

(2) Границите на новопредвидените територии за урбанизация се конкретизират поимотно с последващите цялостни подробни устройствени планове по чл. 34.

(3) Всяка разновидност на устройствените зони е обозначена с буквен идентификационен код.

УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ И ТЕРЕНИ

Общи положения

Чл. 5. С ОУПО общинската територия се разпределя на видове територии с основно предназначение, видове и разновидности устройствени зони и самостоятелни терени с устройствен режим.

Чл. 6. (1) Териториите с основно предназначение са:

1. урбанизирани територии (населени места и селищни образувания);
2. земеделски територии;
3. горски територии;
4. защитени територии;
5. нарушени територии за възстановяване;
6. територии, заети от води и водни обекти;
7. територии на транспорта.

(2) Жилищните устройствени зони са с:

1. преобладаващо застрояване с малка височина, означена с Жм;

(3) Производствените устройствени зони са със следните разновидности:

1. „Предимно производствена зона”, означена с Пп.

(4) Рекреационните устройствени зони включват следните видове:

1. Зона за отдих, означена с Ос;

(5) Териториите за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия са без разновидности и могат да бъдат:

1. земеделски територии;
2. горски територии;
3. нарушени територии.

(6) Териториите с режим на превантивна устройствена защита могат да бъдат:

1. земеделски територии;
2. горски територии.

Чл. 7. В териториите с основно предназначение и в устройствените зони се обособяват самостоятелни терени с устройствен режим, предназначени за:

1. обслужващи дейности;
2. производствено-складови дейности и инфраструктура, обслужваща селското стопанство;
3. техническа инфраструктура;
4. транспортна инфраструктура;
5. недвижими културни ценности;

6. озеленени площи за широко обществено ползване и озеленени площи със специфично предназначение.

РЕЖИМ НА УСТРОЙСТВО И ЗАСТРОЯВАНЕ НА УСТРОЙСТВЕНИТЕ ЗОНИ

1. Жилищни устройствени зони

Чл. 8. (1) Жилищните устройствени зони с преобладаващо застрояване с малка височина, означени с Жм, се прилагат за устройство на жилищните територии във всички населени места в общината, включително жилищните територии в гр. Смядово с преобладаващо малкоетажно жилищно застрояване.

(5) Жилищните устройствени зони се устройват съгласно чл.чл.17 и 18 на Наредба № 7.

(6) Жилищните устройствени зони се застрояват при спазване на следните нормативи и правила:

Наименование на зоната	Код	Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	Н макс. (етажи)	Други правила и бележки
Жилищна устройствена зона за застрояване с малка височина	Жм	60	1,2	40	10, 5 (3 ет.)	Промяна на режима от Жм в Жс за първия ред УПИ към ПУМ. Минимум 1/3 от озел. площ – дървесна растителност.

2. Производствени устройствени зони

Чл. 9. (1) Производствените устройствени зони се разполагат в и извън границите на населените места и включват разновидността Пп – Предимно производствена зона.

(2) Устройство на зоните по ал.1 се устройват съгласно чл. 24, ал. 1 и 2 на Наредба № 7.

(3) Устройство на зоните по ал. 1 се застрояват при спазване на следните нормативи:

Наименование на устройствената зона	Код	Макс. Плътност застр (%)	Макс. Кинт	Мин. озел. площ (%)	Н макс. (етажи)	Други правила и бележки
Предимно производствена зона	Пп	80	2.5	20	15м (3 ет.)	Н макс. не се отнася за съоръжения.

(4) При наличие на инвестиционна инициатива, в границите на предимно производствените зони с подробен устройствен план могат да бъдат обособени

територии за „високотехнологична производствена зона”, която се устройва и застроява в съответствие с разпоредбите на чл. 26 от Наредба №7.

(5) В ОУП са обозначени зони с преимущественасмяна на предназначението, които ще бъдат от устройствен тип Пп. В тези зони промяната на предназначението може да се извършва за отделни имоти, след одобряване на ПУП.

Чл. 10. (1) Устройствовените зони за рекреационни дейности се устройват в съответствие с разпоредбите на чл. 28, ал. 1 от Наредба №7. В ОУП на община Смядово те са два вида - вилна зона Ов и ваканционно селище – Ос.

(2) Устройствовените зони за рекреационни дейности се застрояват при спазване на следните правила и нормативи:

Наименование на устройствената зона	Код	Макс. Плътност на застр (%)	Макс. Кинт	Мин. озел. площ (%)	Н макс. (етажи) М	Други правила и бележки
Ваканционно селище	Ос	30	1,2	50	10 (3 ет.)	Минимум ½ от озел. площ – дървесна растителност
Вилна зона	Ов	40	0.8	50	7.0	Минимум ½ от озел. площ – дървесна растителност

4. Устройствови зони за озеленени територии

Чл. 11. (1) Устройствовените зони „Озеленени територии за широко обществено ползване в населените места” са предназначени за изграждане на озеленени площи за широко обществено ползване (паркове и градини), за нуждите на ежедневния и седмичен отдих, както и за спортни и културни развлечения и забави и тихи занимания.

(2) Зоните по ал 1 се устройват в съответствие с чл. 32 от Наредба № 7.

Чл. 12. (1) Устройствовените зони „Озеленени територии за широко обществено ползване извън населените места” са предназначени за устройване на извънселищни паркове в естествена природна среда за седмичен отдих, масов спорт и атракции.

(2) Зоните по ал. 1 се устройват в съответствие с чл. 32 от Наредба № 7, като в зависимост от конкретните природни условия и дадености в тях могат да се разполагат ботанически и зоокътове, съоръжения за екстремни спортове и игри, водни атракционни и др., както и да бъдат експонирани обекти на недвижимото културно наследство с необходимата приемна, информационна и охранителна инфраструктура.

(3) При устройването на зоните по ал. 1:

1. се осигурява максимално съхраняване на естественото едроразмерно озеленяване, пасищата и ливадите и други елементи на околната среда;

2. благоустройствените работи се изпълняват само с естествени материали.

(4) В зони по ал. 1, попадащи в границите на защитени зони по Закона за биологичното разнообразие могат да се разполагат само преместваеми обекти и не се допуска:

1. изграждане на концертни естради, летни амфитеатри и спортни съоръжения по чл. 32, ал.1., т. 3 от Наредба № 7, които представляват или включват непреместваеми съоръжения, трайни настилки и други обекти, които изменят трайно субстанцията на земята, върху която са поставени.

2. изграждане на трайни настилки по алейната мрежа, детските и спортните площадки, местата за почивка и др.

Чл. 13. (1) Устройствовените зони „Озеленени територии за широко обществено ползване - горски парк” са извънселищни, в т.ч. и горски паркове, предназначени за ежедневен и седмичен отдих, туризъм, масов спорт и развлечения.

(2) Зоните по ал. 1 се устройват в съответствие с чл. 32, ал. 1, т. 1, 2, 4, 5 и 6 от Наредба № 7, като в зависимост от конкретните природни условия и дадености в тях могат да се разполагат ботанически и зоокътове, съоръжения за екстремни спортове и игри, както и да бъдат експонирани обекти на недвижимото културно наследство с необходимата приемна, информационна и охранителна инфраструктура.

(3) При устройването на зоните по ал. 1:

1. се осигурява максимално съхраняване на естественото озеленяване и другите компоненти на природната среда;

2. благоустройствените работи се изпълняват само с естествени материали.

(4) В зони по ал. 1, попадащи в границите на защитени зони по Закона за биологичното разнообразие могат да се разполагат само преместваеми обекти.

Чл. 14. (1) Устройствовените зони „Озеленена територия за спорт и развлечения” са предназначени за изграждане предимно на спортни съоръжения или комплекси и озеленяване.

(2) В зоните по ал. 1 се допуска още изграждане на:

1. мрежи и съоръжения на транспорта, движението и друга техническата инфраструктура;

2. обекти за настаняване и подслон, за хранене, за търговия, за културни развлечения и забави;

3. детски площадки

(2) В устройствовените зони по ал. 1 минималната озеленена площ е 20%.

Чл. 15. (1) Устройствовените зони „Изоляционно озеленяване”, са озеленени площи със специфично предназначение - част от зелената система на общината. Те

са предназначени за осигуряване на благоприятна екологическа обстановка и комфорт на обитаването в населените места и селищните образувания.

(2) Зони по ал. 1 се устройват между урбанизирани територии за обитаване и такива за производствени и животновъдни дейности, както и покрай участъци от трасета на пътната и ж.п. инфраструктура и обекти на въздушния транспорт, прилежащи на населените места.

(3) В устройствените зони по ал. 1 се изпълнява озеленяване с подходяща едроразмерна растителност на база дендрологичен проект. Те се стопанисват и поддържат, като част от зелената система на съответното населено място.

5. Устройство на земеделските територии

Чл. 16 (1) С ОУПО се установява режим на превантивна защита, с който се запазва фактическото им ползване, без да се влошават техните качества, за следните земеделски територии:

1. земеделските земи от I-ва до IV-та бонитетна категория включително, заедно с прилежащите полезащитни горски пояси;

2. земеделските земи с трайни насаждения;

3. земеделски земи с изградени напоителни системи;

4. земите, заети от ливади, пасища и мери;

5. земеделски земи за зеленчукопроизводство;

6. земеделски земи, попадащи в границите на защитени зони по Закона за биологичното разнообразие.

(2) Режимът не се отнася за земеделските земи, предоставени на граждани по силата на актове на Президиума на Народното събрание, на Държавния съвет и на Министерския съвет (по § 4 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи).

(3) Промяна на предназначението на поземлени имоти в териториите по ал.1 се допуска по изключение за:

1. изграждане на крайпътни обслужващи обекти;

2. създаване или разширяване на озеленени площи за широко обществено ползване – извънселищни паркове, както и за открити спортни обекти – игрища и тенис-кортове със затревен терен, както и голф-игрища;

3. изграждане на обекти на транспортна и друга техническа инфраструктура и на комуналното стопанство, включително хидромелиоративни мрежи и съоръжения, свързани с тяхната експлоатация;

4. изграждането на логистични бази, обществено-обслужващи и складово-производствени обекти.

- 5. разширение на гробищни паркове или за нови гробищни паркове;
- 6. изграждане на нови полезащитни и ветрозащитни пояси;
- 7. изпълнение на дейности и строителство, свързани с опазването и експонирането на обекти на недвижимото културно наследство.

(4) За обектите по ал. 3, т. 1, промяна на предназначението на земеделски земи по ал. 1 се допуска само в случаите, когато теренът граничи с път от републиканската пътна мрежа или от общинската мрежа - най-малко бивш IV клас. В тези случаи промяната на предназначението може да обхване площ, не по-голяма от три декара. Когато поземленият имот е с по-голяма площ, промяната се извършва само за част от него с размер до 3 (три) дка. В тези случаи устройството и застрояването на имотите с променено предназначение се извършва съгласно долните показатели:

Макс. Пзастр (%)	Макс. Кинт	Н мах. (етажи)	Други правила и бележки
60	2.0	(3м)	<p>Н не се отнася за съоръжения.</p> <p>Допуска се изграждане и на жилище за собственика и за охраната.</p> <p>Задължително осигуряване необходимите паркоместа за посетителите в границите на УПИ</p>

(5) За обектите по ал. 3, т. 7, териториалният обхват на промяната на предназначението на земеделски земи и последващото им устройство и застрояване се определят на база специализирани проучвания и документация към подробните устройствени планове, съгласно чл. 52 от Наредба № 8 / 2001 г. за обема и съдържанието на устройствените планове на МРРБ, съгласувани от компетентния орган по Закона за културното наследство.

(6) Допусканията по ал. 1, т.6 за земеделски територии, попадащи в обхвата на защитени зони по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) са приложими, доколкото не противоречат на плана за управление на съответната защитена зона, респ. на заповедта за обявяване и стандартния формуляр.

(7) Забранява се промяна на предназначение на имоти с НТП – пасища, в които са установени природни местообитания и местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони, и които са включени в устройствени зони от Общия устройствен план, различни от земеделски земи.

6. Устройство на горските територии

Чл. 17. (1) С ОУПО се установява режим на превантивна защита, с който се запазва фактическото им ползване, без да се влошават техните качества, на защитните и специалните горски територии по чл. 5, ал. 2 и ал. 3 от Закона за горите.

(2) В териториите по ал.1. не се допуска строителство, с изключение на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, както и на

обектите по чл. 153, ал. 1 от Закона за горите, чието изграждане не се смята за строителство.

(3) Провеждането на пътища и проводи на техническата инфраструктура през териториите по ал. 1 да се планира и осъществява с минимално нарушаване на средата, включително природната среда между местообитанията и при задължително осигуряване на свободно преминаване през тях на всички представени в зоната животински видове.

(4) Опазването и устройството на специалните горски територии по чл. 5, ал. 3, т. 1 от Закона за горите се осъществява съобразно плановете за управление, съответно заповедите за обявяване и стандартните формуляри.

(5) Изключенията по ал. 2 за горски територии, попадащи в обхвата на защитени зони по Закона за биологичното разнообразие са приложими, доколкото не противоречат на плана за управление на съответната защитена зона, респ. на заповедта за обявяване и стандартния формуляр.

7. Устройство на нарушени територии

Чл. 18. (1) На техническа и биологическа рекултивация подлежат:

1. всички изоставени бивши кариери или освободени площи от кариери, както и площите на всички кариери след приключване на експлоатацията им;

2. регламентирани и нерегламентирани сметища и други депа за отпадъци (след приключване на експлоатацията, съответно след разчистването им);

3. свлачища, срутища и други земи с нарушен почвен профил;

4. строителни площадки на точкови и линейни обекти (след приключване на строителството).

(2) В случаите, когато с ОУПО не е определено друго конкретно предназначение, на териториите по ал. 1, т. 1 и т. 2 се извършва рекултивация за последващо ползване, съобразно това на прилежащите територии – земеделски или горски.

(3) Териториите и обектите по ал. 1, т. 3 и т. 4 се рекултивират за използване по основния за тях начин на трайно ползване.

8. Териториите за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия

Чл. 19. (1) Територии за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия са:

1. горските територии;

2. озеленени територии около водни обекти;

3. естествено и изкуствено залесените земеделски земи;

4. новоизгражданите и реконструирани пътища;
5. урбанизирани ландшафти;
6. селищни ландшафти.

(2) Опазването на ландшафта и необходимите ландшафтноустройствени мероприятия за горските територии се осъществяват, както следва:

1. за защитени територии по Закона за защитените територии и защитени зони по Закона за биологичното разнообразие, обхващащи земеделски и горски територии – по силата на плановете за управление, респективно заповедите за обявяване и режимите на дейности.

2. за защитните и специалните горски територии – чрез прилагане на режим на превантивна устройствена защита, съгласно чл. 21, ал. 1;

3. за всички горски територии се изисква при оформяне на покрайнините на горите, както и покрай преминаващите през тях пътища, да се прилага свободно очертаване, като се следват гънките на терена и естествената конфигурация на масива и се избягват правите редове.

(3) Всички естествени обраствания - зелени структури извън населените места в обхвата на принадлежащите земи на реките, вкл. суходолията, подлежат на опазване, поддържане и възстановяване, доколкото не нарушават проводимостта на речното легло. На опазване, поддържане и възстановяване подлежат и естествените обраствания по крейбрежията на останалите естествени и изкуствени повърхностни водни тела. При подмяна на съществуващото или при ново озеленяване да се ползват растителни видове, идентични с естествените за мястото.

(4) Естественото и изкуствено залесяване в обхвата на земеделските земи, на първо място - полезащитните горски пояси, се оценява като качество на „ценен културен ландшафт” и не се допуска унищожаването му.

(5) При проектирането и изпълнението на рекултивационни мероприятия да се съобразяват специфичните ландшафтни характеристики на средата, в която попада съответната територия за рекултивация.

(6) Трасетата на новоизгражданите пътища и други линейни обекти на техническата инфраструктура следва да нарушават във възможно най-малка степен ценните и характерни елементи на ландшафта – земни форми, съществуващо естествено или изкуствено едроразмерно озеленяване.

(7) За осигуряване непрекъснатост на природните ареали и по-хармонично вписване на антропогенните елементи в естествения ландшафт, с подробните плановете на новоурбанизираните територии следва да се прилага принципът на „прекъснатата урбанизация”, като се запазват територии без застрояване – „зелени клинове” - в границите на селищните образувания и между тях. В „зелените клинове” се включват пасища и ливади, намиращи се на съответната територия.

(8) С последващите подробни планове се съхраняват характеристиките на селищните ландшафти, като с устройствените правила и нормативи се запазват характерните за мястото начин и характер на застрояване, разполагане на основното застрояване в границите на урегулираните поземлени имоти, както и специфични изисквания, отнасящи се за максимална застроена площ на обектите от основното застрояване в урегулирани поземлени имоти с големи размери, за вида на озеленяването, за опазване на исторически формирани структури и тяхната среда и др.

9. Устройство на защитените територии за недвижимото културно наследство и за дефиниране на специфични устройствени режими за тях към общия устройствен план на община

Чл. 20. На територията на община Смядово се обособяват следните защитени територии с режим на културно-историческа защита с оглед опазването на недвижимото културно наследство:

Т кин 1 – Единична недвижима културна ценност – Архитектурно-строителна в урбанизирана територия

Т кин 2 – Единична недвижима културна ценност - Археологически обект, определен по АКБ

Т кин 3 - Единична недвижима културна ценност - Археологически обект по списък на НИНКН с приблизителна локализация

Т кин 1 - Единична недвижима културна ценност – Архитектурно-строителна в урбанизирана територия

- Устройството и застрояването на поземлени имоти с единични недвижими културни ценности или попадащи в охранителните зони на такива, се подчинява на режима, определен от Закона за културното наследство, респективно нормативната уредба действаща към момента на изготвяне на плана, съобразно вида и категорията на недвижимата културна ценност на паметника и при отчитане на устройствената зона, в която попада поземления имот.
- Допустимостта за надстрояване, пристрояване и допълващо застрояване се доказват с предварителни обемно-пространствени проучвания със силуетни планове, на база на които се изготвят ПУП и РУП, които да обхващат най-малко непосредствено прилежащите и срещулежащите през улицата имоти и подлежат на съгласуване с МК по реда на чл. 83 и чл.84 от ЗКН и ЗУТ
- Намеси по сгради, недвижими културни ценности, се извършват въз основа на виза за проектиране по чл.140, ал.3 от ЗУТ и инвестиционен проект, съгласувани с МК по реда на о реда на чл. 83 и чл.84 от ЗКН.

Устройство на ПИ, които не съдържат ЕНКЦ, но попадат в охранителната зона на единични недвижими културни ценности:

- Задължително се изготвят ПУП и РУП, които да обхващат най-малко непосредствено прилежащите и срещулежащите през улицата имоти и подлежат на съгласуване с МК
- За имотите, които са непосредствено прилежащи до УПИ, съдържащо ЕНКЦ, за издаване на разрешение за строеж е необходимо съгласуване с МК на проекта по част „Архитектура”.

Т кин 2 – Единична недвижима културна ценност - Археологически обект, определен по АКБ:

1. Опазването на недвижимите археологически културни ценности (НАКЦ) да бъде изцяло съобразено с изискванията на ЗКН и границите и режимите им, определени от МК по реда на ЗКН.
2. За археологическите обекти, които се намират в земеделски територии се прилагат изискванията на глава 9, чл.35 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ – забранява се риголване на почвата и дълбочинна обработка на повече от 25см дълбочина, както и засаждане на дървета и култури с дълбока коренова система. Забраняват се всички строителни, добивни, мелиоративни и други дейности, които увреждат могилния насип.
3. Преди издаване на виза за проектиране на застрояване в имоти, попадащи в зона с НАКЦ, да се извършат предварителни археологически проучвания.
4. За устройството и опазването на териториите на селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове – всички искания за намеси в недвижимите културни ценности се съгласуват по реда на ЗКН.

Устройство и опазване на територията на НАКЦ:

1. Разрешава се археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация на НАКЦ
2. Разрешава се промяна на предназначението на земята, проектиране и строителство, свързано с охрана, проучване, експониране и социализиране на обекта
3. При възникване на инвестиционна инициатива предварително трябва да бъдат извършени археологически проучвания в границите на имота. При наличие на археологически структури се назначава комисия от Министъра на културата, която определя статут и специфични правила за опазване културната ценност.
4. Визи за проектиране и инвестиционни проекти за строителство (включително и подземно) се съгласуват с МК

Режим на ползване на охранителната зона:

- Инвестиционните проекти за обектите на строителството се съгласуват с МК

Т кин 3 - Единична недвижима културна ценност - Археологически обект по списък на НИНКН с приблизителна локализация

1. При възникване на инвестиционна или друг вид инициатива да се извърши теренно археологическо обхождане по Наредба № н-00-0001 за извършване на теренни археологически проучвания и обектът да бъде прецизно локализиран

При единична недвижима културна ценност с историческа значимост инвестиционните намерения да бъдат съобразени с опазването на историческата памет.

Чл. 21. С ОУПО се установява режим на превантивна защита на археологически недвижими културни ценности:

(1) Опазването на недвижимите археологически културни ценности (НАКЦ) да бъде изцяло съобразено с изискванията на ЗКН и границите и режимите им, определени от МК по реда на ЗКН.

(2) За археологическите обекти, които се намират в земеделски територии се прилагат изискванията на глава 9, чл.35 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ – забранява се риголване на почвата и дълбочинна обработка на повече от 25см дълбочина, както и засаждане на дървета и култури с дълбока коренова система. Забраняват се всички строителни, добивни, мелиоративни и други дейности, които увреждат могилния насип.

(3) Преди издаване на виза за проектиране на застрояване в имоти, попадащи в зона с НАКЦ, да се извършат предварителни археологически проучвания.

(4) За устройството и опазването на териториите на селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове – всички искания за намеси в недвижимите културни ценности се съгласуват по реда на ЗКН.

(5) Забранява се всякаква добивна дейност на територията на НАКЦ.

Чл. 22. Устройство и опазване на територията на НАКЦ:

1. Разрешава се археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация на НАКЦ

2. Обектите на ниско и подземно застрояване се съгласуват с МК

3. При възникване на инвестиционна инициатива предварително трябва да бъдат извършени пълни археологически проучвания в границите на имота и след определянето на статута и специфичните правила за опазването на културната ценност от комисията, назначена от Министъра на културата, проектът да се съгласува с МК.

Чл. 23. Устройство на архитектурно-строителни недвижими културни ценности в населените места

1. Устройство на ПИ, съдържащи единични недвижими културни ценности:

(1) Допускат се дейности по консервация, реставрация, реконструкция, адаптация и социализация, които се извършват въз основа на виза за проектиране по чл.140, ал.3 от ЗУТ и инвестиционен проект, съгласувани МК по реда на ЗКН.

2. Устройство на ПИ, които не съдържат ЕНКЦ, но попадат в охранителната зона на единични недвижими културни ценности:

(1) При възникване на инвестиционна инициатива задължително се изготвят ПУП и РУП, които да обхващат най-малко непосредствено прилежащите и срещулежащите през улицата имоти и се съгласуват с НИНКН и МК

(2) За имотите, които са непосредствено прилежащи до УПИ, съдържащо ЕНКЦ, за издаване на разрешение за строеж е необходимо съгласуване с МК и на проекта по част „Архитектура”.

Чл. 24. Необходимост от създаване на устройствени предпоставки за опазване на цялостни културни ландшафти по смисъла на чл. 47, т. 6 от Закона за културното наследство (ЗКН).

(1) На територията на община Смядово няма обявени културни ландшафти, но възможни културни пейзажи могат да се маркират в зоните на природната забележителност, обектите на културно-историческо наследство и част от екопътеките.

(2) В общината няма обявени групови паметници. Няма необходимост от разработване на план за опазване и управление на определени обекти, ако за археологическите обекти бъдат изготвени протоколи, които да определят границите, статута и правилата за опазването на културните ценности по реда на ЗКН.

10. Специални изисквания при устройството и застрояването на територията

Чл. 24. (1) Не се допуска промяна на предназначението на поземлените имоти на водни обекти и строителство в тях, освен на водностопански и хидротехнически системи и съоръжения.

(2) При урбанизиране на територии около водни обекти, в подробните устройствени планове се включват отреждания за регулация на речните корита и изграждане на необходимите защитни съоръжения.

(3) До изграждането на съоръженията по ал. 2, в обхвата на крайбрежните заливаеми ивици и в сервитута на хидротехническите съоръжения не се допуска капитално застрояване и извършване на дейностите по чл. 134 от Закона за водите, освен изграждане на водностопански и хидротехнически системи и съоръжения. Не се допуска засаждане на дървета в най-ниската разливна крайречна тераса (в зависимост от хидроложки проучвания за високи води с обезпеченост веднъж на 50 години).

(4) Във всички случаи на урбанизиране на територии край реки и дерета, в т.ч. суходолия, се осигурява възможност за достъп за почистване, укрепване и поддържане на речното корито, дерето или суходолието.

Чл. 25. (1) При изработването на нови подробни устройствени планове на населените места или изменение на планове за части от населени места да се предвиждат мерки за рехабилитация, реконструкция и/или доизграждане на водопроводните системи, включително подмяна на амортизираните водопроводи, с оглед преодоляване загубите на питейни води.

(2) В плановете по ал. 1, както и цялостните подробни устройствени планове на селищните образувания задължително се предвижда изграждане на разделна канализация за атмосферните и отпадъчните води и отвеждане на последните в пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) или локална пречиствателна станция за отпадъчни води (ЛПСОВ). До изграждане на канализацията, отпадъчните води се заустват в индивидуални съоръжения за отвеждане и пречистване на водите (водоплътни изгребни ями), които отговарят на техническите и санитарно-хигиенните изисквания.

(3) Едновременно с изграждането на нови производствени предприятия и животновъдни ферми се изграждат и необходимите ЛПСОВ.

Чл. 26. (1) По съществуващи и нови комуникационни артерии (пътища и улици) през или в близост до населени места и селищни образувания с шумово натоварване над граничните стойности на нивата на шума по Наредба № 6/2006 г. на МЗ и МОСВ за показателите за шум в околната среда, с подробните устройствени планове в зависимост от конкретните условия се предвижда шумозащитно озеленяване в необходимия обхват и ширина или изграждането на изкуствени шумозащитни екрани, при спазване разпоредбите на Закона за пътищата.

(2) При липса на теренни или други условия за изграждане на шумозащитните съоръжения по ал. 1, в правилата за прилагането на подробните устройствени планове се включва изискване за задължително реализиране на защитно озеленяване в границите на урегулираните поземлени имоти, прилежащи на пътя.

(3) Източниците на производствен шум се локализируют по начин, който да осигурява необходимия защитен сервитут в обхвата на промишленото съсредоточие, респ. производствената зона.

Чл. 27. (1) При изработване на цялостните подробни устройствени планове за новоурбанизираните територии, елементите на уличната мрежа да се планират с минимална ширина 12 м., като се предвиди двустранно едроразмерно озеленяване, с възможност за паркиране между дърветата.

(2) Общо изискване към подробните устройствени планове, в т.ч. и плановете за устройство на парковете по чл. 62, ал. 1 от Закона за устройство на територията, както и проектните решения, отнасящи се за благоустрояването на публичните пространства, е да бъдат съобразени с нормативните изисквания за достъпна среда.

УСТРОЙСТВЕН РЕЖИМ НА ОБОСОБЕНИТЕ САМОСТОЯТЕЛНИ ТЕРЕНИ

Чл. 28. Самостоятелните терените за обслужващи дейности, се устройват и застрояват в съответствие с разпоредбите на чл. 39 от Наредба № 7 и при спазване на приложимите разпоредби от настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ.

Чл. 29. Самостоятелните терени за производствено-складови дейности и инфраструктура, обслужваща селското стопанство, се устройват и застрояват съобразно съответните технологични и санитарно-хигиенни изисквания, в съответствие с разпоредбите на чл. 25 от Наредба № 7 и при спазване на приложимите разпоредби от настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ.

Чл. 30. (1) Самостоятелните терени за техническа инфраструктура, включват площите, необходими за изграждането на съответните площни и линейни обекти на техническата инфраструктура и на комуналното стопанство, както и нормативно определените предпазни и сервитутни площи (ивици) с ограничителен режим на застрояване и/или изпълнение на мелиоративно (изолационно) озеленяване.

(2) Разположението и необходимите площи на терените по ал. 1 за разширение на съществуващи и изграждане на нови обекти се определят със специални технико-икономически проучвания. Окончателното местоположение и обхват, определени с подробните устройствени планове, се отразяват на „дежурната карта” по чл. 36, ал.2.

(3) Площадките за разполагане на съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъци се устройват и застрояват в съответствие с изискванията Наредба № 7/2004 г. на МОСВ, МРРБ, МЗГ и МЗ за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и Програмата за управление на отпадъците на община Смядово.

(4) Собствениците на земеделски стопанства и животновъдни ферми осъществяват управлението на отпадъците от селскостопанската си дейност при съблюдаване нормативната уредба на Министерството на земеделието и храните

(5) Не се допуска въвеждане в експлоатация на обекти, за които се изискват пояси от мелиоративно (изолационно) озеленяване, преди последните да бъдат изпълнени в съответствие с нормативните изисквания и съответните проекти.

Чл. 31. (1) В самостоятелни терени за транспортна инфраструктура са включени:

1. съществуващите и проектните трасета и съоръжения на пътната инфраструктура, включително за автомобилно, пешеходно и велосипедно движение;

2. съществуващите и проектни обществени паркинги и паркинг-гаражи;

3. трасетата и обектите на железопътната инфраструктура;

4. терени за инфраструктура на въздушния транспорт;

5. средства за алтернативен масов обществен пътнически транспорт.

(2) За терените по ал. 1, т.1, отнасящи се за проектни трасета и съоръжения, които в ОУПО са с приблизителното местоположение, окончателното местоположение се определя с подробен устройствен план на база специализирани проучвания и се отразява на „дежурната карта” по чл. 36, ал.2. При определянето на нови трасета в максималната възможна степен се ползват трасетата на съществуващи полски и горски пътища.

(3) При изграждане на нови пътища или реконструкция на участъци от съществуващи, в обхвата на пътя се включват велосипедни алеи, в съответствие с чл. 5, ал. 6а от Закона за пътищата.

(4) На основание разрешение по чл. 26, ал. 3. от Закона за пътищата, в обхвата на съществуващите, както и при реконструкция на нови пътища се извършват специализирани проучвания, проектиране и изпълнение на саниране на съществуващо и изпълнение на ново крайпътно озеленяване.

Чл. 32. (1) В самостоятелни терени за недвижими културни ценности, са включени защитените територии за опазване на недвижимото културно наследство по смисъла на чл. 79, ал. 5 от Закона за културното наследство, разположени извън урбанизираните територии.

(2) Терените по ал. 1 са предназначени за дейности, насочени към опазването и социализация на недвижимите културни ценности и се устройват в съответствие с режимите за опазване, респ. документите и процедурите, регламентирани в раздел V. „Териториалноустройствена защита” от Закона за културното наследство.

(3) В терените по ал. 1 за археологически недвижими културни ценности се прилагат разпоредбите на чл. 35 от Наредба № 7. На основание съответни санкции на компетентните органи по Закона за културното наследство, в тях се допускат:

1. специализирани проучвателни и консервационно-реставрационни работи;
2. строителство, свързано с опазването, социализацията и охраната на недвижимите културни ценности, благоустройствени работи, озеленяване и изграждане на съоръжения на техническата и транспортна, в т.ч. довеждаща инфраструктура.

Чл. 33. (1) Озеленените площи за широко обществено ползване – паркове, градини и улично озеленяване по регулация, както и линейното едроразмерно улично озеленяване, извън посочените в раздел II., т.4 „Устройствени зони за озеленени територии”, се устройват, поддържат и ползват като самостоятелни терени в съответствие с предвижданията на действащите подробни устройствени планове, Наредба № 7 и съответните общински наредби.

(2) Не се допуска намаляване обхвата на терените на зеленените площи за широко обществено ползване с последващи подробни устройствени планове. Предвижда се доразвитие на линейното озеленяване със зелени ивици и дървета по протежение на основните улици, като при последващото планиране строителната линия към улицата се съобразява с растежните изисквания на съответните видове.

(3) При измененията на действащите или изработване на нови подробни устройствени планове на селата, съществуващите залесени територии в техните граници да се запазват като елементи на зелената система по регулация.

(4) Не се допуска намаляване обхвата на терените на зеленените площи със специфично предназначение с последващи подробни устройствени планове.

(5) Озеленените площи със специфично предназначение – съществуващи гробищни паркове и терени, предвидени за тяхното разширение, се устройват в съответствие с Наредба № 2/2011 г. на МЗ за здравните изисквания към гробищните паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници.

Чл. 34. (1) При развитието на аграрния сектор да се спазват следните изисквания:

- Възстановяване на напоителните системи и напоителните полета;
- Създаване на масиви от трайни насаждения, възстановяване на зеленчукопроизводството;
- Изграждане на съвременни животновъдни ферми;
- Изграждане на друга инфраструктура: за обслужване на селскостопанските дейности, за преработка и за реализацията на продукцията;
- Интегриране на аграрния сектор с туризма (като част от познавателен туризъм по специални интереси и рекреация).
- Доизграждане на мрежата от защитни горски пояси и изолационно озеленяване;
- Рекултивация на нарушените терени и определяне на подходящите за земеделско ползване;
- Изграждане на локални пречиствателни съоръжения за отпадните води към съществуващите и новопредвидените обекти на животновъдството и преработката на животинска продукция в устройствените зони, в които е допустимо разполагането им;
- Развитие на базата на хранително-вкусовата промишленост;
- Търсене на инвестиционна активност за изграждане на инфраструктура за енергодобив от възобновяеми източници.

Чл. 35. Специфични правила и нормативи за устройство на защитените територии за недвижимото културно наследство и за дефиниране на специфични устройствени режими за тях към общия устройствен план на община Смядово.

(1) Археологически недвижими културни ценности:

1. Опазването на недвижимите археологически културни ценности (НАКЦ) да бъде изцяло съобразено с изискванията на ЗКН и границите и режимите им, определени от МК по реда на ЗКН.

2. За археологическите обекти, които се намират в земеделски територии се прилагат изискванията на глава 9, чл.35 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ – забранява се риголване на почвата и дълбочинна обработка на повече от 25см дълбочина, както и засаждане на дървета и култури с дълбока коренова система. Забраняват се всички

строителни, добивни, мелиоративни и други дейности, които увреждат могилния насип.

3. Преди издаване на виза за проектиране на застрояване в имоти, попадащи в зона с НАКЦ, да се извършат предварителни археологически проучвания.

4. За устройството и опазването на териториите на селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове – всички искания за намеси в недвижимите културни ценности се съгласуват по реда на ЗКН.

5. Забранява се всякаква добивна дейност на територията на НАКЦ.

(2) Устройство и опазване на територията на НАКЦ:

1. Разрешава се археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация на НАКЦ.

2. Обектите на ниско и подземно застрояване се съгласуват с МК.

3. При възникване на инвестиционна инициатива предварително трябва да бъдат извършени пълни археологически проучвания в границите на имота и след определянето на статута и специфичните правила за опазването на културната ценност от комисията, назначена от Министъра на културата, проектът да се съгласува с МК.

Режим на ползване на охранителната зона:

1. Инвестиционните проекти за обектите на ниско и подземно строителство се съгласуват с МК.

(3) Архитектурно-строителни недвижими културни ценности в населените места

1. Устройство на ПИ, съдържащи единични недвижими културни ценности:

1.1. При възникване на инвестиционна инициатива задължително се изготвят ПУП и РУП, които да обхващат най-малко непосредствено прилежащите и срещулежащите през улицата имоти и се съгласуват с НИНКН и МК.

1.2. Допускат се дейности по консервация, реставрация, реконструкция, адаптация и социализация, които се извършват въз основа на виза за проектиране по чл.140, ал.3 от ЗУТ и инвестиционен проект, съгласувани МК по реда на ЗКН.

1.3. Допускат се пристройки и допълващо застрояване, които се извършват въз основа на виза за проектиране по чл.140, ал.3 от ЗУТ и инвестиционен проект, съгласувани МК по реда на ЗКН.

2. Устройство на ПИ, които не съдържат ЕНКЦ, но попадат в охранителната зона на единични недвижими културни ценности:

- 2.1. При възникване на инвестиционна инициатива задължително се изготвят ПУП и РУП, които да обхващат най-малко непосредствено прилежащите и срещулежащите през улицата имоти и се съгласуват с НИНКН и МК
- 2.2. За имотите, които са непосредствено прилежащи до УПИ, съдържащо ЕНКЦ, за издаване на разрешение за строеж е необходимо съгласуване с МК и на проекта по част „Архитектура“.

ПОСЛЕДВАЩО ПОДРОБНО УСТРОЙСТВЕНО ПЛАНИРАНЕ

Чл. 36. (1) Общият устройствен план на общината се прилага чрез предимно цялостни подробни устройствени планове на урбанизираните територии и на структурни елементи на извънселищната територия.

(2) Цялостни подробни устройствени планове се изработват и одобряват задължително за:

1. населените места в случаите, когато анализът по § 1 от Преходните и заключителни разпоредби е показал, че действащата им планова основа не може да бъде приведена в съответствие със съвременните нужди чрез частично изменение;

2. териториите, предвидени за разширение на съществуващи населени места;

3. съществуващите селищни образувания без подробни планове и новосъздаваните селищни образувания за рекреационни, производствено-складови, обслужващи дейности, както и със смесено предназначение, вкл. разположените върху бивши стопански дворове на АПК;

4. за териториите за озеленяване, спорт и развлечения – подробни устройствени планове по чл. 62 от Закона за устройство на територията;

5. за специалните горски територии с рекреационно значение, териториите за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия нарушени територии за възстановяване - специализирани подробни устройствени планове по чл.111 от Закона за устройство на територията.

(3) Последващите планове и проекти следва да бъдат съобразени с „План за управление на речните басейни 2016-2021 г.“ и „План за риск от наводнения 2016-2021 г.“, както и с бъдещи такива планове, попадащи във времевия хоризонт на ОУПО.

Чл. 37. Всички планове по чл. 34, ал. 2 се изработват в съответствие със следните общи изисквания:

1. за територии с неурегулирани поземлени имоти, както и за територии с неприложена първа регулация по предходен устройствен план да се прилагат разпоредбите на чл.16 от Закона за устройство на територията;

2. за прилагане на принципа за осигуряване на пространствена непрекъснатост на природната среда и протичащите в нея процеси и прекъснатост на убанизацията;

3. за разработване, в зависимост от конкретните условия, на екологически и икономически целесъобразни решения за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчните води, както и на атмосферните води;

4. за запазване, при заявено желание на собствениците, на имоти без промяна на предназначението – за земеделско ползване в границите на планираните територии. При наличие на повече от един такива имоти, същите се групират в ядра за земеделско ползване.

5. в заданията за изработване на последващи подробни устройствени планове да се регламентират изисквания за съобразяване с картите на съответния вид риск и се предвидят необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита.

Чл. 38. Критерии за изменение на ОУПО по отношение на последващото проектиране във връзка с опазването, защитата, експонирането и социализацията на обектите на НКН

1. Всяко последващо ниво и проектиране, касаещо ПИ с недвижима културна ценност или попадащо в охранителната ѝ зона се съобразява с предвижданията на ОУП, като се следват изискванията на чл.103. (4) и чл.104. (1) от ЗУТ и подлежи на съгласуване с МК съгласно ЗКН.

2. Когато изменението на подробния устройствен план налага изменение на общият устройствен план, съгласно чл. 134. (3) от ЗУТ първо се изменя общият устройствен план, като в случаите, когато се касаят имоти с НКЦ или такива в охранителните им зони, изменението се съгласува с МК.

Чл. 39. Критерии за изменение на ОУПО във връзка със защитата, опазването, експонирането и социализацията на НКН на територията на Община Смядово:

- във връзка с осигуряване на устройствени мерки за защита на НКЦ и на експозиционната им среда от рискови фактори - преки и косвени, свързани с ново строителство за предотвратяване на разрушения в границите им или в охранителните им зони;
- във връзка с отменяне по реда на ЗУТ и на ЗКН на проектни разработки по предходни устройствени планове и инвестиционни проекти, които предпоставят риск за опазването и експонирането на структурите на НКН, нарушават характеристиките на културния и исторически ландшафт;
- във връзка с осигуряване на комуникация или съоръжение за достъп до НКЦ;
- във връзка с провеждане на магистрални и локални инфраструктурни проводи и мрежи;
- във връзка с предвиждане на комплекс от устройствени мерки по разширяване на ценностния контекст и на свързаността на структурите на локалното КН с тези на регионалното, за развитие на туристическата инфраструктура на територията на общината.

НАБЛЮДЕНИЕ, ОТЧИТАНЕ ПРИЛАГАНЕТО И ИЗМЕНЕНИЕ НА ОУПО

Чл. 40. (1) С оглед на системното наблюдение и оценяване степента на прилагане на общия устройствен план на общината, кметът на община Смядово вписва в регистъра по чл. 5, ал. 5 от Закона за устройство на територията:

1. всички възложени, респ. допуснати/разрешени за изработване подробни устройствени планове;

3. всички влезли в сила подробни устройствени планове, както и техните изменения.

(2) Специализираната общинска администрация (техническата служба) отразява върху дежурна карта (копие от плана или дигитално изображение) и документира по подходящ начин:

1. всички заявени от заинтересованите лица инвестиционни инициативи, изискващи или не промяна на предназначението на поземлени имоти в земеделски или горски територии;

2. всички решения за променено предназначение на земеделски земи или гори;

3. всички одобрени планове за управление на защитени територии по Закона за защитените територии и защитени зони по Закона за биологичното разнообразие, респективно определените в тях режими;

4. режимите за опазване на недвижими културни ценности (граница, охранителни зони, предписания за опазване), определени по реда на Закона за културното наследство.

(3) Въз основа на анализа на информацията по ал. 1 и ал. 2, на основание чл. 127, ал. 9 от ЗУТ, кметът на общината представя за приемане от Общинския съвет ежегоден доклад за изпълнението на ОУПО и прави предложения за изменение на плана, ако такова се налага.

Чл. 41. Община Смядово създава и поддържа архив на записите на уличните видео камери за проследяване на промените в транспортната обстановка и за нуждите на транспортното планиране и проектиране.

Чл. 42. УСЛОВИЯ, ПРИ КОИТО МОЖЕ ДА СЕ ИЗМЕНЯ ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНАТА

1. Общият устройствен план на община Смядово може да се изменя само когато съществуват предпоставките, определени в чл. 134, ал. 1. от ЗУТ.

2. При наличие на някое от основанията по чл. 134, ал. 1, кметът на общината може да нареди служебно с мотивирано предписание да се изработи проект за изменение на действащия общ устройствен план на общината.

3. Изработването на изменението може да се възложи и на външен изпълнител след решение на Общинския съвет, когато проекта се финансира от общинския бюджет.

4. Изменението на Общия устройствен план спира неговото прилагане в частта, за която то се отнасят.

5. Кметът на общината налага строителна забрана за частта от Общия устройствен план, за която се отнася изменението.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) Влезлите в сила или одобрените до датата на обнародването на заповедта за одобряването на Общия устройствен план подробни устройствени планове за територията на община Смядово запазват действието си.

(2) В едномесечен срок от влизането в сила на настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ Техническата служба на община Смядово извършва преглед и анализ на непроцедирани проекти за подробни устройствени планове на земеделски и горски имоти, предназначени за промяна на предназначението им, от гледна точка на съответствието им с предвижданията на ОУПО и настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ и издава съответни предписания за тяхното привеждане в съответствие.

(3) В шестмесечен срок от влизането в сила на настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ Техническата служба на община Смядово извършва преглед и анализ на действащите подробни устройствени планове на населените места по отношение тяхната приложимост, с оглед прилагането на ЗУТ и подзаконовата нормативна уредба и на ОУПО.

(4) В зависимост от резултатите от анализа по ал. 3 се определят:

1. плановете, чието действие се потвърждава;
2. плановете, чието действие следва да бъде спряно по съответния ред и за съответните населени места се изработят нови цялостни устройствени планове.
3. плановете с неприложени части, което подлежат на изменение за привеждане в съответствие с актуалната обстановка и нормативна уредба.

(5) На основание изпълнението на дейностите по ал. 3 и ал. 4, Техническата служба съставя програма за актуализацията на плановете основа на населените места и за изработване на цялостни подробни устройствени планове на териториите, предвидени за урбанизация в ОУПО.

§2 (1) В Заданието по чл. 125 от ЗУТ за изработване на цялостен подробен план на територията, попадаща в Жилищни устройствени зони за застрояване с малка височина се включват правилата и нормативите по чл. 8, ал. 2, 6 и 7 и следните изисквания:

1. да се предвиди свободно застрояване и по изключение – свързано застрояване в до два съседни УПИ;

(2) Към заданието по ал. 1 се прилагат режимите за опазване на обекти и територии на недвижимото културно наследство, попадащи в зоната, определени от компетентния орган по Закона за културното наследство

§3 (1) На основание чл.17, ал.1 от Закона за културното наследство (ЗКН), Кметът на община Смядово инициира пред компетентния орган и оказва съдействие за изпълнението на процедури по ЗКН за окончателна класификация и категоризация на недвижимите културни ценности в общината и определяне на конкретни режими за опазването им.

(2) На основание чл.17, ал. 2 от ЗКН, след изпълнението на процедурите по ал.1 Общинският съвет приема Стратегия за опазване на културното наследство на територията на община Смядово.

(3) До изпълнението на процедурите по ал. 1 за опазване на археологическите ценности извън населените места и селищните образувания да се прилагат режимите по чл. 35 от Наредба № 7.

§4. (1) Настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ са изработени на основание чл. 104, ал. 2. от Закона за устройство на територията и са неразделна част от Общия устройствен план на община Смядово и се одобряват едновременно с него.

(3) За неуредените с настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ въпроси, свързани с устройството и застрояването на територията и опазването на околната среда и на природното и културно наследство на община Смядово, се прилагат разпоредбите на действащите закони и подзаконови нормативни документи.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Списък на НКЦ за община Смядово, предоставен от НИНКН
2. Справка за Община Смядово от АИС АКБ, предоставени от РИМ Шумен
3. Таблица на обектите, вписани в АИС АКБ
4. Снимков материал за състоянието на част от НКЦ в общината.

БИБЛИОГРАФСКА СПРАВКА:

Андреев, Ст. Речник на селищните имена и названия на административно-териториални единици в българските земи през XV – началото на XX век. София, 2013 г.

Колев, В. Общините в България (60-те – 80-те години на XIX век. София, 2006г.

Деведжиев Марин - Кратка история на селищното развитие по българските земи, Издателство на отечествения фронт 1979г.

Велков, Мирослав - Културните пейзажи – вид интегрално наследство,

5. *Петрова. Р.* - Анализ и оценка на състоянието на музейната мрежа в област Шумен, в: Известия на Историческия музей - Шумен, книга 16, Шумен, 2014г.

6. *Венелинова, Св.* - Селища от древността по поречието на Голяма Камчия (резултати от теренна експедиция „Камчия” в общините Върбица и Смядово) в: Известия на Историческия музей - Шумен, книга 15, Шумен, 2014г.

7. *Венелинова, Св.* – Издирвания на археологически обекти по поречието на р. Брестова в землищата на селата Риш, Александрово и Веселиново, община Смядово, в: АОР 2013, София, 2014г.

8. *Венелинова, Св.* – Издирвания на археологически обекти по поречието на р. Брестова в землищата на селата Риш, Александрово и Веселиново, община Смядово, в: АОР 2014, София, 2015г.

9. *Йоргов, Юри* – Две гробници от Смядовско, в: Известия на Историческия музей - Шумен, книга 15, Шумен, 2014г.

10. *Бербенлиев, Пейо* – Архитектурното наследство по българските земи, Държавно издателство „Септември” София, 1987г

11. *Бояджиев, Стефан и колектив* - Българската архитектура през вековете, Държавно издателство „Техника” софия, 1982г.